

SELLING MOTELS IS OUR ONLY BUSINESS

**Call Us ! for
Premier Properties
Upscale Franchises
Management in Place
\$8,000,000 & Up**

Jas Randhawa
510.406.5056

Bob Seth
408.807.9784

INDUS VALLEY INVESTMENTS

Worldwide Travel, Inc.

Your One Stop Shop For International Travel Needs

Michigan Office *Serving Community Since 1975.*
29211 Ford Rd.
Garden City, MI 48135
Tel: 734-525-7304
Toll Free: 800-504-3044
Fax: 866-300-9725

Los Angeles Office
2701 E. Chapman Ave.
Ste.No.108, Fullerton, CA92831
Phone: 714-449-7766
Toll Free: 866-889-1203
Fax: 714-449-7767

Lowest Fare Guaranteed

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਦਸਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ ਵਿਚ

Tenth Year in Publication

Price 50¢

Email:punjabtimes1@sbcglobal.net

www.punjabtimesusa.com

ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਅਤੇ ਸਾਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 10, Issue 1, January 3, 2009

20451 N Plum Grove Rd. Palatine, IL 60074

Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

ਖੁਸ਼ਆਮਦੀਦ 2009

ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਲਖ ਲਖ ਵਧਾਈ ਹੋਵੇ

ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਜੰਗ ਦੇ ਬੱਦਲ ਛੁਟੇ

ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੀਰੀ

ਜਲੰਧਰ: ਲੰਬੀ 26 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਮੁੰਬਈ ਉੱਪਰ ਹੋਏ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਾਲੇ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਤਣਾਅ ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ ਹੁਣ ਸੁਧਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਦਬਾਅ ਕਾਰਨ ਦੋਨਾ ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ ਆਪਸੀ ਜੰਗ ਤੋਂ ਪੈਰ ਪਿਛਾਹ ਖਿੱਚ ਲਏ ਹਨ।

ਮੁੰਬਈ ਹਮਲੇ ਸੰਬੰਧੀ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਅਤੇ ਫੜੇ ਗਏ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਅਜਮਲ ਆਮਿਰ ਕਾਸਬ ਦੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪਛਾਣ ਜਨਤਕ ਕਰ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਇਸ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਤੋਂ ਕੰਨੀ ਕਤਰਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਹੋਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਸਤਿਆਂ ਦਾ ਬਾਕਾਇਦਾ ਹੱਥ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਿੰਨੀ ਮੁਹਾਰਤ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਵਿਚ ਸੀ ਉਹ ਬਾਕਾਇਦਾ ਫੌਜੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਧਰਤੀ ਉੱਪਰ ਖੁਦ ਅਤਿਵਾਦ ਖਿਲਾਫ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਹਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਲੋਕ ਭਾਵੇਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੀ ਹੋਣ, ਪਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਕਾਸਬ ਦਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਕ ਪਿੰਡ ਫਰੀਦਕੋਟ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ ਵਿਖਾਇਆ ਤਾਂ ਮੁੱਢ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਮੀਡੀਏ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਸਚਾਈ ਨੂੰ ਨਸ਼ਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਗੂ ਸ਼੍ਰੀ ਨਵਾਜ ਸ਼ਰੀਫ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਸੱਚ ਦੀ

ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਕਾਸਬ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹੀ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਮੁਸਲਮ ਖਾੜਕੂਆਂ ਦੇ ਕੈਂਪ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਅਲਟੀਮੇਟਮ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਹਵਾਈ ਫੌਜ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਮਸ਼ਕਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਅਜਮਲ ਆਮਿਰ ਕਾਸਬ ਦੀ ਪਛਾਣ ਤੋਂ ਵੀ ਮੁੱਕਰੀ ਖਾ ਲਈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਫੜੇ ਗਏ ਕਬਿਰ ਕਾਸਬ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਡਾਟਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਦੂਤਘਰ ਨੂੰ ਕਾਸਬ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਲਈ

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਜਿੱਥੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਤਰਕ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਪਾਕ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਉਥੇ ਭਾਰਤ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮੁੱਲਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਕੂਟਨੀਤੀ ਦੇ ਜਰੀਏ ਆਪਣੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਸਿਰਤੋੜ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ।

ਇਸਦਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ, ਚੀਨ, ਸਾਉਦੀ ਅਰਬ ਅਤੇ ਰੂਸ ਆਦਿ ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਉਪਰ ਜੰਗ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹੱਟਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ 29 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਦੇਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਫੌਜੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਜਨਰਲ ਕਿਆਨੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਜੰਗ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਣਬ ਮੁਖਰਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਲਈ ਕੋਈ ਅਲਟੀਮੇਟਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਇਹ ਇਕ ਸਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਲਟੀਮੇਟਮ ਸਬੰਧੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਖਬਰਾਂ ਛਪੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਪਿੱਛੋਂ ਅਲਟੀਮੇਟਮ ਦੇ ਗੁਜਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਉਂ ਹੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਸਤਰਕ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜੰਗ ਦਾ ਹਕੀਕੀ ਖਤਰਾ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਉਪਰ ਮੰਡਰਾਉਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਸੰਸਾਰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਾਰਨ ਦੋਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਆਪੋ-ਆਪਣੀਆਂ ਪੁਜ਼ੀਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹੱਟ ਗਏ। ਉਂਜ ਕਿਹਾ ਇਹ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰਾ

ਪੱਛਮੀ ਸੈਕਟਰ ਵਿਚ ਰਾਜਸਥਾਨ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਸਰਹੱਦ ਉੱਤੇ ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ. ਦੇ ਜਵਾਨ ਨਿਗਰਾਨੀ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ।

ਭੇਜੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇੰਜ 27-28 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਲਟੀਮੇਟਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਜੰਗ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਆਪਣੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਸਰਹੱਦ ਉੱਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ 28 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਇਉਂ ਜਾਪਿਆ ਕਿ ਜੰਗ ਲੱਗੀ ਕਿ ਲੱਗੀ।

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 ਉੱਤੇ)

ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਸੀ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਧਮਾਕੇ ਪਿਛੇ

ਵੈਨਕੂਵਰ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ): ਪੰਜਾਬ ਹਿੰਦੂ ਮਨ ਰਾਈਟਸ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਲਈ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਤਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਰਮਾਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ। ਪਰਮਾਰ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਸਮੇਂ ਇਸ ਧਮਾਕੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹਿ ਸੀ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਬੰਬ ਧਮਾਕਾ ਜੂਨ 23, 1985 ਵਿਚ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ 329 ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਹਿੰਦੂ ਮਨ ਰਾਈਟਸ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ

ਜਸਟਿਸ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਇਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪੁਲਿਸ (ਆਰ.ਸੀ.ਐਮ. ਪੀ.) ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਣਦੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਧਮਾਕੇ ਲਈ ਕੌਣ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲੈਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚੋਂ ਖਿਸਕਣ ਦੇ ਮਕੇ ਅਤੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਅਖਬਾਰ ਵੈਕਨੂਵਰ ਸਨ ਵਿਚ ਛਪੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਹਿੰਦੂ ਮਨ ਰਾਈਟਸ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪੁਲਿਸ ਸਬੰਧੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਟਿੱਪਣੀ ਤੋਂ ਖਿੱਝ ਕੇ ਆਰ.ਸੀ. ਐਮ. ਪੀ. ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਵੀਰਵਾਰ ਆਪਣੇ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ, "ਇਹ ਕਹਿਣਾ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 ਉੱਤੇ)

North American Truck Stop

- *Reefer Repairs on ThermoKing & Carrier
- *Full Service & Inspections
- *Truck & Trailer Body Repairs
- *A to Z Tractor Repairs
- *Tire Sales-New & Used
- *2 Fuel Island-Diesel
- Competitive Prices

ਵਧੀਆ ਤੇ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਸਰਵਿਸ ਬਿਲਕੁਲ ਵਾਜਬ ਭਾਅ 'ਤੇ

ਟਰੱਕ ਟਰੇਲਰ ਰੀਪੇਅਰ, ਟਾਇਰ ਸਰਵਿਸ ਅਤੇ ਡੀਜ਼ਲ

909-350-3310, 909-697-5808

balwindernats@yahoo.com

14320 Slover Ave., Fontana, CA 92337

Specializing in Gas Stations, Motels and Residential

www.omnirealtyonline.com
Vijay@omnirealtyonline.com

9100 Southwest Freeway, Suite 111
Houston, TX 77074

Vijay K. Chamdal
Commercial Realtor
Office: 713-779-7326
Cell: 281-704-0470, Fax: 281-858-1464

AFFORDABLE MORTGAGE INC.

SBA Loans
Conventional Loans
Residential Loans
www.affordablemortgage.usa

ਆਪਣੀਆਂ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ

Low Down Payment
100% Financing

ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰੇਮੀ-ਗਿਆਨੀ ਨਾਜਰ ਸਿੰਘ

ਜਾਣ-ਪਛਾਣ

-ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਧਾਲੀਵਾਲ

ਗਿਆਨੀ ਨਾਜਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਂ ਮਿਲਵਾਕੀ ਦੀ ਸਿੱਖ ਕਮਿਊਨਿਟੀ 'ਚ ਕਿਸੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਮੁਥਾਜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਿੰਨਬੋਲਤਾ ਸੁਭਾਅ, ਹਰ ਇਕ ਦੇ ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਵਿਚ ਦਿਲੋਂ ਸ਼ਰੀਕ ਹੋਣਾ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਤਬਲੇ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣਾ, ਪਿੰਡੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲੋੜਵੰਦ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਮਾਇਕ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨੀ, ਹਊਮੈ ਅਤੇ ਹੰਕਾਰ ਜਿਹੀਆਂ ਅਲਾਮਤਾਂ ਤੋਂ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਅਤੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਹਰ ਇਕ ਨਾਲ ਆਪਣਿਆਂ ਵਰਗਾ ਵਰਤਾਓ ਕਰਨਾ ਇਸ ਨੇਕ ਰੂਹ ਦੀ ਰੋਜ਼ਮੋਰਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਤਕਰੀਬਨ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਕੋ ਹੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਗਿਆਨੀ ਨਾਜਰ ਸਿੰਘ ਇਕ ਚੰਗੇ ਕੀਰਤਨੀਏ ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਇਕ ਸਫਲ ਬਿਜਨਸਮੈਨ ਵੀ ਹਨ।

ਪਿੰਡ ਛੋਟੀ ਧਲੋਰ, ਜ਼ਿਲਾ ਸੰਗਰੂਰ 'ਚ ਮਾਤਾ ਚੰਦ ਕੌਰ ਤੇ ਪਿਤਾ ਸ. ਨਿੱਕਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਜਨਮੇ, ਲੰਬਕਦਾਰ ਘੁੰਨਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੋਤੇ ਸ. ਨਾਜਰ ਸਿੰਘ 6 ਭੈਣ ਭਰਾਵਾਂ 'ਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਹਨ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਤਕਰੀਬਨ 60-65 ਬਹਾਰਾਂ ਹੰਚਾ ਚੁੱਕੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ 15 ਕੁ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਪਿੰਡੋਂ ਓ, ਅ, ਏ, ਸਿੱਖ ਕੇ ਨਿਕਲ ਤੁਰੇ ਸਨ। ਪਿੰਡ ਘੁੰਗਰਾਣਾ ਨਜ਼ਦੀਕ ਮੰਡੀ ਅਹਿਮਦਗੜ੍ਹ 'ਚ ਆਪਣੀ ਮਾਸੀ ਕੋਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਹੀ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ 6ਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ 'ਚੋਂ ਬਾਬਾ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਪਾਠ ਕਰਨ, ਗੱਤਕਾ ਖੇਡਣ ਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸਿੱਖੀ। ਬਾਬਾ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਇਸੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਤਲਵਾਰ ਚਲਾਉਣ 'ਚ ਨਿਪੁੰਨ ਤਿਆਰ ਬਰ ਤਿਆਰ ਖਾੜਕੂ ਸਿੰਘ ਸਨ।

ਮਗਰੋਂ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗੁੜਿਆਂਵਾਲੇ ਦੇ ਢਾਡੀ ਜਥੇ ਅਤੇ ਸੰਤ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਬੁਰਜ ਲੱਟਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਭਾਈ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਰੰਗੀਲਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ

ਖੂਹ ਦੀਆਂ ਟਿੱਡਾਂ ਵਾਂਗ ਗਿੜਦੀ ਇਸ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੇ ਕਦੋਂ ਤੇ ਕਿੱਥੇ ਸਾਥ ਛੱਡ ਜਾਣਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵਿਰਲੇ ਨੂੰ ਹੀ ਸ਼ਾਇਦ ਪਤਾ ਹੋਵੇ। ਬਚਪਨ ਦੀ ਸੋਹਣੀ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਬੁਢਾਪੇ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਵਿਚਲੇ ਸਫਰ ਵਿਚ ਇਨਸਾਨੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਬੇਅੰਤ ਚੰਗੀਆਂ ਮਾੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸਿੱਖਣ ਤੇ ਸਮਝਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਚੋਰਾਂ, ਠੱਗਾਂ ਤੇ ਸਾਧਾਂ ਨਾਲ ਵਾਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਕਈਆਂ ਨਾਲ ਮੇਲੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਤੇ ਕਈਆਂ ਨਾਲ ਵਿਛੋੜੇ ਪੈਂਦੇ ਨੇ। ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਲੋਰੀਆਂ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ ਬੱਚਾ ਜਵਾਨ ਹੋ ਕੇ ਹੀਰ-ਰਾਂਝੇ ਦੀਆਂ ਕਲੀਆਂ ਵੀ ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਮਰ ਦੇ ਅਗਲੇ ਪੜਾਅ ਵਲ ਵਧਦੇ ਹੋਏ ਰੱਬ ਨਾਲ ਯਾਰੀ ਵੀ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਸਿਆਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਪੱਲੇ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣਾ ਅੱਗਾ ਸਵਾਰ ਲੈਂਦੇ ਨੇ ਤੇ ਕਈ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਪਛਤਾਵਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਕੱਢ ਦਿੰਦੇ ਨੇ। ਰੂਹ ਦਾ ਸਕੂਨ ਸਾਰੇ ਹੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਨੇ ਪਰ ਵਿਰਲੇ ਹੀ ਇਸ ਆਨੰਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਣ ਦੀ ਚਾਹਤ, ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦਾ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਤੇ ਵਲ ਵਿੰਗ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਖੇੜਾ ਬਖਸ਼ਦੇ ਨੇ। ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਖੇੜੇ ਨਾਲ ਰੁਸ਼ਨਾਈ ਹੋਈ ਰੂਹ ਹੀ ਹੋਰਾਂ ਰੂਹਾਂ ਵਿਚ ਨੇਕੀ ਨਾਲ ਜੀਣ ਦੀ ਚਾਹਤ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਨਰੋਏ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਸਿਰਜ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਹੀ ਇਨਸਾਨੀ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਲਬਰੇਜ਼ ਰੂਹ ਹਨ ਮਿਲਵਾਕੀ ਦੇ ਗਿਆਨੀ ਨਾਜਰ ਸਿੰਘ।

ਜਥੇ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ, ਆਗਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਛੋਟੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਚਲੇ ਗਏ। ਭਾਈ ਰੰਗੀਲਾ ਹੋਰੀਂ ਰਬਾਬੀ ਸਿੰਘ ਸਨ। ਯਾਨਿ ਕਿ ਉਹ ਕੀਰਤਨ ਅੱਜ ਕੱਲ ਵਾਂਗ ਹਰਮੋਨੀਅਮ ਦੇ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਰਬਾਬ ਨਾਲ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਛੇੜਦੇ ਸਨ।

ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚ ਕੇ 17 ਕੁ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਅਨਦੁਾਤੀਏ ਭਾਈ ਨਾਜਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਸੋਹਣੀ ਤੇ ਸੁਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼, ਸੁੱਧ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪਾਠ ਕਰਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਬੀਨ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬਾਬਾ ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਪਾਠੀ ਲੱਗ ਗਏ। ਇਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਇਕ ਸੂਰਮਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤਬਲਾ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਕਸ਼ਿਸ਼ ਜਾਗੀ ਅਤੇ ਤਬਲੇ ਦੀ ਕਹਿਰਵਾ ਤੇ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਵਜਾਉਣੀ ਵੀ ਇਸੇ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਈ। ਪੈਸੇ ਵਲੋਂ ਹੱਥ ਤੰਗ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਤਬਲਾ ਉਦੋਂ ਹੀ ਲੈ ਸਕੇ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਠ ਕਰਨ ਦੇ ਇਵਜ਼ ਵਿਚ ਤੀਹ ਰੁਪਏ ਮਿਲੇ।

ਤਬਲੇ ਵਿਚ ਸੁਰੂਆਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਗਿਆਨੀ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੋ ਕਿ ਗੜੇਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਵਿਚੋਂ ਸਨ,

ਨਾਲ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਜਾਣ ਲੱਗੇ।

ਪਰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਹ ਅੱਗੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਇਸੇ ਸਾਥੀ ਸਮੇਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਫੂਲ

ਬਾਗ, ਗਵਾਲੀਅਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਹ ਗੁਰੂ ਘਰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਗਵਾਲੀਅਰ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਇਥੇ

ਆਪ ਦੋਵਾਂ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ 30-30 ਰੁਪਏ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲ ਗਈ ਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਥੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੀ ਲਿਖਣੀ ਸਿੱਖੀ ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਅਠਵੀਂ ਦਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ। ਇਥੇ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਡਿਗਰੀਆਂ, ਤਬਲਾ ਵਾਦਨ, ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਅਤੇ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਇੰਦਰਾ ਕਲਾ ਸੰਗੀਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਖੈਰਾਗੜ ਅਤੇ ਜੀਵਾਜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਖੈਰਾਗੜ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ। 1966 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਬੀਬੀ ਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਦਿਲ ਵਿਚ ਇਨਸਾਨੀ ਪਿਆਰ ਦਾ ਚਸ਼ਮਾ ਵਗਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹੀ ਗਵਾਲੀਅਰ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਸੰਨ 69 ਤੋਂ 76 ਤੱਕ ਗਰੀਬ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਫਰੀ ਸਕੂਲ ਚਲਾਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਕੀਰਤਨ

ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਚਲਾਉਂਦਿਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਥਾਈਲੈਂਡ ਤੇ ਫਿਰ 1990 ਵਿਚ ਮਿਲਵਾਕੀ ਦੇ ਗੁਰੂਘਰ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਗਏ। ਉਹ ਅੱਜ ਵੀ ਉਸੇ ਗੁਰੂਘਰ ਵਿਚ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਰੁਕਫੀਲਡ ਮਿਲਵਾਕੀ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਮੈਂਬਰ ਵਾਂਗ ਹਨ। 2 ਪੁੱਤਰਾਂ ਤੇ 2 ਬੇਟੀਆਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਗਿਆਨੀ ਨਾਜਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣਾ ਚੰਗਾ ਖਾਸਾ ਬਿਜਨਸ ਤੇ ਆਮਦਨੀ ਦਾ ਸਰੋਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਬਰੁਕਫੀਲਡ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਇਸ ਲਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣ ਤੇ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਣ। ਪਿੰਡੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਉਹ ਜੋ ਵੀ ਪੈਸਾ ਭੇਜਦੇ ਹਨ ਉਹ ਸਿਰਫ ਲੋੜਵੰਦ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ-ਲਿਖਾਈ ਲਈ ਭੇਜਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੀ ਸਵਰਗੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਹੱਦੋਂ ਵਧ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਿੰਡ ਵਿਚਲੀ ਖੇਤੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਘਰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਉਸ ਭਰਾ ਦੇ ਨਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਮਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਤਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਵੀ ਜਿਹੜੀ ਆਪਣੀ ਪੁਜਨੀਕ ਮਾਂ ਬੀਬੀ ਹਰਸ਼ਰਨ ਕੌਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਉੱਤੇ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖੀ ਹੈ, ਇਸ ਪਿੰਡੇ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦਾ ਸਰੋਤ ਵੀ ਬਾਬਾ ਨਾਜਰ ਸਿੰਘ ਹੀ ਹਨ। ਅੰਦਰੋਂ ਬਾਹਰੋਂ ਇਕੋ ਜਿਹੇ, ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਬੀਨ, ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਵਗਦਾ ਦਰਿਆ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਰੁਕਫੀਲਡ ਮਿਲਵਾਕੀ ਦਾ ਮਾਣ ਗਿਆਨੀ ਨਾਜਰ ਸਿੰਘ ਇਸ ਕਲਯੁੱਗ ਵਿਚ ਵੀ ਸਤਿਯੁੱਗ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਨੇਕ ਸ਼ਖਸ਼ੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਆਪਣੇ ਓਟ ਆਸਰੇ 'ਚ ਰੱਖਣ। ਗਿਆਨੀ ਨਾਜਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਰੁਕਫੀਲਡ ਵਿਚ ਗਿਆਨੀ ਹਰਿਗਿਆਨ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜਖਮੀ ਅਤੇ ਸ. ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ ਦੇ ਨਾਲ ਗੁਰਮਤਿ ਗਿਆਨ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਛੋਟੇ-ਵੱਡੇ ਸੱਭੇ ਲਾਭ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੰਮੀ ਉਮਰ ਬਖਸ਼ੇ, ਇਹੀ ਸਾਡੀ ਸਭ ਦੀ ਦੁਆ ਹੈ।

ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ ਸਮੂਹ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਲ 2009 ਮੁਬਾਰਕ!

ਨੀਰਜ ਸੈਣੀ ਅਤੇ ਸੰਨੀ ਧੂੜ

Sunny Dhoorh

Vice Chairman of Democrat Party, Kent County (Michigan),
 President, Punjabi Cultural Society Of Michigan
 Member, Central Committee Michigan Democrat Party
 1541 Winterwood Dr. NE, Grand Rapids, MI 49525

Sikh Religious Society of North West Indiana

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲ 2009 ਮੁਬਾਰਕ !

ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜੇ ਦੀ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ
ਲਖ ਲਖ ਵਧਾਈ

ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਰਾਉਂ ਪੁਆਇੰਟ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ 11 ਜਨਵਰੀ, 2009 ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਚੱਲੇਗਾ, ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਵਿਆਖਿਆ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਆਪ ਸਭ ਨੂੰ ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਜੀਵਨ ਸਫਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਜੀ।

ਜਿਥੈ ਜਾਇ ਬਹੈ ਮੇਰਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੋ ਥਾਨ ਸੁਹਾਵਾ ਰਾਮ ਰਾਜੇ॥

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਅਰੰਭ ਅਖੰਡ ਪਾਠ-9 ਜਨਵਰੀ, 2009
ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ
ਭੋਗ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ-11 ਜਨਵਰੀ, 2009
ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ
ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਸਵੇਰੇ 9:30 ਵਜੇ

ਰਾਗੀ ਜਥੇ ਤੇ ਕਥਾ ਵਾਚਕ

ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਭਾਈ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਿਆਲਿਆ ਦੇ
ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬੱਚੇ

ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਅੱਤੁਟ ਵਰਤੇਗਾ

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੇ ਝਾੜੂਬਰਦਾਰ

Governing Body;

Dr. Gurbachan Singh Kapoor, M.D.(President)
S. Gurnam Singh Sidhu (Executive Sect.)
S. Rajinder Singh Bains (Financial Sect.)
S.Ravinder Singh Pannu (Religious Sect.)
S. Jaspal Singh Ghotra (PR & Ed. Sect.)

Board Of Trustees: 1.Dr. Gurbachan Singh Kapoor, M.D. 2. S. Surjit Singh Grewal 3. S. Harjit Singh Sahi.4. S. Sukhdev Singh Multani.5. S. Gurnam Singh Sidhu. 6.Dr. Renu Juneja, Ph.D. 7. S. Kuldip Singh Turke. 8. S. Sarwan Singh. 9. S. Rajbir Singh Boparai.10. S. Gurinder Singh. 11. S. Shamsher Singh Boparai. 12. S. Rajinder Singh Bains.13. S. Baldev Singh.14. S. Balraj Singh.15. S. Amrik Singh Basra. 16. S. Kuldip Singh. 17. S. Lakhwinder Singh. Honorary -Members. S. Inderpal Singh.

ਐਸ. ਆਰ. ਐਸ. ਆਫ ਇੰਡੀਆਨਾ
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਰਾਉਨ ਪੁਆਇੰਟ (ਇੰਡੀਆਨਾ)

10005 Colorado St, Crown Point, IN 46307, Ph: 219-793-9446

ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦੇ ਦਾਸ

ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਰਾਉਨ ਪੁਆਇੰਟ

ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵਲੋਂ ਟਾਈਟਲਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਦੇ ਗਵਾਹੀਆਂ ਮੁਕੰਮਲ

ਮੋਗਾ : ਨਿਊਯਾਰਕ ਅਤੇ ਸਾਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਦੇ ਦੋਵੇਂ 'ਤੇ ਗਈ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ ਦੋ ਮੈਂਬਰੀ ਟੀਮ ਨੇ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿਚ ਸੀਨੀਅਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਸਬੰਧੀ ਦੋ ਅਹਿਮ ਗਵਾਹਾਂ-ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਰਹੀ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਗਵਾਹ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਜਿਸ ਗਵਾਹ ਨੇ ਨਾਨਾਵਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅੱਗੇ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਭਰਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਲੱਭ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਗਵਾਹ ਗਿਆਨੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਮੁੱਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਪਰ

ਗਈ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਸਤ ਕੇ ਸੁਆਹ ਹੋ ਗਏ।" ਭਾਈ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਅਤੇ ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਹੋਇਆ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਅਪਣੇ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ।

ਪਹਿਲਾਂ, ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੇ ਨਾਨਾਵਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅੱਗੇ ਬਿਆਨ ਦਿਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਭੀੜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਵੇਖਿਆ ਅਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਅਪਣੇ ਉਸੇ ਬਿਆਨ ਉਤੇ ਕਾਇਮ ਹਾਂ।" ਭਾਈ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਵਾਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਸਥਾ 'ਸਿੱਖਜ਼ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ' ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਸ. ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ ਨੇ ਕਿਹਾ,

"ਟਾਈਟਲਰ ਵਿਰੁਧ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਟਾਲ ਵੱਟ ਰਹੀ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦਾ, ਅਦਾਲਤੀ ਝਾੜ ਪਿਛੋਂ, ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਆਸ ਦੀ ਕਿਰਨ ਹੈ। ਹੁਣ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲੇਗਾ।"

ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਫ਼ਸੋਸ ਜਤਾਇਆ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਸਬੰਧੀ ਮਹਿਜ਼ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੇ ਕਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਗਠਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਦਕਿ 14 ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਕਤਲੇਆਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਿੱਖਜ਼ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ

ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਝਾਮਪੁਰ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਖ਼ਬਰ ਸੀ ਕਿ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ., ਭਾਈ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਿਆਨ ਭਾਰਤੀ ਸਫ਼ਾਰਤਖ਼ਾਨੇ 'ਚ ਦਰਜ ਕਰੇਗੀ।

ਸ. ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਭੀੜ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ੁਦ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਭੀੜ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਂਦਿਆਂ ਵੇਖਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਟਾਈਟਲਰ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ, "ਮੇਰੇ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਇੰਨੇ ਘੱਟ ਸਿੱਖ ਕਿਉਂ ਮਰੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਲੀਡਰਸਿਪ ਨੂੰ ਕੀ ਜਵਾਬ ਦਿਆਂਗਾ, ਤੁਸੀਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖ ਮਾਰੋ।"

ਯੂ.ਪੀ. ਦੀ ਬਸਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ 'ਤੇ ਕਤਲ ਦਾ ਕਲੰਕ

ਲਖਨਊ: ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਔਰਈਆ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਦਿਵਿਆਪੁਰ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਲੰਘੀ 24 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਨਿਗਰਾਨ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦਾ ਸਥਾਨਕ ਬਸਪਾ ਵਿਧਾਇਕ ਸ਼ੇਖਰ ਤਿਵਾੜੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕੁਟ ਕੁਟ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਧਾਇਕ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਮਾਇਆਵਤੀ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਲਈ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਤੋਂ ਫੰਡ ਮੰਗ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਮਾਰਕੁਟ ਵਿਚ ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਨਿਗਰਾਨ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਮਨੋਜਕਮਾਰ ਗੁਪਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

ਇਸ ਕਤਲ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ 25 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ 'ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬੰਦ' ਦੇ ਸੱਦੇ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਇਲਾਹਾਬਾਦ, ਮੈਨਪੁਰੀ, ਇਟਾਵਾ ਅਤੇ ਮਥੁਰਾ ਆਦਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ। ਮਨੋਜ ਕਮਾਰ ਗੁਪਤਾ ਦੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ 'ਚ ਕਈ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗਣ ਦੀ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੱਟਦਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਪੋਸਟ ਮਾਰਟਮ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਗੁਪਤਾ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਦਿਲ ਕੋਲ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਪਤਾ ਦੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ 'ਚ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਕਰੰਟ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਆਈ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਇਆਵਤੀ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਵਿਚ ਰੇਲ ਗੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤਾ। ਔਰਈਆ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਝੜਪ ਹੋਈ। ਉਧਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਧਾਇਕ ਸ਼ੇਖਰ ਤਿਵਾੜੀ ਨੂੰ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਥੋਂ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸਮਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ 7 ਜਨਵਰੀ ਤਕ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ।

ਲਖਨਊ ਵਿਖੇ ਕੀਤੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਮਾਇਆਵਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦਾ ਕਤਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੱਕਰ 'ਚ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਸਬੰਧੀ ਫੰਡ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਿਆਸਤ ਹੈ।

ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਉਮੀਦ ਬੱਝੀ

ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਟੀਮ ਨੇ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ 22 ਤੋਂ 26 ਦਸੰਬਰ ਤੱਕ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦੋ ਮੈਂਬਰੀ ਟੀਮ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਪਰਤ ਆਈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਟੈਲੀਫੋਨ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਇਕ ਗਵਾਹ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਟੀਮ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ, "ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਕਿੱਤੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਕਿਉਂ ਆਇਆ ਹੈ?"

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟੀਮ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਵਲੋਂ ਉਸ 'ਤੇ ਬੀਤੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਲਗਾਤਾਰ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਵਿਰੁਧ ਬਿਆਨ ਨਾ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ 'ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੰਗਿਆਂ ਵਕਤ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਗੁੰਡੇ ਰਲੇ ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ ਹੱਥ 'ਚ ਹੱਥ ਪਾਈ ਘੁੰਮਦੇ ਸਨ।

ਉਸ ਨੇ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਦੌਰਾਨ ਟੀਮ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖ਼ੁਦ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਗਲਾਂ ਵਿਚ ਬਲਦੇ ਟਾਇਰ ਪਾ ਕੇ ਸਾੜਿਆ ਗਿਆ, ਔਰਤਾਂ ਰੋਲਾ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਸਮੇਤ ਕੋਈ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। 'ਸਿੱਖਜ਼ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ' ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਮੌਕੇ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਕੇਸ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਮਿਲਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਣ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲ ਸਕੇਗੀ। ਹੁਣ ਇਹ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਐਮ.ਪੀ. ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਦਿੱਲੀ ਮੈਟਰੋਪੋਲਿਟਨ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾ ਕੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੋਰ ਕਈ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਦੰਗੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਵਕੀਲਾਂ ਦਾ ਇਕ ਪੈਨਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨਗੇ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੋਰ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਹਾਈਕੋਰਟਾਂ ਵਿਚ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪੀਰ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਜਨਵਰੀ ਤੋਂ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਸਿੱਖ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਦੰਗੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ 14 ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਪੀੜਤਾਂ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੇਗੀ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਸੀ ਬੀ ਆਈ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਪੰਜ ਘੰਟੇ ਪੁਛਗਿਛ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਹਾਲ ਦੇ ਬਾਹਰ ਇਕੱਤਰ ਹੋਏ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਰੋਸ ਮਾਰਚ ਕੀਤਾ। ਗ਼ੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ ਦੋ ਮੈਂਬਰੀ ਟੀਮ ਨੇ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਭਾਈ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਪੁਛਗਿਛ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਭਾਈ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ, "ਮੈਂ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ 1984 ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵੱਢ-ਟੁਕ ਦੌਰਾਨ ਮੈਂ, ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਭੀੜ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਂਦਿਆਂ ਵੇਖਿਆ ਅਤੇ ਸੁਣਿਆ। ਉਦੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗਲਾਂ 'ਚ ਟਾਇਰ ਪਾ ਕੇ ਜਿੰਦਾ ਸਾੜਿਆ ਗਿਆ। ਸਿੱਖ ਬੀਬੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰੇਆਮ ਬੇਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾਈ

ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ

ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਝਾਮਪੁਰ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਖ਼ਬਰ ਸੀ ਕਿ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ., ਭਾਈ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਿਆਨ ਭਾਰਤੀ ਸਫ਼ਾਰਤਖ਼ਾਨੇ 'ਚ ਦਰਜ ਕਰੇਗੀ।

ਸ. ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਭੀੜ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ੁਦ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਭੀੜ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਂਦਿਆਂ ਵੇਖਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਟਾਈਟਲਰ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ, "ਮੇਰੇ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਇੰਨੇ ਘੱਟ ਸਿੱਖ ਕਿਉਂ ਮਰੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਲੀਡਰਸਿਪ ਨੂੰ ਕੀ ਜਵਾਬ ਦਿਆਂਗਾ, ਤੁਸੀਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖ ਮਾਰੋ।"

Family and Cosmetic Dentistry with a Gentle Touch

Welcome Our New Dentist In The Practice

Dr. Amrit Virk

Dr. Harjinder S. Khaira, D.M.D. & Associates P.C.

Dr. Khaira is a graduate of Tufts University School of Dental Medicine in Boston and has 10 years experience in all phases of cosmetic and family dentistry.

Sparkle your smile with one hour laser Teeth Whitening (ZOOM) \$199

For new patients: \$50 regular cleaning, four x-rays (limited time)

We Offer:

INVISALIGN (clear braces), TEETH CLEANING, FILLINGS, VENEERS, CROWNS & BRIDGES, DENTURES, EXTRACTIONS, ROOT CANALS, IMPLANTS, and TEETH WHITENING.

FREE cosmetic consultation and exam

For Kids: Free school exam

Member of:
American Academy of Cosmetic Dentistry • Chicago Dental Society • American Dental Association • Illinois State Dental Society

New patients welcome • Convenient evening and weekend hours
Interest free financing available • We accept most PPO's & insurance plans

LAKE STREET DENTAL
490 W. Lake Street Suite 107, Roselle, IL 60172
Conveniently located in Roselle (Near intersection of Roselle Road and Lake Street)
630-894-8008
www.lakestreetdental.com

LAKELAND DENTAL
Center for Family & Cosmetic Dentistry

115 East State Road, Island Lake, IL 60042
(Intersection of Roberts Road and State Road 176)
Phone: 847-526-1920

ਅਮਰ ਕਾਰਪੈਟਸ

ਘਰਾਂ/ਦਫਤਰਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਕਾਨਾਂ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਟੀ ਦਾ ਕਾਰਪੈਟ ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਪੁਆਉ

ਦੀਵਾਨ ਐਵਨਿਊ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਕਾਰਪੈਟਸ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਟੋਰ ਜਿੱਥੋਂ ਤੁਸੀਂ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ ਹੋ ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦੇ ਰੱਗ ਹਰ ਇਕ ਕਵਾਲਿਟੀ ਵਿਚ, ਕੀਮਤਾਂ ਇਨੀਆਂ ਘੱਟ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ! ਆਓ! ਦੇਖੋ ਅਮਰ ਕਾਰਪੈਟਸ ਦਾ ਨਵਾਂ ਤੇ ਬੇਹਤਰੀਨ ਚੋਣ ਭਰਪੂਰ ਨਵਾਂ ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਸ਼ੋਅਰੂਮ

ਫਰੀ ਐਸਟੀਮੇਟ, ਆਰਡਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਕਾਰਪੈਟ ਪਾਵਾਂਗੇ

Same day service in Chicago and suburbs

ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ

Amar Carpets Inc

ਵੈਸਟਰਨ ਅਵੈਨਿਊ ਤੋਂ ਅਧਾ ਬਲਾਕ ਵੈਸਟ, 2423 W Devon Ave. Chicago IL 60659

ਕਾਲ ਕਰੋ : ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ

Ph: 773-508-5253, 773-507-8043, Fax: 773-508-5249

ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀ ਸਨਅਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਹਿਰ ਬੀਜ ਰਹੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚਲੇ ਸਨਅਤੀ ਯੂਨਿਟਾਂ ਦਾ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਪਾਣੀ ਸੋਧਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਲਈ ਤਾਂ ਘਾਤਕ ਹੈ ਹੀ, ਇਹ ਤਾਂ ਸਿੰਜਾਈ ਲਈ ਵਰਤਣ ਦੇ ਯੋਗ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ 'ਕੌਮੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਖੋਜ ਸੰਸਥਾ' (ਨੀਰੀ), ਨਾਗਪੁਰ (ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ) ਨੇ ਆਪਣੇ ਤਾਜ਼ਾ ਅਧਿਐਨ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਰੋਕਥਾਮ ਬੋਰਡ ਵਲੋਂ ਨੀਰੀ ਨੂੰ 9 ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਬਾਰੇ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਦੂਸ਼ਿਤ ਪਾਣੀ ਬਾਰੇ ਮੁਢਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। 'ਨੀਰੀ' ਵਲੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਉਦਯੋਗਾਂ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਬਣਾ ਹੀ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਵੀ ਮਨੁੱਖੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਬਣਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਕੱਪੜਾ ਉਦਯੋਗਾਂ ਵਲੋਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ 109.26 ਮਿਲੀਅਨ ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਛੱਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ 78.1 ਮਿਲੀਅਨ ਲੀਟਰ ਸੀਵਰੇਜ ਦੇ ਪਾਣੀ 'ਚ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਾਣੀ 'ਚੋਂ 25.56 ਮਿਲੀਅਨ ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਸਿੰਚਾਈ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। 'ਨੀਰੀ' ਨੇ ਸੁਚੇਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਦਯੋਗਾਂ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੈਲਾਪਣ ਅਤੇ 'ਰੰਗ' ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਤਰੀਕਾ ਸਮੁੱਚੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਘਾਤਕ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਦਯੋਗਾਂ ਅਤੇ ਸੀਵਰੇਜ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਲਈ ਜਿਹੜਾ ਸਾਡਾ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਪਲਾਂਟ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਪਾਣੀ 'ਚ ਮਿਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਜ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਪਾਣੀ ਰੀਚਾਰਜ ਹੋ ਕੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਨੀਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਦੂਸ਼ਿਤ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਸੀਵਰੇਜ ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਿੰਚਾਈ ਲਈ ਪਾਣੀ ਵਰਤਣਾ ਵੀ ਹੈ ਤਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ 'ਤੇ ਲਿਆ ਕੇ ਵਰਤੋਂਯੋਗ

ਇਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ 'ਕੌਮੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਖੋਜ ਸੰਸਥਾ' (ਨੀਰੀ), ਨਾਗਪੁਰ (ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ) ਨੇ ਆਪਣੇ ਤਾਜ਼ਾ ਅਧਿਐਨ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ। ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਅਤੇ ਬੁੱਢੇ ਨਾਲੇ 'ਚ ਸੁੱਧ ਪਾਣੀ ਦੀ ਓਨੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮਾਤਰਾ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਦੂਸ਼ਿਤ ਪਾਣੀ ਦੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਅਸਰ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਸ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਮੱਛੀਆਂ ਦਾ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਰ ਜਾਣਾ ਪਾਣੀ 'ਚ ਜ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਭਾਰੀ ਮਾਤਰਾ 'ਚ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਨੀਰੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਜੋ ਅੰਕੜੇ ਮਿਲੇ ਉਸ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਅੰਦਰ ਇਲੈਕਟਰੋਪਲੇਟਿੰਗ ਦੇ ਕੁਲ 349 ਯੂਨਿਟ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਵੱਡੇ ਤੇ ਦਰਮਿਆਨੇ 12 ਛੋਟੇ ਯੂਨਿਟ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ 327 ਉਦਯੋਗ ਸਤੰਬਰ 2008 ਤੱਕ ਸਾਂਝੇ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਪਲਾਂਟ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਸਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ 'ਚ ਪੀ.ਐਚ., ਸੀ.ਓ.ਡੀ., ਐਸ.ਐਸ. ਕਲੋਰਾਈਡਜ਼, ਸਲਫੇਟ, ਫਲੋਰਾਈਡ, ਕਰੋਮੀਅਮ, ਕਾਪਰ, ਸਿੰਕ, ਨਿਕਲ, ਲੋਹਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੈਲੀਆ ਧਾਤਾ ਭਾਰੀ ਮਾਤਰਾ 'ਚ ਪਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਪਾਣੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚਲੇ 'ਬੁੱਢੇ ਨਾਲੇ' ਵਿਚ ਦੀ ਵਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਸਤਲੁਜ ਦੇ ਪਾਣੀ 'ਚ ਜਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਨੀਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਦਯੋਗਾਂ 'ਚ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਪਲਾਂਟ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ਉਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਤਹਿਤ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਰਹੇ। ਇਸ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਯੂਨਿਟਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਪਲਾਂਟ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਫਿਰ ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ ਲਗਾਤਾਰ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰੇ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਸਤਲੁਜ

ਦਰਿਆ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਦੂਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਮੌਕੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀਆਂ ਸਨਅਤਾਂ ਦੇ ਦੂਸ਼ਿਤ ਪਾਣੀ ਬਾਰੇ ਨੀਰੀ ਤੋਂ ਅਧਿਐਨ ਕਰਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਨੀਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਮਲ 'ਚ ਲਿਆਏਗੀ। ਕੌਮੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਖੋਜ ਸੰਸਥਾ (ਨੀਰੀ) ਵਲੋਂ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਸਨਅਤੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਬਾਰੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਧਿਐਨ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬੜੀ ਹੀ ਕਸੂਤੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਮਿਲਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਸੀ ਤੇ ਇਸੇ ਲਈ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਰਮੇਸ਼ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ 'ਚ ਸੁਣਵਾਈ ਅਧੀਨ ਕੇਸ ਦੌਰਾਨ ਹਾਲ ਹੀ 'ਚ ਜੋ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਪਲੀਤ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨਅਤਾਂ ਵਿਰੁਧ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਸਾਰੀ ਟੋਕ 'ਨੀਰੀ' ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਹੀ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ 'ਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਨ ਉਤੇ ਲੱਗਾ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀਆਂ ਜਿਹੜੇ ਸਨਅਤੀ ਯੂਨਿਟ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਪਲੀਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਓਧਰ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਰੋਕਥਾਮ ਬੋਰਡ ਵਲੋਂ ਲੁਧਿਆਣਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਜਿਹੜੇ 61 ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਕੱਢੇ ਗਏ ਸਨ ਉਹ ਰਸਮੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਅਦਾਲਤੀ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਨਅਤਾਂ ਦੇ ਬਿਜਲੀ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਕੱਟਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਅਜੇ ਤੱਕ ਅਮਲ 'ਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਈ।

ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀਆਂ ਰੰਗਾਈ, ਕੱਪੜਾ ਅਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਪਲੇਟਿੰਗ ਸਨਅਤੀ ਯੂਨਿਟਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਸਨਅਤਾਂ ਦੇ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ 100 ਫੀਸਦੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਮੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਨਅਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ 'ਚ ਫੇਲ੍ਹ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਬੀਤੀ ਪਹਿਲੀ ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ 30 ਨਵੰਬਰ ਤੱਕ 6 ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਲੀਟਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵਸੂਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਦਸੰਬਰ 2008 ਤੋਂ 31 ਮਾਰਚ 2009 ਤੱਕ 8 ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਲੀਟਰ ਵਸੂਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 10 ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਲੀਟਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਨਅਤਾਂ ਤੋਂ ਵਸੂਲੀ ਗਈ ਇਹ ਜੁਰਮਾਨਾ ਰਾਸ਼ੀ ਗੰਦਗੀ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਆਏ ਬੁੱਢੇ ਨਾਲੇ ਨੂੰ ਸਾਫ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਫ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਕੱਤਰ ਸਾਇੰਸ

ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨਵਰੀਤ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਨੇ 'ਨੀਰੀ' ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਵੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਅਖਬਾਰ ਵਲੋਂ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਸਾਲ 2006 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਕਰ ਲਈ ਸੀ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਦੋਂ ਹੀ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ 'ਬੁੱਢਾ ਨਾਲ ਸਫਾਈ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਕਮੇਟੀ' ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਾਰਨ ਠੰਢੇ ਬਸਤੇ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਭਾਈ ਘਨੱਈਆ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਬਾਬਾ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬੱਦੇਵਾਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਾਰ-ਸੇਵਕਾਂ ਵਲੋਂ ਬੁੱਢੇ ਨਾਲੇ ਦੀ ਵੀਹ ਕਿਲੋਮੀਟਰ

ਲੰਬੀ ਪੱਟੀ ਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਫਾਈ ਨੂੰ ਵੀ ਮੁੜ ਸਨਅਤੀ ਨਿਕਾਸੀ ਛੱਡ ਕੇ ਰੋਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੀ ਇਸ ਸਨਅਤੀ ਨਿਕਾਸੀ ਕਾਰਨ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਰਕ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਸਗੋਂ ਬੁੱਢੇ ਨਾਲੇ ਦੇ ਸਤਲੁਜ ਵਿਚ ਪੈਣ ਕਾਰਨ ਜ਼ਹਿਰ ਮਿਲਿਆ ਪਾਣੀ ਜਿਥੇ-ਜਿਥੇ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਘਾਤਕ ਸਿੱਧ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮਾਲਵਾ ਪੱਟੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ, ਜਿਥੇ ਇਹ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਿਆਨਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਨਾਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਉੱਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਠੋਸ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਦਬਾਅ ਵੀ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਸਹਿਯੋਗੀ ਪਾਰਟੀ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਦਬਾਅ ਕਾਰਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ।

LOANS! LOANS!! LOANS!!!

- ✓ Commercial loans- any size, anywhere!
- ✓ Residential Loans
- ✓ Purchase/Refinance
- ✓ Houses/Gas Stations/Franchises/Motels
- ✓ Grocery/Liquor Stores
- ✓ Churches

Rajesh Gupta
414-322-5722 Cell

ABC Mortgage

6617 W. Capitol Dr. Milwaukee, WI 53216

414-462-2222 (Ph.)

e-mail: gupta@abcmortgage.biz

www.abcmortgage.biz

414-462-2220 (Fax)

KMAX Travel, Inc.

**Professional customer service
Special discounted fares to India,
Europe, Middle East, Pakistan,
Bangladesh. LOW FARE!!!!
Special Fares for Bangkok**

**ਵਾਜਬ ਭਾਅ ਤੇ ਹਵਾਈ ਟਿਕਟਾਂ
ਫਿਕਰ-ਰਹਿਤ ਸਫਰ**

**CALL TOLL FREE:
(866) 750-5629(KMAX)
or direct line at (847) 982-0178**

Desi Bazar

Now Proudly Serving You At Two Locations

916 E. Main Street #118,
Greenwood, IN, 46143
Tel: 317-888-2040
Fax: 317-888-2050

6663 W Washington St
Indianapolis, IN 46231
Tel: 317-247-7240
Fax: 317-247-7250

We specialize in all kind of Indian Groceries and Sweets

- FRESH VEGETABLES EVERY THURSDAY
- FRESH GOAT MEAT

**10% off on all Gurudwara supplies
and Religious programs!!**

We Are Open 7 Days a Week

ਖੁਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸਾਫ ਸੁਥਰਾ ਸਟੋਰ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਦੇਸੀ ਬਾਜ਼ਾਰ

ਸਿੰਘ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

**ਕਾਰ ਚਲਾਉਣੀ
ਸਿੱਖੋ**

**ਹਿੰਦੀ-ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰੋ
ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ-847-791-9331**

Singh Driving School

473-W, Northwest Highway, Palatine-12-60067

ਪੰਜਾਬੀ ਢਾਬਾ

Punjabi Dhaba

**Fine Indian Cuisine
Restaurant & Banquet Hall**

2525 W. Devon Ave., Chicago IL 60659

Lunch & Dinner Buffet

**ਆਪਣੀ ਅਗਲੀ ਪਾਰਟੀ ਬੁਕ ਕਰਾਉਣ ਅਤੇ ਬਿਹਤਰੀਨ
ਸੇਵਾ ਲਈ ਦੇਵ ਜਾਂ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰੋ
773-262-2080, 773-764-9392**

**ਅਸੀਂ ਨਾਨ ਅਤੇ ਤੰਦੂਰੀ
ਚਿਕਨ ਤੰਦੂਰ ਤੋਂ ਸਿੱਧਾ
ਤੁਹਾਡੇ ਟੇਬਲ ਤੇ
ਪਰੋਸਦੇ ਹਾਂ**

Punjab Times

Established in 2000
10th Year of Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018

Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388

Editor:

Amolak Singh Jammu

Astt. Editor:

Jaspreet Kaur
Kuljeet Singh

Graphics:

Mandeep Singh

California Bureau:

Ashok Bhaura
(Bureau Chief)
925-752-8025
Tarlochan Singh Dupalpur
(408) 903-9952
Charanjit Singh Pannu
408-608-4961
Devinder Singh
(510) 750-5757
Shiara Dhindsa
661-703-6664

Director Bus. Relations:

Pritam S. Grewal
408-406-0703

Jalandhar Bureau:

Jasvir Singh Sheeri
181-325-1889
181-299-9200

Distributed in:

California, Illinois, Indiana, Michigan, Wisconsin, Ohio, Iowa, Mississippi, Arkansas, Texas, Nevada, Virginia, Oregon, Arizona, Georgia, Florida, Massachusetts, Washington, Kansas, Minnesota

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 65 ਡਾਲਰ,
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 300 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ।

Disclaimer

The views expressed in the articles published in the columns of Punjab Times are that of their writers, and it is not implied that Punjab Times endorses them.

Sameway Punjab Times does not necessarily endorses the claims made in the advertisements published in Punjab Times.

All disputes subject to Chicago jurisdiction.

ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਸੀ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਧਮਾਕੇ ਪਿਛੇ

ਬਿਲਕੁਲ ਬਕਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਖਿਸਕਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ।” ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਅਫਸਰ ਟਿਮ ਸ਼ੀਲਡਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਝੂਠ ਅਤੇ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਿਆਨ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ “ਇਥੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਅਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਇਹ ਫਜ਼ੂਲ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।” ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਸਬੰਧੀ ਇਸ ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਗਰੁੱਪ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਹ ਬਿਆਨ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਇਸ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਆਪਣੇ ਰਾਏ ਮਾਤਰ ਹੈ (ਉਪੀਨੀਅਨ ਪੇਪਰ ਹੈ)। ਰਾਇਲ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਸੂਚਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਪੜਤਾਲ ਦੀ ਅਗਲੇਰੀ ਖੋਜ ਵਿਚ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪੇ ਬਣੇ ਇਸ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ

ਸੰਗਠਨ, ਜਿਸਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਓਟਾਵਾ ਵਿਖੇ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਪੜਤਾਲ ਵਿਚ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਬੰਧੀ ਸਪੋਰਟਿੰਗ ਡਾਕੂਮੈਂਟਸ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੜਤਾਲ ਮੌਕੇ ਵੀ ਇਸ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਗਠਨ ਨੇ ਕੋਈ ਸਾਰਥਕ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਗਠਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨਗੇ। ਪਰ ਪਿਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਰ ਪਿਛਾਹ ਖਿੱਚ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਕ ਪੇਤਲਾ ਜਿਹਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ‘ਦਾ ਵੈਨਕੂਵਰ ਸਨ’ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖ਼ਬਰ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਗਠਨ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਰਫਿਊਜ਼ੀ ਸਟੇਟਸ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ

ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸਨੂੰ ਡਿਪੋਰਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪਰ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਪੜਤਾਲ ਦੌਰਾਨ ਬਰਾੜ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕੀਆਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੇ ਖਿਲਾਫ ਚੱਜ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਫੋਨ ਟੈਪ ਰਾਹੀਂ ਟੈਪ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਵੀ ਲੱਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਟੀਮ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੜਤਾਲ ਵਿਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਅਸਲੀ ਕਾਤਲਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਲੋਕ ਖੁੱਲੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਧਮਾਕੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਗਲਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਗੋਂ ਇਕ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਸੀ। ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਹਿਊਮਨ ਰਾਈਟਸ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮਾਰ ਅਤੇ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਿਆੜ ਨੇ ਡੰਕਨ ਦੇ ਬਾਹਰ ਵਾਰ ਜੰਗਲੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ 4 ਜੂਨ, 1985 ਨੂੰ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਸਬੰਧੀ ਟਰਾਇਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਕਿਉਰਟੀ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਸਰਵਿਸ ਦੇ ਏਜੰਟ ਇਸ ਟੈਸਟ ਉਪਰ ਨਿਗੂ ਰੱਖ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਰਾੜ ਦੀ ਤੀਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ। ਪੰਜਾਬ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਹੋਰ ਸ਼ੱਕੀਆਂ ਦੇ ਵੀ ਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਰਾਇਲ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਲਿਸਟ ਉਪਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚ ਪੁਸ਼ਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਚਦੇਵਾ, ਜਿਹੜਾ ਜੂਨ 1985 ਵਿਚ ਫਿਲਪਾਈਨ ਤੋਂ ਜਾਅਲੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਉਪਰ ਕੈਨੇਡਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਲੱਖੀਆਂ, ਜੋ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸਨੂੰ 1986 ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅੱਤਵਾਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਖਾੜਕੂ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪੁਲਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੇਰਕਾ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਟਰਾਇਲ ਅਤੇ ਪੜਤਾਲ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਛਾਣਬੀਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮਾਰਚ 2005 ਵਿਚ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਰਿਪੁਦਮਨ ਸਿੰਘ ਮਲਿਕ ਅਤੇ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਬਾਗੜੀ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਸਟਿਸ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ, ਭਾਰਤ ਆਰ.ਸੀ.ਐਮ.ਪੀ., ਭਾਰਤੀ ਪੁਲਿਸ ਆਦਿ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਹੱਥ ਸੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਸਚਾਈ ਨੂੰ ਬੇਪਰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਤਹਿ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ।

ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਾਲੇ ਜੰਗ ਦੇ ਬੱਦਲ ਛੁਟੇ

ਕੁਝ ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਵਲੋਂ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਉਪਰ ਪਾਏ ਗਏ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਬਾਅ ਕਾਰਨ ਹੀ ਵਾਪਰਿਆ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਅਸਲ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਲਗਦੀ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਲਾਗੇ ਸਾਗੇ ਅਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤਾਲਿਬਾਨ ਅਤੇ ਅਲਕਾਇਦਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬਾਗੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਜੰਗ ਲੜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਜੰਗ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਾਲੇ ਲਗਾਤਾਰ ਅਮਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਜੰਗ ਦੇ ਖਤਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਅਫਗਾਨ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚੋਂ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾ ਕੇ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਸਰਹੱਦ ਉੱਪਰ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਨਵੀਂ ਹਾਲਤ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈਂਦਿਆਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਲੜ ਰਹੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਲੜਾਕਿਆਂ ਨੇ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਜੰਗ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੜਾਕਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 500 ਦੇ ਕਰੀਬ ਮਨੁੱਖੀ ਬੰਬਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ

ਸੀ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹਾਲਤ ਕੜਈ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਨਾਟੋ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਜੰਗ ਵਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤਾਲਿਬਾਨ ਅਤੇ ਅਲਕਾਇਦਾ ਬਾਗੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਸਿਰ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਕੂਟਨੀਤਕ ਸਥਿਤੀ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਜੰਗ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਵਾਰ ਚੀਨ, ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ, ਇਰਾਨ ਅਤੇ ਰੂਸ ਜਿਹੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਵੀ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਤਣਾਅ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਰਣਨੀਤਿਕ ਭੂਮਿਕਾ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੀ। ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸਾਇਦ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜੰਗ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਆਮ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਮੋੜਨ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਚੀਨ ਨੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਚੀਨੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਚੀਨ ਦੇ ਉਪ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਯਾਫੇਲ ਨੇ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਦੇ ਮੁਖੀ ਜਨਰਲ ਕਿਆਨੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਚੀਨੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਵਰਗੇ ਹਾਲਾਤ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਫੌਜੀ ਜਰਨੈਲਾਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੰਗ ਦੇ ਬੱਦਲ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਛੁਟ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਜੰਗ ਦਾ ਖਤਰਾ ਟਲ ਗਿਆ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਕੂਟਨੀਤਿਕ ਦਬਾਅ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਦੋਨਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਫੌਜੀ ਮੁਖੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਸ ਵਿਚ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੱਖ ਉਪਰ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਂਜ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਦਿਲਚਸਪ ਪੱਖ ਰਿਹਾ ਕਿ ਇਰਾਨ ਵਰਗਾ ਮੁਲਕ ਜਿਹੜਾ ਲਗਾਤਾਰ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਵੀ ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਉਪਰ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਰਾਨੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਚੁੱਪ ਧਾਰੀ ਰੱਖੀ।

ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਖੰਗੂੜਾ ਦੇ ਉੱਦਮ ਨਾਲ ਇਥੇ ਹੋਈ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਰੋਜ਼ਾ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਪਾਰਟੀ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠ ਕੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ‘ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਪੂਰੇ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ‘ਤੇ ਤਾਬੜ ਤੋੜ ਹਮਲੇ ਵੀ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਬੀਤੀ 26 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਸੀ.ਆਈ.ਆਈ. ਹਾਲ ਵਿਚ ਹੋਈ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ, ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਮੁਲਕਾਂ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪੁੱਜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਖਾਸ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਵਿਚ ਸੁੱਖ ਧਾਲੀਵਾਲ ਐਮ.ਪੀ.ਕੈਨੇਡਾ, ਵਿਕ ਢਿੱਲੋਂ ਕੈਨੇਡਾ, ਗੈਰੀ ਗਰੇਵਾਲ ਅਮਰੀਕਾ, ਸਾਬਕਾ ਮੇਅਰ ਐਚ.ਐਸ. ਕੰਵਲ ਯੂ.ਕੇ. ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਯੁੱਦ ਅਤੇ ਠੰਢ ਵਾਲਾ ਮੌਸਮ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਾਨਫਰੰਸ ਮਿਥੇ ਸਮੇਂ ਨਾਲੋਂ ਪਛੜ ਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ 12 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸ੍ਰੀ ਖੰਗੂੜਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਨਫਰੰਸ ਫੇਲੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਸੁੱਖ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਰਾਜਸੀ ਰੰਗਤ ਤੋਂ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ‘ਤੇ ਵੀ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਸਮੇਤ ਬਹੁਤੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ

ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਖੰਗੂੜਾ ਦੀ ਪਹਿਲ ਕਦਮੀ ‘ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ’ਚ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕਾਨਫਰੰਸ

ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠ ਕੇ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਠੋਸ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੱਖੜਾ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਆਏ ਹਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸ੍ਰੀ ਖੰਗੂੜਾ ਕੋਲ ਆਏ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਰੱਖੜਾ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਖੰਗੂੜਾ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀ ਰਾਇ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਰਾਜ ਆਉਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੋ ਕੇ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ‘ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ ਜੋ ਕਿ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਲ

ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰੇ। ਸ੍ਰੀ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਵਰਤਾਰੇ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰਨਾ

ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਵੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਸ੍ਰੀ ਵਿਕ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਖੰਗੂੜਾ ਦੇ ਉੱਦਮ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨੇਤਾ ਦੂਜੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਕੋਲ ਪੈਸਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਲੰਡਨ ਤੋਂ ਆਏ ਨਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਚੇਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਨਾ ਵੇਖੇ

ਜਾਣ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਮੰਤਰੀ ਪੱਧਰ ਦਾ ਵਿਭਾਗ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਜੱਸੀ ਖੰਗੂੜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਇਨਸਾਫ ਮੰਗਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ‘ਤੇ ਤਿੱਖਾ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੁਆਬ ਦੇਣ ਕਿ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਕਿਹੜੇ ਵਾਅਦੇ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਗਲਤ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੁੱਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਖਤਮ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਵਤੀਰੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਆਈ।

ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਸਟੇਜ ਸੰਚਾਲਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਆਏ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਿਭਾਈ। ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਸਾਬਕਾ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਗਲਾ, ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾਖਾ, ਲੈਫਟੀ. ਕਰਨਲ ਬੀ.ਐਸ.ਸੰਧੂ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਬੀਬੀ ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ (ਡਾ.)
ਸ੍ਰੀ ਸੰਨੀ ਯੂੜ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ)
ਪ੍ਰੋ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ
ਸ. ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ
ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਸ. ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ

ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਸ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸ. ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਸ. ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਹੀਰ

ਸ. ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ (ਮਿਲਵਾਕੀ)
ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰੜ
ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਸ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ (ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ)

ਸ਼ੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਤੇ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ ਸ਼ਿਕਾਗੋ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਖੇਡ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੂੰ
ਨਵਾਂ ਸਾਲ 2009 ਮੁਬਾਰਕ!

ਕਲਗੀਧਰ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਦੇ ਆਗਮਨ ਪੁਰਬ ਦੀ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਲਖ ਲਖ ਵਧਾਈ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਦਸਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ 'ਚ ਪੈਰ ਧਰਨ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਵਧਾਈ।

From

Harjinder Singh Khangura (President), Amardev Singh Badesha, Parmider Singh Walia, Balbir Singh Baidwan, Ravinder Singh Khaira, Jinder Singh Benipal, Jaswinder Singh Jassi, Satnam Singh Minhas, Lalli Nijjar, Jodh Singh Sidhu, Rajinder Singh Virk, Sukhwinder Singh Mander, Hardeep Singh Gill, Rachpal Singh Khangura, Pritpal Singh, Deepa Badesha, Babbi Bath, Tirath Singh (Captain Kabaddi Team)

Shere Punjab Sports & Cultural Club, Chicago

ਸਰਬੰਸ ਦਾਨੀ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਦੇ ਆਗਮਨ ਪੁਰਬ ਦੀ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ

ਲੱਖ-ਲੱਖ ਵਧਾਈ ਹੋਵੇ

ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ
ਨਵਾਂ ਸਾਲ 2009 ਮੁਬਾਰਕ!

MKB Equipment & Sale Inc.

***Gilbarco *Verifone *Wayne *Pumps**

***Veeder-root *Dispensers *Parts**

Please Call For More Information

Baljit Sidhu

630-862-0941

We Can Do All Kinds Of Business Loans.

***Commercial Loan *Gas Station**

***Liquor Stores *Shopping Malls**

MKB Consulting Inc.

ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚਲੀ ਦਫੇੜ ਹਾਲੇ ਜਾਰੀ, ਸਿੰਗਲਾ ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਖੜੇ ਹੋਏ

-ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ ਬਠਿੰਡਾ : ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚਲੀ ਦਫੇੜ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਦੀਆਂ ਲੱਖ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਫੁੱਟ ਕਾਰਨ ਹੀ ਹਾਰੀਆਂ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰਲੀ ਇਹ ਫੁੱਟ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਇਕ ਪਾਸੇ ਕੈ. ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਵਲੋਂ ਚੋਣ ਕੰਪੇਨ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪੰਜਾਲੀ ਧੌਕੇ ਨਾਲ ਖਿੱਚ ਰਹੇ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਿਰੋਧੀ ਆਗੂ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਹੋਈ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਭੱਠਲ-ਕੇ.ਪੀ. ਧੌਕੇ ਦਾ ਹੀ ਬੋਲਬਾਲਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਕੈ. ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਹੁਣ ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਅਤੇ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਵਿੱਚ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ ਸ਼੍ਰੀ ਰਮੇਸ਼ਇੰਦਰ ਸਿੰਗਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਖੜੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਕੈ. ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਸੀਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਮਾਲਵੇ ਵਲ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਧਦੇ ਕਦਮਾਂ

ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯਾਤਰ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਗਲਾ ਵਲੋਂ ਬੀਤੀ 26 ਦਸੰਬਰ ਦੀ

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਗਲਾ

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਕੈਪਟਨ ਧੌਕੇ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਮੈਂਬਰ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਸੀ ਸਿੰਗਲਾ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਇਕ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਠਿੰਡਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਬਲਕਿ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਰਣਇੰਦਰ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੈਨੂੰ ਬਾਹਰਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਕਿਹੜਾ ਅੰਦਰਲਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਣੇ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਸ਼੍ਰੀ ਜੱਸੀ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਹੀ ਹਨ, ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟਿਕਟ

ਕੇਂਦਰੀ ਪੂਲ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਦਾ 75 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਖੇਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੂਬਾ ਪੰਜਾਬ ਜਿਥੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਅੰਨਪੂਰਤੀ ਵਿਚ ਸਭ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਥੇ ਇਹ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਅੰਨ ਭੰਡਾਰ ਭਰਨ ਵਿਚ ਵੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮੋਹਰੀ ਹੈ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਲੰਗਾਹ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਕੇਂਦਰੀ ਪੂਲ ਵਿਚ ਕਣਕ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਯੋਗਦਾਨ 75.3 ਫੀਸਦੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪੂਲ ਵਿਚ ਚਾਵਲ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਯੋਗਦਾਨ 37.1 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਣਕ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟੇਅਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਝਾੜ 4507 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਜੋ ਕਿ ਕੌਮੀ ਔਸਤ ਤੋਂ 1.62 ਗੁਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਚਾਵਲ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟੇਅਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਝਾੜ 4029 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕੌਮੀ ਔਸਤ ਤੋਂ 1.85 ਗੁਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ।

43 ਚੋਟੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਪਾਕਿ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ

ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸੀ. ਆਈ. ਡੀ. ਵਿਭਾਗ ਨੇ 'ਰੈੱਡ ਬੁਕ' ਦਾ 12ਵਾਂ ਐਡੀਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ 43 ਚੋਟੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੀ ਕੁਝ ਨਾਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਭੁੱਟੋ ਦੀ ਹੱਤਿਆ, ਪ੍ਰਵੇਜ਼ ਮੁਸ਼ੱਰਫ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ੌਕਤ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਯਤਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਪਰਾਧੀ ਵੀ ਹਨ।

ਇਸ ਦੀਆਂ 164 ਕਾਪੀਆਂ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਭੁੱਟੋ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਲੋੜੀਂਦੇ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੈਂਤੁੱਲਾ ਮਹਿਸੂਦ, ਉਬੈਦ-ਉਰ-ਰਹਿਮਾਨ, ਫੈਜ਼ ਮੁਹੰਮਦ, ਅਬਦੁੱਲਾ ਉਰਫ ਸੱਦਾਮ ਅਤੇ ਇਕਰਾਮ ਉਲਾ ਭੱਟਾ ਹੱਤਿਆ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ 'ਤੇ 20-20 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਇਨਾਮਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ ਵਿਧਾਇਕ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਹੋਸਟਲ 'ਚ ਮੌਤ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਨੂਰ ਮਹਿਲ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ (50) ਦੀ ਸਥਾਨਕ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਹੋਸਟਲ 'ਚ ਲੰਘੀ 28 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

ਫ਼ਿਲਹਾਲ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਜਾਂ ਜਿਗਰ ਦੀ ਖ਼ਰਾਬੀ ਹੋਣਾ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਅਸਲ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਪੋਸਟ ਮਾਰਟਮ ਰੀਪੋਰਟ ਪਿੱਛੋਂ ਹੀ ਲੱਗੇਗਾ। ਵਿਧਾਇਕ ਦੇ ਗੰਨਮੈਨ ਹੌਲਦਾਰ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, "ਵਿਧਾਇਕ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਬੀਤੀ ਰਾਤ ਪਿੰਡ ਭੁੱਲਰ ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਹੋਸਟਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮੰਜਲ 'ਚ ਅਲਾਟ ਹੋਏ ਅਪਣੇ ਕਮਰਾ ਨੰਬਰ-22 'ਚ ਠਹਿਰੇ ਸਨ। ਸਵੇਰੇ 9.30 ਵਜੇ ਮੈਂ ਵਿਧਾਇਕ ਨੂੰ ਕਮਰੇ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਕਾਰ ਵਿਚ ਹੀ ਪੜ੍ਹ ਲੈਣਗੇ ਅਤੇ ਮੈਂ ਹੇਠਾਂ ਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਾਂ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਧਾਇਕ ਦਾ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਕਾਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਹੋਸਟਲ ਦੇ ਬਾਹਰੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 12.15 ਵਜੇ ਮੋਬਾਈਲ ਮਿਲਾਇਆ ਪਰ

ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ

ਵਿਧਾਇਕ ਨੇ ਫ਼ੋਨ ਨਾ ਚੁਕਿਆ। ਜਦੋਂ ਦਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕਮਰੇ 'ਚ ਗਿਆ ਤਾਂ ਵਿਧਾਇਕ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਬੈੱਡ ਉਪਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਹਾਲਤ 'ਚ ਪਾਇਆ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਦਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰ ਕੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਸੱਦਿਆ।" ਹੋਸਟਲ ਦੀ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ ਦੀ ਇੰਚਾਰਜ ਐਸ.ਐਮ.ਓ. ਸਤਵੀਰ ਕੌਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਫ਼ਾਰਮਾਸਿਸਟ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਰਤ ਵਿਧਾਇਕ ਦੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਗਿਆ।

ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ ਹੈ ਕਿ ਮਰਹੂਮ ਵਿਧਾਇਕ ਨੂੰ ਜਿਗਰ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਦਾਖ਼ਲ ਰਹਿਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਸਨ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਦਵਾਈ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਰਹੂਮ ਵਿਧਾਇਕ ਅਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਪਤਨੀ ਤੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰੀਆਂ ਛੱਡ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਨੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਲੜੀ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 1997 ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਵਾਰ 2007 ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਚੁਣੇ ਗਏ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ ਨੂਰਮਹਿਲ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਭੁੱਲਰ ਵਿਖੇ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ।

ਕਿਉਂ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਿਚ ਜੱਸੀ ਤੇ ਸਿੰਗਲਾ ਧੌਕੇ ਦੀ ਆਸ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵਧ ਵਰਕਰ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਕੈਪਟਨ ਧੌਕੇ ਵਲੋਂ ਬੀਬੀ ਭੱਠਲ ਦੀ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਬਾਰੇ ਲਾਏ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਨਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕਹਿਕੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸਿੰਗਲਾ ਨੇ ਅਸਿੱਧੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬੀਬੀ ਭੱਠਲ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਖੁਲ੍ਹ ਕੇ ਕੀਤੀ ਮਦਦ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਮਦਦ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਖ਼ਾਰਜ ਕਰਦੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸਿੰਗਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੀਬੀ ਭੱਠਲ ਖੁਲ੍ਹ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਖੜੀ ਹੈ।

ਸਿੰਗਲਾ ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਯੂਥ ਕਾਂਗਰਸੀ ਔਖੇ : ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਯੂਥ ਕਾਂਗਰਸ

ਕਮੇਟੀ, ਦਿਹਾਤੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਯੂਥ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੇ ਇਕਮੁੱਠਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਗਲਾ ਦੇ ਉਸ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਕਰਤੋਂ ਹੱਥੀਂ ਲਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਸੀਟ ਕੈਪਟਨ ਪ੍ਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਕਤਰ ਸ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ ਰੂਬੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਸਿੰਗਲਾ ਨੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਖੇਡਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮੌਕੇ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ।

Freeway Travel Inc
ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ, ਖਰਾ ਸੌਦਾ, ਬਿਹਤਰ ਸਰਵਿਸ
Call Raju
Tel: 773-973-0200
Fax: 773-973-0557
2542 W Devon Ave. Chicago IL 60659

Business For Sale
4 In 1 Combo Business In Palatine (IL)
*Northwest Suburbs
*Over 60 Parking Spaces
*Cheapest Rent You Can Have
*Good Customer Base
*Owner Retiring
*Family Business ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਜ਼ਦੀਕ
Contact : 847-358-2600 (Ghulam)
All Inventory And Equipment Included In Sale Price. Business Established Since 1980.

SYAN VIDEO PRODUCTION, INC.
Professional HD Video & Digital Photo Production
Multiple Camera Shooting / Digital Still Photography (with flush mount Album)
Live Video Display with Large Screens
DJ Service with Laser Lights
Call Toll Free : 1-888-RAJ- SYAN (725-7926)
(With 14 years Experienced)
734-261-0936 / 734-890-1767
E-mail: raj@syanvideo.com
or visit at: www.syanvideo.com

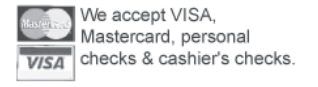
ALL STARS
★ Truck Driving School INC ★
CDL A & B TRAINING
"Our Training Makes The Difference"

- ★ No Waiting period For Training Courses
- ★ One on One Training
- ★ Classroom training course for temporary instruction permit.
- ★ 3-acre paved lot for training.
- ★ Day, evening and weekend classes available.
- ★ Starting pay can be \$700 to \$800 per week.
- ★ Refresher Courses Available!

Class B License \$1,300

Ask For Rupinder Randhawa
CALL: 734-444-4048 Or 313-841-2222

ALL STARS
★ TRUCK DRIVING SCHOOL INC ★
GRAND OPENING \$300 off Training
Cannot be combined with any other offer. Must present coupon. Expiration Date 12-31-2008.
Special Discount
CDL Class A & B Training
Testing Available
Get FREE Training Thru Michigan WORKS
100% State Funded
151 Military
Detroit, MI 48209

ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਬਾਰੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਰੁਲੇ

ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ : ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸਮਗਲਿੰਗ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਗੰਭੀਰ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਉਸ ਹੁਕਮ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਸਬੰਧੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੀ ਕਾਪੀ ਦਸ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੀ।

ਭਾਵੇਂ ਏ.ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਪੱਧਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਲੋਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਉਪਰੰਤ ਪੂਰੇ ਰਾਜ 'ਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪੱਤਰ ਭੇਜੇ ਗਏ, ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਮਹਿਜ਼ ਖਾਨਪੂਰਤੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੇ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਮਾਮਲਾ 'ਹੈਲਪ' ਸੰਸਥਾ ਵਲੋਂ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ 2005 ਤਹਿਤ ਮੰਗੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਪਰੰਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ।

ਯਦ ਰਹੇ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਮੀਡੀਆ 'ਚ ਇਹ ਖਬਰ ਛਪੀ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਕਰਕੇ ਠੱਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਪੈ ਰਹੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁਝ ਅਮੀਰ, ਰਾਜਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮੱਗਲਰਾਂ ਨਾਲ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਖਬਰ ਉਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਖੁਫੀਆ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਖੁਫੀਆ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਆਗੂ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਗੱਡੀ ਵਿਚੋਂ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ 'ਚ ਨਸ਼ੇ ਫੜੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਅਟਾਰੀ ਬਾਰਡਰ ਰਾਹੀਂ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੇ ਬੈਟਾਂ 'ਚ ਡਰਿੱਲ ਰਾਹੀਂ ਛੋਕ ਕਰਕੇ ਇਹ ਡਰੱਗ ਆਦਿ ਭੇਜਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਹਿਊਮਨ ਰਿਸੋਰਸ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਲੀਗ ਆਫ ਪੰਜਾਬ (ਹੈਲਪ) ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਇਹ ਸਾਰਾ ਮਾਮਲਾ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਲਿਆਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਲਗਭਗ 70% ਨੌਜਵਾਨ ਨਸ਼ਿਆਂ

ਵਿਚ ਗ੍ਰਸਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਨਸ਼ੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਜੀਵਨ ਲਈ ਇਕ ਚੁਣੌਤੀ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਵਪਾਰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਹਦਾਇਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ 'ਹੈਲਪ' ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੀ ਇਸ ਬੁਰਾਈ ਤੋਂ ਚਿੰਤਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਹ ਮੁਢਲੀ ਡਿਊਟੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਹੋ

ਰਹੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸਮੱਗਲਿੰਗ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਿਆਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਹੁਣ ਮਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਾਲ 2005 ਤਹਿਤ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਈ, ਤਾਂ ਏ.ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਪੰਜਾਬ ਵਲੋਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਫਾਈਲ

ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਆਉਣ ਉਪਰੰਤ ਹੀ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਕੋਲ ਟਿੱਪਣੀ ਲਈ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਏ.ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ, ਸਿਵਲ ਸਰਜਨਾਂ, ਐਸ.ਐਸ.ਪੀਜ਼ ਅਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਇਕ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਹਿਊਮਨ ਰਾਈਟਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਕਾਪੀ ਭੇਜ ਕੇ ਖ਼ਬਰ ਵਿਚਲੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਖੋਖਣ ਉਪਰੰਤ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇਣ ਲਈ

ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

ਯਦ ਰਹੇ 3 ਜਨਵਰੀ 2008 ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਆਪਣਾ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ 5 ਫਰਵਰੀ 2008 ਨੂੰ ਏ.ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਵਲੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਹੋਰਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਸਿਰਫ ਤਰਨ ਤਾਰਨ, ਬਠਿੰਡਾ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਮਾਨਸਾ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਸੰਗਰੂਰ, ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਮੁਹਾਲੀ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਮੁਕਤਸਰ, ਫਰੀਦਕੋਟ, ਖੰਨਾ, ਬਟਾਲਾ, ਜਗਰਾਉਂ ਦੇ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਭੇਜ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਰੂਪਨਗਰ ਅਤੇ ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ ਵਲੋਂ ਹੀ ਇਸ ਸਬੰਧ 'ਚ ਪੱਤਰ ਲਿਖਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਨੇ ਤਸਕਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ

ਫਗਵਾੜਾ : ਫਗਵਾੜਾ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ 50 ਕਿਲੋ ਹੈਰੋਇਨ (ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਕੀਮਤ 250 ਕਰੋੜ) ਦੇ ਨਾਲ ਫੜੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਤਸਕਰੀ ਕਰ ਕੇ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਹੈਰੋਇਨ ਦੀ ਖੋਪ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਲੀ ਪਹੁੰਚਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲੰਘੀ 26 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਜੀ ਟੀ ਰੋਡ 'ਤੇ ਚਾਚੋਕੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਾਕਾਬੰਦੀ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸੰਭਾਵਤ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਨਸ਼ੇ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਫੜਣ ਵਿਚ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕਵਾਲਿਸ ਵਿਚ ਦੋ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਬੈਗ ਮਿਲੇ। ਹਰੇਕ ਬੈਗ ਵਿਚ 25-25 ਕਿਲੋ ਗ੍ਰਾਮ ਹੈਰੋਇਨ ਸੀ। ਜਿਹੜੀ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਪੈਕਟਾਂ ਵਿਚ ਭਰ ਕੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ।

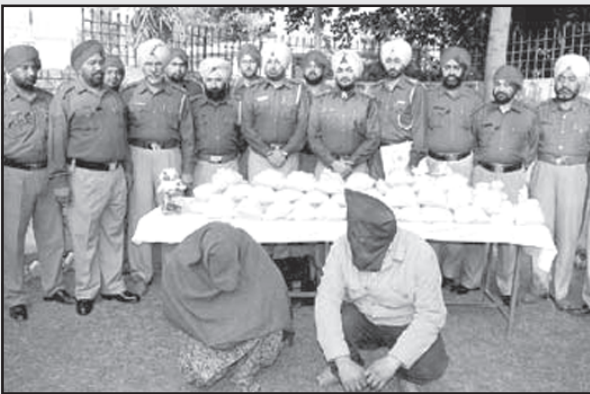
ਫੜੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਹਰਪਾਲ ਉਰਫ ਬਿੱਲਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮੂਲ ਰੂਪ ਤੋਂ ਉਤਰਾਚਲ ਦੇ ਬਾਜਪੁਰ ਦਾ ਨਿਵਾਸੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਭੈਣਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਵਿਆਹੀਆਂ ਹਨ। 1999 ਵਿਚ

ਉਹ ਕੰਮਕਾਜ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆਇਆ ਸੀ। ਜਿਥੇ ਉਸ ਨੇ ਸਪੋਅਰ ਪਾਰਟਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਕਰ ਕੇ ਸੈਟਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਤਸਕਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਪਾਲ ਉਰਫ ਪੱਪੂ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਆਇਆ। ਜਿਹੜਾ ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਪੰਜਾਬ ਛੱਡ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੁਰਿੰਦਰ ਨੇ ਹਰਪਾਲ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ

ਦੋਨਾਂ ਦੀ ਬਕਾਇਆ ਫਿਫਟੀ-ਫਿਫਟੀ ਦੀ ਪਾਰਟਰਨਸ਼ਿਪ ਤੈਅ ਹੋ ਗਈ। ਬਿੱਲਾ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਤਸਕਰੀ ਕਰ ਕੇ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਹੈਰੋਇਨ ਪੱਪੂ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਅੱਗੇ ਵੇਚਦਾ ਸੀ।

ਹੈਰੋਇਨ ਦੀ ਖੋਪ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਾ ਆਵੇ ਇਸ ਲਈ ਬਿੱਲਾ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਲਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨਿਵਾਸੀ ਜਗਤਪੁਰ ਫਗਵਾੜਾ ਨੂੰ ਨਾਲ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਮਾਈ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਬਿੱਲਾ ਅਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੱਪੂ ਨੇ ਤਸਕਰੀ ਵਿਚ ਕਰੋੜਾਂ ਦੇ ਵਾਰੇ-ਨਿਆਰੇ ਕੀਤੇ। ਤਸਕਰੀ ਦੀ ਕਮਾਈ ਤੋਂ ਬਿੱਲਾ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਕਰੋੜਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕੋਠੀਆਂ ਅਤੇ ਕਈ ਪਲਾਟ ਵੀ ਖਰੀਦ ਲਏ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਰਿੰਦਰ ਪੱਪੂ ਨੇ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਫਲੈਟ ਖਰੀਦੇ।

ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਨਰਿੰਦਰ ਪਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧੰਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਧੰਦੇ ਵਿਚ ਗਰਕੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਤਸਕਰੀ ਦੀ ਕਮਾਈ ਤੋਂ ਜੋ ਜਾਇਦਾਦ ਖੜੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਸੀਲ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਫਗਵਾੜਾ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ 250 ਕਿਲੋ ਹੈਰੋਇਨ ਸਮੇਤ ਫੜੇ ਗਏ ਦੋ ਦੋਸ਼ੀ ਭੈਣ ਭਰਾ ।

ਮੇਰੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਕਈ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤਸਕਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਤੂੰ ਹੈਰੋਇਨ ਮੈਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਕਰ, ਵੇਚਣ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮਾ ਮੇਰਾ।

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸਰਬੰਸ ਦਾਨੀ, ਕਲਗੀਧਰ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ

ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਵਧਾਈ

ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ

Guru Nanak Darbar Fort Worth, Texas

3025 Family Dr, Fort Worth, TX 67179

Ph: 817-489-5566

ਇਹ ਗੁਰੂਪੁਰ ਹਾਈਵੇਅ 287 ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ

ਚਿੜੀਉਂ ਤੇ ਮੈਂ ਬਾਜ਼ ਤੁੜਾਉਂ।
ਸਵਾ ਲਾਖ ਸੇ ਏਕ ਲੜਾਉਂ।
ਤਬੈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਕਹਾਉਂ।

ਮਿਲਵਾਕੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੂੰ
ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਆਗਮਨ ਪੁਰਬ ਦੀ

ਲਖ ਲਖ ਵਧਾਈ

ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲ 2009 ਮੁਬਾਰਕ !

ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ

Sikh Religious Society of Wisconsin

3675 N Calhoun Rd Brookfield WI 53207 Ph: 414-262-1600

ਮੱਕੜ ਨੇ 'ਸਿੱਖ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਬਾਰੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਨੂੰ ਗਲਤ ਕਿਹਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ 'ਸਿੱਖ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ' ਸਬੰਧੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਨੂੰ ਗਲਤ ਮੰਨਦਿਆਂ ਇਸ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸ. ਮੱਕੜ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਬੱਜਰ ਗਲਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ

ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਰਤਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਗਠਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਰਘੂਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ, ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਅਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇਗੀ। ਸ. ਮੱਕੜ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਿੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਅਤੇ ਮਾਣ-ਮਰਿਆਦਾ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। 'ਸਿੱਖ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ' ਸਿੱਖ ਗੁਰਦਵਾਰਾ

ਐਕਟ 1925 ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਤਈ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 'ਸਿੱਖ ਦੀ

ਅਮਰੀਕੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਲਾਹ ਪਾਹ ਦਾ ਅਸਰ?

ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ' ਬਾਰੇ ਜੋ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਬਿਆਨ ਕੁਝ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਸਰਾਸਰ ਗਲਤ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਹੁਣ ਦੁਬਾਰਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਐਕਟ 1925 ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ 'ਚ ਸਿੱਖ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਸਬੰਧੀ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਬਿਆਨ ਦਾਖਲ ਕਰੇਗੀ। ਐਕਟ

ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਸਾਧਾਰੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੀ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਹੈ।

ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2/10-ਏ ਅਤੇ 2/11 ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਸਿੱਖ ਜੋ ਤਮਾਕੂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਕੁਠਾ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੂਲ ਮੰਤਰ ਜੁਥਾਨੀ ਕੰਠ ਹੈ, ਉਹ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਹੈ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਰੋਮਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਪਤਿਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5/11 ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਸਾਧਾਰੀ ਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੋਮਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਚਾਰ ਬਜਰ ਕੁਰਹਿਤਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਪਤਿਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।" ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕਰਤੋਂ ਹੱਥੀ ਲੈਂਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, "ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫ਼ਿਰਕੇ

ਦੇ ਧਾਰਮਕ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜੋ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾ ਤੋਂ 'ਸਿੱਖ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ' ਪੁੱਛੀ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਕ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਚੁਨੌਤੀ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਇਕ ਸਮਰੱਥ ਜਥੇਬੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿਚ ਗਲਤੀ ਦਾ ਸਖਤ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਪੜਤਾਲੀਆ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਦੋ ਦਿਨਾਂ

ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਰਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਘੂਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ, ਜੂਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਸਦਕਾ 1925 ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 26 (ਬੀ) ਮੁਤਾਬਕ ਸਿੱਖ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹੀ ਸਿੱਖ ਦਾ ਦਰਜਾ ਹਾਸਲ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀਆਂ ਸਿਖਿਆਵਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਪੂਰਨ ਆਸਥਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਕੁਠਾ, ਹਲਾਲ ਆਦਿ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੇਸਾਧਾਰੀ ਨੂੰ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਦਰਜਾ ਹਾਸਲ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਰੋਮਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਪਤਿਤ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸਿੱਧੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਸਹਿਜਧਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਕਾਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਮੁਤਾਬਕ ਹੀ ਸੀ ਪਰ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਬਿਆਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੀ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਜੋ ਸਰਾਸਰ ਗਲਤ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਯਕੀਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਬਿਆਨ ਪੂਰਾ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ, ਸਗੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੋਧ ਵਾਲਾ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀ ਲੈਂਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਸਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਗਲਤ - ਸਰਨਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਸਰਬੰਸਦਾਨੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੂੰ ਸਮਰਪਤ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰੀ ਜੀ ਵਿਖੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਾਰਮਕ ਸਮਾਗਮ ਸਜਾਏ ਗਏ।

ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਤੋਂ ਹੋਰਨਾਂ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਿਆਂ ਵਲੋਂ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਤੀ ਗਈ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਖ਼ਾਤਰ ਛੋਟੀ ਉਮਰੇ ਹੀ ਲਾਸਾਨੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਨਾ ਝਿਜਕਣ ਵਾਲੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਲੈਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਆਪੂ ਬਣੇ ਚੌਧਰੀ ਅੱਜ ਰਾਜਸੀ ਸੱਤਾ ਖ਼ਾਤਰ ਕੌਮ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਤੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਝਿਜਕ ਰਹੇ।

ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਂਦਿਆਂ ਸ. ਸਰਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਜਿਹੜੀ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਦੀ

ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ

ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਤੀ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਖਤਮ ਕਰ ਕੇ ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਧ੍ਰੋਹ ਕਮਾਉਣ ਦਾ ਕੋਝਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦ ਰਾਮਰਾਇ ਨੇ ਬਾਣੀ ਦੀ ਤੁਕ ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ

'ਮਿੱਟੀ ਬੇਈਮਾਨ ਕੀ' ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬਾਬਾ ਰਾਮਰਾਇ ਲਈ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਮੱਥੇ ਨਾ ਲਗਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਸ. ਸਰਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਬਾ ਰਾਮਰਾਇ ਨੇ ਤਾਂ ਬਾਣੀ ਦੀ ਇਕ ਤੁਕ ਹੀ ਬਦਲੀ ਸੀ ਜਦ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਸੱਤਾ ਦੀ ਚਾਹਤ ਰਖਣ ਵਾਲੇ ਰਾਜਸੀ ਆਗੂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਬਖਸ਼ੇ ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਹੀ ਅਸਿੱਧੇ ਰੂਪ 'ਚ ਚੈਲੰਜ ਕਰਨ ਲਗ ਪਏ ਹਨ।

ਇਹ ਲੋਕ ਰਾਜਸੀ ਤਾਕਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਪਿਛੇ ਵਿਕ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਵਾਦ 'ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ' ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਛਪਵਾ ਕੇ ਕੌਮ ਦੇ ਪਿੱਠ ਵਿਚ ਛੁਰਾ ਮਾਰਿਆ ਸੀ ਤੇ ਰਹਿੰਦੀ ਖੁੰਹਦੀ ਕਸਰ ਹੁਣ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਦੀ ਗਲਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਸ. ਸਰਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਕੋਈ ਵੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਨ ਪਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਸਿੱਖ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣਗੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ, ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੇਦਾਂਤੀ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਲਕੱਤਾ ਨੇ ਵੀ ਅਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ।

ਟਿਕਟਾਂ ਬਾਰੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸੂਚੀ ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਹਫ਼ਤੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ 13 ਸੀਟਾਂ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੂਚੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਦੇਣਾ ਅਰੰਭ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇ. ਪੀ. ਵਲੋਂ ਢੁਕਵੇਂ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੇ

ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਹਫ਼ਤੇ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਬੀਬੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ, ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬਲਾਕ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਰਾਏ ਵੀ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਕੇ. ਪੀ. ਨਾਲ

ਸੁਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੁਲੇ

ਗੱਲ ਹੋਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਕੁਝ ਬਲਾਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਬਲਾਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀਆਂ ਤੋਂ ਗੁਪਤ ਰੀਪੋਰਟਾਂ ਵੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਢੁਕਵੇਂ ਅਤੇ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਬਲਾਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਵੀ ਛੇਤੀ ਹੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ।

ਇਥੇ ਇਹ ਦਸਣਾ ਵੀ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਲਗਭਗ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਵਲੋਂ ਭੇਜੇ ਗਏ ਆਬਜ਼ਰਵਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਅਪਣੀਆਂ ਰੀਪੋਰਟਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੌਂਪ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ। ਬੇਸ਼ਕ ਸ੍ਰੀ ਕੇ. ਪੀ. ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦਾ ਨਾਂ ਦਸਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਪਰ ਸੂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਪਟਿਆਲਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ

ਐਮ. ਪੀ. ਬੀਬੀ ਪ੍ਰਨੀਤ ਕੌਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਆਗੂ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਟਿਕਟ ਦੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਪਰ ਮੁੱਖ ਦਾਅਵੇਦਾਰੀ ਬੀਬੀ ਪ੍ਰਨੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਸੰਗਰੂਰ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਇਹ ਸੀਟ ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੀ ਚਾਹਵਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਅਰਵਿੰਦ ਖੰਨਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਬੀਆ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਟਿਕਟ ਦੇ ਸਰਗਰਮ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਹਨ। ਬਠਿੰਡਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਭਾਵੇਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਰਣਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ

ਬਠਿੰਡਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਇਕ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਤਕੜਾ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੱਸੀ ਵੀ ਹੈ, ਜੋ ਸੌਦਾ ਸਾਧ ਦਾ ਕੁਤਮ ਹੈ ਅਤੇ ਸੌਦਾ ਸਾਧ ਦਾ ਪੂਰੇ ਮਾਲਵੇ 'ਚ ਤਕੜਾ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਇਕ ਆਗੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਤਾਂ ਜੱਸੀ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਅਹਿਮ ਸਮਝਦੀ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਨਿਤਰ ਆਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੂਰੇ ਹਲਕੇ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਰਾਤ ਦਾ ਖਾਣਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ੍ਰੀ

ਜੱਸੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਿੰਗਲਾ ਇਕੱਠੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਦੇਣ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਪਰਵਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਮਹੇਸ਼ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਦੇਣ ਦੀ ਵੀ ਚਰਚਾ ਹੈ।

ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ ਹਲਕਾ ਰਾਖਵਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਥੋਂ ਟਿਕਟ ਲੈਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ 'ਚ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਕੌਰ ਅਤੇ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਵਿਧਾਇਕ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਂਤ ਦੇ ਨਾਂ ਦੀ ਵੀ ਚਰਚਾ ਹੈ। ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਦੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰੀ ਲਗਭਗ ਪੱਕੀ

ਲਗਦੀ ਹੈ। ਬੇਸ਼ਕ ਸੁਰਿੰਦਰ ਜਾਖਤ ਅਤੇ ਰਾਣਾ ਸੋਢੀ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੁਰਿੰਦਰ ਜਾਖਤ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਿਧਾਇਕ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦਿਵਾ ਕੇ ਚੋਣ ਲੜਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ।

ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਐਮ. ਪੀ. ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੁੱਖ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਕਾਇਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਅਰੰਭ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਚੋਣ ਲੜਨ

ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਹਲਕੇ ਲਈ ਟਿਕਟ ਦੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ 'ਚ ਵੀ ਲਗਭਗ 4

ਆਗੂ, ਅਸ਼ਵਨੀ ਸੇਖੜੀ, ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਅਤੇ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ, ਜੋ ਇਸ ਸਮੇਂ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਹਨ, ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਸੰਤੋਸ਼ ਚੌਧਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੁਲੇ ਟਿਕਟ ਦੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਦਾਅਵੇਦਾਰੀ ਸ੍ਰੀ ਦੁਲੇ ਦੀ ਮੰਨੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੇ ਦੁਲੇ ਨੂੰ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਤੋਂ ਟਿਕਟ

ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ

ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਟਿਕਟ ਦਿਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਫ਼ਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਦੁਲੇ, ਸ੍ਰੀ ਦੁਲੇ ਅਤੇ ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾਖਾ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਹਨ।

ਲੁਧਿਆਣਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਟਿਕਟ ਦੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਬੇਸ਼ਕ ਕਈ ਹਨ ਪਰ ਕੌਮੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਮਨੀਸ਼ ਤਿਵਾੜੀ ਇਸ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਟਿਕਟ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਹਨ।

ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਅੰਬਿਕਾ ਸੋਨੀ, ਬੀਰਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਾਣਾ ਕੇ. ਪੀ. ਟਿਕਟ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਹਨ। ਜਲੰਧਰ ਹਲਕੇ ਬਾਰੇ ਅਜੇ ਸਥਿਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇ. ਪੀ. ਨੂੰ ਹੀ ਇਥੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਚੈਲਿੰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਕੇ ਜਿੱਥੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਸਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿੰਨਣ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਨੂੰ ਤੋਪਾਂ ਦੇ ਗੋਲਿਆਂ ਨਾਲ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਇਕ ਮਤ ਹੋਣ

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ : ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫ਼ੈਡਰੇਸ਼ਨ (ਮਹਿਤਾ) ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਭਾਈ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਲਾਚੇਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਬੁਧੀਜੀਵੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਇਕ ਮਤ ਬਣਾਏ।

ਬੀਤੀ 26 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਇਥੇ ਫ਼ੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਗੂ ਭਾਈ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੱਸੀ ਦੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ ਵਿਖੇ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਭਾਈ ਲਾਚੇਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੰਗਰ ਪ੍ਰਥਾ, ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੰਡਲਭੁਸੇ ਅਤੇ ਵਧਰੇਵੇਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਹੁਣ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸਬੰਧੀ ਉਠੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਅਦਾਲਤੀ ਮਸਲਿਆਂ ਵਿਚ ਲੋੜ ਤੋਂ ਘੱਟ ਤਵੱਜੋ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਵੀ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਨੁਕਸਾਨ ਸਹਿਣ ਕਰਨੇ ਪਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾਵੇ।

PUNJAB AUTO WERKS

Akal Transport Corp

ਸਰਬੰਸ ਦਾਨੀ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਅਤੇ
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ

ਲਖ ਲਖ ਵਧਾਈ ਹੋਵੇ ਜੀ

ਨਵਾਂ ਸਾਲ 2009 ਮੁਬਾਰਕ!

For Excellent Auto Body
Work, Taxi Cab Leasing, 24 Hours
Towing, Complete Auto Repair of
Domestic & Foreign Cars

ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਟੈਕਸੀ ਕੈਬ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ

ਅਮਰੀਕਨ ਅਤੇ ਇੰਪੋਰਟਡ
ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਿਪੇਅਰ ਦੇ ਕੰਮ
ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਅਤੇ ਵਾਜਬ
ਭਾਅ ਉਤੇ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

ਮੇਜਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਝੱਜ,
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ (ਸੱਤੀ) ਭੱਠਲ, ਸੁਖਰਾਜ ਸਿੰਘ ਤੱਖੜ

ਪੰਜਾਬ ਆਟੋ

ਅਕਾਲ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ

Ph: 312-243-3344, 312-243-2255

1930 Hubbard St, Chicago IL 60622

ਅਕਾਲੀ ਲਾਣੇ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਪੰਥ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ

ਕਾਊਂਟਰ ਅਟੈਕ

ਮੈਨੂੰ 1968 ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਪੰਥ ਦੇ ਇਕ ਸਿਰਕੱਢ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਗੁੱਜਰਾਵਾਲਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਾਲਜ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਭਾਸ਼ਣ ਸੁਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਭੂਤ ਕੱਢਣ ਲਈ ਸਾਧ 'ਗੁੰਹ' ਦਾ ਧੂਆਂ ਦੇ ਕੇ, ਤੱਤੇ ਚਿਮਟੇ ਮਾਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਦੋ ਭੂਤ (ਸੰਤ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੰਤ ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ) ਪੰਥ ਵਿਚ ਆ ਵੜੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੰਦਾ ਧੂਆਂ ਦੇ ਕੇ ਅਤੇ ਤੱਤੇ ਚਿਮਟੇ ਮਾਰ ਕੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢੇ ਬਿਨਾਂ ਪੰਥ ਦਾ ਭਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਦੋਵੇਂ ਸੰਤ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ। ਪੰਥ ਦਾ ਕੀ ਭਲਾ ਹੋਇਆ?

-ਪ੍ਰਿ. ਅਮਰਜੀਤ ਪਰਾਗ
ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਵਲਕਾਰ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ ਦੇ ਇਕ ਧੜੇ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਨ। ਉਮਰ ਦੇ ਦਸਵੇਂ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹ ਸੁੱਖ ਨਾਲ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਾਂਗ ਵਿਚਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਜਾਚੇ ਨਾਵਲਕਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਕਿੱਥ ਜੀਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਸਫਲ ਨਾਵਲ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ 'ਕੋਹਜ', 'ਕਰੂਰਤਾ', 'ਕਮੀਨਗੀ', 'ਹਿੰਸਾ', 'ਗਰੀਬੀ' ਅਤੇ 'ਗੁਲਾਮੀ' ਪ੍ਰਤੀ ਘ੍ਰਿਣਾ ਮਾਸਮੀਅਤ, ਸੁੰਦਰਤਾ, ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਲਈ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਦੇ ਭਾਵ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਵਿਕਟਰ ਹਿਊਗੋ ਦਾ 'ਦੁਖੀਏ', ਗੌਰਕੀ ਦਾ 'ਮਾਂ', ਟਾਲਸਟਾਏ ਦਾ 'ਜੰਗ ਤੇ ਅਮਨ' ਪਰਲ ਐਸ ਬੱਕ ਦਾ 'ਗੁੱਟ ਅਰਬ' ਲੋਸਾ ਦਾ 'ਫੀਸਟ ਆਫ ਦੀ ਗੋਟ' ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਦਾ 'ਗੋਦਾਨ' ਅਤੇ ਦਸਤੋਵਸਕੀ ਦਾ 'ਅਪਮਾਨਤ' ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਨਾਵਲ ਹਨ। ਪਰ ਕੰਵਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਆਪਣੇ ਨਾਵਲਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ। ਕੰਵਲ ਨਾਵਲ ਲਿਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਾਪਦੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਲੱਠਮਾਰ ਵਾਰਤਕ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿੱਥ ਜੀਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜਿਵੇਂ ਤੀਕ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚ ਦਮ ਸੀ ਤਾਂ ਕੰਵਲ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਸੇਧ ਦੇਣ ਦੀ ਚੇਸ਼ਨਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਦੀ ਨੇਤਾ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਤਾਰੀਖ ਵੇਖਦੀ ਹੈ' ਲਿਖਿਆ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ "ਹੈਕਤਬਾਜ਼" ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਨੂੰ ਤੋਪਾਂ ਦੇ ਗੋਲੇ ਮਾਰ ਕੇ ਢਾਹੁਣ ਵਾਲੀ, ਠੰਗ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਪੈਰੋਕਾਰ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨਹਿਰੂ ਦੀ ਪੁੱਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਹੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਆਗੂ ਸੀ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਤਾਂ ਸਿੱਧਤ ਸਨ ਜੋ ਗਾਂਧੀ, ਨਹਿਰੂ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਨਾ ਸਮਝ ਸਕੇ।
ਪਰ ਕੰਵਲ ਸਾਹਿਬ ਵਰਗੇ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਦੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਬਾਰੇ ਭੁਲੇਖੇ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ? ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੁੱਮਣਾ 'ਘੁੰਗੂ' ਸੀ, ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਿੱਖ ਗੱਦਾਰ, ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਮੁਸਾਫਰ ਵਿਕਾਉਂ ਸੀ। ਪਰ ਕੰਵਲ ਸਾਹਿਬ ਵਰਗੇ ਕਰਮਯੋਗੀ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਵੀ ਸਿੱਖ ਦੁਸ਼ਮਣ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਅਕੈਡਮੀਆਂ ਤੋਂ ਇਨਾਮ ਸਨਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਦੋਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਰਾਜ਼ਰੀ ਭਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕਹੀਏ ਤੇ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹੀਏ? ਤੇ ਸੁਣ ਕੇ ਕੀ ਆਖੇਗਾ? ਕੰਵਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਨਕਸਲੀ ਲਹਿਰ ਸਮੇਂ 'ਲਹੂ ਦੀ ਲੋਅ' ਵਿਚੋਂ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਮਾਰਗ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ। ਇਹ ਲੋਅ ਅਜੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੁਝੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਲਸਤਾਨੀ ਖਾੜਕੂ 'ਪੰਥ' ਦੇ 'ਤਾਰਨਹਾਰ' ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗੇ। ਹੁਣ ਕੰਵਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪੰਥ ਦਾ ਭਲਾ ਇਸੇ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਕਾਲੀ ਲਾਣਾ ਸੁੱਤਾ ਨਾ ਜਾਗੇ।
ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਨੋਹਕਲੱਕ' ਅਤੇ 'ਸਰਬੱਗ' ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਜਦੋਂ ਅੰਨ੍ਹੀ ਗਲੀ ਦੇ ਅਖੀਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹੀ ਭਾਣਾ ਵਰਤਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ 1968 ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਪੰਥ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸਿਰਕੱਢ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਗੁੱਜਰਾਵਾਲਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਾਲਜ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਭਾਸ਼ਣ ਸੁਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਭੂਤ ਕੱਢਣ ਲਈ ਸਾਧ 'ਗੁੰਹ' ਦਾ ਧੂਆਂ ਦੇ ਕੇ, ਤੱਤੇ ਚਿਮਟੇ ਮਾਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਦੋ ਭੂਤ (ਸੰਤ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੰਤ ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ) ਪੰਥ ਵਿਚ ਆ ਵੜੇ ਹਨ, ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗੰਦਾ ਧੂਆਂ ਦੇ ਕੇ ਅਤੇ ਤੱਤੇ ਚਿਮਟੇ

ਮਾਰ ਕੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢੇ ਬਿਨਾਂ ਪੰਥ ਦਾ ਭਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਦੋਵੇਂ ਸੰਤ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ। ਪੰਥ ਦਾ ਕੀ ਭਲਾ ਹੋਇਆ? ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਸ. ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੀ ਨਾ ਰਹੇ। ਕੰਵਲ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਾੜਕੂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲੱਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਵਾਇਤੀ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਖਹਿਤਾ ਛੁਡਾਏ ਬਿਨਾਂ ਪੰਥ ਦੀ

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ
ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਸੇ ਸੱਚ ਦੇ ਧਾਰਨੀਆਂ ਨੇ ਸੰਤ ਲੱਗੋਵਾਲ, ਸ. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਅਵਿਨਾਸ਼ੀ ਸਿੰਘ ਆਦਿਕ ਕਈ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਵੀ ਆਪਣੇ ਉਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਵੇਂ ਕਿਵੇਂ ਦਿਨ ਕੱਟਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਧਰੋਂ

ਕੰਵਲ ਸਾਹਿਬ ਦੇ 'ਸ਼ੇਰਾਂ' ਦੇ ਆਖੇ ਲੱਗ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਰਿਵਾਇਤੀ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਅਤਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਮੰਡ ਵਰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਸਮਰੱਥਨ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਪੰਥ ਦੀ ਹਾਲਤ ਹੋਰ ਪਤਲੀ ਹੋ ਗਈ। ਫੇਰ ਇਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ 'ਪੈਗਮ ਗਰੁੱਪ' ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਸੇਧ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਜੰਜੀਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕੋ ਝਟਕੇ ਨਾਲ ਲਾਹ ਸੁੱਟਣ ਲਈ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕੀਤਾ।
ਇਹ ਕਦਮ ਉਲਟਾ ਖੁਦ ਇਹਨਾਂ ਲਈ ਆਤਮਘਾਤੀ ਸਿੰਧ ਹੋਇਆ। ਅੱਜ ਟੌਹੜਾ, ਸੇਖਵਾਂ, ਤੁੜ, ਬਾਪੂ ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ, ਹੁਕਮ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਅਤਰ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਲੱਗੋਵਾਲ ਵਗੈਰਾ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਰਨਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਾਜ ਭਵਨ ਵਿਚ ਦਿਨ ਕਟੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਾਲ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ਾਇਦ ਆਖਰੀ ਪਾਰੀ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਕੰਵਲ ਸਾਹਿਬ ਕਿਹੜੇ ਅਕਾਲੀ ਲਾਣੇ ਨੂੰ ਸੁੱਤੇ ਰਹਿ ਜਾਣ ਦੀ ਦੁਰਾਸੀਸ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਚੇ-ਖੁਚੇ ਰਿਵਾਇਤੀ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੇ ਲੱਗਭਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੈ ਲਈ ਹੈ। ਸ. ਬਾਦਲ, ਢੀਂਡਸਾ ਸਾਹਿਬ, ਤਲਵੰਡੀ, ਮਜੀਠੀਆ, ਬਰਨਾਲਾ, ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਆਦਿਕ ਦੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਮੱਲਣ ਦੀ ਮੁਕੰਮਲ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਸੱਜਣ ਕੰਵਲ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨਗੇ? ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਕੰਵਲ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੇ ਇਸ 'ਵਿਕੋਲਿਤਰੇ' ਲੇਖ ਵਿਚ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਿਵਾਏ ਇਸਦੇ ਕਿ ਉਹ ਵਰਤਮਾਨ ਅਕਾਲੀ ਲਾਣੇ ਦਾ ਸਫਾਇਆ ਲੱਚਦੇ ਹਨ। ਇਨੀ ਕੁ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਲਈ ਸਾਡੇ ਇਸ ਬਜ਼ੁਰਗ ਲੇਖਕ ਨੂੰ

ਜਿੰਨੇ ਮੇਹਣੇ ਦੁਰਸੀਸਾਂ ਅਤੇ ਗਾਲਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਪਈ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਇਹੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ 'ਗੰਦਾਰ' ਬੋਲੀ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਦੋਖੀ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਭੁੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ। ਕੰਵਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜਨਰਲ ਹਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਬਹਾਦਰ ਸਿੱਖ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦਾ ਜੋ (ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ) ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉਸਦੇ ਤਰਕ ਆਪ ਵਿਰੋਧੀ ਹਨ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵਸਣਾ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਗੁਲਾਮੀ ਭੋਗਣ ਬਰਾਬਰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਸੇ ਹਿੰਦ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਛਾਲ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਕਸੀਦੇ ਗਾਏ ਹਨ।
ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਖਾੜਕੂਆਂ ਦੇ 'ਮਿੱਤਰ ਦੇਸ਼' ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਤਲੀ 'ਤੇ ਧਰ ਕੇ ਲੜ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਜਿਹੀ ਬੇ ਸਿਰ-ਪੈਰ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਲਈ ਪੰਥ ਨੂੰ ਕੰਵਲ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਰੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਹੱਸਣਾ ਚਾਹੀਦਾ? ਸ਼ਾਇਦ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣਾ ਹੀ ਠੀਕ ਹੈ। ਕੰਵਲ ਸਾਹਿਬ ਪੰਥ ਦੀ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਪਾਸ ਅਜੋਕੇ ਲੋਕਰਾਜੀ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਜਟਿਲ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੋਝੀ, ਬੌਧਿਕ ਸਮੱਰਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਵੀ ਕਬਾਇਲੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸਾਡੀ ਸਾਰੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਰਗਰਮੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਕੁਟਲਨੀਤੀ, ਡੋਗਰਿਆਂ ਦੀ ਗੰਦਾਰੀ, ਹਿੰਦੂ ਦੇ ਸ਼ਰੀਕੇ, ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਘੁਸਪੈਠ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਦੇ ਬੇਅਤਵਾਰੇਪਣ ਦਾ ਰੋਣਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕੰਢੇ-ਵੱਟੋ ਨਹੀਂ ਲਾ ਸਕਦਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਾਡੀ ਸੋਚ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਣ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਪੁਸ਼ਤਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸ਼ਤਾਂ ਸੁੱਤੀਆਂ ਰਹਿ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ ਕੰਵਲ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਸਾਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ।

WEBSITE DEDICATED FOR WRITERS WHO DEDICATED THEIR LIFE FOR PUNJABI
ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰਦੀ ਹੋਈ
ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ.ਕਾਮ
Punjabi Writers.com
ਸਾਲ 2009 ਮੁਬਾਰਕ

WEBSITE DEDICATED FOR WRITERS WHO DEDICATED THEIR LIFE FOR PUNJABI
ਉਚ ਕੋਟੀ ਦਾ ਨਵਾਂ ਤੇ ਪੁਰਾਣਾ ਸਾਹਿਤ
ਹੀਰ ਵਾਰਿਸ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਜੋਕੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਤੱਕ
ਕਵਿਤਾਵਾਂ, ਗ਼ਜ਼ਲਾਂ, ਕਹਾਣੀਆਂ,
ਨਾਵਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼
ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ
Sangeet Darpan
ਸਾਡਾ ਪੰਜਾਬ
Sada Punjab
Mirror Of Punjab To The World
LAKE STREET
DENTAL
Sikh Sports Club
BOYS AND GIRLS SOCCER CLUB

ਸਾਡਾ ਪਤਾ PO Box 7202, Villa Park, IL 60181
gbhullar99@gmail.com
www.PunjabiLekhak.Com
info@punjabilekhak.com

ਡੈਲਸ 'ਚ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮਾਗਮ ਮਨਾਇਆ

ਡੈਲਸ, ਟੈਕਸਸ (ਰਾਣਾ ਇਕਬਾਲ): ਇਥੋਂ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਚਾਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਬੰਧੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮਾਗਮ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਅਟੁੱਟ ਪ੍ਰਵਾਹ ਚੱਲਿਆ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਰਿਚਰਡਸਨ ਵਿਚ ਮਨਾਏ ਗਏ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਗੁਰਮਤਿ ਸਕੂਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ। ਉਪਰੰਤ ਭਾਈ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਸਾਗਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਥਿਆਂ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਭਾਈ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਬਾਰੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਲਾਸ਼ਾਨੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਿਸਾਲ ਮਿਲਣੀ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਸੱਤ ਸਾਲ ਅਤੇ ਨੌਂ ਸਾਲ ਦੇ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਨੀਂਹਾਂ ਵਿਚ ਚੀਣੇ ਗਏ ਤੇ ਹੱਸ ਹੱਸ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪਾ ਲਈ ਪਰ ਧਰਮ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡੋਲੇ। ਵੱਡੇ ਦੋਵੇਂ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਬਾਬਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਾਬਾ ਜੁਬਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਗਲਾਂ ਦੀ ਟਿੱਡੀਦਲ ਜਿਹੀ ਫੌਜ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ। ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਨੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਪਾ

ਗਏ ਪਰ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦੀ ਜੁਬਾਨ 'ਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਸੀ- ਚਾਰ ਮੁਏ ਤੋਂ ਕਿਆ ਹੂਆ ਜੀਵਤ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ। ਅਸੀਂ ਨਵਾਬ ਮਲੋਰਕੋਟਲਾ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲ ਸਕਦੇ ਜਿਸ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ ਰਾਜਾ ਟੋਡਰ ਮੱਲ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲ ਸਕਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹਸ਼ਰਫੀਆਂ ਖੜੀਆਂ ਕਰਕੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦੀ।

ਗੁਰੂ ਘਰ ਸਿੱਖ ਟੈਪਲ, ਗਾਰਲੈਂਡ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਭਾਈ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਥਿਆਂ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜਸ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ। ਭਾਈ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬੀਬੀ ਬਲਬੀਰ ਕੌਰ ਨੇ ਵੀ ਰਸਭਿੰਨਾ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ।

ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਆਫ ਅਮੈਰਿਕਾ ਦੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਢੇਸੀ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਾਸਤੇ ਵਡਮੁੱਲੀ ਦੇਣ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਆਫ ਅਮੈਰਿਕਾ ਦੇ ਲੋਕਲ ਯੂਨਿਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਡੈਲਸ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਹਨ।

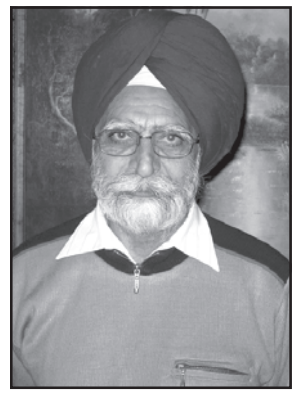
ਲੰਗਰ ਛਕਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ

ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ. ਦੇ ਡਰਾਇਵਰ ਨੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਟੈਰਰਿਸਟ

ਬੋਕਰਸਫੀਲਡ: ਮੀਡੀਏ ਨੇ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਅਕਸ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਵਲੋਂ ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਨਸਲੀ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ

ਪੈਕੇਜ ਡਿਲਿਵਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਡਰਾਇਵਰ ਨੇ ਡਿਲਿਵਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਾਪਤਕਰਤਾ ਲਈ ਇੰਦਰਾਜ ਦਰਜ ਕੀਤਾ- 'ਟੈਰਰਿਸਟ' (ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦ)

ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਿੱਖ ਹਨ। ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ. ਡਰਾਇਵਰ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦ ਦੇ ਅਕਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਹਰ ਪਗਤੀਧਾਰੀ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦ ਜਾਪਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਯੂ. ਪੀ. ਐਸ. ਡਰਾਇਵਰ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਸ਼ਕਲ ਕਿਸੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਜਾਪੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੇ

ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਣ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਖਾਧਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣ ਦੀ ਗਲਤੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕੀ ਹਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹੈ? ਇਕ ਧਰਮ ਦੇ ਕੁਝ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕੀ ਸਮੁੱਚੇ ਧਰਮ ਦੇ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦੀ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ? ਮੈਨੂੰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਧਰਮ ਨਿਰਪੇਖਤਾ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੇ ਆਲੰਬਦਾਰ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਤਾਂ ਉਕਾ ਹੀ ਇਹ ਆਸ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਨਸਲੀ ਭੇਦਭਾਵ ਅਤੇ ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ।

Delivered
Delivered On: 12/19/2008
3:48 P.M.
Delivered To: BAKERSFIELD, CA, US
Signed By: TERRORIST
Service: GROUND
Multiple Packages: 2
Tracking results provided by UPS:
12/21/2008 8:43 P.M. ET

ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਲਖ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਚੰਗੇ ਭਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਲੂੰਧਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਘਟਨਾ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਾਸੀ ਸ. ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਵਾਪਰੀ ਜਦੋਂ

ਹੋਇਆ ਇਹ ਕਿ ਸ. ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬੇਟੇ ਨੇ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਆਰਡਰ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ. ਦਾ ਡਿਲਿਵਰੀ ਡਰਾਇਵਰ ਇਕ ਪੈਕੇਜ ਦੇ ਗਿਆ, ਦੂਜੇ ਪੈਕੇਜ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਡੀਕ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਟਰੈਕਿੰਗ ਨੰਬਰ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਹੱਦ ਨਾ ਰਹੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੇ ਡਿਲਿਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੈਕੇਜ ਦਾ ਇੰਦਰਾਜ ਵੇਖਿਆ- ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਡਿਲਿਵਰਡ ਟੂ ਸਾਇੰਡ ਬਾਈ: ਟੈਰਰਿਸਟ (ਪ੍ਰਾਪਤਕਰਤਾ: ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦ)। ਸ. ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ

ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ 350 ਭਾਰਤੀ ਕੈਦੀ

ਲੰਡਨ: ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਤੰਬਰ 2005 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤੀ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਵਿਚ 35 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਗਭਗ 350 ਭਾਰਤੀ ਕੈਦੀ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਰਹੇ ਹਨ।

ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਨਿਆਂ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਇਸ ਸਾਲ ਸਤੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ 350 ਹੋ ਗਈ ਜਦਕਿ ਸਤੰਬਰ 2005 ਵਿਚ ਇਹ ਅੰਕਤਾ 259 ਸੀ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਇਸ ਸਾਲ ਸਤੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ 11.168 ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜਦਕਿ ਫਰਵਰੀ 2006 ਵਿਚ ਇਹ ਸੰਖਿਆ 10.261 ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਵਿਚ 11 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ 406 ਹੈ।

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਵਾਧੇ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਵੀਅਤਨਾਮ ਅਤੇ ਪੋਲੈਂਡ ਦੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ। ਵੀਅਤਨਾਮੀ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਵਿਚ 286 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਦਕਿ ਪੋਲੈਂਡ ਦੇ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਵਿਚ 192 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਸੰਖਿਆ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਸਤੰਬਰ 2008 ਤਕ 'ਫੈਲੀਲੋਟਿਡ ਰਿਟਰਨਜ਼ ਸਕੀਮ' ਅਤੇ 'ਅਰਲੀ ਮੁਵਲ' ਸਕੀਮ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹੋਈ ਹੈ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਵੇਲਜ਼ ਵਿਚ ਸਾਲ 2007 ਵਿਚ 7400 ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਨਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਗਾਰਡਨ ਬ੍ਰਾਊਨ ਨੇ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਉਣੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ ਸੰਧੂ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ

ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ

ਲਖ ਲਖ ਵਧਾਈ

ਸਭਨਾਂ ਨਵਾਂ ਸਾਲ
 2009 ਮੁਬਾਰਕ!

Sandhu Patroleum

Ph. 847-361-7274

301 N. Hough St. Barrington, IL 60010

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 3 ਜਨਵਰੀ, 2009

ਜੰਗ: ਰੰਗ ਪੀਲਾ ਪੱਤੇ ਕਿਰ ਚੱਲੇ, ਰੁੱਖ ਪੱਤਝੜ ਦੇ ਵਿਚ ਘਿਰ ਚੱਲੇ -ਸੰਤ ਸੰਧੂ

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਫੌਜਾਂ ਤਣੀਆਂ

ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜੰਗ ਦੇ ਦਹਾਨੇ ਉੱਪਰ ਖੜ੍ਹੇ ਵਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। 26 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਹੋਏ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਸਾਰ ਕੂਟਨੀਤੀ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਆਏ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਕਈ ਦਿਨ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਦਬਾਅ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੱਥ ਪੈਰ ਮਾਰੇ। ਇਕ ਵਕਤ ਤਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਭਾਰਤ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਹਾੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਕੱਢਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ। ਪਰ ਅਖੀਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜੰਗ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਧਿਰ ਹਾਲੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਖਿਲਾਫ ਕੂਟਨੀਤਿਕ ਦਬਾਅ ਹੀ ਬਣਾ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹਵਾਈ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਧਮਕੀ ਹੀ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਫੌਜਾਂ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਲੈ ਆਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸਰਹੱਦ ਉੱਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਰੋਜ਼ਰਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਂਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਰੈਗੂਲਰ ਫੌਜ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਬੀਤੇ ਹਫਤੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਉੱਪਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਹਵਾਈ ਫੌਜ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਸ਼ਕਾਂ ਵੀ ਕਰਵਾਈਆਂ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਲੋਂ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਅਸਲ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਲਈ ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜੰਗ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਇਹ ਆਖ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਜੰਗ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਪਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਲੋਂ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਿਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਯੂਸਫ ਰਜ਼ਾ ਗਿਲਾਨੀ ਵੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਜੰਗ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਪਰ ਜੇ ਜੰਗ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਠੋਸੀ ਗਈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਖੂਨ ਦੇ ਆਖਰੀ ਕਤਰੇ ਤੱਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਾਂਗੇ। ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲੋਂ ਹੁਣ ਫੌਜ ਭਾਰੂ ਵਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਵਾਪਰ ਰਹੀ ਇਹ ਤਬਦੀਲੀ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਸਗੋਂ ਇਹ ਭਾਰਤ ਲਈ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਸਿੱਧ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਦਾ ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਣਿਆ ਪ੍ਰਵੇਜ਼ ਮੁਸ਼ਰਫ ਸਿਆਸੀ ਕੂਚੇ ਵਿਚੋਂ ਬੇਆਬਰੂ ਹੋ ਕੇ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਕਾਬਲ ਹਾਕਮ ਸਿੱਧ ਕਰਕੇ ਤੁਰਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਜਮਹੂਰੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪਰ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਜੰਗ ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਸਾਰੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬੈਕ ਗੇਅਰ ਲੱਗਦਾ ਵਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਉੱਝ ਸਾਰੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਦਿਲਚਸਪੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕਥਿਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲੇ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਿੰਦਾ ਫੜੇ ਗਏ ਅਤਿਵਾਦੀ ਅਜਮਲ ਅਮਿਰ ਕਾਸਬ ਦੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸਿੱਧ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੁੱਤਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਮੀਡੀਏ ਵਿਚ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖਬਰਾਂ ਛੱਪ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ।

ਅਜਿਹੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕੀ ਸੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਝੂਠ ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਅਸਲੀ ਹਕੀਕਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੀਤਣ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇਗੀ। ਪਰ ਇਹ ਤੱਥ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹਾਲੇ ਵੀ ਮੁਸਲਿਮ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਜਾਲ ਕਾਫੀ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਸਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਾਣੇ ਬਾਣੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੁਝ ਧਿਰਾਂ ਉਹ ਵੀ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਟੇਟ ਨਾਲ ਵੀ ਲੋਹਾ ਲੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿਚ ਰੁਝੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਵੀ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਵੀ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਸੁਆਲ ਇਹ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਹੀ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕੂਟਨੀਤਿਕ ਦਬਾਅ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਲਿਫਟੇ ਜਾ ਰਹੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਕਿਥੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਕਦਮ ਫੌਜੀ ਟਕਰਾਅ ਮੁੱਲ ਲੈਣ ਤੱਕ ਵੀ ਉੱਤਰ ਆਇਆ ਹੈ। ਜਾਪਦਾ ਇੰਝ ਹੈ ਕਿ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਲੜ ਰਹੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਤੱਕ ਹਾਲੇ ਵੀ ਵੱਡੀ ਪਹੁੰਚ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹੀ ਸਿੱਟਾ ਹੈ ਕਿ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਜੰਗ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤਾਲਿਬਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਰਣਨੀਤਿਕ ਮਾਹਿਰ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੂੰ ਮੁੜ ਉਭਾਰਨ ਵਿਚ ਇਰਾਨ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ। ਇੰਝ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਕੂਟਨੀਤਿਕ ਦਬਾਅ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਇਰਾਨ ਰਣਨੀਤਿਕ ਗਠਜੋੜ ਬਣਾ ਬੈਠੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਧਰੇ ਉੱਤਰੀ ਕੋਰੀਆ, ਦੱਖਣੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵੈੱਜ਼ੇਲਾ ਸਮੇਤ ਕਈ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਰੋਧੀ ਮੁਲਕ, ਰੂਸ ਅਤੇ ਚੀਨ ਜਿਹੇ ਮੁਲਕ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਹਮਾਇਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਜੇ ਜੰਗ ਲਗਦੀ ਹੈ ਤਦ ਰੂਸ, ਚੀਨ, ਉੱਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮੁਲਕ ਭਾਵੇਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਹਮਾਇਤ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਉੱਤਰਨਗੇ ਪਰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਰੋਧ ਕਾਰਨ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਸਪਲਾਈ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਰਾਨ ਨੂੰ ਸਿੱਧੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਮੁਲਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਮਾਇਤ ਉੱਪਰ ਵੀ ਉੱਤਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਜੰਗ ਦੋਨਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਸੌਖਾ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਉੱਜ ਜੰਗ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਅਮਰੀਕਾ ਲਈ ਵੀ ਬਹੁਤ ਘਾਤਕ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਕਿ-ਅਫਗਾਨ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਗੀਆਂ ਨਾਲ ਅੱਜ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜਾਂ ਇਕੱਠਿਆਂ ਲੜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਉੱਪਰ ਆ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਇੰਝ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਕਥਿਤ ਅਤਿਵਾਦ ਖਿਲਾਫ ਲੜਾਈ ਧਰੀ ਧਰਾਈ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਤ ਕਿਸ ਕਰਵਟ ਬੈਠਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਆਉਂਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉਲਝਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਮੋਗਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਸਕੈਂਡਲ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੋਗਾ ਜਦੋਂ ਦਾ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਕ-ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਹੁਤੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੀ ਨਸੀਬ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੋਲ ਉੱਜ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਤਾਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਪੀ.ਕੇ. ਰਾਏ, ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਮੋਗਾ ਵਿਖੇ ਇਕ ਇਮਾਨਦਾਰ ਅਫਸਰ ਵਜੋਂ ਪੁਲਸ ਮੁਖੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜ-ਕਾਲ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ

ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਦੁੱਨੇਕੇ ਦਾ ਹੀ ਜਾਅਲੀ ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡ ਤੇ ਸਕੂਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਇਕ ਡਾਕੀਏ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਇਸ ਪਤੇ 'ਤੇ ਆਏ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਪਤੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਜਾਅਲੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੇ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਦੱਸੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਪਾਸਪੋਰਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਆਪਣੀ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਬਰਾਂਚ ਵਿਚ ਕੁਝ ਗਲਤ ਕੰਮ ਹੋਣ ਦੀ ਭਿਣਕ ਪਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਬਰਾਂਚ ਵਿਚ ਨਿਯੁਕਤ ਹਵਾਲਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫੌਰਨ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਇਹ ਗੱਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਹਵਾਲਦਾਰ ਚੋਟੀ ਦੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਬਰਾਂਚ ਵਿਚ ਨਿਯੁਕਤ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨੋਂ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਆਕਾਵਾਂ ਤੇ ਉੱਚ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਕੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਸ ਮੁਖੀ ਪੀ.ਕੇ. ਰਾਏ ਦੀ ਬਦਲੀ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ ਬੌਰਰ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਕ ਇਮਾਨਦਾਰ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਤੱਤਾਂ ਨੇ ਪੈਸੇ ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਬਦਲਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਖ਼ੈਰ, ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਪੀ.ਕੇ. ਰਾਏ ਦੀ ਬਦਲੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੇ ਇਕ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਫਸਰ ਦੀ ਤਿੰਨ ਹਵਾਲਦਾਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਲਿਖੀ ਸਖ਼ਤ ਤੇ ਤਾੜਨਾ ਭਰੀ ਟਿੱਪਣੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਹੀ ਹਵਾਲਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਬ੍ਰਾਂਚ ਵਿਚ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਪਾਸਪੋਰਟਾਂ ਦੀ ਜਾਅਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰ ਕੇ ਫਿਰ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਮੋਟੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਵਸੂਲਦੇ ਰਹੇ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ, ਜੋ ਆਪਣਾ ਪੁਲਿਸ ਵੈਰੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਲੈਣ ਆਇਆ ਸੀ, ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਬ੍ਰਾਂਚ ਵਿਚ ਤਾਇਨਾਤ ਹੋਲਦਾਰ ਉਸ ਤੋਂ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਪੈਸੇ ਤੱਕ ਮੰਗਦੇ ਹਨ ਤੇ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੁਣ ਰਹੇ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਨੇ ਉਸ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਪੂੰਝਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਹੋਲਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਈਨ ਹਾਜ਼ਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਬਾਘਾ ਪੁਰਾਣਾ ਦੇ ਮੁੰਦਕੀ ਰੋਡ ਨਿਵਾਸੀ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ (ਜਿਸ ਨੇ ਬਾਘਾ ਪੁਰਾਣਾ ਦਾ ਪਤਾ ਦੇ ਕੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਬਣਵਾਇਆ ਸੀ) ਦੇ ਪਤੇ 'ਤੇ ਬਣਿਆ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਅਲੀ ਤੇ ਬੋਗਸ ਹੈ। ਬੱਸ ਇਥੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਾਅਲੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦੀ ਕਹਾਣੀ।

ਪਤੜਾਲ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਹੋਲਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਹੋਲਦਾਰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਹੋਲਦਾਰ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, ਡਾਕੀਆ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਖੇਤਰੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦਫਤਰ ਦਾ ਕਲਰਕ (ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਠੀਕ ਹੋਣ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਦਾ ਸੀ) ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ਼ਾ ਰਾਣੀ (ਜੋ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਤੋਂ ਜਨਮ ਤਰੀਕ ਦੇ ਖਾਲੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਲਿਆ ਕੇ ਦਿੰਦੀ ਸੀ) ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਧੋਖਾਧੜੀ ਤੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪਰਚਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸੂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਆਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵੀ ਬਣਿਆ ਕਿ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦੇ ਇਕ ਟ੍ਰੈਵਲ ਏਜੰਟ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਦੇ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਇਕ ਚਰਿਤਰਹੀਣ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਜਾਅਲੀ ਪਾਸਪੋਰਟਾਂ ਦਾ ਧੰਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਤੜਾਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਹੋਲਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਹੋਣ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਵਿਰੁਧ ਵੀ ਪਰਚਾ ਦਰਜ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਦਨਦਨਾਉਂਦੇ ਸ਼ਰੂਆਮ ਘੁੰਮਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਆਕਾਵਾਂ ਤੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੋਗਾ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਨਾਲ ਗੰਢ-ਸੰਢ ਵੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਪਰਚਾ ਦਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਰਤਨ ਸਿਨੇਮਾ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਲੀ ਗਲੀ ਦਾ ਪਤਾ ਦੇ ਕੇ ਬਣਵਾਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਆਪ ਹੀ ਤਿਆਰ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਨਾਖਤ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਹਰਸ਼ਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ। ਖੇਤਰੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦਫਤਰ ਵਲੋਂ ਜਦੋਂ ਸਾਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਵੈਰੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਹ ਤਿੰਨ ਆਦਮੀ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਅਪਰਾਧੀ ਗਰੋਹ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਪਤੜਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੇਤਰੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦਫਤਰ ਨੇ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵੀ ਪਰਚਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਤੇ ਪਤੜਾਲ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਢਾਈ-ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਤਿੰਨੋਂ ਹੋਲਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੁਖੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਦੂਜਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੋਲਦਾਰ ਦਾ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ ਸੀਤਲ ਸਿੰਘ ਧਰਮਕੋਟ ਨਾਲ ਨਰਸਿੰਗ ਕਾਲਜ ਸਾਂਝਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੋਲਦਾਰ ਦੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਰਕਮ ਨਾਲ ਖਰੀਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਹੋਲਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਵੱਡੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਤੇ ਉੱਚ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੱਕ ਭੱਜ-ਨੱਠ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਪਤੜਾਲ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਜੁ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਕੈਂਡਲ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਪਰ ਇਕ ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਰੈਂਕ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਨੇ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਸਾਫ਼ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਪਤੜਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਆਖ਼ਰ ਹੋਲਦਾਰ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਲਦਾਰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ ਸੀਤਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲ ਹੋਲਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਤਿੰਨਾਂ ਹੋਲਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਵੀ ਆਈ.ਪੀ. ਸਹੂਲਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਇਸ ਪਤੜਾਲ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਹੀ ਇਕ ਹੋਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਗੁਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨਾਭ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਲੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਦੇ ਦਫਤਰ ਆਈ ਕਿ ਠਾਣਾ ਸਿੰਘ ਨਾਭ ਦਾ ਧੌਲੋਕੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਟ੍ਰੈਵਲ ਏਜੰਟ ਜਾਅਲੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਪਤੜਾਲ ਐਂਟੀ ਫ਼ਰਾਡ ਬ੍ਰਾਂਚ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ। ਪਤੜਾਲ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਠਾਣਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਆਪਣੇ ਚਾਰ ਪਾਸਪੋਰਟ ਬਣੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਉਸ ਦੇ ਵਿਆਹੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਹਾਲੇ ਵੀ ਕੁਆਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਵੀ ਉਕਤ ਹੋਲਦਾਰਾਂ ਦਾ ਹੀ ਹੱਥ ਹੈ।

ਤਫਤੀਸ਼ੀ ਅਫਸਰ ਵਰਿੰਦਰ ਗਿੱਲ 'ਤੇ ਅਫਸਰਜ਼ਾਹੀ ਨੇ ਐਨਾ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੁਣਨ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਸ਼ੱਕੀ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਫੋਨ ਵੀ ਟੋਪ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਵੇਂ-ਕਿਵੇਂ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਦੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਦੋਂ-ਉਦੋਂ ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਹੋਰ ਪਤੜਾਲ ਕਿਸੇ ਨਿਰਪੱਖ ਏਜੰਸੀ ਤੋਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਜੁ ਅਸਲੀਅਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਸਕੇ।

ਠਾਹ ਸੋਟਾ -ਚਾਚਾ ਬੋਲਿਹਾਜ਼

ਅਹੁਦੇ ਨਹੀਂ, ਕੁਝ ਹੋਰ!

- ਚੁੱਪ ਹੋਈਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਅਣਖੀਲੀਆਂ ਜੋ,
- ਸ਼ੇਰ ਦੇਖ ਜਿਉਂ ਹਿਰਨੀਆਂ ਦੁਬਕੀਆਂ ਨੇ।
- ਜੇ ਕੋਈ ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਕੱਢਦਾ ਸਾਹ ਉੱਚਾ,
- ਉਸ ਨੂੰ ਤਿੱਖੀਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਘੁਰਕੀਆਂ ਨੇ।
- ਕਾਰੂੰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਣਨ ਲਈ 'ਬਿਆਈ ਸੱਤਾ,
- ਕਢਦੇ ਅਗਲੀਆਂ-ਪਿਛਲੀਆਂ ਖੁਸ਼ਕੀਆਂ ਨੇ।
- ਚਮਚਾ-ਗਿਰੀ ਤੇ ਕੁਫ਼ਰ ਦਾ ਬੋਲ-ਬਾਲਾ,
- ਧੌਣਾਂ ਸੱਚ ਦੀਆਂ ਹੇਠਾਂ ਨੂੰ ਲੁੜਕੀਆਂ ਨੇ।
- 'ਭਾਣਾ ਵਰਤਦਾ' ਦੇਖ ਖਾਮੋਸ਼ ਬੈਠੇ,
- ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਝੱਲੀਆਂ ਪੰਥ ਲਈ ਕੁਰਕੀਆਂ ਨੇ।
- ਵਾਂਗ ਰਿਉੜੀਆਂ ਵੰਡੇ 'ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ',
- ਅਹੁਦੇ ਨਹੀਂ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿਚ 'ਬੁਰਕੀਆਂ' ਨੇ।

ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਗਈ ਜੁੱਤੀ ਮਾਰਨ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ

ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼

ਬਗਦਾਦ ਵਿਚ ਇਕ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਇਰਾਕੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਰਜ ਡਬਲਿਊ ਬੁਸ਼ ਜੂਨੀਅਰ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਸੁੱਟੇ ਗਏ ਬੂਟ ਨਾਲ ਬੁਸ਼ ਨੂੰ ਜਿਸ ਫੁਰਤੀ ਨਾਲ ਖੁਦ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ, ਉਹ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਹੈ। ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਚੰਗਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਉਮਰ ਵਿਚ ਵੀ ਇਨੇ ਫੁਰਤੀਲੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗੇ ਸ਼ਖਸ ਦੀ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮਹਿਮਾਨ ਨਿਵਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਉਹ ਸਭ

ਅਯਾਜ਼ ਮੇਮਨ

ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਹਲਕਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਇਸ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਹਾਸੇ 'ਚ ਉਡਾ ਕੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਫੋਕੀ ਜਿਹੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਬਿਖੇਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਚਾਹੇ ਉਹ ਕੁਝ ਹਾਸਲ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ ਹੋਣ, ਪਰ ਇਥੋਂ ਕੁਝ ਗਵਾ ਕੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਨ।

ਇਸ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਦੇ ਵੀਡੀਓ ਫੁਟੇਜ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਤਕਰੀਬਨ 30 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲੇਖਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਚ ਇਕ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੀ ਖੇਡ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦਾ ਲੋਭ ਛੱਡ ਨਹੀਂ ਪਾ ਰਿਹਾ। ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਲਵੋ। ਘੱਟ ਦੂਰੀ ਤੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਮਿਸਾਈਲ ਦੀ ਰਫਤਾਰ ਨਾਲ ਦਾਗੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਨਾ ਸਿਰਫ ਤੁਹਾਨੂੰ ਫੁਰਤੀਲਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਸਦੇ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਬਚਣ ਦਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਤਜਰਬਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸ਼ਾਇਦ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸੁਨੀਲ ਗਾਵਸਕਰ ਜਿਹੇ ਮਹਾਨ ਬੱਲੇਬਾਜ਼, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ ਬਾਊਂਸਰਾਂ ਅਤੇ ਬੰਪਰਾਂ ਦਾ ਬਖੂਬੀ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਕਨੀਕ ਅੱਜ ਵੀ ਬੇਜੋੜ ਹੈ, ਵੀ ਆਪਣੇ ਸਿਖਰ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ, ਜਾਰਜ ਡਬਲਿਊ ਬੁਸ਼ ਜੂਨੀਅਰ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬਚ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਜਿਸ ਫੁਰਤੀ ਅਤੇ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਰਜ ਡਬਲਿਊ ਬੁਸ਼ ਨੇ ਜੁੱਤੀ ਦੇ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ, ਉਸਦੇ ਲਈ ਜਿਥੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਰੀਫ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਉਥੇ ਮੈਂ ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਲਕਣ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨਗੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀਤਵ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿਚੋਂ ਠੋਕਰ ਮਾਰ ਕੇ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਖੁਦ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ 'ਤੇ ਜੁੱਤੀ ਨਾਲ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਮੰਨਦੇ ਹਨ।

ਹੈ ਕਿ ਅੱਠ ਸਾਲ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਸੰਭਾਲਣ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਮਰਦ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮੀਦਾਂ ਵਧ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਚਾਹੇ ਆਲੋਚਕ ਇਹ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਜੁੱਤੀ ਸੁੱਟਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਜਾਰਜ

ਪੱਤਰਕਾਰ ਮੁੰਤਜਰ-ਅਲ-ਜੈਦੀ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਠੀਕ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਦਾ ਲਕਸ਼ ਗਲਤ ਸੀ। ਇਕ ਹੋਰ ਸ਼ਖਸ ਨੇ ਕਿਹਾ। 'ਉਸਦਾ ਲਕਸ਼ ਤਾਂ ਠੀਕ ਸੀ, ਪਰ ਜੁੱਤੀ ਦਾ ਸਾਈਜ਼ ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ ਸੀ'।

ਇਕ ਤੀਜੇ ਸ਼ਖਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹੀ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਾਫ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਰੂਮ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲਵੇ, ਬਲਗ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਜਾਓ, ਹਰ ਕਿਤੇ ਜਿਥੇ ਜੁੱਤੀ ਮਾਰਨ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਉਸਦੀ ਸਰਾਹਨਾ (ਚਾਹੇ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਰੂਪ ਨਾਲ) ਦੇ ਸੁਰ ਵੀ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣਗੇ।

ਵੈਸੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੈਂ ਇਹ

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬੁਸ਼ ਮਾਰੇ ਗਏ ਜੁੱਤੇ ਤੋਂ ਬੱਚਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਬੁਸ਼ ਨੂੰ ਬੂਟ ਮਾਰਦੇ ਹੋਏ ਮੁੰਤਜਰ-ਅਲ-ਜੈਦੀ

ਡਬਲਿਊ ਬੁਸ਼ ਜੂਨੀਅਰ ਦਾ ਕੋਲਲ ਇੰਨਾ ਨਹੀਂ ਝਲਕਿਆ, ਜਿੰਨਾ ਕਿ ਇਹ ਜਾਹਿਰ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਸ਼ਾਖ ਬਚੀ ਹੈ।

'ਕੀ ਇਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਰ ਵੀ ਕੋਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਉਸੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜੁੱਤੇ ਸੁੱਟ ਕੇ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਦਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋ? ਕਿਸੇ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਹੀ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ, 'ਇਰਾਕੀ

ਕੋਈ ਵੀ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੈਦੀ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾ ਸਹੀ, ਪਰ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੜੇ ਹੋਣ ਤੇ ਆਪਣੀ ਨਫਰਤ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕੋਈ ਗੁਰੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਵਿਆਪਕ ਸਰਬਪੱਖੀ ਅਪੀਲ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਦੇਖ ਲਵੋ, ਕਿਸੇ ਦੇ ਡ੍ਰਾਇੰਗ ਰੂਮ ਵਿਚ ਜਾਂ ਡ੍ਰੈਸਿੰਗ

ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੇ ਜੁੱਤੀ ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਰਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਉਪਰ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਖੇਡ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਸੁੱਟੀ ਗਈ ਰਬੜ ਦੀ ਗੋਦ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਜਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਮਾਂ ਮੇਰੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਖੁਬਰ ਲੈਂਦੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਨਾਨੀ ਯਾਦ ਆ ਜਾਂਦੀ। ਸਾਡੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਲੋਕ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਭਲੀਭਾਂਤ

ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਤਾਂ ਉਮਰ ਭਰ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਲ-ਜੈਦੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਗਰ ਕਾਰਵਾਈ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਜਾਂ ਨਫਰਤ ਦੀ ਉਪਜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਸੋਚ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਵਿਆਪਕ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਜੈਵਿਕ ਹਥਿਆਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬੂਟੇ ਬਗਾਨਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏ ਅਤੇ ਉਥੇ ਵਿਆਪਕ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਾ ਸਹਿਣ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਫਿਕਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰ ਗੁਜ਼ਰਨ ਦੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹੋ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਘਿਨਾਉਣੇ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਓਸਾਮਾ-ਬਿਨ-ਲਾਦੇਨ ਜਿਹੇ ਜਨੂੰਨੀ ਦਾ ਕੋਈ ਲੈਣਾ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ) ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਨੇ ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਬੁਸ਼ ਦੇ ਦੌਰ ਨੂੰ ਪੱਛਮ ਦੀ ਬਰਾਬਰਤਾ ਦਾ ਜਿਉਂਦਾ ਜਾਗਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਜਿਸ ਫੁਰਤੀ ਅਤੇ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਰਜ ਡਬਲਿਊ ਬੁਸ਼ ਨੇ ਜੁੱਤੀ ਦੇ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ, ਉਸਦੇ ਲਈ ਜਿਥੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਰੀਫ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਉਥੇ ਮੈਂ ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਲਕਣ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨਗੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀਤਵ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿਚੋਂ ਠੋਕਰ ਮਾਰ ਕੇ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਖੁਦ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ 'ਤੇ ਜੁੱਤੀ ਨਾਲ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਮੰਨਦੇ ਹਨ।

ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਚ ਕੇ ਨਿਕਲ ਜਾਣ ਨੂੰ ਅਸੰਭਵ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਇਹ ਜ਼ਾਲਮ ਤਰੀਕਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਜੁੱਤੀ ਦਾ ਆਕਾਰ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ।

ਐਮ ਜੇ ਅਕਬਰ

ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਪਿਛਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਦੰਦਕਥਾ ਦਾ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਭੁੱਲ ਗਏ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਚਰਚਿਲ ਨਾਲ ਜੋੜ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਚਰਚਿਲ ਕਿਉਂਕਿ ਦਾ ਸਿਗਾਰ ਪੀਂਦੇ ਸਨ, ਬ੍ਰੇਕਫਾਸਟ ਵਿਚ ਸ਼ੈਂਪੇਨ ਖੁਲ੍ਹਦੀ ਸੀ, ਆਨੰਦ ਦੇ ਲਈ ਪੇਟਿੰਗ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਲੜਾਈਆਂ ਜਿੱਤਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸੁਗਲ ਸੀ। ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ

ਭਲਾਂ ਕੀ ਸੀ ਅੰਤੁਲੇ ਵਲੋਂ ਖੜੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਪਿੱਛੇ

ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਜੇਕਰ ਇਹ ਉਪਾਧੀ ਅਬਦੁਲ ਰਹਿਮਾਨ ਅੰਤੁਲੇ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠੇਗਾ। ਅੰਤੁਲੇ ਉਸ ਸਮਰਾਟ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਰਾਟ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਬੁੱਧੀ ਉਦੋਂ ਮਾਰੀ ਗਈ ਜਦੋਂ ਇਕ ਬੱਚੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਦੇ ਕਪੜੇ ਗਾਇਬ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ

ਛਪੀ ਖੁਬਰ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ, ਐਨ.ਸੀ.ਪੀ. ਸਰਕਾਰ ਨੇ 15 ਦਸੰਬਰ ਤਕ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਅਲਾਟ 167 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਪਾਈ ਵੀ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਰਾਜ ਦੇ 29,000

'ਤੇ ਮਾਰ ਦਿੰਦੇ ਜੋ ਛੱਤਰਪਤੀ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੀ ਤਰਫ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਰਿਕਾਰਡ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਢਹੀ ਅਤੇ ਮੁੰਬਈ ਨੇ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਦੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਅੰਤੁਲੇ ਨੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੈਂਬਰੀ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫੇ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸਦੇ ਦੋ ਕਾਰਨ ਸਨ, ਪਹਿਲਾ, ਅਗਲੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੂਰ ਸਨ, ਨਾ ਕਿ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ। ਦੂਜਾ ਤੱਤਕਾਲੀਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪੀ.ਵੀ. ਨਰਸਿਮ੍ਹਾ ਰਾਓ ਤਤਕਾਲ ਉਸਦਾ ਅਤਸੀਫਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲੈਂਦੇ। ਜਦ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਵੇਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਹੇਮੰਤ ਕਰਕਰੇ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਨੂੰ ਨਾਕਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਅੰਦਰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵੀ ਮਨ ਲਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਜਾਂਚ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਿਧਾਰਥ ਵਰਦਰਾਜਨ ਨੇ ਇਸ ਪੂਰੇ ਘਟਨਾਚੱਕਰ 'ਤੇ ਇਕ ਬਿਹਤਰੀਨ ਸਾਜਿਸ਼ ਭਰੀ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਲੱਗਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੁਰ ਇਕ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੈਬਨਿਟ ਨੂੰ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਥਿਤ ਨਾਇਕਤਵ ਦਾ ਅਨੇਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਜੰਗ ਵਿਚ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਔਜ਼ਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਖੁਲ੍ਹੇ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਬਣ ਗਿਆ। ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕੈਬਨਿਟ ਨਾਲ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਜੀਬ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸੁਰ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਜਾਏਗਾ।

ਜਦ ਕੋਈ ਟੋਕਾ ਟਕਾਈ ਤੋਂ ਸੂਰੂਆਤ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਤਿੱਖੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅੰਤ ਕਰਨਾ ਹੀ ਠੀਕ ਹੈ। ਚਰਚਿਲ ਮੇਰੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਦੰਦਕਥਾਵਾਂ ਦੇ ਦੂਸਰੇ

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਸਨ, ਸਭ ਤੋਂ ਉਪਜਾਊ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਬੇਸ਼ੱਕ ਸੈਕਸਪੀਅਰ ਹੈ, ਜੋ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਉਤਾਰ ਚੜਾਅ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਸੀ। ਸੈਕਸਪੀਅਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਸੱਤਾ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਦੂਜਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰ ਸਮਝਦੇ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਨਾਟਕਾਂ

ਏ. ਆਰ. ਅੰਤੁਲੇ

ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾਇਕਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਲਿਹਾਜ਼ਾ ਲਹਿਰਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬਭਾਟਾ ਉਤਰਦੇ ਵਕਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਜਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਪੜਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਇਕ ਕਹਾਵਤ ਹੈ, 'ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਉਛਾਲ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਲਹਿਰ ਜਦ ਉਤਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦੁਰਭਾਗ ਦੀ ਤਰਫ ਵਧਦੀ ਹੈ।'

ਰਿਕਾਰਡ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਢਹੀ ਅਤੇ ਮੁੰਬਈ ਨੇ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਦੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਅੰਤੁਲੇ ਨੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੈਂਬਰੀ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫੇ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸਦੇ ਦੋ ਕਾਰਨ ਸਨ, ਪਹਿਲਾ, ਅਗਲੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੂਰ ਸਨ, ਨਾ ਕਿ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ। ਦੂਜਾ ਤੱਤਕਾਲੀਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪੀ ਵੀ ਨਰਸਿਮ੍ਹਾ ਰਾਓ ਤਤਕਾਲ ਉਸਦਾ ਅਤਸੀਫਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲੈਂਦੇ। ਜਦ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਵੇਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਹੇਮੰਤ ਕਰਕਰੇ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਨੂੰ ਨਾਕਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਅੰਦਰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵੀ ਮਨ ਲਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਜਾਂਚ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅਸਲੀ ਹੀਰੋ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਵਾਰੇਨ ਬਫੇਟ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਹੈਮਬਰਗਰ ਖਾਂਦੇ ਸਨ, ਬ੍ਰਿਜ ਖੇਡਦੇ ਸਨ, ਚੁਟਕਲੇ ਸੁਣਨਾ, ਸੁਣਾਉਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਬੀ ਹੈ ਤੇ ਜੋ ਜੀਵਨ ਲਈ ਪੈਸਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਡਾਲਰ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬੋਲਣ ਵਾਲੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਦੌਰ ਦੇ ਅਸਲੀ ਹੀਰੋ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਫੇਟ ਹੀ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਜਦ ਲਹਿਰਾਂ ਉਤਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਕੌਣ ਨਿਰਵਸਤਰ ਤੌਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਖੈਰ, ਜਦ ਅਗਲੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਕੁਝ ਹੀ ਹਫਤੇ ਦੂਰ ਹਨ, ਲਹਿਰਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਨੇਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਉਤਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹਾਵੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਆਨੰਦਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਇਹ ਲੱਭਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਜਲਕ੍ਰੀੜਾ ਵਿਚ ਨੰਗੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਮੂਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਸਮੇਂ ਸਿਰਫ ਸਮਰਾਟ ਬਿਨਾਂ ਕਪੜਿਆਂ ਦੇ ਸੀ, ਪਰ ਲੋਕਤੰਤਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਰਾਬਰੀ ਪੂਰਨ ਕਾਰੋਬਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਨੰਗੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਦਲਦੀ

ਦਰਸਕ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਮਿੱਟੀ ਪਾ ਦਿਓ, ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਨੰਗਾਪਨ ਉਸਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਵੇ। ਅੰਤੁਲੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅੱਠ ਵਿੱਚੋਂ ਛੇ ਦਹਾਕੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਜਾਂਦੇ ਹੋ।

ਇਹ ਸਾਧਾਰਣ ਜਿਹਾ ਸਵਾਲ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਮਿਸਟਰ ਅੰਤੁਲੇ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਉਹਲੇ ਖੱਲੇ ਕਿੰਨੇ ਨੰਗੇ ਸਨ। ਕੀ ਉਹ ਕੋਈ ਇਕ ਕੰਮ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦੇ ਲਈ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ? ਉਹ ਸੰਭਾਵਤ-ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕਈ ਅਵਸਰ ਗਿਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਦ ਉਹ ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਦੇਖ ਕੇ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਸਕ ਪਏ ਹੋਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਖਰੂ ਸੱਚੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਚੁਣ ਕੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸਕਦੇ।

ਜੇਕਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਕੰਮਕਾਜ ਖਰਾਬ ਹੈ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਹਾਲਤ ਤਰਸਯੋਗ ਹਨ। ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਇਕ ਸਤਿਕਾਰਤ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ

ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕੁੱਲ ਸਾਲਾਨਾ ਬਜਟ ਦਾ ਮਹਿਜ 34 ਫੀਸਦੀ ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਮੱਧ ਤਕ ਖਰਚ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਮਿਸਟਰ ਅੰਤੁਲੇ ਨੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਖਾਤਿਰ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਇਕ ਜਾਂਬਾਜ਼ ਤੇ ਨਵੇਂ ਅਵਤਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਲਈ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਵਿਚ ਸਨਸਨੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਉਠਾਇਆ ਜਿਸਨੂੰ ਕੁਝ ਸਹਿਰੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੇਮੰਤ ਕਰਕਰੇ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ 'ਸ਼ਹੀਦ' ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮਾਲੇਗਾਓ ਵਿਸਫੋਟ ਦੇ ਪਿੱਛੇ 'ਹਿੰਦੂ' ਹੱਥ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਸਚ ਨੂੰ ਤਲਾਸ਼ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਕ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਇਹ ਗੱਲ ਅਸਾਧਾਰਣ ਸੀ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਸਾਥੀ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਰਕਰੇ ਨੂੰ ਭਰਮਾ ਕੇ ਠੀਕ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅਤਿਵਾਦੀ ਕਿਸੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਛੂਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਜੋ ਤਾਜ, ਓਬਰਾਏ ਜਾਂ ਨਾਰੀਮਨ ਹਾਊਸ ਦੀ ਤਰਫ ਜਾਂਦਾ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਤੌਰ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਆਦਿ ਪੁਰਖ ਆਦੇਸੁ ਕਰਿ ਆਦਿ ਪੁਰਖ ਆਦੇਸੁ ਕਰਾਇਆ।
ਏਕੰਕਾਰ ਅਕਾਰੁ ਕਰਿ ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦੁ ਨਾਉ ਸਦਵਾਇਆ॥
(ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ)

**ਸਰਬੰਸਦਾਨੀ, ਸਾਹਿਬ-ਏ-ਕਮਾਲ ਸਾਹਿਬ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਆਗਮਨ ਪੁਰਬ
ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੂੰ**

ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਵਧਾਈ ਹੋਵੇ

ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ
ਨਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬੋਪਾਰਾਏ
ਗੁਰਪੌਲ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ
ਰਾਇਨ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ

Triple Transport Inc

& 13th Street Automotvie and Truck Repair

5938 S 13th St, Milwaukee WI-53221

(414)282-9680

Heartiest Congratulations to

Sh. Sunny Dhoorh

on his election as
Vice Chairman of Democrat Party, Kent County (Michigan)

Mr. Dhoorh's election is a matter of proud for all Indians. We hope he will work tirelessly for proper representation of Indian community and people at large.

Sh. Sunny Dhoorh

**We wish a very
prosperous
year 2009
to all of you.**

Avtinder Chawla, Kulwant Singh, Raj Gautam, Rajesh Sharma, Ashok Kumar, Satpal Makkkar, Parshad Reddy, Manjinder Singh, Mohinder Singh, Tajinder Mander, Balkar Singh, Jatinder Rana, Manpreet Singh, Dilbar Singh, Murli Sharma, Gurdav Singh, Manjit Singh, Sukhbir Singh, Dial Singh, Dimple Singh, Bakthawar Singh, Ajay Chabbra, Lucky Channa, Paul Singh Dillon, Ramesh Verma, Shannan Singh, Dalip Sexana, Mike Sexana, Sunny Chawla, Amarjit Singh, Paremjit Singh Gandhi.

Punjabi Culture Society of Michigan, Youth Club of India, India Voice, Sports Club Punjab, Business Owners Association, Ace Club of India, Whine Tasters Association, Hindu Temple of Grand Rapids, Sikh Society of West Michigan.

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ॥

ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਸਰਬੰਸ ਦਾਨੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ

ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਸਾਲ 2009

ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਮੁਬਾਰਕ!

ਸ਼ਾਲਾ ਇਹ ਵਰ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਲਈ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਖੇੜੇ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇ

ਵਲੋਂ:

ਬਹਾਦੁਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ

ਸੇਲਮ (ਓਰੇਗਾਨ)

ਫੋਨ: 503-559-8233

ਚਿੜੀਓਂ ਤੇ ਮੈਂ ਬਾਜ਼ ਤੁੜਾਉਂ।
ਸਵਾ ਲਾਖ ਸੇ ਏਕ ਲੜਾਉਂ।
ਤਬੈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਕਹਾਉਂ।

ਸਮੂਹ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਦੇ ਆਗਮਨ ਪੁਰਬ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਸਾਲ 2009 ਦੀ

ਲਖ ਲਖ ਵਧਾਈ ਹੋਵੇ ਜੀ

Pan-Oceanic Engineering

General Contractors
Engineers & Contractors

Our Clients:

- City of Chicago
- Illinois Department of Transportation
- METRA Rail
- O' Hare Airport
- Capital Development Board
- Chicago Public Schools
- All Kinds of Construction Customers

We are pre-qualified & certified (DBE/MBE)
with I.D.O.T., City of Chicago, CTA, PACE,
METRA, MWRD, and CDB.

Our Expertise:

- Sewer & Water Lines Installation
- Excavation & Demolition
- Concrete & Asphalt Paving
- Commercial & Residential Construction Management

Gulzar Singh, President

Pan-Oceanic Group

Pan-Oceanic Group

P.O. Box 66465, Chicago IL 60666
Ph: 773-601-8408, Fax: 773-601-8409

EXCAVATION • SITE UTILITIES • ASPHALT PAVING • CONCRETE WORK

EXCAVATION • SITE UTILITIES • ASPHALT PAVING • CONCRETE WORK

ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲ 2009 ਮੁਬਾਰਕ!

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਰੇ ਨਵਾਂ ਵਰ੍ਹਾ ਸਭਨਾਂ ਲਈ
ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਖੇਡੇ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇ।

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਦਸਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੂੰ ਦਿਲੀ
ਮੁਬਾਰਕ! ਪਰਮਾਤਮਾ ਕਰੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰਾ ਬੇਲਾਗ
ਤੇ ਬੇਬਾਕ ਅਖਬਾਰ ਦਿਨ ਦੁੱਗਣੀ ਰਾਤ ਚੌਗੁਣੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰੇ।

ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਅਤੇ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਕੰਗ

Kang Associates

Fresh Subs Inc.

Richmond VA

804-338-7049

ਰੀਨੋ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਗਰੋਸਰੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਟੋਰ

ਸਪਾਈਸ ਰੈਕ ਮਾਰਕੀਟ

1535 Vassar St. Reno NV 89502, Ph: 775-682-4400

ਸਮੂਹ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਸਰਬੰਸਦਾਨੀ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਲਖ ਲਖ ਵਧਾਈ

ਨਵਾਂ ਸਾਲ 2009 ਮੁਬਾਰਕ!

ਭਾਰਤੀ ਗਰੋਸਰੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ
ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਓ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ
10% ਛੋਟ

Spice Rack Market

The Biggest Indian Grocery Store in Reno, NV

ਇਹ ਗੱਲ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਪੁਰਾਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਵੇਦਾਂਤੀ ਜੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 'ਖਰਾਬ ਸਿਹਤ' ਕਾਰਨ ਘਰੇ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਟਾ-ਫਟਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 'ਜੂਨੀਅਰ' ਭਾਈ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ 'ਕਾਰਜਕਾਰੀ' ਜਥੇਦਾਰ 'ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ' ਗਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਲਈ ਦਰਦ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁਝ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਫੁਰਨਾ ਉੱਠਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਤਾਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੀ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੁਣ ਨਵੇਂ ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ ਪਾਸ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਵੇਦਨਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾਵੇ। ਸੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੜੇ ਚਾਅ ਤੇ ਉਮਾਹ ਨਾਲ ਨਵੇਂ ਥਾਪੇ ਗਏ ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ ਪਾਸ ਜਾ ਅਰਜ਼ ਗੁਜ਼ਾਰੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧੀਨਗੀ ਸਹਿਤ ਬਿਨੈ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਮੌਕੇ ਦਸਮ-ਗ੍ਰੰਥ ਵਾਲਾ ਮੁੱਦਾ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਥ ਵਿਚ ਬਹਿਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਆਵਾਜ਼ ਉੱਠ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰਾ ਹੀ ਦਸਵੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਕੁ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਬਾਕੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਿਸੇ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਵੀ ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਕੋਈ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਇਸ਼ਟ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਰਾਬਰ 'ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹਰਜ਼ ਨਹੀਂ। ਕਿਸੇ ਪਾਸਿਉਂ ਆਵਾਜ਼ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਤ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਤੁੱਲ ਅਸਥਾਪਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਕਾਰਨ ਪੰਥਕ-ਇਕਸੁਰਤਾ ਖੰਡਿਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਆਪ ਜੀ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਭਖਦੇ ਮਸਲੇ ਦਾ ਕੋਈ ਠੋਸ ਹੱਲ ਕੱਢੋ।

ਅਖ਼ਬਾਰੀ ਸਮਾਚਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਣਯੋਗ ਭਾਈ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਬੜੇ ਹੀ 'ਸਦਭਾਵਨਾ ਵਾਲੇ ਮਾਹੌਲ' ਵਿਚ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ ਸੁਣੀ ਅਤੇ ਧੀਰਜ ਨਾਲ ਫੁਰਮਾਇਆ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਜੀ, ਆਪ ਜੀ ਜਾਣਦੇ ਹੀ ਹੋ ਕਿ ਸਾਡੇ ਇਸ਼ਟ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਤਿੰਨ ਸੌ ਸਾਲਾ ਗੁਰਤਾ-ਗੱਦੀ ਦਿਵਸ ਨਜ਼ਦੀਕ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਸਰਬੱਤ ਸੰਗਤਾਂ, ਇਸ ਮਹਾਨ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਕਮਰਕੱਸੇ ਕਰੀ ਬੈਠੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਾਂ ਇਹ ਦਿਵਸ 'ਧੂਮ-ਧਾਮ' ਨਾਲ ਮਨਾ ਲਈਏ। ਉਸ ਤੋਂ ਫੌਰਨ ਬਾਅਦ ਆਪਾਂ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਮਸਲੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਕਰਾਂਗੇ।

ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਖਿਆਲ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਫਰਿਆਦੀ ਸਿੰਘ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਏ। ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਸਥਾਨਕ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਗੁਰਤਾ-ਗੱਦੀ ਸਮਾਗਮ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਰੁਝ ਗਏ। ਸੁਭਾਗਾ ਪੁਰਬ ਜਿਵੇਂ-ਕਿਵੇਂ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦ ਮਹੀਨਾ ਕੁ ਲੰਘ ਗਿਆ, ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਗੈਰਾ ਦੀ ਉੱਘ-ਸੁੱਘ ਨਾ ਨਿਕਲੀ ਤਾਂ ਉਹੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਸਿੰਘ ਇਕੱਤਰ ਹੋ ਕੇ, ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ। ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰੇਮ-ਪੂਰਵਕ 'ਰੀਮਾਈਡਰ' ਸਰਵਣ ਕਰਕੇ ਇਕ ਹੋਰ 'ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ' ਮੁਕੱਰਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਅਖੇ, ਆਪ ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਨਵੰਬਰ ਦੀ ਫਲਾਣੀ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਪੰਥ ਦੀ 'ਵਾਹਦ ਜਥੇਬੰਦੀ' ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ 'ਨਵਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ' ਚੁਣਿਆ ਜਾਵੇ। ਕਿਉਂ ਨਾ ਆਪਾਂ ਉਸਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਲਈਏ।

ਕੁਛ-ਕੁਛ ਜੱਕੇ-ਤੱਕੀ ਜਿਹੀ 'ਚ ਸਾਰੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ, ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਅੱਗੇ

ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ ਸਿਰ ਨਿਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਨਵੰਬਰ ਦਾ ਅਖੀਰ ਵੀ ਆ ਗਿਆ। ਨਵੇਂ ਥਾਪੇ ਗਏ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਹਾਰ ਪੈ ਗਏ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਦੇ ਇਕ ਖਾਸ-ਮ-ਖਾਸ ਸੱਜਣ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਲੱਭੂ ਵੀ ਪਾ ਦਿੱਤੇ।

ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ 'ਵਧਾਈਆਂ' ਦੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵੀ ਛਪ ਗਏ। ਹਫਤਾ, ਦੋ ਹਫਤੇ ਬੀਤ ਜਾਣ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕੋਈ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾ ਹੋਈ, ਤਾਂ ਉਹੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਫਿਰ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਜਾ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਈਆਂ। ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਮੌਕਿਆਂ ਵਾਂਗ ਹੀ, ਧੀਰਜ ਤੇ ਤਹੰਮਲ ਨਾਲ, ਮਿਲਣ ਆਏ ਸਿੰਘਾਂ ਨਾਲ ਬਚਨ-ਬਿਲਾਸ ਕੀਤੇ। ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਯਾਦ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਮੇਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਚੁਣੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਆਪ ਜੀ ਜਲਦ ਤੋਂ ਜਲਦ ਸਬੰਧਿਤ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਬੁਲਾਉ।

ਇਸ ਤੀਸਰੇ ਮੌਕੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜਿਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਦਾ 'ਆਦੇਸ਼' ਦਿੱਤਾ, ਉਹ ਕੋਈ ਪੰਥਕ ਜਾਂ ਕੌਮੀ ਸਮਾਗਮ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇਕ ਵਿਆਹ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਸਮਾਗਮ ਸੀ। ਭਾਈ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸ ਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ ਦੇ ਲੜਕੇ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬੱਝ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਕਾਕਾ ਜੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਉਂ ਹੀ ਉਸਦੇ 'ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ' ਵਿਹਲੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ, ਆਪਾਂ 'ਜਲਦੀ ਹੀ' ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਮਸਲੇ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਰਣਾ ਕਰਾਂਗੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਿੰਨ ਸੌ ਸਾਲਾ ਗੁਰਤਾ-ਗੱਦੀ ਦਿਵਸ ਉਡੀਕਣ ਲਈ ਆਖਿਆ, ਫਿਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਚੋਣ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮਿੱਥ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਸਮਾਗਮ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਫਰਿਆਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਖਿੱਤੇ ਮੱਥੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਏ ਸਨ। ਪਰ ਅਹਿ ਹੁਣ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਉਡੀਕਣ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਰੇ ਸਿੰਘ ਹੱਕੇ ਬੱਕੇ ਹੋ ਗਏ। ਮੀਡੀਆ 'ਚ ਆਈਆਂ ਖਬਰਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਉਹ ਸਾਰੇ ਸਿੰਘ ਸਬਰ ਦਾ ਘੁੰਟ ਭਰ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਇਸੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਦੇ ਬੁਲਦੇ ਹੋਏ ਦੋ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਨੇ ਉਹ ਸਮਾਂ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਵੇਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਣ ਲਈ ਬੈਠੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਜਥੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੁਖਿਆਰੇ ਨੇ ਮਦਦ ਲਈ ਪੁਕਾਰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਹੱਥੋਂ ਫੁਲਕੇ ਛੱਡ ਕੇ, ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਜਥਾ ਫਰਿਆਦੀ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ, ਘੋੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਾਠੀਆਂ 'ਤੇ ਜਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਸੀ। ...ਸੁੱਖ ਨਾਲ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਾਕਾ

ਭਟਕੇ ਰਹਿਬਰ-ਭੋਲੀ ਜਨਤਾ

ਨਵੰਬਰ ਦਾ ਅਖੀਰ ਵੀ ਆ ਗਿਆ। ਨਵੇਂ ਥਾਪੇ ਗਏ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਹਾਰ ਪੈ ਗਏ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਦੇ ਇਕ ਖਾਸ-ਮ-ਖਾਸ ਸੱਜਣ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਲੱਭੂ ਵੀ ਪਾ ਦਿੱਤੇ।

ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ 'ਵਧਾਈਆਂ' ਦੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵੀ ਛਪ ਗਏ। ਹਫਤਾ, ਦੋ ਹਫਤੇ ਬੀਤ ਜਾਣ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕੋਈ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾ ਹੋਈ, ਤਾਂ ਉਹੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਫਿਰ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਜਾ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਈਆਂ। ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਮੌਕਿਆਂ ਵਾਂਗ ਹੀ, ਧੀਰਜ ਤੇ ਤਹੰਮਲ ਨਾਲ, ਮਿਲਣ ਆਏ ਸਿੰਘਾਂ ਨਾਲ ਬਚਨ-ਬਿਲਾਸ ਕੀਤੇ। ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਯਾਦ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਮੇਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਚੁਣੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਆਪ ਜੀ ਜਲਦ ਤੋਂ ਜਲਦ ਸਬੰਧਿਤ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਬੁਲਾਉ। ਇਸ ਤੀਸਰੇ ਮੌਕੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜਿਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਦਾ 'ਆਦੇਸ਼' ਦਿੱਤਾ, ਉਹ ਕੋਈ ਪੰਥਕ ਜਾਂ ਕੌਮੀ ਸਮਾਗਮ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇਕ ਵਿਆਹ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਸਮਾਗਮ ਸੀ। ਭਾਈ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸ ਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ ਦੇ ਲੜਕੇ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬੱਝ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਕਾਕਾ ਜੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਉਂ ਹੀ ਉਸਦੇ 'ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ' ਵਿਹਲੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ, ਆਪਾਂ 'ਜਲਦੀ ਹੀ' ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਮਸਲੇ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਰਣਾ ਕਰਾਂਗੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਿੰਨ ਸੌ ਸਾਲਾ ਗੁਰਤਾ-ਗੱਦੀ ਦਿਵਸ ਉਡੀਕਣ ਲਈ ਆਖਿਆ, ਫਿਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਚੋਣ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮਿੱਥ ਦਿੱਤਾ।

ਜੀ ਦਾ ਸੁੱਭ ਵਿਆਹ ਵੀ ਸੰਪੰਨ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਪਰ ਉਪਰੋਕਤ 'ਵੇਟਿੰਗ ਲਿਸਟ' ਅਰਥਾਤ 'ਉਡੀਕ-ਲੜੀ' ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦੇ ਕੁ ਮੁੱਕਣੀ ਹੈ। ਮੁੱਕਣੀ ਹੈ ਵੀ ਕਿ ਕੌੜੀ ਵੇਲ ਵਾਂਗ ਵਧੀ ਹੀ ਜਾਣੀ ਹੈ? ਇਹ ਤਾਂ ਸੱਚਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਹੀ ਜਾਣੇ। ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ ਪਾਸ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਬਾਬਤ ਅਰਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿੰਘ ਤਾਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਗਏ ਹੋਣਗੇ, ਪਰ ਪਾਠਕ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਮਾਯੂਸ ਨਾ ਹੋਇਉ ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਝ ਸਤਰਾਂ ਹੋਰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨੀ ਪੈਣੀ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦੇ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਤਲੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਕੁੱਝ 'ਰਹੱਸ' ਸਮਝ ਆ ਜਾਵੇ।

ਗੱਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਗਵਾਂਢੀ ਪਿੰਡ ਬਾਗ ਦਾ ਮੇਰਾ ਇਕ ਮਿੱਤਰ ਹੈ ਜੁਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੱਕਤ। ਸਿਰੇ ਦਾ ਮਖੌਲੀਆ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ-ਯਾਨ ਦਾ ਚਲਦਾ-ਫਿਰਦਾ 'ਮਹਾਨ-ਕੋਸ਼'! ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਕਹਾਵਤਾਂ, ਮੁਹਾਵਰੇ ਕਿਵੇਂ ਬਣੇ? ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਛੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਜਾਂ ਨੀਤੀ-ਕਥਾਵਾਂ ਹਨ? ਇਸ ਸਭ ਕਾਸੇ ਦਾ ਇਲਮ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ। ਪੇਂਡੂ ਭੋਲੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਲਫਜ਼ ਘੜਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮਾਹਰ। ਤੁਰਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੀ ਉਹ ਬੜੀਆਂ ਕੀਮਤੀ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿੰਗੀ ਟੇਢੀ ਜਮੀਨ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਮਿਣਤੀ, ਉਹ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਪੇਟਿਆਂ 'ਤੇ ਹੀ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਤਲਬ ਕਿ ਪੂਰਾ ਗੁਣੀ ਬੰਦਾ ਹੈ ਉਹ। ਇਕ ਵਾਰ ਫੁਰਸਤ ਦੇ ਪਲਾਂ ਵਿਚ, ਮੈਂ ਗੱਪ-ਸ਼ੌਪ ਮਾਰਨ ਲਈ ਉਹਦੇ ਘਰੇ ਚਲਾ ਗਿਆ।

ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਬੱਧੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਪੱਠੇ-ਦੱਬੇ ਪਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।
“ਲੋਕ ਤਾਂ ਗੱਡੇ ਨਾਲ ਕੱਟਾ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਹੁੰਦੇ ਐ, ਪਰ ਤੂੰ ਟਰਾਲੀ ਨਾਲ ਕੱਟਾ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਐ?”

ਵਿਹੜੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਖੜੀ ਟਰਾਲੀ ਦੇ ਕੁੰਡੇ ਨਾਲ ਝੋਟਾ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਦੇਖ ਕੇ, ਮੈਂ ਜੁਗਿੰਦਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਾਕ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਉਹ ਤੁੜੀ ਨਾਲ ਲਿਬੜੇ ਹੋਏ ਹੱਥ ਨਲਕੇ 'ਤੇ ਧੋ ਕੇ, ਗੱਡੇ ਨਾਲ ਕੱਟਾ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ।
“ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ, ਲੋਕ ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਧੂਰਾ ਅਖਾਣ ਹੀ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੇ ਐ!”
“ਚੱਲ ਹੁਣ ਤੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਦੇਹ!” ਮੈਂ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਗਿਆਨ 'ਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨਾਲ ਆਖਿਆ।

“ਪੂਰੀ ਗੱਲ ਐਦਾਂ ਹੈ” ਘਰ ਵਾਲੀ ਨੂੰ ਚਾਹ ਬਣਾਉਣ ਲਈ 'ਵਾਜ ਮਾਰ ਕੇ, ਉਹ ਦੱਸਣ ਲੱਗਾ, “ਕਿਸੇ ਪੇਂਡੂ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਭਰਾ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਗੱਡਾ ਹੈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਉਹ ਵਾਰ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਗਵਾਂਢੀਆਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਲਾਗੇ ਚਾਗੇ ਦੇ ਗਵਾਂਢੀ ਵੀ ਸਾਰੇ ਅੱਕੇ ਪਏ ਸਨ, ਉਹਦੇ ਗੱਡਾ ਮੰਗਣ ਤੋਂ। ਇਕ ਦਿਨ ਕੀ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਨਾਲ ਦੇ ਘਰੇ ਗੱਡਾ ਮੰਗਣ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਗਵਾਂਢੀ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਗੱਡਾ ਖੜ੍ਹਾ ਹੀ ਸੀ। ਪਰ ਗੱਡੇ ਦਾ ਮਾਲਕ ਵੀਠ ਜਿਹਾ ਹੋ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਯਾਰਾ ਗੱਡਾ ਤਾਂ ਤੂੰ ਲੈ ਜਾਂਦਾ, ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਹਦੇ

ਨਾਲ ਕੱਟਾ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਐ!
ਗੱਡਾ ਮੰਗਣ ਆਇਆ ਸੱਜਣ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ “ਬਾਈ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਕੱਟਾ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਖੁਰੂਲੀ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਬੰਨ੍ਹ ਸਕਦੇ ਜ਼ਰਾ?”

“ਹੱਦ ਹੋ ਗਈ ਯਾਰ” ਗੱਡੇ ਦਾ ਮਾਲਕ ਠਹਾਕਾ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਸਦਿਆਂ ਕਹਿੰਦਾ, “ਲੋਕ ਕਿੱਡੇ ਕਮਲੇ ਹੋ ਗਏ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ... 'ਟਾਲੇ-ਵਾਲੇ' ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ!”
ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਲਈ ਨਿੱਤ ਬੜੇ ਬਹਾਨੇ, ਮੋੜ ਮੁੜਨ ਲਈ ਮੋੜ ਬੜੇ। ਐਸੇ ਦੌਰ 'ਚ ਗਲਤ ਇਰਾਦੇ, ਅਸਲੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਔਣ ਕਦੇ? ਜੋ ਅੱਜ ਹੁੰਦੇ, ਦੇਖ ਸਮਝ ਕੇ, ਹਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ 'ਰਮਜ਼' ਮਿਲੇ, ਬਦੀਆਂ ਨੂੰ ਜਸ਼ਨੋਣੇ ਵਾਲੇ, ਨੇਕੀ ਦੇ ਗੁਣ ਗੱਣ ਕਦੇ? ਗੱਡੇ-ਕੱਟੇ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜ਼ਰਾ ਦਿਲ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਸਰਦਾਰ 'ਬੈਂਸ' ਦੇ ਇਹ ਸ਼ੇਅਰ ਵੀ ਸੁਣਦੇ ਜਾਣਾ,
“ਭਟਕੇ ਰਹਿਬਰ

ਭਟਕਿਆਂ ਦੇ ਦਰ ਭਰਦੇ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ,
ਭੋਲੀ ਜਨਤਾ,
ਐਸਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਭਾਲੇ ਰਹਿਬਰੀਆਂ!
ਉਹਨਾਂ ਪਾਸੋਂ
ਖਾਸੇ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਕੀ ਆਸ ਦਿਸੇ?
ਜਿਹੜੇ ਨਿਸ ਦਿਨ
ਸੁਣਦੇ ਸਹਿੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਮਸਖ਼ਰੀਆਂ!

ਪੇਂਡੂ ਖੇਡ ਮੇਲਿਆਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਕਰਦੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਗਰੁੱਪ

ਮੇਲਾ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਮੇਲੀਆਂ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਰੰਗ ਨੂੰ ਮੇਲਾ ਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਵੀ, “ਜੱਗ ਵਾਲਾ ਮੇਲਾ” ਖਾਲੀ ਕਰਕੇ ਛੱਡ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਦਾਦਕਾ-ਨਾਨਕਾ

ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗ

ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਨਾਨਕਾ-ਦਾਦਕਾ ਮੇਲ ਹੀ ਕਹਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਮੇਲ ਸਮਝਦੇ ਹੀ ਹਨ।

ਤਮਾਸ਼ਬੀਨ ਕੌਮ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਇਕ ਸਾਲ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਮੇਲੇ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮਿਲਾਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਲੋਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਜੋੜ-ਮੇਲਾ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦੇ ਵੱਖੇ ਵੱਖਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਕ ਥਾਂ ਜੁੜ ਕੇ ਬੈਠਣਾ ਤੇ ਆਨੰਦ ਮਾਨਣਾ ਵੀ ਜੋੜ ਮੇਲਾ ਹੀ ਹੈ।

ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਵੱਸ ਗਏ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਰਾਵਾਂ ਲਈ ਯੂਰਪੀ, ਅਮਰੀਕੀ ਜੀਵਨ-ਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣਾ ਬੇਹੱਦ ਔਖਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜ ਦਿਨ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਬਾਅਦ ਉਹ ਸਨਿਚਰਵਾਰ-ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਮੇਲੇ ਵਾਂਗ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਸਾਡੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਹਰ ਹਫਤੇ ਮੇਲੇ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਲਈ ਤਾਂ ਹਰ ਮੇਲਾ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਿਹਾੜਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਪੰਦਰਾਂ-ਵੀਹ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਰੰਭ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਵੇਖਦੇ ਤੇ ਮਾਣਦੇ ਹਾਂ।

ਉਥੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਬਹਾਨੇ ਮਾੜੇ-ਮੋਟੇ ਮੇਲੇ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ,

ਪਰ ਜਿੰਨਾ ਮੇਲਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਭਰਦਾ ਅਤੇ ਮੇਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀ ਠੁੱਕ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਨਾ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸੇ ਸੋਚ ਕਾਰਨ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਵੀਰਾਂ ਨੇ ਇਕ ਨਵਾਂ ਹੀ ਪੈਂਤੜਾ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨਿੱਕੇ-ਮੋਟੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਮੇਲਿਆਂ ਤੱਕ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲੈਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਹੁਣ ਜਿਧਰ ਦੇਖੋ, ਹਰ ਮੇਲੇ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ, ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਤੇ ਅਖ਼ਬਾਰੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ, ਇਨਾਮਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਟੱਬਰ ਦਿੱਸਦਾ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਜਾਂ ਲੰਮੀ ਚੌੜੀ ਚਰਚਾ ਦੇ, ਸਾਡੇ ਇਹ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਰਾ ਕਬੂਤਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਨਚਾਰਾਂ ਦੇ ਅਖਾੜੇ ਤੇ ਭਲਵਾਨੀ ਤੱਕ, ਗੱਤਕੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ, ਘੋੜੀਆਂ ਦੇ ਮੇਲੇ, ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੀ ਦੌੜ ਤੱਕ, ਗੱਲ ਕੀ, ਹਰ ਥਾਂ ਖੜ੍ਹੇ ਦਿਸਦੇ ਹਨ।

ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲ ਤੇ ਕੁਸ਼ਤੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਤੇ ਕਬੱਡੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਆਇਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਤੇ ਹੋਰ ਲੱਥੀ ਪਈ ਹੈ। ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਵਰੁਣਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਨਿੱਕੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਇਕੱਠਾਂ ਤੱਕ, ਜਿਵੇਂ ਭੋਗ ਪੈਣ, ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖਣ ਤੇ ਹੋਰ ਨਿੱਕ-ਸੁੱਕ, ਗੱਲ ਕੀ ਹਰ ਗੱਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਟੱਬਰ ਪੈਸੇ ਦੇ ਜ਼ੋਰ 'ਤੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਤਸਵੀਰਾਂ ਖਿਚਾਉਂਦਾ ਦਿੱਸ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਵਰਤਾਰੇ ਨੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਸਾਰੇ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਹੀ ਬਦਲ ਦੇਣੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਸਲ ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਸਕਾਲਰਾਂ, ਦਾਨਿਸ਼ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਪੜਵੰਤੇ ਸੱਜਣਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਪੈਸੇ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਘਰ ਪਰਤੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਵੀਰ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਸਧਾਰਨ ਬਲ-ਬੁੱਧ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਜਾਂ ਸਤਿਕਾਰਤ ਸੱਜਣਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਅਜੇ ਪਿੰਛੇ ਜਿਹੇ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ

ਕਬੱਡੀ ਕਲੱਬ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਸਮਗਲਿੰਗ ਦੀ ਬਦਨਾਮੀ ਖੱਟ ਕੇ ਹਟੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਲੱਬ ਦੁਆਬੇ ਵਿਚ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਮੈਚ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਹੁਣ ਇਧਰ ਕੀ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਬੱਡੀ ਖੇਡ, ਕੁਸ਼ਤੀ ਤੇ ਹੋਰ ਖੇਡ ਪਰੋਮੋਟਰਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰੇ ਚੜ੍ਹਨ ਲਈ ਬਹੁਤੇ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਟੀਕੇ ਲਾ ਕੇ ਖੇਡਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਆਪਣਾ ਭਾਰ ਘੱਟ-ਵਧ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਖੇਡ ਪਰੋਮੋਟਰਾਂ

ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਬਾਹਰੋ-ਬਾਹਰ ਹੀ ਅੱਧ ਦੋਣ ਵਰਗੇ ਕਈ ਕਾਰਨਾਮੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਬੱਡੀ ਖੇਡ ਤੇ ਕੁਸ਼ਤੀ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਖੇਡ-ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਖੇਡ ਪਰੋਮੋਟਰਾਂ ਨਾਲ ਸੀਟੀ ਰਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਸਟੇਅ ਲੈਣ, ਵਿਆਹ ਕਰਾ ਕੇ ਵੱਸ ਜਾਣ ਦੇ ਜੁਗਾੜ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਸਲ ਜੀਵਨ-ਸ਼ੈਲੀ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਖੇਡ ਦੀ ਥਾਂ ਦੰਭ ਨੇ ਲੈ ਲਈ ਹੈ। ਪਿਆਰ ਦੀ ਥਾਂ ਸੌਦਾ ਤੇ ਮੁਨਾਫਾ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਕ ਹੋਰ ਰੁਝਾਨ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਵੀਰ ਪੰਜਾਬ ਆ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ, ਲੀਡਰਾਂ ਤੇ ਸੰਤਾਂ ਨਾਲ ਉਦਘਾਟਨੀ ਦੌਰ ਵਿਚ ਨੇੜਤਾ ਵਧਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਫੇਰ ਇਹ ਸਾਰੇ ਰਲ ਕੇ ਇਕ ਮਾਫੀਆ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਮੁੜ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਅਨੇਕ ਮਾਫੀਆ ਗਰੁੱਪ ਆਪਣੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੌਰ-ਦੌਰੇ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਬੜਾ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਕ ਸੰਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਚਰਚੇ ਚੱਲਦੇ ਰਹੇ ਸਨ।

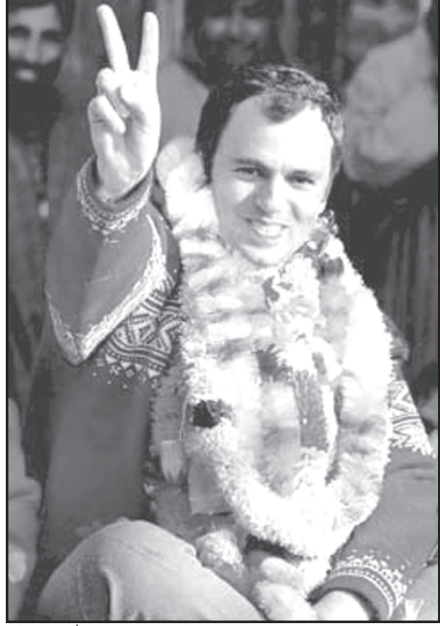
ਅਜਿਹੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਆਮ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਵੀਰ ਪੰਜਾਬ ਜੀ ਸਦਕੇ ਆਉਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਂ-ਧਰਤੀ ਹੈ। ਪੈਸਾ ਵੀ ਲਾਉਣ ਤੇ ਲੋੜਵੰਦ ਦੀ ਮਦਦ ਵੀ ਕਰਨ। ਪਰ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਦੇ ਲਾਲਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣ, ਤਾਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਾਰਸ ਬਣ ਸਕਣਗੇ।

ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ 'ਚ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਬਣੇਗੀ ਕੁਲੀਸ਼ਨ ਸਰਕਾਰ

ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ : ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਲੰਘੀ 28 ਦਸਬੰਦ ਨੂੰ ਐਲਾਨੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਸਦਨ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬਹੁਮਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਿਆ। ਲਟਕਵੀਂ ਅਸੈਂਬਲੀ 'ਚ

ਇਕ ਇਕ ਸੀਟ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚਾਰ ਸੀਟਾਂ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਜਿੱਤੀਆਂ। ਚੋਣ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦਾ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਰਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਬੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਰਿਹਾ ਜਿਸ ਨੇ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਦੀ ਇਕ ਸੀਟ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਇਸ ਵਾਰ 11 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤ ਲਈਆਂ। ਪੀਪਲਜ਼ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਦੀਆਂ 16 ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਥਾਂ 21 ਸੀਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਅਪਣੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਚੋਖਾ ਵਾਧਾ ਕਰ ਗਈ।

ਬਹੁਮਤ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਇਸ ਵਾਰ ਸਦਨ 'ਚ ਅਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਸਕੀ ਜਦਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਦਨ 'ਚ ਇਸ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਲਗਭਗ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਚੋਣ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਉਘਾ ਪੱਖ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਬਹੁਤ ਅੱਗੇ ਰਹੀਆਂ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਇਕਮੁਠਤਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਵਧੇਰੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਨਫਰੰਸ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇ ਕੇ ਰਲੀ ਮਿਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ

ਜਿੱਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੁਸ਼ੀ ਭਰੇ ਮੂਡ 'ਚ ਉਮਰ ਅਬਦੁੱਲਾ।

ਅਬਦੁੱਲਾ ਪਰਵਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਨਫਰੰਸ 28 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਉਭਰੀ ਜਦਕਿ ਮੁਫਤੀ ਮੁਹੰਮਦ ਸਈਦ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀ ਪੀਪਲਜ਼ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਨੇ 21 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਪਿਛਲੇ ਸਦਨ 'ਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ 20 ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਟਾਕਰੇ 17 ਸੀਟਾਂ ਹੀ ਜਿੱਤ ਸਕੀ। ਫੋਟੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ 11, ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੈਂਥਰਜ਼ ਪਾਰਟੀ 3, ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਪੀਪਲਜ਼ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਫਰੰਟ ਨੂੰ

ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਂਤ ਅੰਦਰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੋਂਦ 'ਚ ਲਿਆ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਫਾਰੂਕ ਅਬਦੁੱਲਾ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਗਠਜੋੜ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਣ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਖੁਲ੍ਹਾ ਰਹਿਣ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਹੀ ਉਘੇ ਆਗੂ ਫਾਰੂਕ ਅਬਦੁੱਲਾ, ਮੁਫਤੀ ਮੁਹੰਮਦ ਸਈਦ, ਮਹਿਬੂਬਾ ਮੁਫਤੀ, ਗੁਲਾਮ ਨਬੀ ਆਜ਼ਾਦ, ਐਮ.ਵਾਈ ਤਿਰਿਗਾਮੀ ਜਿੱਤ ਗਏ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਹਿਬੂਬ ਬੇਗ ਅਨੰਤਨਾਗ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਚੋਣ ਹਾਰ ਗਏ।

ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਲੋਂ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ

ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸੀ ਖੇਮੇ ਅੰਦਰ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਬਾਰੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਸਮਝਦੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਇਕਾਈ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਗੇ। ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ 'ਕੋਰ ਗਰੁੱਪ' ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਵੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ

ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵਿਚ ਬੈਠੇਗੀ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਸ ਵਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਫਾਰੂਕੀ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਆਗੂ ਮੁਖ਼ਤਾਰ ਅੱਬਾਸ ਨਕਵੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ, ਪੀ.ਡੀ.ਪੀ. ਜਾਂ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਸਟੈਂਡ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਤਮਕ ਮਤਭੇਦ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਭ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤਿਵਾਦ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਭਾਜਪਾ

ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਰਵੀ ਸ਼ੰਕਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਸੱਤ ਗੋਤਾਂ 'ਚ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਈ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਚ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣੀਆਂ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵੱਖਵਾਦੀਆਂ ਲਈ ਜਵਾਬ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੁਣ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਨਫਰੰਸ ਆਗੂ ਉਮਰ ਅਬਦੁੱਲਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਉਭਰੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪਣੇ ਪਰਵਾਰ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕਈ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਦਿਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਹੈ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਫਾਰੂਕ ਅਬਦੁੱਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਮਰ ਸਰਹੱਦੀ ਰਾਜ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਚੰਗੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਚੋਣ ਨਤੀਜੇ	
ਕੁੱਲ ਸੀਟਾਂ	87
ਨਤੀਜੇ	87
ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਨਫਰੰਸ	28
ਪੀ.ਡੀ.ਪੀ.	21
ਕਾਂਗਰਸ	17
ਭਾਜਪਾ	11
ਹੋਰ	10

ਸਿਟਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਜਦ ਫਾਰੂਕ ਅਬਦੁੱਲਾ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਪੱਤਰ ਉਮਰ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਬਦੁੱਲਾ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿਤਾ, 'ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ?' ਡਾ. ਫਾਰੂਕ ਅਬਦੁੱਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੇਰੀ ਪਸੰਦ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਬੈਠਣ ਦੀ ਹੈ।' ਉਮਰ ਅਬਦੁੱਲਾ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਫਾਰੂਕ ਅਬਦੁੱਲਾ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਉਭਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਨਸ਼ਾ ਰਲੀ-ਮਿਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਚ ਉਹ ਸਰਕਾਰ

ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਇਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਮਰਦਾ ਹੈ ਪਾਕਿ 'ਚ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ 2008 ਵਰ੍ਹੇ ਦੌਰਾਨ 12 ਪੱਤਰਕਾਰ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਉੱਤੇ ਵਧੀਕੀਆਂ ਦੇ 201 ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਹੋਏ। ਇਹ ਗੱਲ ਮੀਡੀਆ ਸਬੰਧੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇਕ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ ਇੰਟਰਮੀਡੀਆ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਆਪਣੀ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਹੀ ਗਈ ਹੈ।

ਲੰਘੀ 28 ਦਸਬੰਦ ਨੂੰ ਇਥੇ ਜਾਰੀ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਸਹਾਫੀਆ ਭਾਵ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਤਰਨਾਕ ਥਾਂ ਲਹਿੰਦਾ ਪੰਜਾਬ ਹੈ ਜਿਥੇ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਮੀਡੀਆ ਉੱਤੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ 64 ਕੇਸ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੀ ਪੈਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਅਜਿਹੀਆਂ 51 ਘਟਨਾਵਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਸਿੰਧ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ 39, ਉੱਤਰ ਪੱਛਮੀ ਸਰਹੱਦੀ ਸੂਬੇ ਵਿਚ 16, ਕੇਂਦਰੀ ਹਕੂਮਤ ਵਾਲੇ ਕਬਾਇਲੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ 16 ਤੇ ਬਲੋਚਿਸਤਾਨ ਵਿਚ 14 ਘਟਨਾਵਾਂ ਹੋਈਆਂ।

ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਔਸਤਨ ਹਰ ਮਹੀਨੇ

3 ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, 6 ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਮੀਡੀਆ ਖਿਲਾਫ ਵਧੀਕੀਆਂ ਦੇ 17 ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ। ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਔਸਤਨ ਦੋ ਹਕੂਮ ਅਖਬਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੀ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਹਾਫੀ ਨੇ ਅਲੀ ਔਕਤਾਂ ਕਾਰਨ ਖੁਦਕਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ। ਇਸ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ 40 ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਗਵਾ ਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀਆਂ 13 ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 5 ਮਾਮਲੇ ਸਿੰਧ ਵਿਚ ਵਾਪਰੇ ਜਿਥੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂ ਅਣਪਛਾਤੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ।

ਸਾਲ ਭਰ 'ਚ ਵੀਹ ਮਾਮਲੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਏ ਜਦੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਖਬਾਰਾਂ ਜਾਂ ਰਸਾਲਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ 10 ਮਾਮਲੇ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ, ਚਾਰ ਸਿੰਧ, ਤਿੰਨ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਇਕ ਸਰਹੱਦੀ ਸੂਬੇ ਦਾ ਹੈ।

RK

ਵਾਜ਼ਬ ਭਾਅ,
ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਰਵਿਸ

Carpet & Flooring, Inc.

- *Commercial
- *Residential
- *Industrial
- *Sales
- *Installation
- *Cleaning
- *Repair

6346 N. Claremont Ave.
Chicago, IL 60659

Ravinder Singh Ravi

Ph. 773-761-6888
Fax: 773-761-6865

Commercial Real Estate in Michigan

ਅਸੀਂ ਅਮਰੀਕਾ ਭਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਬਿਜਨਸ ਲਈ ਲੋਨ ਦਿਵਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

Hot Listings

- Gas Station with Property
Gallons 110k, Inside 80k Plus lotto
Asking 6.79k
- Gas Station With Property
Gallons 65k, Inside 95k Plus Lotto
Asking 8.50k
- Liquor Store With Property
85K Plus Lotto Monthly Sale
Asking 5.75k
- Liquor Store With Property
70k Plus Lotto Per

UNITED LENDING

- Commercial Loans Nationwide,
- Gas Stations,
- Liquor Stores,
- Super Markets,
- Shopping Malls,
- Convenience Stores,
- Churches,
- Car Washes,
- Hotel, Motel,
- Restaurants
- Fast Food Franchise

Many More Please Call For Details

Sarabjeet Singh
Realtor /Mortgage Broker
Ph.414-803-7420
Fax. 989-790-9405
Email. franciscogroup.singh@gmail.com

Francisco Group Realty
2770 Silver Lake Rd.
Traverse City, Mi 49684

ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਹੱਲ ਆਯੁਰਵੈਦ ਦੇ ਸੰਗ

ਮਰਦਾਨਾ ਤਾਕਤ ਲਈ ਸਿਹਤ ਰੀਯੋਗ ਕੋਰਸ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ ਤਿੱਲਾ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ)

ਇਕ ਹਫ਼ਤਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਜੀਵਨ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਅਨੰਦ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇ-ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਵਧਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਕਾਰਨ।

ਬਿਹਰੇ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ

ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਝੜਨਾ

ਮੋਟਾਪਾ ਘਟਾਓ

ਸ਼ੂਗਰ ਕੰਟਰੋਲ

ਸਿਹਤ ਬਣਾਓ

ਇਸਤਰੀ ਰੋਗ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫਾਰਮੇਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮਰਦਾਨਾ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਸਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ) ਤੇਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਜਵਾਨੀ ਵਰਗੀ ਤਾਕਤ ਦੁਬਾਰਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰੋ।

ਪੂਰਾ ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ।

ਡਾ. ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਉਬਰਾਏ
ਆਯੁਰਵੈਦਕ ਰਤਨ
ਰਜਿ. ਨੰ. 59/AY/PB

ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਭੈੜੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਔਰਤ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਨਾ ਰਹਿਣਾ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਮਸਾਨੇ ਦੀ ਗਰਮੀ, ਪਿਸ਼ਾਬ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਉਣਾ, ਖੂਨ ਨਾ ਬਣਨਾ, ਖਾਂਦਿਆਂ ਪੀਂਦਿਆਂ ਸੁੱਕਦੇ ਜਾਣਾ ਆਦਿ ਤਮਾਮ ਤਕਲੀਫਾਂ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੀ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਜਮਾਈ ਹੋਈ ਦਵਾਈ ਅਤੇ ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ ਤੇਲ ਦੇ ਕੋਰਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਸੁਪਨਦੋਸ਼ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਵਾਈ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਗਏ ਗੁਜ਼ਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

Surajvanshi Pharmacy (R)

MANUFACTURE & EXPORTER OF HERBAL PRODUCTS

25, New Model Town, Jalandhar (Punjab) INDIA.
Contact : Dr. Shweat Oberoi E-mail : shweat077@yahoo.com
Mobile : 98155-33933 Fax : 0091-181-5062627

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ, ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਮਿਲੀ ਭੁਗਤ ਨਾਲ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਬਰਬਾਦੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ

ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਇਹ ਲੇਖ ਢਾਈ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵਾਲਾ ਖੁਦਮੁਖੀ ਸਨ। ਪਰ ਢਿੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੀ ਧਰਤੀ ਨਾਲ ਡੂੰਘੇ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਰਾਵੀ-ਬਿਆਸ ਦਰਿਆ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਝਗੜੇ ਬਾਰੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਵੀ ਲਿਖੀ ਸੀ। ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਇਹ ਲੇਖ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਬੌਧਿਕਤਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਆਤਮਾ ਦੀ ਪੁੰਜੀ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਝਗੜੇ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਸਮਝ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਝਗੜੇ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤਾ ਨਹੀਂ ਪਤਾ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਲਕਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲੇਖ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਦੀ ਮੁਕੰਮਲ ਬਾਹ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਇਸ ਲੇਖ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਕੁਦਰਤ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਆਧੁਨਿਕ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਸੰਤੁਲਨ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਅਸੀਂ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਇਸ ਲੰਬੇ ਲੇਖ ਨੂੰ ਇਥੇ ਕਿਸ਼ਤਵਾਰ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਲੇਖ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਿੰਨੀ ਨੰਗੀ ਚਿੱਟੀ ਅਤੇ ਦਿਲ ਹਿਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਵਿਚ ਕਿਡੀ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ। -ਸੰਪਾਦਕ

1. ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਲੱਛਣ-ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਲੱਛਣਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕ ਖਾਸ ਲੱਛਣ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਦਾ ਵਗਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ ਤੇ ਇਕ ਵਾਰੀ ਜਿੱਥੋਂ ਲੰਘ ਜਾਣ, ਮੁੜ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਇਹ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਗੋੜੇ (ਫਗੀਟਿਵ) ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਤੇ ਥੋੜੇ ਕੀਤਿਆਂ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਇਹ ਨਟ-ਖਟ, ਨਿਚੱਲੇ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਤੇ ਆਵਾਰਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਮਸਤ ਹਾਥੀ ਵਾਂਗ ਜਿਧਰ ਮੂੰਹ ਚੁਕ ਲਿਆ, ਨੱਚਦੇ, ਟੱਪਦੇ, ਖਰੁਦ ਕਰਦੇ ਸੱਪਾਂ ਵਾਂਗ ਵਲੋਂ ਮਾਰਦੇ ਤੁਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

2. ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਸਾਧਨਾ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਮਸਲਾ-ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੱਥ ਵੀ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਏ ਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਕੰਨ 'ਚ ਪਾਏ ਨਹੀਂ ਰੜਕਦੇ। ਪਾਲਤੂ ਬਾਂਦਰ

ਇੰਜ. ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ

ਵਾਂਗ ਜਿਹੜਾ ਕੰਮ ਆਪੇ ਭੱਜ ਭੱਜ ਕੇ ਕਰਦੇ ਨੇ-ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਚਲਾਉਂਦੇ, ਚੱਕੀਆਂ ਪੀਂਹਦੇ, ਭਾਰ ਵੱਢੇ ਬਿਜਲੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ, ਫਸਲਾਂ ਸਿੰਜਦੇ, ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਲਿਜਾਂਦੇ, ਮੱਛੀਆਂ ਪਾਲਦੇ, ਹੜ੍ਹ ਠੱਲ੍ਹਦੇ, ਭੋਂਆਂ ਸੁਆਰਦੇ ਤੇ ਸੈਰ ਸਪਾਟੇ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਰਚਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮਾਂ ਵਾਂਗ ਨਰੜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵਹਿਣਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ, ਰੇਤਲੇ ਥਲਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਏ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਹਿ-ਲਹਿ ਕਰਦੇ ਖੇਤਾਂ ਤੇ ਬਗੀਚਿਆਂ ਵਿਚ ਕਾਇਆ-ਕਲਪ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਾਭਾਂ ਸਦਕਾ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਧਨ ਦੌਲਤ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਸੋਮਾ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਏਸੇ ਹੀ ਕਾਰਨ ਜ਼ਰ, ਜੇਹੂ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰੱਟਿਆਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਚੁਰਾਏ ਤੇ ਉਧਾਲੇ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ, ਕਈ ਵਾਰੀ, ਚੋਰਾਂ ਦਾ ਮਾਲ ਤੇ ਡਾਂਗਾਂ ਦੇ ਗਜ਼ਾਂ ਵਾਂਗ ਮਿਣੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਆਜ਼ਾਦ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੱਟੇ ਨਿਬੇੜਨ ਦਾ ਕੋਈ ਖੱਝਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ। ਧੱਕੇ ਸਾਹੀ ਵੀ ਚਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਜ਼ੋਰਵਾਰਾਂ ਦੇ ਸਤੀ ਵੀਹੀਂ ਸੌ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਵੀ ਵੰਡ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਭਾਵੇਂ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀ ਧਰ ਤੋਂ ਟਿਕਵੇਂ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਆਰਥਕ ਤੇ ਸਮਾਜਕ ਜੀਵਨ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅੰਗ ਰਹੇ ਨੇ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਮਸਲਾ, ਅਜੋਕੇ ਯੁੱਗ ਦਾ ਨਵਾਂ ਹੀ ਮਸਲਾ ਹੈ। ਸੱਚ ਪੁੱਛੋ ਤਾਂ ਜਾਂਗਲੀ ਤੇ ਟੱਪਰੀਵਾਸੀ ਅਵਸਥਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਟਿਕਵੀਂ ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਇਕ ਫੈਸਲਾਕੁਨ ਭੂਮਿਕਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਟਿਕਵੇਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਚਾਰੇ ਪੁਰਾਤਨ ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ-ਮਿਸਰ, ਸੁਮੇਰ, ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਤੇ ਪੁਰਾਤਨ ਚੀਨ-ਉਬੋਂ ਦੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਨੀਲ, ਦਜਲਾ-ਫਰਾਤ, ਸਿੰਧ ਤੇ ਯੰਗਸੀਕਿਆਂਗ-ਦੀਆਂ ਘਾਟੀਆਂ ਵਿਚ ਜੰਮੀਆਂ ਪਲੀਆਂ ਤੇ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ

ਹੋਈਆਂ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਠੀਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਰਿਆਈ ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਆਧਾਰ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਘਰੋਗੀ, ਵਾਹੀ ਜੋਤੀ ਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਲਈ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਸੀ।

ਇਸ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਇਕ ਖਾਸ ਸੀਮਾਬੱਧਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਹਿਣ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਾਣੀ ਕੁਦਰਤੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਵਰਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਕੇਵਲ ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਿਚ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਮੂੰਹੋਂ ਲਗਾ ਕੇ ਮੋੜੇ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਕੁਦਰਤੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਆਬਾਦੀ ਥੋੜੀ ਤੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਸਾਧਾਰਣ ਸਨ, ਇਹ ਵਰਤਣਯੋਗ ਪਾਣੀ ਲੋੜਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਾਧੂ ਬਚ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਨਾ ਵਰਤਣ ਯੋਗ ਪਾਣੀ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਫਾਲਤੂ ਪਾਣੀ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਜਾਂ ਝੀਲਾਂ ਵਿਚ ਨਿਕਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਐਸੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਸੁਆਲ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ। ਵਰਤਣਯੋਗ ਇਕਸਾਰ ਵਗਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਦੀ ਕਾਰੀਗਰੀ ਵੀ ਸਾਦਾ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਹੁਣ ਜਦ ਮਸ਼ੀਨੀ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਸਨਅਤ ਤੇ ਵਪਾਰ ਦੇ ਫੈਲਾਅ ਨਾਲ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਬਹੁਪੱਖੀ ਤੇ ਵੰਨਸੁਵੰਨੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਵਰਤਣਯੋਗ ਪਾਣੀ ਲੋੜਾਂ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਲੱਗੇ। ਹੁਣ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਲੋੜ ਪਈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਨਿਕਾਸ ਹੋ ਰਹੇ ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਤਕਨਾਲੋਜੀ, ਜਿਹਾ ਕਿ ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਬੰਨ੍ਹ ਲਾਉਣੇ, ਪਹਾੜਾਂ ਵਿਚ ਦੀ ਸੁਰੰਗਾਂ ਕੱਢਣੀਆਂ, ਨਦੀ ਨਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਨਹਿਰਾਂ ਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚੇ ਨੀਵੇਂ ਪੁਲ ਬਣਾਉਣੇ, ਨਹਿਰਾਂ ਤੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਵਾਜਾਈ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਲਾਕ ਗੇਟ ਡੱਕਣੇ, ਦਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਆਰਜ਼ੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੋੜਨ ਤੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਥੱਲੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ ਲਾਗੂ ਕਰਨੇ ਆਦਿ, ਦਾ ਵੀ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ।

ਲੋੜਾਂ ਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਇਸ ਦੂਰੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ 19ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਅੱਧ ਵਿਚ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਪਾਣੀ ਵੀ ਲੋੜਾਂ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਹੋਣ ਲੱਗੇ। ਇਸਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖਿੱਤਿਆਂ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਮੁਕਾਬਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਰਿਆਵਾਂ 'ਤੇ ਅਹਿਮ ਸ਼ਕਲ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਗਿਆ, ਜਿਹੜੇ ਇਕ ਤੋਂ ਵਧ ਦੇਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚਦੀ ਲੰਘਦੇ ਸਨ। ਏਥੇ ਆ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਮਸਲਾ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਅੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿਗਸਣ ਲੱਗੇ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਝਗੜਾ ਵੀ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਮਸਲਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਮ ਅਸੂਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜੋ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਐਸੇ ਮਸਲਿਆਂ

ਸੰਬੰਧੀ ਮਾਨਤਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।
3. ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਆਮ ਅਸੂਲ-

1. ਤਟ-ਵਰਤੀ ਸਿਧਾਂਤ: (Riparian Doctrine)-ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਰਿਆ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਦਾ ਹੱਕ ਕਿਹੜੇ ਦੇਸ਼, ਰਾਜ ਜਾਂ ਖੇਤਰ ਦਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਦੂਸਰਾ ਇਹ ਕਿ ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੱਕਦਾਰ ਦੇਸ਼ਾਂ, ਰਾਜਾਂ ਜਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ, ਇਸ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਅਸੂਲਾਂ ਤੇ ਵਿਧੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇ। ਪਹਿਲੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮੁਢਲੇ ਸਿਧਾਂਤ ਇਸ ਅਸੂਲ ਤੇ ਵਿਗਸਿਤ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਰਿਆ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕੇਵਲ ਉਸ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤੇ ਵੱਸਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦਰਿਆ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਕੇਵਲ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਦੀ ਜਾਂ ਲਾਗੇ ਦੀ ਉਹ ਦਰਿਆ ਲੰਘਦਾ ਹੋਵੇ। ਇਸਨੂੰ ਤੱਟ-ਵਰਤੀ ਸਿਧਾਂਤ (Riparian Doctrine) ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਆਧਾਰਤ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਲ ਵਿਦਵਾਨ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਇੰਜ ਸੰਕਲਪ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

(ਉ) ਖੇਤਰੀ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟਤਾ ਦਾ ਸੰਕਲਪ: ਇਸਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਦਾਨ ਹਾਰਮਨ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਹਾਰਮਨ ਸਿਧਾਂਤ (Harmon Doctrine) ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਚ ਦੀ ਕੋਈ ਦਰਿਆ ਲੰਘਦਾ ਹੋਵੇ, ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਸਾਰੇ ਪਾਣੀ ਵਰਤਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਿਆ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾ ਪੈਂਦਾ ਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਰਾਜ ਉਸਦਾ ਸਾਰਾ ਪਾਣੀ ਵਰਤ ਕੇ ਪਿੱਛੋਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਉਕਾ ਈ ਵਾਂਝਿਆ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਅ) ਕੁਦਰਤੀ ਵਹਿਣ ਦੀ ਅਖਰਤਾ ਦਾ ਸੰਕਲਪ: ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਰਮਨ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਐਨ ਉਲਟ ਕਿਸੇ ਦਰਿਆ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਾਣੀ ਉੱਤੇ ਕੇਵਲ ਸਭ ਤੋਂ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਸਭ ਤੋਂ ਅਖੀਰਲਾ ਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਰਾਜ ਪਹਿਲਾਂ ਪੈਂਦੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਪਾਣੀ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਬ) ਸਾਂਝੀ ਹੱਕਦਾਰੀ ਸੰਕਲਪ: ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਦਰਿਆ 'ਤੇ ਪੈਂਦੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਰਾਜ ਉਸਦੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਜਾਂ ਨਿਸਬਤਨ ਹਿੱਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਮਿਲਵਰਤਣ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ, ਦਰਿਆ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਵਰਤ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਇਕ ਧਿਰ ਦੂਸਰੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਵਿਚ ਅੜਿੱਚਣ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(ਸ) ਸੀਮਤ ਹੱਕਾਂ ਦਾ ਸੰਕਲਪ: ਇਹ ਸੰਕਲਪ ਉਪਰੋਕਤ ਤਿੰਨਾਂ ਸੰਕਲਪ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਪਰੋਕਤ (ਉ) ਤੇ (ਅ) ਦੋਹਾਂ ਸਵੈ-ਵਿਰੋਧੀ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਏਨਾ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਨਹੀਂ ਜਿੰਨਾ ਕਿ (ਬ)। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਿਆ ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਰਾਜ ਉਸਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਖੁਦ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਵਰਤ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਹਾਨੀ ਨਾ ਪਹੁੰਚੇ। ਭਾਵੇਂ ਹੁਣ, ਅੱਗੇ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦਰਿਆ ਤੇ ਹੱਕ ਦੇ ਸਵਾਲ ਤੇ ਹੋਰ ਸਿਧਾਂਤ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਸਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵੰਡ ਤੇ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਤੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਸੰਕਲਪ ਹੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ।

(2) ਨਦੀ-ਖੇਤਰ ਸੰਕਲਪ: (Basin Concept) ਤੱਟ-ਵਰਤੀ ਸਿਧਾਂਤ 1940 ਤੱਕ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਬਾਬਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਇਹ ਨਵੀਂ ਸੋਚ ਬਣੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਰਿਆ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਉਹ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਰਾਜ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਨੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਲ-ਸੋਮਿਆਂ ਅਬਵਾ ਮੀਹਾਂ, ਬਰਫਾਂ ਤੇ ਚਸ਼ਮਿਆਂ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰਿਆ ਬਣਿਆ ਹੋਵੇ ਤੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਉਸ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਨਵੇਂ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਨਦੀ-ਖੇਤਰ ਸੰਕਲਪ (Basin

Concept) ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ 1873, 1919, 1935 ਤੇ 1947 ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿਚ ਜਲ-ਸੋਮਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਦਰਿਆ' ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਉਥੇ 1950 ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਨਾਲ 'ਦਰਿਆਈ ਘਾਟੀ (River Valley) ਵੀ ਅੰਕਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ (ਧਾਰਾ 262 ਤੇ 7ਵੇਂ ਸ਼ੁਡੂਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚੀ ਦੀ ਲੜੀ 56)। ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਸਭਾ (International Law Association-I.L.A.) ਦੀ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਦੀ ਖੇਤਰ ਉਸ ਸਾਰੇ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਧਰਤੀ ਦੇ ਉਪਰਲਾ ਹੇਠਲਾ ਸਾਰਾ ਪਾਣੀ, ਕੁਦਰਤੀ ਜਾਂ ਬਣਾਉਟੀ ਨਾਲੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸੇ ਐਸੀ ਸਾਂਝੀ ਥਾਂ ਜਾਂ ਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਨਿਕਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਸਮੁੰਦਰ ਜਾਂ ਝੀਲ ਹੋਵੇ ਤੇ ਜਾਂ ਬਲ ਵਿਚ ਐਸੀ ਥਾਂ ਹੋਵੇ ਜਿੱਥੋਂ ਵੇਖਣ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਨਿਕਾਸ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ।

(3) ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ: (Principal of Prior Appropriation): ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਧਿਰ ਕਿਸੇ ਦਰਿਆ ਦਾ ਕੁਛ ਪਾਣੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਵਰਤ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ

ਪਾਣੀ 'ਤੇ ਉਸਦਾ ਅਗੇਤਰਾ ਹੱਕ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉੱਤੇ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਹੱਕਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਮੰਤਵ ਕੇਵਲ ਪਿੱਛੋਂ ਚਲੀ ਆਉਂਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਨਵਾਂ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ।

(4) ਸੰਧੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ: ਕਿਸੇ ਦੇ ਜਾਂ ਦੇ ਤੋਂ ਵਧ ਦੇਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਬਤ ਆਪਸੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੰਧੀ ਵੀ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਸਬੰਧੀ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਠੋਸੇ ਅਦਾਲਤੀ ਜਾਂ ਸਾਲਸੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗੀ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(5) ਹੈਲਸਿੰਕੀ ਨਿਯਮਾਵਲੀ: ਆਈ.ਐਲ.ਏ. ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸੀ ਕਮੇਟੀ ਨਿਊਯਾਰਕ (1958) ਤੇ ਹੈਲਸਿੰਕੀ (1966) ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਬੈਠਕਾਂ ਵਿਚ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਸਬੰਧੀ ਇਕ ਨਿਯਮਾਵਲੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸਨੂੰ ਹੈਲਸਿੰਕੀ ਨਿਯਮਾਵਲੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 5, 7 ਤੇ 8 ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਮੇਰੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਕਥਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਬੰਦ ਦੇ ਪੰਨਾ 21 ਤੋਂ 28 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਯਮਾਵਲੀ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਬਾਰੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਤੱਟ-ਵਰਤੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰੁਤ ਰੂਪ ਨਦੀ-ਖੇਤਰ ਸੰਕਲਪ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ।

(6) ਸਮੀਰ ਐਨ. ਸਾਲਿਬਾ ਦਾ ਗੁਰ: ਇਹ ਗੁਰ ਇਸਰਾਈਲੀ ਜਲ-ਵਿਗਿਆਨੀ ਸਮੀਰ ਐਨ. ਸਾਲਿਬਾ ਨੇ ਯਰਦਾਨ ਦਰਿਆ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਸਬੰਧੀ ਆਪਣੀ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਪੁਸਤਕ 'ਯਰਦਾਨ ਦਰਿਆ ਦਾ ਝਗੜਾ' (Jordan River

Dispute) ਦੇ ਪੰਨਾ 23-24 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਨਦੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਦੇ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵਧ ਦੇਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਸ ਨਦੀ ਦੇ ਪਾਣੀ, ਉਸ ਨਦੀ-ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੇ, ਸਿੰਚਾਈਯੋਗ ਰਕਬਿਆਂ ਦੀ ਨਿਸਬਤ ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਜਾਣੇ ਉਚਿੱਤ ਹਨ। ਇਥੇ ਇਹ ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ-ਸੰਕਲਪਾਂ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਕੇਵਲ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੂਤਰਾਂ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਬੱਝਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਕੇਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਐਸੇ ਝਗੜਿਆਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਬੱਝਵਾਂ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਝਗੜਿਆਂ ਬਾਬਤ ਆਪਸੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਿੱਧੀ ਜਾਂ ਵਿਚੋਲਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਐਸੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿਚ ਧੱਕੇਸਾਹੀ ਵੀ ਚਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਨੌਬਤ ਜੰਗ ਤੱਕ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਹ ਝਗੜੇ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਜਿੱਠੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਐਸਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵੀ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੀ ਬਣਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਐਸਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸਦੇ

ਅੰਦਰੂਨੀ ਅੰਤਰ-ਰਾਜੀ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਝਗੜੇ ਵੀ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ/ਸੰਕਲਪਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਬੇੜਨੇ ਵਾਜਬ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਐਸੇ ਝਗੜਿਆਂ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਉਹੀ ਰਾਜ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਨਦੀ-ਖੇਤਰ ਸੰਕਲਪਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦਰਿਆ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣ। ਭਾਵ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਝਗੜੇ ਕੇਵਲ ਅੰਤਰਰਾਜੀ ਦਰਿਆਵਾਂ ਬਾਬਤ ਹੀ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

4. ਰਾਵੀ-ਬਿਆਸ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਮਸਲਾ: ਇਸ ਮਸਲੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ 1947 ਵਾਲੀ ਰਾਜ ਖੇਤਰੀ ਵੰਡ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ, ਸਣੇ ਇਸ ਵਿਚ ਪੈਂਦੀਆਂ ਦੇਸੀ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੇ ਸਿੰਧ ਦਰਿਆ ਤੇ ਇਸਦੀਆਂ ਪੂਰਬੀ ਸ਼ਾਖਾਂ-ਜਿਹਲਮ, ਝਨਾਂ, ਰਾਵੀ, ਬਿਆਸ ਤੇ ਸਤਲੁਜ ਦਾ ਪਾਣੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢੀਆਂ ਸਿੰਜਾਈ ਨਹਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਦਰਿਆ ਸਿੰਧ ਦਰਿਆ-ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ। ਜੇ ਚੀਨ ਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਬਤ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦੀ ਮਸਲਾ ਨਹੀਂ, ਨੂੰ ਛੱਡ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਦਰਿਆ-ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨਿਰੋਲ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਸੀ। ਪਰ ਜਦ 1947 ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇਕ ਹੋਰ ਆਜ਼ਾਦ ਦੇਸ਼ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ ਤੇ ਰੈਡਕਲਿਫ (Radcliff Award) ਦੁਆਰਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਰਿਆਵਾਂ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਨਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਦੀ, ਇਕ ਨਵੀਂ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਾਇਮ ਹੋਈ, ਤਾਂ ਇਹ ਦਰਿਆ-ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬਣ ਗਈ। ਇਸ ਨਵੀਂ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਇਸਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਵੰਡਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਕਾਰਜ ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ ਰਾਹੀਂ ਗੱਲਬਾਤ ਦੁਆਰਾ ਆਰੰਭਿਆ ਗਿਆ।

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਅੰਕ 'ਚ)

ਗੁਰਗੱਦੀ ਦੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਰਿਹਾ ਵਰ੍ਹਾ-2008

ਬੀਤੇ ਵਰ੍ਹੇ 'ਚ

ਹਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਭੰਵਰ*

ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਵਰ੍ਹਾ 2008 ਬੜਾ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੀ। '300 ਸਾਲ-ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਲ' ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਧਾਮਈ ਪੰਥਕ ਗੁਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਵਰ੍ਹਾ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ 300-ਸਾਲਾ ਗੁਰਤਾ ਗੱਦੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਿੱਖ-ਪੰਥ ਦੀ ਸਰਬਉੱਚ ਸੰਸਥਾ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੇਦਾਂਤੀ ਤੋਂ ਜਬਰਦਸਤੀ ਅਸਤੀਫਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਚ ਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਜਥੇਦਾਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਘਟਨਾ ਪੰਥਕ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਬੜੇ ਹੀ ਵਾਦ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਰਹੀ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ 300 ਸਾਲਾ ਗੁਰਗੱਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਤਖ਼ਤ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਅਬਿਚਲ ਨਗਰ ਨਾਂਦੇੜ ਵਲੋਂ 15 ਨਵੰਬਰ 2007 ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ 'ਗੁਰੂ ਮਾਨਿਓ ਗ੍ਰੰਥ' ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਯਾਤਰਾ ਬੜੀ ਹੀ ਸ਼ਰਧਾ, ਸਤਿਕਾਰ ਤੇ ਖਾਲਸਈ ਸ਼ਾਨੋ-ਸ਼ੌਕਤ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਪਾਵਨ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਹੀ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਹਾਰੀ ਰਹੀ। ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਵੱਖ ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਬੜੀ ਹੀ ਸ਼ਰਧਾ, ਸਤਿਕਾਰ ਤੇ ਖਾਲਸਈ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਿੱਕੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਨਾਂਦੇੜ ਨਗਰ ਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਸੁੰਦਰੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਪਿਛਲੇ ਲਗਭਗ ਸਾਢੇ ਅੱਠ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਗਿਆਨੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੇਦਾਂਤੀ ਤੋਂ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਤਿਆਗ ਪੱਤਰ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਉਸ ਉਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਕਿੱਤੂ-ਪ੍ਰੰਤੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੰਗ

ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ, ਸੇਵਾ ਕਾਲ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਜਾਣ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਆਹਾਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਸਮੁੱਚੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਲੋਂ ਮੰਗ ਉਠੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਬੱਚੇ-ਬੱਚੀਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਆਨੰਦ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਹੀ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਆਨੰਦ ਮੈਰਿਜ

ਐਕਟ-1909 ਵਿਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਜਾਏ। ਭਾਵੇਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀ ਸਬੰਧਤ ਸਬ-ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਸੋਧ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਇਸ ਵਲ ਹਾਲੇ ਤਕ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਜਨਵਰੀ 2008 'ਚ ਨਵਾਂ ਸਿੱਖ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਪਾਸ ਕਰ ਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ।

ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਮੁਖੀ ਨਾਲ ਮਸਲਾ ਹਾਲੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਲਟਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਓ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦੀ ਮੁੰਬਈ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਬਾਡੀ ਗਾਰਡਾਂ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ, ਉਸ ਨੇ ਸਿੱਖ ਹਿਰਦੇ ਵਲੋਂ ਪਰ ਕੇ ਰਖ ਦਿਤੇ। ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਕਰਨਾਲ ਲਾਗੇ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦੇ ਕਾਫ਼ਲੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਵੀ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਅੰਬਾਲਾ ਦੀ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਉਤੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਦੋ ਕਤਲ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਉਤੇ ਬਹਿਸ ਹੋਈ ਹੈ।

ਪੰਜ ਤਖ਼ਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਬਾਰੇ ਮਤਭੇਦ ਉਭਰੇ। ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਚ ਸੋਧਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਝਾਅ ਵੀ ਮੰਗੇ ਸਨ। ਤਖ਼ਤ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਰਵ-ਉਚਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਮਸਲਾ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਨਾਂਦੇੜ ਵਿਖੇ ਗੁਰਤਾ ਗੱਦੀ ਦਿਵਸ ਦੀ ਤੀਜੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ

ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਨਾਨਕ ਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਅਖੋਂ-ਪਰੋਖੇ ਕਰ ਕੇ ਬਿਕਰਮੀ ਸੰਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਮਨਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕਿੱਤੂ-ਪ੍ਰੰਤੂ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ।

ਅਪਰੈਲ ਮਹੀਨੇ ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਕੱਵਚ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਦਾ ਮਸਲਾ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਉਠਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਆਉਣ 'ਤੇ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ, ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਖ਼ਬਰਾਂ ਆਉਣੀਆਂ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈਆਂ।

ਪੰਥ ਦੀਆਂ ਜਮਹੂਰੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੁਣੀਆਂ ਦੋ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ - ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਇੱਟ-ਖੜਿੱਕਾ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਚੋਣ ਹਰ ਸਾਲ ਦੀ ਵਜਾਏ ਢਾਈ ਸਾਲਾਂ ਪਿਛੋਂ ਹੋਵੇ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰ ਕੇ ਦੋ ਸਾਲ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਚੌਥੀ ਵਾਰੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣੇ ਗਏ ਹਨ।

ਫਰਾਂਸ 'ਚ ਦਸਤਾਰ ਦਾ ਮਸਲਾ ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਵੀ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਜਨਵਰੀ (2008) 'ਚ ਭਾਰਤ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਨੇ ਇਹ ਮਸਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਠਾਇਆ ਸੀ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸਰਕੋਜ਼ੀ ਨੇ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਇਹ ਮਸਲਾ ਹੁਣ

ਯੂ.ਐਨ.ਓ. ਵਿਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚੀਮਾ ਮੰਡੀ ਵਿਖੇ ਅਕਾਲ ਅਕਾਡਮੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾ ਕੇ ਆਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿਤੇ, ਜਿਸ ਉਤੇ ਕਈ ਹਿੰਦੂ ਮਾਪਿਆਂ ਤੇ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਸਖਤ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ, ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਸਮੇਤ ਅਨੇਕਾਂ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਇਹੋ ਰਾਏ ਦਿਤੀ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦਸਤਾਰ

ਸਜਾਉਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਫਿਲਹਾਲ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਵਿਦਿਅਕ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਛੋਟ ਦੇ ਦਿਤੀ।

ਹਰਿਆਣਾ ਲਈ ਵੱਖਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮਸਲਾ ਇਸ ਸਾਲ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉਠਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਕ ਵਾਰੀ ਬੜੀ ਤਲਖੀ ਵੀ ਵੱਧ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਟਕਰਾਓ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਬਣ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਕਈ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਤੇ ਲੀਡਰਾਂ

ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਯਤਨਾਂ ਸਦਕਾ ਇਹ ਟਕਰਾਓ ਟਲ ਗਿਆ। ਯਤਨ ਜਾਰੀ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਹੱਲ ਲੱਭ ਲਿਆ ਜਾਏ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵੀ ਦੋ ਟੁਕੜੇ ਨਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਏ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਇਕ ਸੁਝਾਅ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅੰਤਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖ ਭਾਲ ਲਈ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਖੁਦ-ਮੁਖਤਾਰ ਸਬ-ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਦਿਤੀ ਜਾਏ। ਵੈਸੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਵਾਰ ਅੰਤਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਹਰਿਆਣਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ।

*ਫੋਨ: 98762-95829

GNSK Consulting Inc.

PDA Loan Consulting Inc.

ਅਸੀਂ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ, ਇਲੀਨਾਏ, ਇੰਡੀਆਨਾ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ, ਆਇਓਆ, ਮਿਨੀਸੋਟਾ, ਕੈਨਟਕੀ ਵਿਚ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਲਿਕਰ ਸਟੋਰ ਅਤੇ ਮੋਟਲ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

No Credit? Bad Credit??
No Problem

Difficult Loans?
No Problem

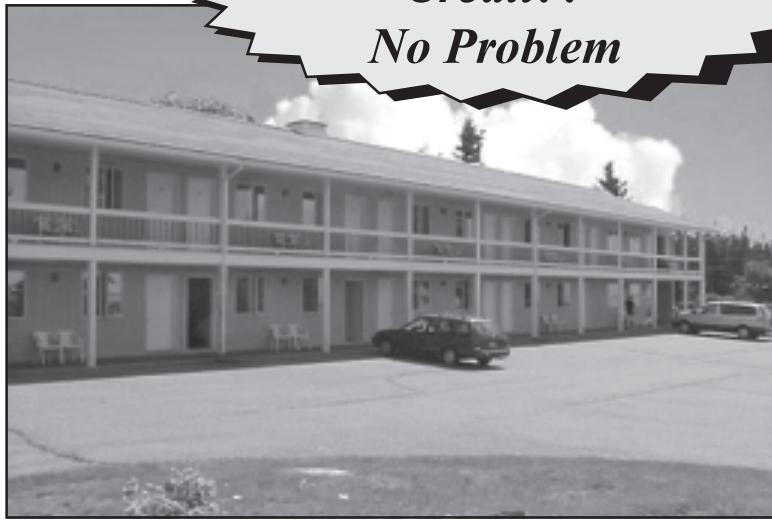
ਅਸੀਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਤੋਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲੋਨ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਕਾਲ ਕਰੋ

ਹੈਪੀ ਸਿੰਘ ਹੀਰ : 630-205-6575

ਦੀਪਕ ਸ਼ਾਹ : 847-650-0104

E-mail : happyheer71@yahoo.com, deepak_shah@yahoo.com

ਜਦੋਂ ਬਣਿਆ ਸਾਨੂ ਸਰਕਾਰੀ

ਇਹ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਹੀ ਦੇਣ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਲੜਾਈ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਬਦਲ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਕਿ ਦੁਸ਼ਮਣ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਅੱਖਾਂ ਮੇਲਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੁਸ਼ਮਣੀਆਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹਨ ਪਰ ਹਾਲੇ ਤੀਕਰ ਸਿੱਧਾ ਹਮਲਾ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਕੁੱਤਾ ਵੇਖ ਕੇ ਖੰਗੂਰੇ ਮਾਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂ, ਸਾਨੂ ਨਾਲ ਸਿੰਗ ਫਸਾਉਂਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਪਸ਼ੂ ਵੀ ਲੜਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਾਨਵਰ ਵੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਨਾ ਵੱਟ ਬੰਨੇ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਨਾ ਰਾਜ ਭਾਗ ਦੀ। ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਆਪ ਮੁਹਾਰਾ ਹੋਇਆ ਫਿਰੇ ਤਾਂ ਝੱਟ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਸਾਨੂ ਵਾਂਗ ਭੂਤਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਬਿਲਕੁਲ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਭੂਤਰੇ ਸਾਨੂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਰਸੂਲ ਹਮਜਾਤਵ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਭੂਤਰੇ ਸਾਨੂ ਨੂੰ ਸਿੰਗਾਂ ਤੋਂ ਕਾਬੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਤਾਂ ਮਤ ਟਾਹਰ ਮਾਰੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਪੂਛ ਤੋਂ ਫੜ ਕੇ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਵੋਗੇ। ਝੋਟਾ, ਝੋਟੇ ਦਾ ਵੈਰੀ ਹੈ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਕਈ ਵਾਰ ਤੁਰੇ ਜਾਂਦੇ ਸਿੰਗ ਤੁੜਦਾ ਕੇ ਲਹੂ ਲੁਹਾਣ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਫਿਲਪਾਈਨ ਵਿਚ ਮਨੀਲੇ ਦੇ ਦੱਖਣ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਇਕ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਲੋਕ ਹਰ ਸਾਲ ਮੇਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਨੂ ਦੇ ਭੇੜ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਰਜਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਮਿਲੀ ਭੁਗਤ ਨਾਲ ਇਹ ਲੜਾਈ ਅਕਤੂਬਰ-ਨਵੰਬਰ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਅਕਸਰ ਦੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇਤੂ ਸਾਨੂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਇਨਾਮ ਵਿਚ ਮੋਟੀ ਰਕਮ ਜਿੱਤਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਾਨਵਰਾਂ 'ਤੇ ਜੁਲਮ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ ਨੂੰ ਉਹ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਸਾਨੂ ਨੂੰ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦੇ ਯੁੱਧ ਵਾਂਗ ਫਸਿਆ ਵੇਖ ਕੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਦਾ ਅੰਤ ਵੀ ਇਕ ਸਾਨੂ ਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂ ਅਕਸਰ ਵਿਰੋਧੀ ਨੂੰ ਧੌਣ ਤੋਂ ਦਬੋਚਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਈ ਵਾਰ ਮਾਲਕ ਧੌਣ ਉਪਰ ਜ਼ਹਿਰ ਲਗਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੱਲਾ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਸਾਨੂ ਦੀ ਮੌਤ, ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਜ਼ਹਿਰ ਵੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਚਤੁਰਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇਹ ਅਸੂਲ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਲੜਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂ ਦੀ ਧੌਣ ਤੇ ਰੋਟੀ ਰਗੜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਉਸਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਖਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਮਾਲਕ ਰੋਟੀ ਖਾ ਲਵੇ ਤਾਂ ਲੜਾਈ ਦਾ ਸਿਗਨਲ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅਗਲੇ ਕੁਝ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਮਰ ਕੇ ਹਾਰਿਆ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੇ ਦਾ ਜਿੱਤ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਮਾਲ ਇਹ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਲਦਾਂ ਦੀਆਂ ਦੌੜਾਂ ਵਾਂਗ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਨੂ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਫਿਲਪਾਈਨ ਤੋਂ ਮਾਲਕ ਵਧੀਆ ਗੱਡੀਆਂ, ਟਰੱਕਾਂ ਵਿਚ ਸਿੰਗਾਰ ਕੇ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਲੜਾਈ ਦਾ ਇਕ ਨਿਯਮ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂ ਸਿਰਫ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਹੋਵੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਲੇ ਸਾਨੂ ਅਕਸਰ ਖੂਬਾਰ ਤੇ ਤਾਕਤਵਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮਰੇ ਹੋਏ ਸਾਨੂ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਬੁੱਚੜਖਾਨੇ ਵਾਲੇ ਮੀਟ ਖਾਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਵੀ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਮਾਲਕ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਹੇਠ ਦਬਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਪਾਲੇ ਇਕ ਸਾਨੂ ਦੀ ਇਸ ਹਾਲਤ ਤੋਂ ਕਈ ਵਾਰ ਉਸ ਦਾ ਮਾਲਕ ਪਿੱਟ ਪਿੱਟ ਕੇ ਰੋਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਲੜਾਈ ਹਾਲੇ ਬਾ-ਦਸਤੂਰ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੁੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਂਗ ਮਰਦ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ੈਤਾਨੀਆਂ ਜ਼ਰੀਏ ਸਾਨੂ ਨੂੰ ਲੜਨ ਦੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਦੇਣ ਲਈ ਮੋਟੇ ਪੈਸੇ ਵਸੂਲਦੇ ਹਨ ਤੇ ਖੁਰਾਕ ਏਨੀ ਖੁਆਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਚੋਂ ਰੋਟੀ ਖੋਹ ਕੇ ਵੀ ਸਾਨੂ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਚ ਦੋ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸਾਡੀ ਫਿਲਾਸਫੀ ਸਾਨੂ ਨੂੰ ਗਊ ਜਾਇਆ ਕਹਿਣ ਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਜਾਣੀ ਕਿ ਨਿਹਾਇਤ ਸ਼ਰੀਫ ਜਾਨਵਰ। ਸਾਨੂ ਨੂੰ ਪੇੜਾ ਦੇਣਾ ਪੁੰਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਗਊ ਜਾਏ ਸਿਰਫ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਪੇਨ ਦੀ ਬੁੱਲ ਫਾਈਟਿੰਗ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਅਨੇਕਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਦਰਸ਼ਕ ਇਥੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਮਰਦ ਸਾਨੂ ਨਾਲ ਲੜਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤਾੜੀਆਂ ਵੱਜਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਿੰਗਾਂ ਦੀ ਚੱਕ ਪੂਹ ਨਾਲ ਕਈ ਵਾਰ ਮਰਦ ਮਰਦਾ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਜਖ਼ਮੀ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ

ਮੁਰਖਾਂ ਦੀ ਅਕਲ ਨਾਲੋਂ ਬੂਟ ਵਧ ਚਮਕ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਹਰ ਵੇਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਲ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਤੇ ਮਣ ਮਿੱਟੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪੈ ਗਈ। ਕੱਪੜੇ ਪਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸਿਰਫ ਸਭਿਅਕ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪਈ ਹੈ ਪਸ਼ੂ ਪੰਛੀ ਨੰਗੇ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਨੰਗੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਖੂਬਸੂਰਤ ਅਤਰ ਫਲੇਲ, ਵਧੀਆ ਸਾਬਣ ਤੇ ਸ਼ੈਂਪੂਆਂ ਨਾਲ ਨਹਾ ਕੇ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਬਦਬੂ ਤੋਂ ਭੱਜਦਾ ਹੈ, ਨੱਚਦੇ ਮੋਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮਹਿੰਗੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵੀ ਫਿੱਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਹਿਰਨ ਤੋਂ ਕਸਤੂਰੀ ਮੰਗਣ ਲਈ ਮਰਦ ਉਹਦੀ ਜਾਨ ਦਾ ਵੈਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਕਮਾਲ ਵੇਖੋ ਕਿ ਪਸ਼ੂ ਪੰਛੀ ਦਿਨ-ਮਹੀਨੇ ਵੀ ਪਾਣੀ ਪਿੱਛੇ ਨਾ ਪਾਉਣ ਤਾਂ ਮੁਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਮਾਰਦੇ ਤੇ ਅਸੀਂ ਰੋਜ਼ ਨਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹੀ ਕਈ ਵਾਰ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੀ ਬੋਝ ਵਧ ਮਾਰਦੇ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਡੰਗਰ ਜਾਂ ਪਸ਼ੂ ਹਸਪਤਾਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਸਲੋਤਰਖਾਨੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਥੇ ਇਕ ਸਾਨੂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਸਰਕਾਰੀ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਬਕਾਇਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਰਜਿਸਟਰ 'ਤੇ ਗਾਵਾਂ ਨਵੇਂ ਦੁੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪੇੜਾ ਤੇ ਰੱਜਵਾਂ ਚਾਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਾਡੀ ਲੋਕ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਇਕ ਸਤਰ ਹੈ 'ਤੂੰ ਕੀ ਲੱਗਿਆਂ ਸਾਨੂ ਸਰਕਾਰੀ?' ਪਰ ਇਕ ਸਾਨੂ ਨੇ ਇਕ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਬਿਪਤਾ ਵਿਚ ਪਾਇਆ? ਸਾਨੂ ਤੇ ਸ਼ੇਰ ਦੋ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੇ ਦੋਸਤੀ ਕਰਕੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਕੀ ਸਿਖਾਇਆ? ਸ਼ਾਇਦ ਜੁਆਬ ਮਿਲ ਜਾਵੇ।

ਵੀ ਹਟਣ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਿਹਾ। ਸਪੇਨ ਦੀ ਇਹ ਬੁਲ ਫਾਈਟਿੰਗ ਦੇਖਣ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਏ ਹੋਣ ਜੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਦੁਖਦਾਇਕ ਘਟਨਾ ਸੀ ਤੇ ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਦਿਮਾਗ 'ਤੇ ਲਾਹਣੜ, ਜਦੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਇਕ ਕਮੀਨਾ ਯੁੱਧ ਦੇਖਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਵਿਚ ਜਾਨ ਗੁਆ ਬੈਠੇ। ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਕਿ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨਾਲ ਖੁਆਰੀਆਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਚਿੱਤ ਦੀਆਂ ਖੁਮਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨੋਰੂ 'ਤੇ ਹਾਲੇ ਵੀ ਮਿੱਟੀ ਨਹੀਂ ਪੈ ਰਹੀ। ਕਰੀਬ ਤੀਹ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂ ਤੇ ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਹੋਈ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਪੱਚੀ ਸੌ ਦੇ ਕਰੀਬ ਔਰਤਾਂ, ਮਰਦ ਤੇ ਬੱਚੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਇਕ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਲੋਕ। ਜੇ ਹਾਲੇ ਵੀ 25 ਜੁਲਾਈ ਦੇ ਦਿਨ ਇਕ ਪਹਿਰ ਦੀ ਰੋਟੀ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ, ਕਦੇ ਵੀ ਬੁੱਲ ਫਾਈਟਿੰਗ ਜਾਂ ਜਾਨਵਰਾਂ

ਨਾਲ ਸਟੇਡੀਅਮ ਕੰਬ ਗਿਆ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤਾੜੀਆਂ ਵਜਾਈਆਂ, ਨੁਕੀਲੇ ਸਿੰਗਾਂ ਵਾਲੇ ਸਾਨੂ ਨੇ ਵੀ ਸ਼ੇਰ ਨੂੰ ਘੂਰ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਲੜਾਈ ਦੇਖਣ ਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਚੀਕਾਂ, ਸੀਟੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਨੋ ਸਟੇਡੀਅਮ ਗੂੰਜਣ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਜਾਨਵਰ ਲੜਨ ਦੀ ਬਾਂ ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਕੋਈ ਹਰਕਤ ਨਾ ਹੋਈ। ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਲੜਨ ਨਾਲੋਂ ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ ਦੇ ਮੁਝ ਵਿਚ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੁਟਿੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਤਾਂ ਇਕ ਗਾਰਡ ਨੇ ਲੰਬੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਸੈਟੇ (ਰੱਸੀ) ਨਾਲ ਸ਼ੇਰ ਨੂੰ ਹਲੂਣਿਆ। ਸ਼ੇਰ ਇਕ ਪਲ ਲਈ ਸਾਨੂ ਵਲ ਵਧਿਆ ਤੇ ਜਿਉਂ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਸਿੰਗ ਮੂਹਰੇ ਕੀਤੇ ਸ਼ੇਰ ਫਿਰ ਪਿਛਾਂਹ ਪਰਤ ਆਇਆ। ਆਖਿਰ ਕੋਈ ਵਾਹ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਜਾਂਦੀ ਦੇਖ ਕੇ

ਵਗਾਹ ਕੇ ਮਾਰਿਆਂ ਤਾਂ ਮਾਂ ਬਾਪ ਮਦਦ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਏ ਤੇ ਸ਼ੇਰ ਨੇ ਆਲੂ ਵਾਂਗ ਛਿਲ ਕੇ ਦਰੜ ਸੁੱਟੇ। ਖਤਰੇ ਦਾ ਘੁੰਗੂ ਵਜਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਲੋਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਵਧ ਸਨ ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਕਿ ਗੋਲੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚਲਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਧ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਸੀ। ਤੰਗ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਭੱਜੇ ਲੋਕ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਕੁਚਲੇ ਜਾਣ ਲੱਗੇ। ਪੰਝੀ ਫੁੱਟ ਉੱਚੀ ਸਟੇਡੀਅਮ ਦੀ ਦੀਵਾਰ ਤੋਂ ਛਾਲ ਮਾਰਨਾ ਉੱਚ ਹੀ ਔਖਾ ਕੰਮ ਸੀ। ਕਰੀਬ ਇਕ ਘੰਟੇ ਤੱਕ ਖੂਬਾਰ ਜਾਨਵਰ ਮੌਤ ਦਾ ਨੰਗਾ ਨਾਚ ਨੱਚਦੇ ਰਹੇ। ਪੁਲਿਸ ਕੁਝ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਤਮਾਸ਼ਬੀਨ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ। ਜਿਥੇ ਕੁਝ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀਆਂ ਕਿਲਕਾਰੀਆਂ, ਸੀਟੀਆਂ ਵੱਜਦੀਆਂ ਸਨ, ਉਥੇ ਚੀਕ ਚਿਹਾੜਾ, ਰੋਣਾ ਧੋਣਾ ਤੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵੇਰ ਸਨ।

ਆਖਿਰ ਇਕ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਨੇ ਹੌਸਲਾ ਕਰਕੇ ਨਿੱਕੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵਲ ਵਧਦੇ ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਸਿਰ 'ਚ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰੀ ਤਾਂ ਉਹ ਥਾਏ ਢੇਰੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਾਨੂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦੇ ਚਾਰ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਵੀ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਪਹਿਲੀ ਗੋਲੀ ਸਾਨੂ ਦੇ ਢਿੱਡ ਵਿਚ ਲਗੀ ਤਾਂ ਉਹ ਹੋਰ ਵੀ ਦੁਗਣਾ ਗੁੱਸਾ ਵਿਖਾਉਣ ਲੱਗਾ। ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਵਲ ਵਧਦਾ ਤੇ ਸਿੰਗਾਂ ਨਾਲ ਮਸਲ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਉੱਪਰ ਇਉਂ ਨੱਚਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਹੋਰ ਲਉ ਪੰਗਾ। ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਢੇਰੀ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ ਵੀਹ ਮਿੰਟ ਦੀ ਜੱਦੋ ਜਹਿਦ ਤੇ ਫਸਵੀਂ ਲੜਾਈ 'ਚ ਸਾਨੂ ਉਦੋਂ ਢੇਰੀ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਉਹਦੇ ਮੱਥੇ ਵਿਚ ਸਿੱਧੀ ਗੋਲੀ ਵੱਜੀ।

ਬੱਚਿਆਂ, ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ, ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਵਿਰਲਪ ਦੇਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਭਗਦੜ ਵਿਚ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਵਧ ਸਨ। ਘਬਰਾਈ ਹੋਈ ਪੁਲਿਸ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵੇਰ ਵੇਖ ਕੇ ਖਾਮੋਸ਼ ਸੀ। ਵੱਡੀ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀ, ਇਸ ਲੜਾਈ 'ਚ ਮਨੁੱਖੀ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕੰਪਨੀ ਚੁੱਪ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਅਖ਼ਬਾਰੀ ਖ਼ਬਰਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲਗਭਗ ਪੰਝੀ ਸੌ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੀ ਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੀ ਜਦੋਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਖੇਡ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਦੀ ਹੋਲੀ ਏਨੀ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਖੇਡੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਤਿੰਨ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੁਖੀਆਂ ਨੇ, ਜੋ ਇਸ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖਣ ਆਏ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਜੀਅ ਸਟੇਡੀਅਮ 'ਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ, ਆਤਮ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਕਰ ਲਈਆਂ। ਕੁਝ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਦਰਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿਚ ਸਨ ਤੇ ਕਈ ਮੁਟਿਆਰਾਂ, ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਬਦਨ ਖੂਨੀ ਪੰਜੇ ਨੇ ਲੀੜੇ ਪਾੜ ਕੇ ਨੰਗੇ ਕਰ ਸੁੱਟੇ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਸਪੇਨ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਾਰ ਦਿਨ ਦਾ ਸੋਗ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਖਾਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕ ਅਧੋਂ ਵਧ ਇਥੇ ਮਰੇ ਸਨ ਤੇ ਹਾਲੇ ਤੀਕਰ ਵੀ ਉਹ ਇਸ ਮਨਹੂਸ ਘੜੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਇਕ ਪਹਿਰ ਦੀ ਰੋਟੀ ਸੋਗ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ।

ਦੁਖਦਾਇਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਆਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਇਸ ਤੋਂ ਸਿੱਖਦਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਸੱਪ ਨਾਲ ਨਿਉਲੇ ਦਾ ਕੋਈ ਵੈਰ ਨਹੀਂ, ਨਿਉਲਾ ਸੱਪ ਤੋਂ ਵਧ ਤਾਕਤਵਰ ਹੈ ਪਰ ਨਿਉਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਚ ਝੰਜਰਾਂ ਪਾ ਕੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀ 'ਚ ਸੱਪ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ ਪੁਆੜੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਹੈ। ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ

ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਲੜਾਈਆਂ ਵੇਖਣ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ। ਘਟਨਾ ਇਉਂ ਘਟੀ ਕਿ ਸਪੇਨ ਦੀ ਇਕ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਚਾਰ ਛਿੱਲੜ ਕੱਠੇ ਕਰਨ ਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਸ਼ੇਰ ਤੇ ਸਾਨੂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਨਾਲ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਵੀ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਲੜਾਈ ਉਦੋਂ ਬੰਦ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਦੋਹਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਸ਼ੈਤਾਨ ਲੋਕ ਇਸ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਲਈ ਖਰਮਸਤੀਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਸੈਂਟਰਲ ਸਪੇਨ ਦੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਲਈ ਦੋ ਹੀ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਸਨ, ਵਿਖੇ ਇਹ ਲੜਾਈ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ, ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲ ਇਸ ਲੜਾਈ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਦਾ ਸਾਧਨ ਬਣ ਗਏ। ਹੋਇਆ ਇਹ ਕਿ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲੇ ਇਸ ਸਟੇਡੀਅਮ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬਲੈਕ ਵਿਚ ਵੀ ਵਿਕ ਗਈਆਂ। ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਚਾਅ ਨਹੀਂ ਸਾਂਭਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਸਟੇਡੀਅਮ ਦੇ ਐਨ ਵਿਚਕਾਰ ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਸਲਾਖਾਂ ਵਾਲਾ ਇਕ ਗੋਲਾਕਾਰ ਪਿੰਜਰਾ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਲੜਾਈ ਚਾਰ ਵਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਖਲਕਤ ਦੇ ਵਜੇ ਹੀ ਆਪੋ ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਆਣ ਬੈਠੀ। ਹੋਰ ਵੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਔਰਤਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਬੱਚੇ ਵੀ ਤੇ ਕਈ ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਚਾਰ ਵੱਜ ਕੇ ਦਸ ਮਿੰਟ 'ਤੇ ਜਿਉਂ ਹੀ ਸ਼ੇਰ ਅਤੇ ਸਾਨੂ ਨੂੰ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿਚੋਂ ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ, ਸਟੇਡੀਅਮ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਸੀਟੀ ਵੱਜਣ ਸਾਰ ਹੀ ਜਿਵੇਂ ਛੋਟੇ ਪਿੰਜਰਿਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਖੋਲ੍ਹੇ ਗਏ ਤਾਂ ਖੂਬਾਰ ਸ਼ੇਰ ਦਹਾੜਿਆਂ ਤਾਂ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਲੜਾਈ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਮਾਇਕ ਤੋਂ ਲੜਾਈ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਹੋਈ ਕਿ ਅਗਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਫਿਰ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਮੁੰਡੀਰ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਖਰੀਦ ਕੇ ਆਏ ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਕ ਜਾਨਵਰ ਨਹੀਂ ਮਰਦਾ ਅਸੀਂ ਇਥੋਂ ਨਹੀਂ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਅੰਤ ਵੇਖੋ ਬਿਨਾਂ ਘਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਰਤਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਲੜਾਈ ਫਿਰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਦੋਹਾਂ ਹੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਉਕਸਾਇਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਉਹ ਇਕ ਦੂਜੇ ਵਲ ਗੁੱਸੇ 'ਚ ਤਾਂ ਵਧਦੇ ਪਰ ਲੜਦੇ ਨਾ। ਸਟੇਡੀਅਮ 'ਚੋਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਸੋਢੇ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਤੇ ਜੇ ਵੀ ਹੱਥ ਆਇਆ ਜਾਨਵਰਾਂ 'ਤੇ ਸੁੱਟਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਮਾੜੀ ਕਿਸਮਤ ਕਿ ਸਾਨੂ ਗੁੱਸੇ ਦੇ ਪੂਰੇ ਜਲੌਅ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਉਠਿਆ ਤੇ ਸ਼ੇਰ ਦੀਆਂ ਮੂਹਰਲੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸਿੰਗ ਫਸਾ ਦਿੱਤੇ। ਸ਼ੇਰ ਦਰਦ ਨਾਲ ਚੀਕਿਆ ਤੇ ਉਸਨੇ ਸਾਨੂ ਦੀ ਪਿੱਠ ਤੇ ਵਾਰ ਕਰਕੇ ਲਹੂ ਲੁਹਾਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਨੂ ਨੇ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਸ਼ੇਰ ਨੂੰ ਸਿੰਗਾਂ 'ਤੇ ਚੁੱਕਿਆ ਤੇ ਗੋਲ ਜੰਗਲੇ 'ਚ ਪਟਕਾ ਕੇ ਮਾਰਿਆ। ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਜੰਗਲੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਣ ਦੀ ਦੇਰ ਸੀ ਕਿ ਜੰਗਲਾਂ ਟੁੱਟ ਕੇ ਖਿਲਰ ਗਿਆ। ਦੋਵੇਂ ਗੁੱਸੇ 'ਚ ਗਲ ਗਲ ਤੀਕਰ ਭਰੇ ਜਾਨਵਰ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਹੋ ਗਏ। ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਚ ਚੀਖ ਚਿਹਾੜਾ ਮਚ ਗਿਆ। ਦੋਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਵਲ ਘੂਰ ਘੂਰ ਕੇ ਵਧਦੇ ਤੇ ਕੋਈ ਸਿੰਗਾਂ ਨਾਲ ਉਲਰ ਉਲਰ ਕੇ ਡਿਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਸ਼ੇਰ ਪੰਜਿਆਂ ਦੇ ਵਾਰ ਨਾਲ ਪਰਖਦੇ ਉਤਾਰੀ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਪੰਜ ਕੁ ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜੁਝਾੜੇ 'ਚ ਫੜ ਕੇ ਜਦੋਂ ਸ਼ੇਰ ਨੇ

ਗੱਲੀ-ਬਾੜੀ

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਚੌਰਾ
 ਫੋਨ: 925-752-8025

ਸਮਾਜ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਭਿੜਦਿਆਂ, ਲੜਦਿਆਂ ਵੇਖ ਕੇ ਕੱਛਾਂ ਕਿਉਂ ਵਜਾਉਂਦਾ ਹੈ? ਤਾਕਤਵਰ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਸਾਂ 'ਚ ਫੁੱਟਬਾਲ ਖੇਡਣ ਵਾਲਾ ਹਾਥੀ ਭੱਲਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਹੀਲੇ ਵਸੀਲੇ ਮਨੁੱਖ ਇਸ ਕਰਕੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਭਲੇਮਾਣਸ ਉਸਦੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਨਾ ਜਾਣ ਲੈਣ ਕਿਉਂਕਿ ਮਰਦ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਛਾਣ ਕਮੀਜ਼ ਤੋਂ ਤੇ ਫਿਰ ਤਮੀਜ਼ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਜਿਸ ਦਿਨ ਪਾਪ ਮੁੱਕ ਗਿਆ ਧਰਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ। ਅਜਗਰ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਂਦੇ ਤਾਂ ਸਿਰਹਾਣੇ ਸੌਣ ਲਈ ਰਾਜੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ 'ਚ ਦੁਸ਼ਮਣੀਆਂ ਪੁਆ ਕੇ ਤਾੜੀਆਂ ਵਜਾ ਕੇ ਅਸੀਂ ਕਰਨਾ ਕੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਕਿਤੇ ਵਿਹਲੇ ਬੈਠ ਕੇ ਸੋਚਿਓ!

ਡੰਗ ਤੇ ਚੌਭਾ -ਜਾਣਕਾਰ

ਗਾਇਕੀ ਕਿ ਪੰਗਾ

'ਬਿਸ਼ਨੀਏ' ਕਿਥੇ ਮਰ ਗਈ? ਐਧਰ ਆ ਵੇਖ ਲੈ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਚੰਦ।' ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭਰੇ ਪੀੜੇ ਨੇ ਘਰਵਾਲੀ ਨੂੰ 'ਵਾਜ ਮਾਰੀ।

'ਕਦੇ ਚੱਜ ਨਾਲ ਵੀ ਬੋਲ ਪਿਆ ਕਰ। ਜੁਬਾਣਾ ਅੱਡੀ ਰੱਖਦੈ। ਕੀ ਛੰਨਾ ਰੁੜ੍ਹ ਗਿਆ ਘਿਉ ਦਾ?'

'ਆਹ ਸੁਣ ਲੈ' 'ਖ਼ਬਾਰ ਦੀ ਖਬਰ। ਸਾਡਾ ਵੀਹ ਲੱਖ ਢੱਠੇ ਖੂਹ 'ਚ।

'ਕਿਹੜੀ ਵਾਹਘੇ 'ਤੇ ਜੰਗ ਲਗ ਗਈ। ਮੈਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਆਉਂਦੈ? ਸੁਣਾ ਦੇ ਤੂੰ ਹੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ।'

'ਲਿਖਿਆ ਆ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਇਕ ਗਾਇਕ ਦੇ ਦਫਤਰ 'ਚ ਇਕ ਬੰਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਵਾਉਣ ਗਿਆ। ਮੂਹਰੇ ਆਪੋ ਹੀ ਗਾਇਕ ਸਾਹਿਬ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਹੁਣੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਨ ਚੱਲਣਾ, ਡੀ.ਜੇ. ਆਲਿਆ ਦਾ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਹੋ ਗਿਏ। ਪਤਾ ਗਾਇਕ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ। ਇਸੇ ਕੰਮ ਲਈ ਤਾਂ ਬੈਠੇ ਹਾਂ।

'ਕਿੰਨੇ ਪੈਸੇ?'

'ਸੱਤ ਹਜ਼ਾਰ।'

'ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੇ।'

'ਤੂੰ ਭਾਅ ਹੀ ਸੁਣਿਐ, ਡਿਸਕਾਊਟ ਵੀ ਵੇਖ।' ਪੰਜਾਹ ਪਰਸੈਂਟ ਪੂਰਾ।

'ਹਾਲੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਨੇ।'

'ਤੇ ਹੁਣ ਨਾ ਯਾਰ ਬੋਲੀ। ਪੂਰਾ ਸੱਤ ਸੌ ਲਵਾਂਗੇ।'

ਤੇ ਅਗਲੇ ਪਲ ਰਿਕਸ਼ਾ ਲਿਆ, ਨਾਲ ਇਕ ਗਾਉਣ ਵਾਲੀ ਤੇ ਨੱਚਣ ਵਾਲੀ ਤੇ ਇਕ ਵਾਜੇ ਤੇ ਵੋਲਕੀ ਵਾਲਾ ਬਿਠਾਇਆ ਤੇ ਤੂੰਬੀ ਵਜਾਉਂਦਾ ਰਿਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਹੀ ਗਾ ਰਿਹਾ ਸੀ 'ਭਾਵੇਂ ਸਾਥੋਂ ਪੈਸੇ ਲੈ ਲਉ ਗਾਣਾ ਸੁਣ ਕੇ ਜਾਣਾ ਜੀ।'

'ਇਹਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ?'

'ਸਰੋਤਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਗਾਇਕ ਵਧ ਗਏ ਨੇ।' 'ਪਰ ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਮੈਨੂੰ ਕਿਉਂ ਸੁਣਾਈ?'

'ਮੂਰਖਤਾ ਦੀਏ ਮੂਰਤੇ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਫਰਜੰਦ 'ਤੇ ਨਿਆਈਂ ਵਾਲਾ ਖੇਤ ਵਿਕਾ ਕੇ ਵੀਹ ਲੱਖ ਲਾਤਾ, ਇਸ ਬੇਸੁਰੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਕ ਸੌ ਇਕ 'ਚ ਨੀ ਬੁੱਕ ਕਰਨਾ?'

'ਹਾਏ ਰੱਬਾ ਮੇਰੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਖਿਸਕਦੀ ਜਾਂਦੀ ਐ।'

'ਹੁਣ ਤੇਰਾ ਇਹ ਲਾਡਲਾ ਗਾਇਆ ਕਰੂ, ਤੂੰ ਵੋਲਕੀ ਵਜਾਈਂ ਮੈਂ ਵਾਜਾ।'

'ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਸ਼ਾਮ ਕੌਰ ਨੂੰ ਦੱਸ ਕੇ ਆਉਨੀ ਆ, ਉਹਦਾ ਜੀਤਾ ਵੀ ਲੈਣ ਲੱਗਾ ਇਹ ਪੰਗਾ।'

ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਕਲਗੀਧਰ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਵਧਾਈ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਮਾਰਤ

ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮਦਾਰ
(ਪ੍ਰਧਾਨ)

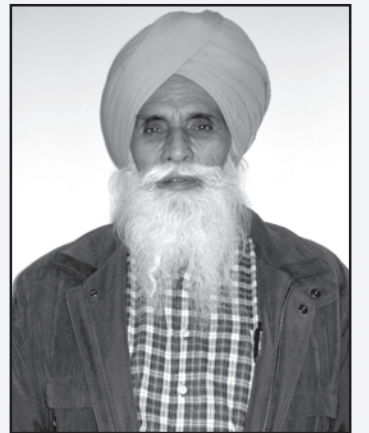
ਅਮਨ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ
(ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ)

ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ
(ਸੈਕਟਰੀ)

ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮੰਡ
(ਖਜ਼ਾਨਚੀ)

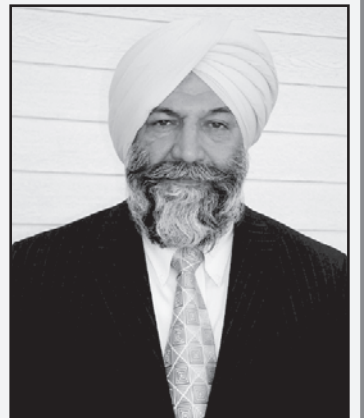
ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਔਲਖ

ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮਦਾਰ (ਪ੍ਰਧਾਨ), ਅਮਨ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ (ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ),
ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ (ਸੈਕਟਰੀ), ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮੰਡ (ਖਜ਼ਾਨਚੀ),
ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਔਲਖ, ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਚਮਦਲ
(ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ), ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਹੈਂਡ ਗ੍ਰੰਥੀ, ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ

ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਚਮਦਲ
(ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ)

Gurudwara Sahib of Houston

5512 Breen Rd, Houston TX 77086, Ph: 281-447-7360

ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਗਲਤ

ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ

‘ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼’ ਦੇ ਫਰਵਰੀ 1959 ਅੰਕ ਵਿਚ, ਸ. ਰਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਐਮ.ਏ., ਐਲ.ਐਲ.ਬੀ., ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਇਕ ਲੇਖ ‘ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰਾ’ ਦੇ ਸਿਰਨਾਵੇਂ ਹੇਠ ਛਪਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ‘ਮਹਾਪੁਰਖ, ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰੇ ਦੀ ਨਿਆਈਂ’ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਹਿਤ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

“ਭਰ ਜੁਆਨੀ ਵਿਚ ਇਕ ਸੁਨੱਖੀ ਤੇ ਮਾਲਦਾਰ ਮੁਟਿਆਰ ਆਪ ’ਤੇ ਆਸ਼ਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਘਰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਆਪ ਜੀ ’ਤੇ ਆਪਣੀ ਜੁਆਨੀ, ਆਪਣੇ ਹੁਸਨ ਤੇ ਆਪਣੇ ਮਾਲ ਦਾ ਜਾਦੂ ਪਾਉਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਯਤਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਆਸ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਇਕ ਹੋਰ ਬੜਾ ਖਤਰਨਾਕ ਤੀਰ ਛੱਡਦੀ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਕੇ ਆਖਦੀ ਹੈ- ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਜੁਆਨੀ ਤੇ ਮੇਰੇ ਹੁਸਨ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ। ਇਕ ਮੁਟਿਆਰ ਹੋਰ ਸਭ ਕੁਝ ਜਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਹੁਸਨ ਤੇ ਜੁਆਨੀ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਉਸ ਤੋਂ ਜ਼ਰੀਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋਵੋਗੇ ਕਿ ਇਸੇ ਹੀ ਅਪਮਾਨ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਲੂਣਾਂ ਨੇ ਪੂਰਨ ਭਗਤ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਲੂਣਾ ਦੀ ਰੂਹ ਇਸ ਵੇਲੇ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਪਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਚੁਕੀ ਹੈ। ...ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਹੀ ਰੌਲਾ ਪਾਉਣ ਲੱਗੀ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰਾਂਗੀ ਤੇ ਕਹਾਂਗੀ ਕਿ ਇਸ ਗੁਰੂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਕਲਾ ਵੇਖ ਕੇ ਮੇਰੀ ਇਜ਼ਤ ’ਤੇ ਹੱਥ ਪਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ... ਜੇ ਭਲੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਸਮਝੋ ਤੇ ਹਠ ਨਾ ਕਰੋ। ...ਆਪਣੀ ਇਜ਼ਤ ਬਚਾਉਣ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਤਪਦੀ ਨੂੰ ਠਾਰੋ।”

... ਪਰ ਸਤਿਗੁਰ ਘਬਰਾਏ ਨਹੀਂ....। ਬੋਲੇ ਸਾਧੋ.... ‘ਕਾਮੁ ਕ੍ਰੋਧੁ ਸੰਗਤਿ ਦੁਰਜਨ ਕੀ ਤਾ ਤੇ ਅਹਿਨਿਸਿ ਭਾਗਉ।’ ਪੰਨਾ 219... ਹੁਣ ਮੈਂ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਸਮ ਪਿਤਾ ਉਸ ਦੇ ਜਾਲ ’ਚੋਂ ਅਡੋਲ ਹੀ ਨਿਕਲ ਗਏ।” (ਸਫਾ 26-27)

ਲੇਖਕ ਡਬਲ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ, ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ ਨਿਆਂ ਦਾ ਸਨਾਤਕ ਹੈ, ਤੇ ਇਉਂ ਉਕਤੀ ਯੁਕਤੀ, ਪ੍ਰਤਖ, ਪ੍ਰਮਾਣ, ਉਪਮਾ, ਬੰਦ ਆਦਿ ਦੇ ਭੇਦ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਦਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਹੈ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਜੀਵਨ ਕਥਾ ਤੇ ਚਰਿਤਰ ਲੇਖਕ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਜੋ ਸਬੰਧਤ ਸਾਹਿਤ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਲੇਖਕ ਅਗਯਾਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਫੇਰ, ਇਹ ਲੇਖ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਿਜ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕ ਰਸਾਲੇ ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿ ਸਿੱਖ ਤੇ ਅਨਮਤ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਸਨਦ ਦੇ ਤੌਰ ’ਤੇ ਆਪਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਸਮਝ ਕੇ ਵਿਦਵਾਨ ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਸ ਕਹਾਣੀ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਲੋਕ ਵਾਰਤਾ (Folklore) ਤੇ ਲੋਕ ਸਾਹਿਤ (Folk Literature) ਤੋਂ ਉਚੇਰਾ ਕੋਈ ਵਾਸਤਵਿਕ ਦਰਜਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ, ਇਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਘਟਨਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ? ਬਸੇਖਤ ਅਕਲ ਜ਼ ਹੈਰਤ ਕਿਹ ਈਨ ਚਿਹ ਬੁਲਅਜਬੀਸਤ!

ਇਹ ਰੂਪ ਕੌਰ ‘ਸੁਨੱਖੀ ਤੇ ਮਾਲਦਾਰ ਮੁਟਿਆਰ’ ਦੀ ਲੋਕਵਾਰਤਾ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਉਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿ ‘ਤ੍ਰਿਯਾਚਰਿਤਰ’ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ‘ਅਭ ਪਖਯਾਨ ਚਰਿਤਰ ਲਿਖਯਤੋਂ ਤੋਂ ਇਹ ਅਧਿਆਇ ਆਰੰਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ‘ਉਪਾਖਯਾਨ’, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਕੋਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ‘ਵਾਰਤਾ’, ‘ਵਤ੍ਰ’ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਮਾਣਿਓਂ ਹਨ - ਲੌਕਿਕ ਕਹਾਣੀ (Secular Story), ਇਤਿਹਾਸ, ਵਾਸਤਵਿਕ, ਸੱਚੀ ਮੁੱਚੀ ਵਾਪਰੀ ਹੋਈ ਘਟਨਾ ਸਾਹਿਤ, ਹਿਤਕਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਰਕੇ ਮਨੋਕਲਪਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਕਥੀ ਹੋਈ ਵਾਰਤਾ (Fiction) ਆਦਿ ਸਮਿਆਂ ਤੋਂ ਅਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿਚ ਕਥਾ ਕਥਨੀ ਨੂੰ ਦੋਹ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪ੍ਰਭੂਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਸੁਹਿਦ ਸੰਹਿਤਾ। ਵੇਦ ਪ੍ਰਭੂਸੰਹਿਤਾਹਨ ਤੇ ਪੌਰਾਣ ਪੁਰਵਵਤ੍ਰ, ਬੀਤ ਚੁਕੀਆਂ ਕਥਾ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਹਿਦਸੰਹਿਤਾ ਹਨ। ਵੇਦ ਉਹ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਤਿੰਨ ਕਾਲ ਸਤਯ ਹੈ, ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਵੇਦ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਆਗਿਆ ਦਾ ਦਰਜਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਸੁਹਿਦਸੰਹਿਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਵਾਸਤਵਿਕ ਸਤਯ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਮਿਤਰ, ਦੋਸਤ ਦੇ ਨੇਕ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੇ ਤੁਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਵਿਚਾਰਨ ਨਾਲ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਸਾਡੇ ਪੁਰਾਤਨ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ “ਚਤ੍ਰਸ੍ਰਹ ਵਿਦਿਆ” (Four Branches of Knowledge) ਦਾ ਵਰਣਨ ਹੈ,

- 1. ਆਨਵਿਕਸ਼ਕੀ (Logic Metaphysics);
- 2. ਤ੍ਰੈਯ (Three Vedas);
- 3. ਵਾਰਤਾ ਤੇ ਉਪਾਖਯਾਨ, (Secular arts and fiction) ਅਤੇ
- 4. ਦੰਡਨੀਤੀ (Politics, Statecraft etc.) ਤੇ ਉਪਾਖਯਾਨ, ਵਾਰਤਾ ਹੈ।

ਇਉਂ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ, ‘ਤ੍ਰਿਯਾਚਰਿਤਰ’ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿਚ ਹੀ, ਇਸ ਸਾਰੇ ਅਧਿਆਇ ਨੂੰ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਰਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਾਲੀ ‘ਰੂਪ ਕੌਰ’ ਦੀ ਵਾਰਤਾ ਦਰਜ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ‘ਪਖਯਾਨ-ਚਰਿਤ੍ਰਲਿਖਯਤੋਂ’ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ, ਸਮਾਪਤ ਭਾਗ (Epilogue) ਰਾਹੀਂ ਆਪ ਕਿਹਾ ਹੈ:

“ਸੁਨੈ ਗੁੰਗ ਜੋ ਯਾਹਿ ਸੁ ਰਸਨਾ ਪਾਵਈ॥
ਸੁਨੈ ਮੂੜੁ ਚਿਤ ਲਾਇ ਚਤੁਰਤਾ ਆਵਈ॥”

404॥ (ਤ੍ਰਿਯਾਚਰਿਤਰ 405)
“ਪਖਯਾਨ ਚਰਿਤਰ” ਅਥਵਾ “ਤ੍ਰਿਯਾਚਰਿਤਰ” ਨਾਮੀ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਚਰਿਤਰ ਯਾ ਵਾਰਤਾ ਇਸਤਰੀ ਦੇ

ਵਿਰਾਟਰੂਪ (Metaphysical Reality) ਦੀ ਹੈ, ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿਚ ਹੀ ਇਸਤਰੀ ਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਅਭੇਦ ਕਰਕੇ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ:

ਤੁਹੀ ਖਤਰਧਾਰਾ ਤੁਹੀ ਬਾਢਵਾਰੀ॥
ਤੁਹੀ ਤੀਰ ਤਰਵਾਰ ਕਾਤੀ ਕਟਾਰੀ॥”

.....
ਤੁਹੀ ਬਿਸਨ ਤੂੰ ਬ੍ਰਹਮ ਤੂੰ ਰੁਦ੍ਰ ਰਾਜੈ॥
ਤੁਹੀ ਬਿਸੁ ਮਾਤਾ...॥

ਤੁਹੀ ਤੁੰਰਕ ਹਿੰਦੂ ਜਗਤ ਮੈਂ ਬਨਾਏ॥
ਤੁਹੀ ਪੰਥ ਹੈ ਅਵਤਰੀ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਮਾਂਗੀ॥” (-1-3)

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚਰਿਤਰ ਗੁਰੂ ਨੇ ਉਸ ਤ੍ਰਿਯਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ, ਸਰਬਾਧਾਰ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ, ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਦਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫੇਰ:

“ਤੁਹੀ ਜੋਗ ਮਾਯਾ ਤੁਹੀ ਬਾਕ ਬਾਨੀ॥” (2)

ਸਰਵਵਿਸ਼ਵ ਤੇ ਜੀਵ ਵਿਚ ਚੇਤਨਸਤਾ ਰੂਪ ਭੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਸਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦੇ ਆਸਰੇ ਕਵੀ, ਲਿਖਾਰੀ ਤੇ ਬੁੱਧੀਵਾਨ ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾ ਰਚਦੇ ਹਨ:

“ਤਾਰਨ ਲੋਕ ਉਧਾਰਨ ਭੁਮਹਿ
ਦੈਤਸੰਘਾਰਨ ਚੰਡ ਤੁਹੀ ਹੈ॥”

ਕਾਰਨ ਈਸ, ਕਲਾ, ਕਮਲਾ ਹਰਿ,
ਅਦ੍ ਸੁਤਾ ਜਹ ਦੇਖੋ ਉਹੀ ਹੈ॥

ਤਾਮਸਤਾ, ਮਮਤਾ ਨਮਤਾ,
ਕਵਿਤਾ ਕਵਿ ਕੇ ਮਨ ਮੱਧਿ ਗੁਹੀ ਹੈ॥”

ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਲਿਖੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ ਲਿਖੇ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਬਹਿਸ ਹਾਲੇ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਆਈ.ਸੀ.ਐਸ., ਨੈਸ਼ਨਲ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਆਫ ਸਿੱਖੀਜ਼ਮ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਉੱਚ ਕੋਟੀ ਦੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਦਵਤਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਸੋਝੀ ਉਪਰ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਿੰਤੂ ਪ੍ਰੰਤੂ ਨਹੀਂ ਹੈ। 1960ਵਿਆਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਰਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਕ ਲੇਖ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਟਿੱਪਣੀ ਵਜੋਂ ਇਹ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਨਜਿੱਠਣ ਦੇ ਨੁਕਤੇ ਤੋਂ ਇਹ ਲੇਖ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਿੱਧ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਅਤੇ ਆਮ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਇਸ ਲੇਖ ਨੂੰ ਇਥੇ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਲੇਖ ਨੂੰ ਛਾਪਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਮਸਲੇ ਉੱਪਰ ਉਹ ਕਾਫੀ ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਹੀ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ

...4॥ (ਚੰਡੀ ਚਰਿਤਰ ਉਕਤਿ ਬਿਲਾਸ, ਪੰਨਾ 74)

ਇਹੋ ਅਨਾਦੀ ਤਿੰਨ ਕਾਲ ਸਤਯ ਸ਼ਕਤੀ ਇਸਤਰੀ ਦਾ ਦਿਬ ਤੇ ਸਨਾਤਨ ਰੂਪ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਤ੍ਰਿਯਾਚਰਿਤਰ ਉਪਾਖਯਾਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਚਰਿਤਰ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਵਰਣਨ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿ “ਦੈਤ ਸੰਘਾਰਨ ਚੰਡ” ਦੀ ਵਾਰਤਾ ਕਹੀ ਹੈ, ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅੰਤ੍ਰ ਆਤਮੇ ਪ੍ਰੋਖ ਇਸਥਿਤ ਉਹ ਈਸਵਰੀ-ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਜੀਵ ਬਦੀ ਤੇ ਅਧਰਮ ਉੱਤੇ ਫਤਹਿ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ:

ਮਨ ਤੂੰ ਜੋਤਿ ਸਰੂਪੁ ਹੈ ਆਪਣਾ ਮੂਲ ਪਛਾਣੁ॥” (ਪੰਨਾ 441)

ਗੁਰਵਾਕ ਦਾ ਆਸ਼ਾ ਭੀ ਇਹੋ ਹੈ। ਇਉਂ ਅਰੰਭ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਉਸ ਰਚਨਾ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਾਰੇ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਲਗਭਗ ਅਰਧਭਾਗ ਹੈ ਤੇ ਕਥਾ ਇਉਂ ਤੁਰਦੀ ਹੈ:

ਪ੍ਰਥਮ ਯਯਾਇ ਸ੍ਰੀ ਭਓਗਵਤੀ ਬਰਨੋ ਤ੍ਰਿਯਾ ਪ੍ਰਸੰਗ॥
ਮੈਂ ਘਟ ਮੈਂ ਤੁਮ ਹੈ ਨਦੀ ਉਪਜਹੁ ਬਾਕ ਤਰੰਗ॥46॥”

ਇਥੇ ਭੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕਥਾ ਕਹਾਣੀਆਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਅੱਗੇ ਲਿਖਣ ਲੱਗੇ ਹਨ, ਉਹ ਵਾਸਤਵਿਕ ਇਤਿਹਾਸ ਨਹੀਂ, ਮਨ ਰੂਪੀ ਨਦੀ ਵਿਚ ਉਪਜੇ ਹੋਏ ਬਾਕ-ਤਰੰਗ ਹਨ। ਹੁਣ ਤ੍ਰਿਯਾਚਰਿਤਰ ਆਰੰਭ ਕਰਦੇ ਹਨ:

ਚਿਤ੍ਰਵਤੀ ਨਗਰੀ ਬਿਥੇ ਚਿਤ੍ਰ ਸਿੰਘ ਨ੍ਰਿਪੁ ਏਕ॥...
ਤਾ ਕੇ ਰੂਪ ਅਨੂਪ ਅਤਿ ਜੋ ਬਿਧਿ ਧਰਯੋ ਸੁਧਾਰਿ॥...
ਏਕ ਅਪਸਰਾ ਇੰਦ੍ਰ ਕੇ ਜਾਤ ਸਿਗਾਰ ਬਨਾਇ॥

ਨਿਰਖ ਰਾਇ ਅਟਕਤਿ ਭਈ.....॥
ਬਰੀ ਰਾਇ ਸੁਖ ਪਾਇ ਮਨ ਦੁਦਭਿ ਢੋਲ ਬਜਾਇ॥ 5॥...
ਬਹੁਤ ਬਰਸਿ ਸੰਗ ਅਪਸਰਾ ਭੂਪਤਿ ਮਾਨੋ ਭੋਗ॥

ਬਹੁਰਿ ਅਪਸਰਾ ਇੰਦ੍ਰ ਕੇ ਜਾਤ ਭਈ ਉਭਿ ਲੋਗ॥7॥”

ਚਿਤ੍ਰਵਤੀ ਨਗਰ ਵਿਚ ਚਿਤ੍ਰ ਸਿੰਘ ਨਾਮੀ ਇਕ ਅਨੂਪਮ ਸੁੰਦਰ ਰਾਜਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਇਕ ਅਪਸਰਾ ਮੋਹਿਤ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਕਈ ਵਰ੍ਹੇ ਉਸ ਦੀ ਵਹੁਟੀ ਬਣ ਕੇ ਰਾਜੇ ਨਾਲ ਰਹੀ। ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਭੀ ਜਨਮਿਆ ਇਸ ਸੰਜੋਗ ਵਿਚੋਂ; ਪਰ ਫੇਰ ਅਪਸਰਾ ਆਪਣੇ ਮਨੁ ਪ੍ਰੇਮੀ ਛੱਡ ਕੇ, ਆਪਣੇ ਅਸਲੀ ਘਰ, ਇੰਦ੍ਰਲੋਕ ਚੱਲੀ ਗਈ।

ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਤੇ ਰਿਗਵੇਦ (10.95) ਵਿਚ ਉਰਵਸ਼ੀ ਤੇ ਪੂਰੁਵਾ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਨਾਲ ਅੰਕਿਤ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਰਿਗਵੇਦ ਦੇ ਦਸਵੇਂ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਅੰਕਿਤ ਵਾਕਯੋਵਾਕ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਦੋਂ ਪੂਰੁਵਾ ਉਰਵਸ਼ੀ ਦੀ ਜੁਦਾਈ ਵਿਚ ਅਤੀ ਬਿਹਬਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਤਮਘਾਤ ਦਾ ਨਿਸ਼ਚਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਰਵਸ਼ੀ ਸੁਰਲੋਕ ਤੋਂ ਮ੍ਰਿਤੁਲੋਕ ਵਿਚ ਉਤਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਪੂਰੁਵਾ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ:

ਪੂਰੁਵਾ, ਮਰਨ ਨਿਸ਼ਚਾ ਤਿਆਗ ਦਿਉ, ਆਤਮਘਾਤ ਨ ਕਰੋ, ਨਿਰਦਯੀ ਬਣ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਭੇਟਾ ਆਪਣਾ ਸਰੀਰ ਮਤ ਕਰੋ। ਤ੍ਰਿਯਾ ਦੀ ਮਿਤ੍ਰਤਾ ਤਿੰਨ ਕਾਲ ਅਸਥਿਰ ਹੈ, ਕਿਉਂ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਿਰਦਾ ਬਿਸੁ, ਮੁਰਦਾਖੋਰ ਦਾ ਹੈ।” (.ਰਿਚ, 15)

ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਮਨ ਦੇ ਚਰਿਤਰ ਦਾ ਇਹ ਵਿਲੋਨ ਤੇ ਜਾਇਜ਼ਾ ਰਿਗਵੇਦ ਵਿਚ ਅੰਕਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਆਤਮਕ ਕੂਤ ਤੇ ਸਮਾਜਕ ਸਥਾਨ, ਨੀਵਾਂ ਤੇ ਘਟੀਆ ਦਰਜੇ ਦਾ, ਜੋ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਸਾਸਤ੍ਰਾਂ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੋ ਪਿਛਲੇਰੀਆਂ ਸਹੰਸ੍ਰਾਬਦੀਆਂ ਵਿਚ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਸਾਰੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਤੇ ਸਥਿਤੀ (Doctrine and practice) ਦਾ ਮੂਲ-ਗਰਭ ਇਹੋ ਰਿਗਵੇਦ ਵਾਕਯੋਵਾਕ ਹੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਜਦੋਂ ਬਚਨ ਕੀਤਾ:

ਸੋ ਕਿਉ ਮਦਾ ਆਖੀਐ ਜਿਤੁ ਜੰਮਹਿ ਰਾਜਾਨ॥
(ਵਾਰ ਆਸਾ ਮ: 1, ਪੰਨਾ 473)

ਤਾਂ ਸੰਕੇਤ ਇਸ ਰਿਗਵੇਦ ਵਿਚੋਂ ਉੱਗਮੀ ਤੇ ਪਿਛਲੇਰੀਆਂ

ਧਰ ਲੈਣੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਅਸਾਡੇ ਪਾਤ੍ਰ ਚਿਤ੍ਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਤੁਰਕ ਜਰਵਾਣੇ ਅਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਨਾਲ ਕਈ ਸੌ ਵਰ੍ਹੇ ਕਰਦੇ ਚਲੇ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਇਉਂ ਕਹਿ ਕੇ ਵਰਜਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਸਿੱਖ, ਤੁਰਕਾਂ ਜਰਵਾਣਿਆਂ ਦੀ ਰੀਸ ਨਾ ਕਰਨ ਕਿਉਂ ਜੁ ਸਿੰਘ ਆਦਰਸ਼ ਉਚੇਰੇ ਹਨ:

“ਹਮ ਲੋ ਜਾਨੋ ਪਥ ਉਚੇਰੇ॥
ਨਹੀ ਅਧੋਗਤਿ ਬਿਥੇ ਪੁਚਾਵੈ”

(ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ, ਰੁਤ 6 ਅਸੂ 20)

8. ਪੈਸ਼ਾਚ ਵਿਵਾਹ: ਰੋਂਦੀ ਕੁਰਲਾਂਦੀ ਕੰਨਿਆ ਖੋਹ ਕੇ ਲੈ ਜਾਣੀ। ਜਿਵੇਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਰੁਕਮਣੀ ਨੂੰ ਦੇਵ ਪੂਜਾ ਕਰਦੀ ਨੂੰ ਖੋਹ ਕੇ ਲੈ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਜਿਵੇਂ 1947 ਦੀ ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕੰਨਿਆਂ ਖੋਹ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਹ ਅੱਠੇ ਤਰੀਕੇ ਕੰਨਿਆਂ ਵਰਨ ਦੇ “ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਕੀ ਰੀਤ” ਹੈ ਤੇ ਇਸੇ ਲਈ ਚਿਤ੍ਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਤੀਸਾ ਦੀ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਕਿ ਚਿਤ੍ਰਮਤੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿੰਤ ਹੋ ਕੇ, ‘ਸੁੱਖ ਪਾਇ ਮਨ’, ਵਿਆਹ ਲਿਆ। ਪਰ ਚਿਤ੍ਰਮਤੀ, ਚਿਤ੍ਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਆਹੁਤਾ ਇਸਤਰੀ ਤਾਂ ਬਣ ਗਈ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪਤਿਬ੍ਰਤ ਧਰਮ ਵਿਚ ਭੀ ਪਰਪੱਕ ਹੋ ਗਈ।

“ਹਨਿਵਤਿ ਸਿੰਘਿਹਿ ਸੇ ਰਹੈ
ਚਿਤਵਤ ਆਨੋ ਜਾਮ॥”18॥

ਅੱਠੇ ਪਹਿਰ, ਆਪਣੇ ਮੜ੍ਹੇ ਪੁਤ੍ਰ ਹਨਵਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਧਿਆਨ ਹੀ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵਸਾਈ ਰੱਖੇ। ਗੱਲ ਕੀ ਚਿਤ੍ਰਮਤੀ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਬਹਾਨੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਲੈ ਆਈ:

‘ਚੇਰਿ ਚੰਦ੍ਰਿ ਚਿਤ ਲਯੋ ਕਹੋ ਕਸ ਕੀਜੀਐ॥ (23)
ਸਾਹਮਣੈ ਬੈਠ ਕੇ ਦਿਲ ਕੇ ਜੋ ਚੁਰਾਏ ਕੋਈ।
ਐਸੀ ਚੋਰੀ ਕਾ ਪਤਾ ਖਾਕ ਲਗਾਏ ਕੋਈ।
ਅਤਿ ਅਨੂਪ ਸੁਦਰ ਸਰਸ ਮਨੋ ਮੈਨ ਕੇ ਐਨ॥
ਮੋ ਮਨ ਕੈ ਮੋਹਤ ਸਦਾ ਮਿਤ੍ਰ ਤਿਗਾਰੇ ਨੈਨ॥’24॥

ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਜੀ, ਤੁਹਾਡੇ ਨੈਣ, ਅਨੂਪ, ਸੁੰਦਰ, ਰਸੀਲੇ, ਮਾਨੋ ਮੈਨਿਕਾ ਅਪਸਰਾ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਹਨ, ਇਸੇ ਲਈ ਇਹ ਮੋਮਨਾਂ ਨੂੰ (ਯਾ ਮੇਰੇ ਮਨ ਨੂੰ) ਸਦਾ ਮੋਹਦੇ ਹਨ, ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕਾਵਿਮਈ ਬਿਲਾਸ ਦੇ ਬਹੁਤ ਬਚਨ ਚਿਤ੍ਰਮਤੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਮੜ੍ਹੇ ਪੁੱਤਰ ਨਾਲ ਕੀਤੇ, ਪਰ:

“ਵਾਂ ਕੀ ਕਹੀ ਨ ਨ੍ਰਿਪਸੁਤ ਮਾਨੀ॥
ਚਿਤ੍ਰਮਤੀ ਤਬ ਭਈ ਖਿਸਾਨੀ॥” (28)

ਬੱਸ, ਫਿਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਚਿਤ੍ਰਮਤੀ ਨੇ ਜਾਤਾ, ਕਿ ਮੇਰੀ ਜੁਆਨੀ ਤੇ ਹੁਸਨ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ

“ਚਿਤ੍ਰ ਸਿੰਘ ਪੈ ਜਾਇ ਪੁਕਾਰੇ॥
ਬਠੋ ਦੁਸਟ ਇਹ ਪੁਤ੍ਰ ਤੁੰਗਾਰੇ॥”28॥

ਫਾਰਿ ਚੀਰ ਕਰ ਆਪਨੋ ਮੁਖ ਨਖ ਘਾਇ ਲਗਾਇ ॥
ਰਾਜਾ ਕੇ ਰੋਖਿਤ ਕਿਯੋਂ ਤਨ ਕੇ ਚਿਹਨ ਦਿਖਾਇ॥29॥
ਆਪਣੇ ਬਸਤ੍ਰ ਆਪ ਹੀ ਫਾਤ ਲਏ ਤੇ ਆਪ ਹੀ ਨੌਰਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ ਉੱਤੇ ਘਾਉ ਕਰ ਲਏ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਜਾ ਆਖਿਉਸ ਕਿ ਤੇਰਾ ਪੁੱਤਰ ਬੜਾ ਦੁਸ਼ਟ ਹੈ।

“ਬਚਨ ਸੁਨਤ ਕ੍ਰੋਧਿਤ ਨ੍ਰਿਪੁ ਭਯੋ॥
ਮਾਰਨ ਹੇਤ ਸੁਤਹਿ ਲੈ ਗਯੋ॥
ਮਤ੍ਰਿਨ ਆਨਿ ਰਾਵ ਸਮੁਝਯੋ॥
ਤ੍ਰਿਯਾ ਚਰਿਤਰ ਨ ਕਿਨਹੂੰ ਪਾਯੋ॥”30॥

ਰਾਜੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਕਤਲ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਵਜ਼ੀਰ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ, ਹੇ ਰਾਜਨ! ਇਸਤਰੀ ਦਾ ਚਰਿਤਰ ਬੜਾ ਡੂੰਘਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਝੱਟਪਟ ਨਹੀਂ ਆ ਜਾਈਦਾ। (ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਅੰਕ ’ਚ)

“ਮਾਰਿ ਓਡਛਾਂ ਰਾਇ ਕੋ ਲਈ ਸੁਤਾ ਤਿਹ ਜੀਤਿ॥
ਬਰੀ ਰਾਇ ਸੁਖ ਪਾਇ ਮਨ ਮਾਨਿ
ਸਾਸਤ੍ਰ ਕੀ ਰੀਤਿ॥”17॥

“ਤਿਹ ਬਿਨੁ ਭੂਪਤਿ ਦੁਖਿਤ ਹੈ ਮੜ੍ਹੀ ਲਏ ਬੁਲਾਇ॥
ਚਿਤ੍ਰ ਚਿਤ੍ਰਿ ਤਾ ਕੇ ਤੁਰਿਤ ਦੇਸਨ ਦਯੋ ਪਠਾਇ॥” 8॥

ਉਸ ਅਪਸਰਾ ਦੀ ਮੂਰਤ ਬਣਾ ਕੇ, ਆਪਣੇ ਜਾਸੂਸ ਬਾਹਰ-ਅੰਦਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਸੁੰਦਰ ਤ੍ਰੀਮਤ ਲੱਭੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਾਸੂਸਾਂ ਨੇ:

‘ਖੋਜਤ ਓਡਛ ਨਾਥ ਕੇ ਲਹੀ ਕੰਨਿਕਾ ਏਕ॥
ਰੂਪ ਸਕਲ ਸਮ ਅਪਸਰਾ ਤਾਂ ਤੇ ਗੁਨਨ ਬਿਸੇਸ ॥9॥
ਉਤੀਸਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜੇ ਦੀ ਧੀ ਜਾ ਲੱਭੀ, ਜੋ ਕਿ ਸੁੰਦਰ ਤਾਂ ਅਪਸਰਾ ਵਰਗੀ ਹੀ, ਪਰ ਗੁਣਾ ਵਿਚ ਅਪਸਰਾ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਸੀ, ਭਾਵ ਇਹ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਿਆ, ਕਲਾ ਆਦਿ ਵਿਚ ਅਪਸਰਾ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਬੀਨ ਸੀ, ਕਿਉਂ ਜੁ ਪਤੀਬ੍ਰਤ ਧਰਮ ਤਾਂ ਇਸ ‘ਓਡਛਾਥ’ ਕੰਨਿਆ ਦਾ ਭੀ ਇਸ ਅਪਸਰਾ ਅਥਵਾ ਉਰਵਸ਼ੀ ਨਾਲੋਂ ਕੋਈ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਪੁਕ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਖੈਰ, ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਅੰਕਿਤ ਕਥਾ ਇਉਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਉਤੀਸਾ ਦੀ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਨੂੰ ਚਿਤ੍ਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਖੋਹ ਲਿਆਂਦਾ। ਇਸ ਯੁਧ ਵਿਚ ਚਿਤ੍ਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਯੁਵਰਾਜ, ਹਨਿਵਤਿ ਸਿੰਘ, ਸੰਗ੍ਰਾਮਸ਼ਾਹ ਯਾ ਫੌਜਾਂ ਦਾ ਕਮਾਣ ਅਫਸਰ ਸੀ; ਚਿਤ੍ਰ ਸਿੰਘ ਆਪ ਰਣ ਤੜੇ ਵਿਚ ਹੋ ਕੇ ਨਹੀਂ ਲੜਿਆ:

“ਹਨਿਵਤਿ ਸਿੰਘ ਆਗੇ ਕਿਯੋਂ ਅਮਿਤ ਸੈਨ ਦੈ ਸਾਥੁ॥
ਚਿਤ੍ਰ ਸਿੰਘ ਪਾਛੇ ਰਹਯੋ ਗਏ ਬਰਛਿਯਾ ਹਾਥੁ॥”14॥

ਫੇਰ :

“ਮਾਰਿ ਓਡਛਾਂ ਰਾਇ ਕੋ ਲਈ ਸੁਤਾ ਤਿਹ ਜੀਤਿ॥
ਬਰੀ ਰਾਇ ਸੁਖ ਪਾਇ ਮਨ ਮਾਨਿ
ਸਾਸਤ੍ਰ ਕੀ ਰੀਤਿ॥”17॥

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਲਿਵ 'ਚ ਅਭੇਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ

ਸਰਬੰਸਦਾਨੀ ਸਾਹਿਬ-ਏ-ਕਮਾਲ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਨੁਰਾਨੀ ਤੇ ਅਗੰਮੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਨਿਰਾਲੀ ਤੇ ਲਾਸਾਨੀ ਹੈ। ਪਟਨਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ 23 ਪੋਹ ਸੰਮਤ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ 198 ਮੁਤਾਬਿਕ 23 ਪੋਹ ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਸੰਮਤ 1723 (1666 ਈ:) ਨੂੰ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਇਆ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ 1675 ਈ: ਵਿਚ 9 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਆਪ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਦਸਵੀਂ ਜੋਤ ਬਣ ਕੇ ਗੁਰਤਾ-ਗੱਦੀ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋਏ। ਸਿਰਫ਼ 42 ਸਾਲ ਦੀ ਆਯੁ ਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਅਰੰਭ ਕੀਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਤੀਬਰਤਾ ਤੇ ਦੇਵੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨੂੰ ਐਨਾ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰੂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਪੂਰਨ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ ਤੇ ਸਿੱਖ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ। ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੀ, ਪੂਜਾ ਅਕਾਲ ਕੀ, ਪਰਚਾ ਸ਼ਬਦ ਕਾ, ਦੀਦਾਰ ਖਾਲਸੇ ਕਾ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਆਦਰਸ਼ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਚਿਆਰ

ਪ੍ਰੋ. ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਡੂਗਰ

ਗੁਰਮੁਖ, ਪੰਚ ਤੇ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਦੀ ਸੰਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸੇ ਆਦਰਸ਼ਕ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1699 ਈ: ਵਿਚ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਕਰਕੇ ਇਕ ਸੁਤੰਤਰ ਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਆਦਰਸ਼ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ। ਖਾਲਸਾ ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ ਹੈ ਜੋ ਆਤਮ ਗਿਆਨੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਧਰਮ ਤੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਜੂਝਦਾ ਵੀ ਹੈ। ਖਾਲਸਾ ਸਿੱਧਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਫਤਹਿ ਵੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਫੌਜ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਵੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਈ ਸੀ।

ਖਾਲਸਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੀ ਫੌਜ। ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ ਪਰਮਾਤਮ ਕੀ ਮੌਜ। ਪੁਰਾਤਨ ਕਾਲ ਤੋਂ ਗੁਰੂ-ਪਰੰਪਰਾ ਮਨੁੱਖੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੀ ਚੱਲਦੀ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਕ ਮਹਾਨ ਪਰਿਵਰਤਨ ਲਿਆਂਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਥਾਂ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੰਪਾਦਨ ਕੀਤਾ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਇਮਾਰਤ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਪਾਵਨ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਬੀੜ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਈ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਕੀਤਾ। ਨਾਂਦੇਤ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅੱਗੇ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਗੁਰੂ ਸਦਾ ਵਾਸਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ

ਸ਼ਬਦ ਰੂਪ ਵਿਚ ਥਾਪ ਦਿੱਤਾ। ਇਸਲਾਮ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਅਹਿਲ-ਏ-ਕਿਤਾਬ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਉਥੇ ਵੀ ਕੁਰਾਨ ਨੂੰ ਪੈਗੰਬਰ ਦਾ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਜਿਵੇਂ ਸਿੱਖ ਮੱਤ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਜੋਤਿ ਅਤੇ ਜੁਗਤਿ ਦੋਵੇਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਤਾਬਿਆ ਪੰਜ ਰਹਿਤਵਾਨ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾ ਕੇ ਹੋਰ ਸਿੰਘ ਸਜਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪ ਵੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਸਮੇਂ ਪੰਜ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਰੂਪ ਮੰਨ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾ ਰਹਿ ਕੇ ਸਰਬ-ਵਿਆਪਕ ਤੇ ਅਬਿਨਾਸੀ ਹਸਤੀ ਸ਼ਬਦ ਰੂਪ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਹੋ ਗਿਆ।

ਸਮਾਜਿਕ ਬਰਾਬਰੀ ਲਿਆਉਣਾ ਵੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਇਕ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਸਦਾ ਨੀਵੇਂ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਤੇ ਮਾਣ ਬਖਸ਼ਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਅਖੌਤੀ ਨੀਚ ਜਾਤੀ ਕਹੇ ਜਾਂਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਾਥੀ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ:

ਨੀਚਾ ਅੰਦਰਿ ਨੀਚ ਜਾਤਿ ਨੀਚੀ ਹੂ ਅਤਿ ਨੀਚੁ॥ ਨਾਨਕ ਤਿਨ ਕੈ ਸੰਗਿ ਸਾਬਿ ਵਡਿਆ ਸਿਉ ਕਿਆ ਰੀਸ॥ (ਪੰਨਾ 15) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ

ਭੇਦ-ਭਾਵ ਦੇ ਸਭ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦੇ ਭਰਮ-ਭੇਦ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਗੜੀ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ

ਜਗ੍ਹਾ ਕਲਗੀ ਭਾਈ ਸੰਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਜਾ ਕੇ ਪੰਥ ਦਾ ਜਥੇਦਾਰ ਬਣਾਇਆ ਤੇ ਮਾਣ ਬਖਸ਼ਿਆ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਵੀ ਇਹ ਗੁਣ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨੀਵੀਆਂ ਨੂੰ ਉੱਚੇ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

ਨੀਚਹ ਉਚ ਕਰੈ ਮੇਰਾ ਗੋਬਿੰਦ ਕਾਹੂ ਤੇ ਨ ਡਰੈ॥ (ਪੰਨਾ 1106) ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚ ਇਸਤਰੀ ਜਾਤੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਜਿਆਂ ਦੀ ਮਾਤਾ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵਿਚ ਇਸਤਰੀ ਜਾਤੀ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ ਨੂੰ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਮਾਤਾ ਹੋਣ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ। ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਜੰਗ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮਾਤਾ ਭਾਗੋ ਜੀ ਨੂੰ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਜਥੇਦਾਰ ਥਾਪਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਨਾਲ ਮਾਤਾ ਭਾਗੋ ਜੀ ਨੇ ਆਤਮ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਦੱਖਣ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਨਿਰੰਕਾਰ ਨੂੰ ਭਗਤੀ ਅਰਾਧਨਾ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਇਸੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਰੂਪ-ਰੇਖ ਤੋਂ ਨਿਆਰਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਮੂਰਤੀ, ਮੜੀਆਂ ਆਦਿ ਦੀ ਪੂਜਾ ਛੱਡ ਕੇ ਸਿਰਫ਼ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਅਰਾਧਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ:

ਜਾਗਤ ਜੋਤ ਜਪੈ ਨਿਸ ਬਾਸੁਰ ਏਕ ਬਿਨਾ ਮਨ ਨੈਕ ਨ ਆਨੈ॥ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਤੀਤ ਸਜੈ ਬ੍ਰਤ ਗੌਰ ਮਤੀ ਮਟ ਭੂਲ ਨ ਮਾਨੈ॥ ਤੀਰਥ ਦਾਨ ਦਇਆ ਤਪ ਸੰਜਮ ਏਕ ਬਿਨਾ ਨਹ ਏਕ ਪਛਾਨੈ॥ ਪੂਰਨ ਜੋਤ ਜਗੈ ਘਟ ਮੈ ਤਬ ਖਾਲਸ ਤਾਹਿ ਨ ਖਾਲਸ ਜਾਨੈ॥ (ਤੋਤੀ ਸਵਈਏ)

ਰਾਗ ਨ ਰੂਪ ਨ ਰੇਖ ਨ ਰੰਗ ਨ ਸਾਕ ਨ ਸੋਗ ਨ ਸੰਗਿ ਤਿਹਾਰੇ॥ ਆਦਿ ਅਨਾਦਿ ਅਗਾਧ ਅਭੇਖ ਅਦ੍ਰੈਖ ਜਪਿਓ ਤਿਨ ਹੀ ਕੁਲ ਤਾਰੇ॥9॥

(ਤਵ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸਵਯੇ ਪਾ:10) ਗੁਰੂ ਜੀ ਇਕ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਮਹਾਨ ਯੋਧੇ ਤੇ ਜਰਨੈਲ ਵੀ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਕਿਲ੍ਹੇ ਬਣਵਾਏ, ਹਾਥੀ, ਘੋੜੇ ਤੇ ਸ਼ਸਤਰ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਰਣਜੀਤ ਨਗਾਰੇ 'ਤੇ ਰੋਜ਼ ਡੰਕੇ ਦੀ ਚੋਟ ਲੱਗਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਇਸ ਕਰਕੇ

ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਜ਼ਫ਼ਰਨਾਮਾ' ਜਾਂ ਫਤਹਿ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਨਾ ਤੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਹੈਂ, ਨਾ ਬਹਾਦਰ ਹੈਂ ਤੇ ਨਾ ਚੰਗਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਹੈਂ। ਤੂੰ ਕੁਰਾਨ ਦੀਆਂ ਸਹੁਆਂ ਖਾ ਕੇ ਤੋੜੀਆਂ ਹਨ। ਕੁਰਾਨ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਉਲਟ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਤੂੰ ਪਰਜਾ ਨਾਲ ਬੇ-ਇਨਸਾਫ਼ੀ ਕਰਦਾ ਹੈਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਧਰਮ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੀ ਹੋਇਆ ਜੇ ਮੇਰੇ ਚਾਰ ਬੱਚੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਤੇਰੇ ਜੁਲਮ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜੇ ਖਾਲਸਾ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਹੀਲੇ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣ ਫੋਰ ਕਿਰਪਾਨ ਉਠਾਉਣਾ ਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ, ਹੱਕ ਸੱਚ ਲਈ ਕਿਰਪਾਨ ਉਠਾਈ ਹੈ:

ਚੁ ਕਾਰ ਅਜ ਹਮਰ ਹੀਲੇਤੋ ਦਰ ਗੁਜਸਤਾ॥ ਹਲਾਲ ਅਸਤੁ ਬੁਰਦਨ ਬ ਸਮਸੀਰ ਦਸਤੁ॥ (ਜ਼ਫ਼ਰਨਾਮਾ)

ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਅਰੰਭ ਤੋਂ ਹੀ ਨੇਕੀ ਤੇ ਬਦੀ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਵਿਚ ਟਕਰਾਉ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਸਾਰੇ ਜੰਗ-ਯੁੱਧ ਤੇ ਟਕਰਾਅ ਆਦਿ ਜ਼ੋਰੂ, ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਤਖਤ ਲਈ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰੰਤੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ/ਇਨਕਲਾਬ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਜਬਰ-ਜੁਲਮ, ਕੂੜ-ਕਪਟ, ਅਧਰਮ, ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਮਨੁੱਖੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਜਿਉਣ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ,

ਧਰਮ, ਹੱਕ, ਸੱਚ ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਕਰਨ ਹਿਤ ਅਤੇ 'ਸਭ ਸੁਖਾਲੀ ਵਠੀਆ ਹੁਣਿ ਹੋਆ ਹਲੇਮੀ ਰਾਜ ਜੀਉ' ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨ ਹਿਤ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ 1469 ਈ. ਨੂੰ ਹੋਇਆ।

ਬਾਬਰ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ 1526 ਈ. ਵਿਚ ਮੁਗਲ ਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ 9 ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਹੋਏ। ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ 1675 ਈ: ਵਿਚ ਗੁਰਗੱਦੀ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋਏ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸੀ। ਇਹ ਬਾਬਰ ਦੀ ਛੇਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਬੇ ਕੇ ਤੇ ਬਾਬਰ ਕੇ, ਇਹ ਨੇਕੀ ਤੇ ਬਦੀ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਤਾਕਤਾਂ ਸਮਕਾਲੀ ਸਨ। ਪਹਿਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਹੀ ਬਾਬੇ ਕਿਆਂ ਅਤੇ ਬਾਬਰ ਕਿਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਬਾਬਰ ਦੇ ਜੁਲਮਾਂ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਬਰ ਨੂੰ ਜਮ ਦਾ ਰੂਪ ਦੱਸਿਆ ਸੀ:

ਖੁਰਾਸਾਨ ਖਸਮਾਨਾ ਕੀਆ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੁ ਡਰਾਇਆ॥ ਆਪੇ ਦੋਸੁ ਨ ਦੇਈ ਕਰਤਾ ਜਮੁ ਕਰਿ ਮੁਗਲ ਚੜਾਇਆ॥ (ਪੰਨਾ 360)

ਬਾਬਰ ਦੀ ਚੌਥੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਿਚ ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ 1606 ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮੀਰੀ ਤੇ ਪੀਰੀ

ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਿਰਪਾਨਾਂ ਪਹਿਨੀਆਂ ਤੇ ਬਾਬਰ ਕਿਆਂ ਦੇ ਜੁਲਮ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਸਤਰਬੱਧ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸ਼ਸਤਰ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੁਣ ਸ਼ਸਤਰ ਨਾਲ ਦੇਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। 1675 ਈ. ਵਿਚ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੇ ਰਾਜ ਸਮੇਂ ਬਾਬੇ ਕਿਆਂ ਅਤੇ ਬਾਬਰ ਕਿਆਂ ਦਾ ਟਕਰਾਉ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। 1675 ਈ. ਨੂੰ ਇਸ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਬੁਲਾ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਉਮਰ ਉਸ ਸਮੇਂ 9 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੱਦੀ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਜੁਲਮ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਸੰਕਲਪ ਧਾਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਤੇ ਮੁਗਲ ਫੌਜਾਂ ਨਾਲ ਅਨੇਕ ਯੁੱਧ ਕਰਨੇ ਪਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਸਰਬੰਸ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਪਾਈਆਂ।

ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਬਦੀ ਦਾ ਸਿਖਰ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਰਾਜ ਗੱਦੀ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਖੋਹੀ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਕੇ ਉਹ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਬੜਾ ਹੀ ਕੱਟੜ ਤੇ ਜ਼ਾਲਮ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਤਖਤ ਦੀ ਖਾਤਰ ਆਪਣੇ ਦੋਵੇਂ ਭਰਾ ਦਾਰਾਸ਼ਿਕੋਹ ਤੇ ਮੁਰਾਦ ਕਤਲ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਦਾਰਾਸ਼ਿਕੋਹ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਕਾਬਲ ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਸੀ। ਮੁਰਾਦ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਸੀ।

ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਰਾਦ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਦਾਰਾਸ਼ਿਕੋਹ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਮੁਰਾਦ ਨੂੰ ਵੀ ਮਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਸ਼ਾਹਜਹਾਨ ਨੂੰ ਅੰਤਲੇ 8 ਸਾਲ ਕੈਦ ਵਿਚ ਹੀ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਹੱਕ, ਇਨਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਉਹ ਰਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਵਰਗੀ ਮਹਾਨ ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਰਮਦ ਵਰਗੇ ਫਕੀਰ ਕਤਲ ਕਰਵਾਏ ਸਨ। ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਅਨੇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੁਲਮ ਢਾਲੇ ਸਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇਕੀ, ਸੱਚ, ਤਿਆਗ, ਕੁਰਬਾਨੀ, ਭਗਤੀ ਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਮੁਜੱਸਮੇ ਸਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਅਡੋਲ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਅਸਹਿ ਤੇ ਅਕਹਿ ਦੁੱਖ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕੀਤੇ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਠੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਧਰਮ, ਸਮਾਜ, ਰਾਜਨੀਤੀ, ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸਦਾਚਾਰਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਮਹਾਨ ਕਾਰਜ ਕਰਕੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਵਡਮੁੱਲੀ ਸੇਧ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ। ਮਨੁੱਖ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਪ੍ਰਾਣੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸੁਖ ਦੇਣ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਦਾਤ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਜੀਵਨ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸੁਰਤ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਰੂਪ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜੀਣ ਦਾ ਹੱਕ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਮਹਾਨ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਆਗਮਨ ਪੁਰਬ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਬਲਜਿੰਦਰ ਨਸਰਾਲੀ
ਲੜੀਵਾਰ
ਨਾਵਲ

ਕਰਨਬੀਰ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਖੁੰਡ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਦਿੱਸਿਆ। ਆਪਣੇ ਬੇਜਾਨ ਜਿਹੇ ਹੱਥ ਨੂੰ ਨਵਦੀਪ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਦਾ ਉਹ ਬੋਲਿਆ, "ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਘੋੜੇ ਦੌੜ ਰਹੇ ਨੇ, ਟੱਪ-ਟੱਪ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਘਮਸਾਣ, ਕਿਰਪਾਨਾਂ ਲਿਸਕਦੀਆਂ ਨੇ... ਇਕ ਬੇਪਛਾਣ ਜਿਹੀ ਫੌਜ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਫਿਰੀ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ। ਆਪਾਂ ਕੋਈ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਫੌਜ ਬਣਾਈਏ?"

ਕਰਨਬੀਰ ਹੁਣ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਲਦਾ ਸੀ। ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਮਿਲਣ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕੋਈ ਫਾਰਮੈਲਟੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਚਿਰਾਂ ਬਾਅਦ ਮਿਲਣ ਦੀ ਕੋਈ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਬਿਨਾਂ।

ਨਵਦੀਪ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਕਹੇ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਲ ਜਾਂਦੇ ਰਸਤੇ ਮੁੜ ਕੇ ਉਹ ਪਿੰਡੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਆਇਆ। "ਛੱਡ ਪਰੇ ਕੀ ਪਿਆ ਇਨ੍ਹਾਂ, ਕੀਤੂ ਮਿਸਤਰੀਆਂ, ਛੋਟੂ ਰਾਮਾਂ ਤੇ ਧੂੜ ਭਰੇ ਰਾਹਾਂ ਵਿਚ। ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ ਸੰਦੀਪ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਚਲੇ ਜਾਹ। ਅਮਰੀਕਾ ਜਾ ਕੇ ਕੁਝ ਹੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਤੂੰ ਬਾਪੂ ਦੇ ਸਿਰ ਰਾਣੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਕਰਜ਼ਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਾਹੇਗਾ ਬਲਕਿ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗਰੀਬ ਜੱਟ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਦੇ ਵੀ ਯੋਗ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ," ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਹਾ।

ਉਸ ਕਰਕੇ ਸੰਦੀਪ ਘਰਦਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਝਾਇਆ ਹਰ ਰਿਸ਼ਤਾ ਰੱਦ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਸੰਦੀਪ ਜਿੰਨਾ ਉਸਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਣਾ ਵੀ ਲੋਚਦੀ ਸੀ।

ਰਸਤੇ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਹਰੀਆਂ ਕਚੂਰ ਕਣਕਾਂ ਤੀਜੇ ਪਹਿਰ ਦੇ ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਆਖਰੀ ਕਿਰਨਾਂ ਨੂੰ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਨਾਜ਼ਰ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਦੁਆਲੇ ਪਾਪੂਲਰ ਦੇ ਰੁੱਖ ਰੁੰਡ ਮਰੁੰਡ ਖੜੇ ਸਨ। ਸਰਦੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਰ ਘੱਟਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਟਾਹਣੀਆਂ ਉੱਪਰ ਕੋਮਲ ਟੂਸਿਆਂ ਨੇ ਫੁੱਟਣਾ ਸੀ।

ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਆੜ੍ਹਤੀਆਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਕਸਤੂਰੀ ਲਾਲ ਗਰਗ ਨੂੰ ਉਡੀਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੁਨਸ਼ੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਾਉ ਜੀ ਬੈਂਕ ਤੱਕ ਗਏ ਹੋਏ ਨੇ। ਦੋ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਜੱਟ ਵੀ ਫਰਸ 'ਤੇ ਵਿਛੇ ਪਏ ਚਿੱਟੇ ਕੱਪੜੇ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਅਜੇ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜੀਰੀ ਵੇਚੀ ਸੀ। ਜੀਰੀ ਚੰਗੀ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਅ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਸੀ। ਹਿਸਾਬ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਹਜ਼ਾਰ ਫਿਰ ਉਸ ਵਲ ਖੜ੍ਹਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਆਸ ਸੀ ਕਿ ਜੀਰੀ ਵਿਚ ਬਰਾਬਰ-ਸਰਾਬਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੇ। ਖਰਚੇ ਵਲੋਂ ਉਹ ਪੂਰਾ ਸੰਭਲ ਕੇ ਚੱਲਦੇ। ਜੀਰੀ ਦੀ ਲਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨੌਕਰ ਵੀ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜੀਰੀ ਉਸਨੇ ਤੇ ਸੁਖਦੀਪ ਨੇ ਪਾਲੀ ਸੀ। ਪਾਲਣ ਤੇ ਕਿਹੜਾ ਜ਼ੋਰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਮੋਟਰ ਚਲਾਉਣੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਜਾਂ ਨੱਕ ਮਾਰਨਾ ਹੁੰਦਾ। ਮੋਟਰ 'ਤੇ ਤਾਂ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਬਿਜਲੀ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ, ਦੁਬਾਰਾ ਆਉਂਦੀ ਤਾਂ ਮੋਟਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਚੱਲ ਪੈਂਦੀ।

ਸਪਰੇਅ ਜ਼ਰੂਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਕਰਨੀ ਪਈ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਦਵਾਈ ਹੀ ਡੁਪਲੀਕੇਟ ਸੀ। ਦੂਜੀ ਦਵਾਈ ਠੀਕ ਸੀ, ਪਰ ਸੁਖਦੀਪ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹ ਗਈ ਸੀ। ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਉਹ ਹੱਥਾਂ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਵਾਈ ਛਿੜਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹਾ ਧੋ ਕੇ ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਪਿਆ ਸੀ। ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਅਚਾਨਕ ਸੁਖਦੀਪ 'ਤੇ ਚਲੀ ਗਈ, ਉਹ ਮੁੰਡੇ ਵਲ ਭੱਜਦੀ ਹੋਈ ਬੋਲੀ ਸੀ, "ਮੁੰਡਾ ਤਾਂ ਗਿਆ ਹੱਥੋਂ, ਆਇਉ ਭੱਜ ਕੇ।"

ਸੁਖਦੀਪ ਦਾ ਸਰੀਰ ਤੀਰਕਮਾਨ ਵਾਂਗ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਨਿੰਬੂ ਨਿਚੋੜ ਕੇ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ ਪਾਇਆ। ਗੁਆਂਢੀ ਮੋਟਰ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰੀ। ਏਨਾ ਚੰਗਾ ਹੋਇਆ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਉਲਟੀ ਆ ਗਈ। ਉਲਟੀ ਆਉਂਦੀ ਸਾਰ ਹੀ ਅੰਗਾਂ ਦਾ ਅਕੜਾ ਘਟ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਸਕੂਟਰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ। ਗੁਆਂਢੀ ਮੋਟਰ ਵਾਲਾ ਨਾਜ਼ਰ ਸੁਖਦੀਪ ਨੂੰ ਵਿਚਕਾਰ ਬੈਠਾ ਕੇ ਪਿੱਛੇ ਬੈਠ ਗਿਆ।

"ਖੰਨੇ ਸਰਕਾਰ 'ਚ ਲੈ ਚੱਲੀਏ?" ਉਸਨੇ ਸਕੂਟਰ ਭਜਾਉਂਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ।

"ਸਰਕਾਰ 'ਚ ਕੀਹਨੇ ਪੁੱਛਣਾ, ਤੂੰ ਦੇਰਾਹੇ ਚੱਲ ਸਿੰਧੂ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ। ਮੁੰਡਾ ਬਚਜੂ, ਪੈਸੇ ਨਾ ਦੇਖ", ਨਾਜ਼ਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ।

ਸਿੰਧੂ ਹਸਪਤਾਲ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਖੜੇ ਪੈਰ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਮੰਗ ਲਿਆ ਸੀ। ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਨੇ

ਦੇਰਾਹੇ ਦੇ ਇਕ ਜਾਣੂ ਤੋਂ ਲਿਆ ਕੇ ਪੈਸੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਏ। ਮੁੰਡਾ ਠੀਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਛੁੱਟੀ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਹੋਰ ਦੇਣਾ ਪਿਆ।

ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਪਿਆ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਬਾਹਰ ਖਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਕਣਕ ਦੀ ਟਰਾਲੀ ਵਲ ਦੇਖਣ ਲੱਗਾ। ਕੋਈ ਤਕੜਾ ਜੱਟ ਹੋਊ ਜਿਹੜਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਣਕ ਸੰਭਾਲੀ ਬੈਠਾ। ਉਸਨੇ ਲੱਖਣ ਲਾਇਆ। ਏਥੇ ਤਾਂ ਫਸਲ ਕਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਵਾੜ ਹੋਈ। ਕੰਬਾਈਨ ਤੋਂ ਵਢਾਈ, ਚੱਲ ਸਿੰਧੀ ਮੰਡੀ। ਦੋ ਪੱਲੇਦਾਰ ਝਾੜੂ ਲਾ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਦੋ ਹੋਰ ਟਰਾਲੀ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਕੁੜਤੇ ਪਜਾਮੇ ਤੇ ਕੱਢਵੀਂ ਜੁੱਤੀ ਵਿਚ ਸਜਿਆ ਜੱਟ ਢਾਕਾਂ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖੀ ਖੜਾ ਸੀ। ਕੁੜਤੇ ਉੱਪਰ ਦੀ ਉਸਨੇ ਜੈਕਟ ਪਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਚੰਗੀ ਮਹਿੰਗੀ ਲੋਈ ਟਰੈਕਟਰ ਦੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਪਈ ਸੀ।

ਟਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਟਰੈਕਟਰ ਯਾਦ ਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਅਜੇ ਤੱਕ ਟਰੈਕਟਰ ਦੇ ਕਈ ਸੰਦ ਸੰਭਾਲੀ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸੁਖਦੀਪ ਨੇ ਜਿੱਦ ਕਰਕੇ ਹੈਰੋਂ ਤੇ ਕਣਕ ਬੀਜਣੀ ਡਰਿਲ ਚੁਕਵਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਕਹਿੰਦਾ 'ਬਾਪੂ ਟਰੈਕਟਰ ਨਹੀਂ ਆਪਾਂ ਤੋਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਹੁਣ। ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਹੀ ਵਹਾਇਆ ਕਰਾਂਗੇ।' ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਰੈਸਰ ਵੀ ਵੇਚਣਾ ਚਾਹਿਆ ਸੀ ਪਰ ਬਰੈਸਰ ਹੁਣ ਕੌਣ ਖਰੀਦਦਾ ਸੀ। ਲੋਕ ਕੰਬਾਈਨ ਤੋਂ ਵਢਾਈ ਕਰਾ ਕੇ ਤੂੜੀ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨ ਤੋਂ ਤੂੜੀ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਸਨ।

ਕਸਤੂਰੀ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਆਇਆ। ਉਸਨੇ ਹੱਥ ਵਾਲੇ ਝੋਲੇ ਨੂੰ ਲੋਹੇ ਦੇ ਗੱਲੇ ਵਿਚ ਉਲਟ ਦਿੱਤਾ। ਚਿੱਟੇ ਗੱਦੇਦਾਰ ਥੋਮੜੇ ਜਿਹੇ ਉੱਪਰ ਉਹ ਚੁੱਪ ਮਾਰ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ।

"ਹਾਂ ਬਈ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ, ਕਿਵੇਂ ਆਉਣਾ ਹੋਇਆ?" ਉਹ ਸਾਮੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਹੋਇਆ। "ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਕੋਲ ਹੋਰ ਕਿਹੜੇ ਕੰਮ ਆਉਣਾ ਹੋਇਆ, ਸੇਠ ਜੀ", ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਨਿਮਰ ਜਿਹਾ ਹੋ ਕੇ ਬੋਲਿਆ।

"ਕਣਕ ਕਿਵੇਂ ਖੜੀ ਐ? ਕੋਈ ਬਿਮਾਰੀ ਠਿਮਾਰੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ?" ਸੇਠ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

"ਰੱਬ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਜੀ, ਕਣਕ ਤਾਂ ਸੁੱਖ ਨਾਲ ਵਧੀਆ ਖੜੀ ਐ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਘਰ ਦੇ ਖਰਚੇ ਵਾਸਤੇ ਪੈਸੇ ਲੈਣ ਆਇਆ ਸੀ, ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਾਸਤੇ ਫੀਡ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣੀ ਐ ਹੋਰ ਵੀ ਘਰੇਲੂ ਸੌਂਦੇ ਮੁੱਕੇ ਪਏ ਨੇ।"

"ਖਰਚਾ ਸੰਭਲ ਕੇ ਕਰਿਆ ਕਰੋ, ਜੇ ਹੁਣ ਤੋਂ ਈ ਮੰਗਣ ਲੱਗ ਪੈ, ਫਿਰ ਕਣਕ ਕਦ ਆਈ?" ਸੇਠ ਨੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਉਂਗਲੀ ਮਾਰੀ।

"ਖਰਚਾ ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਐ, ਉਹੀ ਕਰੀਦੇ ਪਰ ਕੀ ਕਰੀਦੇ ਸਾਲਾ ਲੂਣ ਤੇਲ ਈ ਨੀਂ ਸਾਹ ਲੈਣ ਦਿੰਦਾ।"

"ਸੰਭਲ ਕੇ ਚੱਲਾਂਗੇ ਤਾਂ ਹੀ ਭਾਈ ਬਚਾਂਗੇ, ਨਹੀਂ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਅੱਧੇ ਜੱਟ ਲਿਫਾਫੇ ਬਣੇ ਪਏ ਨੇ। ਉੱਪਰੋਂ ਸਭ ਠੀਕ ਠਾਕ ਲੱਗੂ ਪਰ ਅੰਦਰੋਂ ਖਾਲੀ ਲਿਫਾਫੇ" ਇਕ ਪਰੇ ਬੈਠਾ ਅੱਧ-ਖੜ ਜੱਟ ਬੋਲਿਆ।

"ਜੱਟ ਦੀ ਜੂਨ ਹੀ ਮਾੜੀ ਐ, ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਆ ਸੇਠ ਜੀ, ਜਿਹੜੇ ਸਾਲ ਅਸੀਂ ਦੋਵਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਖੇਤੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਐ ਉਸ ਤੋਂ ਸਾਲ ਕੁ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆੜ੍ਹਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਚਰਨ ਦਾਸ ਆ ਕੇ ਗਿਆ ਸੀ ਬਈ ਸਾਡੇ ਸਿਟਿਆ ਕਰੋ ਫਸਲ। ਅੱਜ ਦੇਖ ਲੋ ਚਰਨ ਦਾਸ ਅੱਡ ਆੜ੍ਹਤ ਕਰੀ ਬੈਠਾ, ਥੋਡਾ ਫਿਰ ਦੇਖ ਲੈ ਸ਼ੈਲਰ ਵੀ, ਇਕ ਟਰੈਕਟਰਾਂ ਦੀ ਏਜੰਸੀ", ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ।

ਕਸਤੂਰੀ ਕੁਸ਼ ਨੂੰ ਬੋਲਿਆ, ਬੈਠਾ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਫਿਰ ਮੁਸਕਰਾਉਣਾ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਪੜਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਸੋਚਣ ਲੱਗਾ।

"ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਚਾਹੀਦੇ ਨੇ?" ਉਸਨੇ ਗੱਲੇ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਫਿਰ ਬੰਦ ਕੀਤਾ। ਵਹੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਉਸਦੇ ਵਰਕੇ ਪਰਤਣ ਲੱਗਾ।

"ਪੰਜ ਕੁ ਹਜ਼ਾਰ ਤਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਈ ਐ, ਮਹੀਨਾ ਨਿਕਲਜੂਗਾ ਫੇਰ", ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ।

"ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਲੈਜਾ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ, ਸੰਭਲ ਕੇ ਚੱਲੋ। ਬਹੁਤ ਨੇ ਏਨੇ ਕੁ ਨਾਲ ਸਾਰ," ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਟੁੱਟਦੀ ਜਾਂਦੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਸੇਠ ਉਸ ਵਲ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਫਸਾਉਣ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਵਹੀ ਵਿਚ ਕੁਝ

ਲਿਖਿਆ ਤੇ ਵਹੀ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਪਰੇ ਰੱਖਦਿਆਂ ਗੱਲਾ ਖੋਲ੍ਹ ਲਿਆ। ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਗਿਣਕੇ ਉਸਨੇ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫੜਾ ਦਿੱਤਾ। ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਬੋਲਿਆ ਨਹੀਂ। ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੜਾ ਸੀ ਕਿ ਸੇਠ ਮੰਗੀ ਹੋਈ ਰਕਮ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ। ਉਸਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਈਆ ਵਧ ਮੰਗਿਆ ਸੀ।

ਉਥੋਂ ਤੁਰ ਕੇ ਉਹ ਮੰਡੀ ਦੇ ਗੇਟ ਦੇ ਨੇੜੇ ਫੀਡ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਆ ਗਿਆ। ਫੀਡ ਦੀ ਇਕ ਬੋਰੀ ਉਸਨੇ ਕੱਢਵਾ ਲਈ। ਬੋਰੀ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਉਸਨੇ ਬੋਰੀ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਵਾ ਦਿੱਤੀ। ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਨੂੰ ਨਿਗੂ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਆਪ ਉਹ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਪਿੰਡ ਦੀ ਟਰਾਲੀ ਦੇਖਣ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਸਾਰੀ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਗੋੜਾ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੂੰ ਇਕ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਲੰਬੜਦਾਰਾਂ ਦੀ ਟਰਾਲੀ ਖੜ੍ਹੀ ਦਿਸੀ। ਉਹ ਲੰਬੜਦਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲੱਗਾ। ਉਹ ਦੁਕਾਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਾਹਰ ਏਧਰ ਉੱਪਰ ਝਾਕ ਕੇ ਦੇਖਿਆ। ਉਹ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਟਰੈਕਟਰ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹਕੇ ਉਸਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਲੱਗਾ।

ਖਾਸੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਲੰਬੜਦਾਰਾਂ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਜਗਦੇਵ ਆਪਣੇ ਨੌਕਰ ਨਾਲ ਤੁਰਿਆ ਆਉਂਦਾ ਦਿਸਿਆ। ਨੌਕਰ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਮੁਗਲੈਲ ਦੀਆਂ ਪੀਪੀਆਂ ਸਨ।

"ਜਗਦੇਵ ਕਦ ਕੁ ਜਾਣੈ ਭਾਈ ਪਿੰਡ ਨੂੰ, ਜਾਂਦਾ ਹੋਇਆ ਮੇਰੀ ਇਕ ਫੀਡ ਦੀ ਬੋਰੀ ਰੱਖਵਾਲੀਂ ਟਰਾਲੀ 'ਚ", ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ।

"ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਚਾਚਾ ਟੈਮ ਲੱਗੂ, ਨਾਲੇ ਸਾਡਾ ਆਪਣਾ ਸਮਾਨ ਈ ਬੜੇ। ਖਾਦ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣੀ ਐ। ਜਗ੍ਹਾ ਈ ਨੀਂ ਬਚਦੀ", ਜਗਦੇਵ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਅੱਖ ਨਹੀਂ ਮਿਲਾਈ। ਭਈਏ ਤੋਂ ਪੀਪੀਆਂ ਫੜਕੇ ਟਰਾਲੀ ਦੇ ਅੱਗੇ ਬਣੇ ਬਕਸੇ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਲੱਗਾ।

ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ। ਉਜ ਖੜਾ-ਖੜਾ ਉਸਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਜਗਦੇਵ ਆੜ੍ਹਤ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਅੰਦਰ ਚਲਿਆ ਗਿਆ।

ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਕੁਝ ਪਲ ਹੋਰ ਖੜਾ ਰਿਹਾ ਫੇਰ ਉੱਪਰ ਨੂੰ ਚੱਲ ਪਿਆ ਜਿਧਰ ਘੁਮਿਆਰਾਂ ਦੇ ਰੋਹੜੇ ਖੜੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।

ਨੂਰਦੀਨ ਘੁਮਿਆਰ ਦਾ ਰੋਹੜਾ ਖੜ੍ਹਾ ਉਸਨੂੰ ਦਿਸ ਪਿਆ। ਪਿੱਛੇ ਚਾਹ ਦੀ ਰੋਹੜੀ ਤੇ ਨੂਰਦੀਨ ਬੈਠਾ ਬੀੜੀ ਪੀ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦੁਕਾਨ ਸਮਝਾਈ।

"ਆਪਾਂ ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਬੋਰੀ ਤਾਂ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਚੁੱਕ ਲਵਾਂਗੇ। ਤੁਸੀਂ ਹੋਰ ਕੰਮ ਕੋਈ ਜੇ ਕਰਨੈ ਤਾਂ ਕਰ ਆਉ", ਨੂਰਦੀਨ ਨੇ ਕਿਹਾ।

"ਠੀਕ ਐ ਫੇਰ ਮੈਂ ਸੌਂਦੇ ਖਰੀਦ ਲਿਆਵਾਂ", ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਤੇ ਸੌਂਦਿਆਂ ਵਾਲਾ ਝੋਲਾ ਹੱਥ ਵਿਚ ਫੜਕੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਲ ਹੋ ਤੁਰਿਆ।

ਤੀਜੇ ਕੁ ਪਹਿਰ ਉਹ ਰੋਹੜਾ ਲੱਦ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ। ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਬੱਸ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਉਹ ਕਿਰਾਇਆ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਲਾਲਚ ਕਰ ਗਿਆ। ਰੋਹੜੇ ਉੱਤੇ ਹੀ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ

ਚਾਰ ਜਣੇ ਗਏ ਸਨ ਸਕੂਟਰਾਂ 'ਤੇ। ਦਰਬਾਰੇ ਕਾਮਰੇਡ ਦਾ ਵੱਡਾ ਮੁੰਡਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੀ ਇਸ ਨਵੀਂ ਬਣੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਮਾਲਵਾ ਇਕਾਈ ਦਾ। ਉਹੀ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ ਸੀ ਸੁਖਦੀਪ ਨੂੰ।

ਅਜੇ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਹੋਰੀ ਇਕੋ ਲਾਹਾ ਹੀ ਟੱਪੇ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੰਬੜਦਾਰਾਂ ਦਾ ਟਰੈਕਟਰ ਆਉਂਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ। ਨਵੀਂ ਬਣੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਟਰੈਕਟਰ ਟਰਾਲੀ ਨੂੰ ਘੜੀਸੀ ਤੁਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਹੀ ਪਲ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਟਰੈਕਟਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਰੜ ਕੇ ਲੰਘ ਜਾਵੇਗਾ।

ਨਵਦੀਪ ਨੂੰ ਜੂਨ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ. ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਅਵਾਰਡ ਹੋ ਗਈ। ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਉਸਨੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਪੋਸਟ 'ਤੇ ਅਪਲਾਈ ਕੀਤਾ। ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਮੈਰਿਟ ਵਧ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਰਿਜੈਕਟ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਪੋਸਟ 'ਤੇ ਇਕ ਅਕਾਲੀ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਭਤੀਜਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਅਪਲਾਈ ਕੀਤਾ। ਉਥੋਂ ਵੀ ਰਿਜੈਕਟ ਹੋ ਗਿਆ।

"ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਈ ਸੀ ਇੰਟਰਵਿਊ?" ਸੰਦੀਪ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

"ਉਹ ਕੌਫ਼ੀ ਹਾਊਸ ਦੇ ਬਾਹਰ ਬਣੇ ਸੀਮਿੰਟ ਬੈਂਚ ਉੱਪਰ ਦਰੱਖਤਾਂ ਦੀ ਛਾਵੇਂ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਹੋਰ ਵੀ ਏਧਰ ਉੱਪਰ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਸਨ।

"ਇੰਟਰਵਿਊ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੋਈ ਸੀ।"

"ਫਿਰ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੋਈ?"

"ਕਹਿੰਦੇ ਪੱਗ ਬੰਨਣੀ ਪਊ ਤੇ ਦਾਹੜੀ ਰੱਖਣੀ ਪਊ", ਨਵਦੀਪ ਨੇ ਕਿਹਾ।

"ਤੇਰੀ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਹਿੰਦੂ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਤੂੰ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ", ਸੰਦੀਪ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਵਲ ਦੇਖਿਆ ਜਿਥੇ ਨਿੱਕੀ ਨਿੱਕੀ ਦਾਹੜੀ ਉਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਕਿੰਨੀ ਹੀ ਦੇਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਨਾ ਬੋਲਿਆ ਉਹ ਚੁੱਪ-ਚੁੱਪ ਬੈਠੇ ਗੈਲਰੀ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਰਹੇ।

"ਨਵਦੀਪ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਇਕ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਬੋਲ ਕਰਾਂ?"

ਨਵਦੀਪ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ਵਲ ਝਾਕਣ ਲੱਗਾ। ਕੁਝ ਪਲ ਝਾਕਦਾ ਰਿਹਾ ਫਿਰ ਬੋਲਿਆ, "ਕਰ।"

"ਮੈਂ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਆਂ। ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਕ ਦੋਸਤ ਦੀਆਂ ਸਨੈਪਸ ਭੇਜੀਆਂ ਨੇ। ਉਹ ਮੁੰਡਾ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਇੰਡੀਆ ਆ ਰਿਹੈ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿਚ। ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਕੋਲ ਮੇਰੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਦੇਖ ਲਈਆਂ ਸੀ, ਉਹ ਰਾਜੀ ਐ। ਪਰ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਆਂ ਕਿ ਮੈਂ ਮੰਮੀ-ਪਾਪਾ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਾਵਾਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗੂਗਾ। ਮੈਂ ਵੇਟ ਕਰ ਸਕਦੀ ਆਂ। ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾ ਕੇ ਤੈਨੂੰ ਬੁਲਾ ਸਕਦੀ ਆਂ, ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸ ਕਿ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਏ?" ਆਖਦਿਆਂ ਉਹ ਨਵਦੀਪ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਝਾਕੀ।

"ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਭਾਵੇਂ ਤੂੰ ਕਦੇ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸੰਦੀਪ ਪਰ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸੋਚ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ। ਤੂੰ ਏਨੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕੁੜੀ ਏਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸੋਚੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਮੈਂ ਅਮਰੀਕਾ..." ਉਹ ਚੁੱਪ ਕਰ ਗਿਆ, ਫੇਰ ਦੂਰ ਦੇਖਦਾ ਹੋਇਆ ਬੋਲਿਆ,

"ਮੈਂ ਏਥੇ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਦੋ ਚਾਰ ਹੋਵਾਂਗਾ।"

"ਪਰ ਤੈਨੂੰ ਏਥੇ ਨੌਕਰੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣੀ?" ਸੰਦੀਪ ਬਾਹਰੋਂ ਸਹਿਜ ਸੀ,

"ਪ੍ਰੋ. ਗਿੱਲ ਵਰਗੇ ਤੈਨੂੰ ਚੋਰ ਆਖਣਗੇ।"

"ਤੂੰ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਹਾਂ ਕਹਿ ਦੇ", ਨਵਦੀਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਤੇ ਉਥੋਂ ਉਠ ਕੇ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਲ ਤੁਰ ਪਿਆ।

ਰੇਡੀਉ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੀ ਪਾਰਟ ਟਾਈਮ ਨੌਕਰੀ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਹੋਈ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਜਿਥੇ ਕਿਤੇ ਪੋਸਟ ਨਿਕਲਦੀ ਉਹ ਅਪਲਾਈ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਉਹ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦੇ ਰੀਡਿੰਗ ਹਾਲ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਸ਼ਾਮ ਵੇਲੇ ਜੂਨੀਅਰ ਮੁੰਡੇ ਆ ਜਾਂਦੇ। ਕਈ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਸਮਝਣਾ ਹੁੰਦਾ, ਕਈ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਨਵੀਂ ਪੜ੍ਹੀ ਕਿਤਾਬ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਚੱਲਦੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਸਿਡੀਕੇਟ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਫੀਸਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਇਸ ਫੈਸਲੇ

'ਤੇ ਕੇਂਦਰਤ ਹੋ ਗਿਆ।

ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸਟੂਡੈਂਟ ਯੂਨੀਅਨ ਖੜੀ ਕਰ ਲਈ। ਕੁਝ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਵੀ ਸਰਗਰਮ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਨਵਦੀਪ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਨਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਬਣਾ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ। ਆਪਾਂ ਕਿਉਂ ਇੰਨੇ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਪਏ ਹਾਂ। ਸਰਕਾਰ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਤ-ਪਾਤ, ਰੰਗ ਨਸਲ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਵੰਡ ਕੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਆਪਾਂ ਇਕੋ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲਈ ਵੀਹ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਹੋਈਏ। ਆਪਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਲੱਖ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਧ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋਈਏ ਪਰ ਪੋਲੀਟੀਕਲੀ ਮਾਰ ਖਾਈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਕਨਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਬਣ ਗਈ। ਇਕ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੈਂਪਸ ਵਿਚ ਰੋਸ ਰੈਲੀ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰੈਲੀਆਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਗਰੀਬ ਤੇ ਮੱਧ ਵਰਗੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਆਏ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ ਕਨਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਤਕੜੀ ਫੀਡ-ਬੈਕ ਦਿੱਤੀ।

ਕਨਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮੋਹਰੀ ਮੁੰਡੇ ਰਾਤ ਬਰਾਤੇ ਨਵਦੀਪ ਕੋਲ ਆ ਜਾਂਦੇ। ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਵਿਚਾਰਦੇ।

ਸ਼ਾਮੀਂ ਹੋਸਟਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਉਹ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਦੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਰੀਆਂ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਦੇ ਮੋਹਰੀ ਮੁੰਡੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ। ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਹੋਸਟਲ ਵਿਚ ਕੁੜੀਆਂ ਵੀ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਤੇ ਬਿਆਨਾਂ ਉੱਪਰ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ।

ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਅਖ਼ਬਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਪੇਸ ਜਾਂ ਤਾਂ ਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਜਾਂ ਫਿਰ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਖ਼ਬਰ ਬਣਾ ਕੇ ਅੰਦਰਲੇ ਕਿਸੇ ਪੇਜ 'ਤੇ ਆਮ ਜਿਹੀ ਖ਼ਬਰ ਬਣਾ ਕੇ ਛਪਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਬੁਲਾਰਾ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਨਿਸ਼ਾੰਤ ਇਸ ਦਾ ਕੋਰਸਪੋਂਡੈਂਟ ਸੀ।

"ਤੂੰ ਸਾਡੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਸਹੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ?" ਨਵਦੀਪ ਨੇ ਦੋ ਟੁੱਕ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਂਗ ਕਿਹਾ।

"ਮੈਂ ਸਹੀ ਕਰਦਾਂ। ਐਡੀ ਸਟੇਰੀ ਬਣਾ ਕੇ ਭੇਜਦਾਂ। ਉਹ ਨਹੀਂ ਛਾਪਦੇ," ਨਿਸ਼ਾੰਤ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ।

"ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਛਾਪਦੇ।"

"ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਖ਼ਬਾਰ ਐ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਐ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀ.ਸੀ. ਐ।"

"ਇਹ ਕੀ ਗੱਲ ਹੋਈ", ਨਵਦੀਪ ਖਿੜ ਗਿਆ। ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੋਣ ਤੱਕ ਉਹੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ। ਘਰ ਵਿਚ ਉਹ ਅਖ਼ਬਾਰ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਸਾਲ ਤੋਂ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਉਸਨੂੰ ਉਸ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨਾਲ ਇਕ ਲਗਾਅ ਵੀ ਸੀ।

ਰੇਡੀਉ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਨਵਦੀਪ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਧਰ ਜਾਵੇ। ਉਸਦਾ ਆਪਣਾ ਕਮਰਾ ਅਰਬਨ ਅਸਟੇਟ ਫੇਜ਼ ਟੂ ਵਿਚ ਸੀ। ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਸ਼ਾੰਤ ਆਪਣਾ ਫਲੈਟ ਛੱਡ ਕੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਇਕ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਸਬ-ਐਡੀਟਰ ਦੀ ਪੋਸਟ 'ਤੇ ਚਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਜਾਣ ਬਾਅਦ ਹੀ ਨਵਦੀਪ ਨੇ ਫੇਜ਼ ਟੂ ਵਿਚ ਇਕ ਕਮਰਾ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲਿਆ ਸੀ।

ਸੂਰਜ ਫੇਜ਼ ਟੂ ਦੇ ਪਰਲੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੁੰਦ ਵਿਚ ਛਿੱਪੇ ਵਰਗਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਕਦਮ ਪੁੱਟੇ। ਅਖੀਰ ਉਸਨੇ ਸੰਦੀਪ ਕੋਲ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਸੰਦੀਪ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਉਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਵੀ ਪਿੰਡ ਗਈ ਹੋਈ ਸੀ।

ਰੇਡੀਉ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਉਹ ਸੰਦੀਪ ਦੇ ਫਲੈਟ ਵਲ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਸੜਕ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕੋਠੀਆਂ ਸਨ। ਪੁੰਦ ਦਾ ਸੰਘਣਾ-ਪਣ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਪੌਸ਼ ਏਰੀਆ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਕੋਠੀਆਂ ਵਿਚ ਏਨੀ ਚੁੱਪ ਸੀ, ਇੰਜ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਇਥੇ ਕੋਈ ਰਹਿੰਦਾ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਰੌਸ਼ਨੀ ਜਗ ਰਹੀ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਾਦੀ ਲਈ ਦਸਤੋਵਸਕੀ ਦੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ

ਸਫਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ

ਤੋਤਲੀਬੀਨ ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਰੈਂਗਲ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਹੀ ਬਾਅਦ ਦਸਤੋਵਸਕੀ ਦੀ ਗੁਪਤ ਫਾਈਲ ਵਿਚ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਇਹ ਹੁਕਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

“ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਲਾਮਤ ਇਹ ਹੁਕਮ ਕਰਨ ਲਈ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਇਕ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਫੀਓਦੋਰ

ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਮੋਸ਼

ਦਸਤੋਵਸਕੀ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਕੇ ਸੈਕਿੰਡ ਆਰਮੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਰਜਮੈਂਟ ਵਿਚ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਦਾ ਰੈਂਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਸੰਭਵ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਚੌਥੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਰੈਂਕ ਨਾਲ ਫੌਜ ਵਿਚੋਂ ਬਦਲ ਕੇ ਸਿਵਲ ਦੀ ਕੋਈ ਨੌਕਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਦੋਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਉਸਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਰਚਨਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰਚਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।”

ਪਰ ਅੱਗੋਂ ਇਸ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਇਹ ਗੱਲ ਜੋੜ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਤੱਕ ਦਸਤੋਵਸਕੀ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਉਸਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਕੇਵਲ ਅਜਿਹੀ ਸਥਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਉਸਦੀ ਬੇਨਤੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਲਈ ਅੱਗੇ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਤੋਤਲੀਬੀਨ ਨੂੰ ਲਿਖੀ ਉਸਦੀ ਚਿੱਠੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਦਸਤੋਵਸਕੀ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਅਧਿਕਾਰ ਬਹਾਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਬਿਨਾਂ ਉਹ ਹੁਣ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਅਫ਼ਸਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਜਗਤ ਵਿਚ ਉਸਦੀ ਕੋਈ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਨਹੀਂ।

ਪੱਛਮੀ ਸਾਇਬੇਰੀਆ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਆਰਮੀ ਹੈਂਡਕੁਆਟਰ ਵਲੋਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਇਹ ਹੁਕਮ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਪਾਹੀ ਦਸਤੋਵਸਕੀ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਕੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਦਸਤੋਵਸਕੀ 30 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਦੀ ਵਰਦੀ ਪਾ ਕੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਖੁਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਉਹ ਮਾਰੀਆ ਨੂੰ ਇਕ ਖਾਸ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਬਣ ਕੇ ਮਿਲਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। 9 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਉਹ ਰੈਂਗਲ ਨੂੰ ਲਿਖਦਾ ਹੈ- “ਮਾਰੀਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੁਣ ਮੈਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦਾ। ਹਰ ਵੇਲੇ ਇਹੀ ਸੋਚਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਦ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਜਾ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਾਂ ਅਤੇ ਉਸਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਾਂ। ਮੈਂ ਦੁਖੀ ਆਦਮੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਇਕ ਬਿਮਾਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਮੇਰੇ ਵੱਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ।”

ਉਸੇ ਹੀ ਦਿਨ ਉਹ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਲਿਖਦਾ ਹੈ: “ਅਜੇ ਵੀ ਮੈਂ ਉਸ ਦੇਵੀ ਵਰਗੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਹੜੀ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਦੁੱਖ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਅਟੱਟ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਦੋ ਦੁਖੀ ਰੂਹਾਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਬਣ ਕੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਦੁੱਖ ਭੁੱਲ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਲਈ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਭਰਿਆ ਜੀਵਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਦੀ ਵਰਦੀ ਵਿਚ ਸਜਿਆ ਨਵੰਬਰ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਉਹ ਮਾਰੀਆ ਕੋਲ ਕੁਜ਼ਨੀਤਸਕ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ। ਪੂਰੇ ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਉਹ ਮਾਰੀਆ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਾਲਤ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਕਾਇਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਪੁਸ਼ਿੱਧ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਹੈ। ਪਰ ਮਾਰੀਆ ਉਸਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਇਉਂ ਸੁਣਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਸਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਖਾਸ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਦਸਤੋਵਸਕੀ ਸਮਝ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਵਰਗੂਕੋਵ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਦੁਬਿਧਾ ਵਿਚ ਹੈ। ਅਜੇ ਵੀ ਉਹ ਦੋ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਨੂੰ ਚੁਣਨ ਵਿਚ ਅਸਮਰੱਥ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਦਸਤੋਵਸਕੀ ਨੂੰ ਉਹ ਪ੍ਰੇਮੀਨੀ ਨਾਲ ਬੱਝੀ ਹੋਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਸਵੈ-ਵਿਰੋਧੀ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੇ ਭੰਵਰ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਸੀ ਹੋਈ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਔਰਤ ਅੰਦਰ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਸੰਘਰਸ਼ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਅਧਖਤ ਉਮਰ ਦਾ ਲੇਖਕ ਦਸਤੋਵਸਕੀ ਹੈ ਜੋ ਹੁਣ ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਫਸਰ ਦੀ ਵਰਦੀ ਪਾਈ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸੋਹਣਾ ਸੁਨੱਖਾ ਲਿਸ਼-ਲਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਜਵਾਨੀ

ਵਾਲਾ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗੂਕੋਵ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇਕ ਗਰੀਬ ਅਧਿਆਪਕ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਕਿ ਉਹ ਅਧਖਤ ਉਮਰ ਦੇ ਬਿਮਾਰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਚੁਣੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਉਮਰ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਗਰੀਬ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ।

ਪਰ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਸੂਝ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦਸਤੋਵਸਕੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਸੂਝਵਾਨ, ਪੜ੍ਹੀ ਲਿਖੀ, ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਿਰਦਾਰ ਵਾਲੀ ਮਾਰੀਆ ਘੱਟ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਰੰਗੀਣ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਚੁਣੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਸਦੇ ਆਤਮਿਕ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਉੱਚਾ ਨਹੀਂ ਉੱਠ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਸੱਚਾ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਉਹ ਰੈਂਗਲ ਨੂੰ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, “ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਪੂਰਾ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਵਰਗੂਕੋਵ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਲਿਖੀਆਂ ਉਸਦੀਆਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਉਹ ਕੋਈ ਗੱਲ ਛੁਪਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ। ਮੈਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਔਰਤ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਬੌਧਿਕ, ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਔਰਤ ਨੂੰ ਪਛੋਤੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪੇਂਡੂ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣਾ ਸੱਚਮੁੱਚ ਪਾਪ ਹੋਵੇਗਾ।”

ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਉਹ ਵਰਗੂਕੋਵ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਖੁਦ ਉਸਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਹੈ। ਮਾਰੀਆ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਭ ਕੁਝ ਉਸਦੀਆਂ ਆਸਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਦਸਤੋਵਸਕੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਵਰਗੂਕੋਵ ਆਪਣੇ ਆਪ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਿਆਰ ਦੀ ਇਸ ਕੁਰਬਾਨੀ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਵਰਗੂਕੋਵ 'ਤੇ ਤਰਸ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਰਨੀ ਕਿੰਨਾ ਔਖਾ ਫੈਸਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਵਰਗੂਕੋਵ ਦੇ ਜ਼ਖਮੀ ਦਿਲ ਉੱਤੇ ਮੱਲੂਮ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੀਤੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਰੈਂਗਲ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਦਕਿਸਮਤ ਵਰਗੂਕੋਵ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰੇ। ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਵਾਲੀ ਨੌਕਰੀ ਦਿਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਵਰਗੂਕੋਵ ਦਾ ਹੁਣ ਇਕ ਭਰਾ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵਧ ਪਿਆਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਤ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਨਸ਼ਿਆਇਆ ਅਤੇ ਸ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰਸਮ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦਾ ਹੋਇਆ ਉਹ ਉਥੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਸੌਖਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ। ਫਿਰ ਅਜਿਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਪੈਸਾ ਹੀ ਹਰ ਗੱਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੋਰ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਣ ਉਸਨੂੰ ਵਧੀਆ ਮਕਾਨ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਘਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜਾਉਣ ਲਈ ਫਰਨੀਚਰ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ ਖਰੀਦਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਗਰੀਬੀ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਸਰ ਕਰ ਰਹੀ ਆਪਣੀ ਲਾੜੀ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ ਵਰੀ ਖਰੀਦਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੱਥ-ਕੰਨਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਗਹਿਣੇ ਵੀ ਖਰੀਦਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਤੋਂ ਪਤਨੀ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਮਾਰੀਆ ਨੂੰ ਕੁਜ਼ਨੋਸਤਕ ਤੋਂ ਇਥੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ 1400 ਮੀਲ ਲੰਬੇ ਸਫ਼ਰ ਲਈ ਤਿੰਨ ਘੋੜਿਆਂ ਵਾਲੀ ਅਰਾਮਦਾਇਕ ਬੱਝੀ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਸ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਲਈ ਪੈਸਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਹ ਇਕ ਸਿਪਾਹੀ ਦਾ ਰਾਸ਼ਨ ਖਾਣ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਪੱਲੇ ਕੋਈ ਜਮ੍ਹਾਂ ਪੁੰਜੀ ਨਹੀਂ।

ਸਾਰੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਲਗਾ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਏਨੀ ਕੁ ਰਕਮ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਸਨੂੰ ਮਾਇਕ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਮਾਸਕੋ ਅਤੇ ਪੀਟਰਜ਼ਬਰਗ ਰਹਿਣ

ਵਾਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੱਸ ਕੇ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਉਹ ਦਿਨ ਰਾਤ ਇਕ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕੋਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਮੁਹਿੰਮ ਫਤਹਿ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ। ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਹ ਇਉਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਮਹਾਂਯੁੱਧ ਲੜਨਾ ਹੋਵੇ।

ਆਪਣੀ ਸ਼ਾਦੀ ਦਾ ਜਿੰਨਾ ਉਸਨੂੰ ਚਾਅ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਦੀ ਖਬਰ ਸੁਣ ਕੇ ਬਹੁਤੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਕਈ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਤਾਂ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਉਸਦੇ

ਮੁਜ਼ਰਮਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਸਾਇਬੇਰੀਆ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਰਹੇ ਉਸ ਰਾਜਸੀ ਮੁਜ਼ਰਮ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਸੁਖਾਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਰੀਆ ਵਰਗੀ ਖੂਬਸੂਰਤ, ਪੜ੍ਹੀ ਲਿਖੀ, ਤਹਿਜ਼ੀਬ-ਯਾਫਤਾ ਜੀਵਨ ਸਾਥਣ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਾਰੀਆ ਹੁਣ ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਔਰਤ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸਨੂੰ ਅਫਸਰੀ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਪਿਆਰ ਨੇ ਹੀ ਉਸਦੇ ਮੋਢਿਆਂ ਉੱਪਰ ਲਫਟੈਨੈਂਟ ਦੇ ਸਟਾਰ ਲਗਾਏ ਹਨ। ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਉੱਤੇ ਰਸ਼ਕ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਾਰੀਆ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਬਣਨ ਉੱਤੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ 'ਤੇ ਫਖਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸ਼ਾਦੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਹੀ ਮੁਕਰਰ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਏਨਾ ਪਰਿਵਰਤਨ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦ ਉਹ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਦੁੱਖ ਦਰਦ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਦੋ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਬੰਦੇ ਇਸ ਨਵੇਂ ਘਰ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਲੱਗਣਗੇ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਖੇੜਾ ਹੀ ਖੇੜਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਹੀ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਹਾਸੇ ਹੀ ਹਾਸੇ ਹੋਣਗੇ, ਕਿੰਨੀ ਵਧੀਆ ਹੋਵੇਗੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ। ਉਹ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਿਖਿਆ ਕਰੇਗਾ, ਉਹ ਸੁਣਿਆ ਕਰੇਗੀ, ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕਰਿਆ ਕਰੇਗੀ....।

ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਰ ਕੀ ਕੁਝ ਸੋਚਦਾ। 27 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਉਹ ਕੁਜ਼ਨੋਤਸਕ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਘੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਖੰਭ ਲੱਗ ਜਾਣ, ਬੱਝੀ ਉੱਡਣ ਖਟੋਲਾ ਬਣ ਜਾਵੇ। ਅੱਖ ਦੇ ਫੇਰ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਹਿਬੂਬਾ ਦੀਆਂ ਗੋਰੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਡਿੱਗੇ। ਦੋਸਤਾਂ ਸੌ ਮੀਲ ਲੰਬਾ ਸਫ਼ਰ ਮੁਕਦਾ-ਮੁਕਦਾ ਅਖੀਰ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਸ਼ਿਕਾਰੀ, ਫੰਧੋਬਾਜ਼, ਸੋਨੇ-ਚਾਂਦੀ ਦੀਆਂ ਖਾਨਾਂ ਖੋਜਣ ਵਾਲੇ ਸੁਪਨੇ ਸਾਜ਼ ਲੋਕ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਵੀ ਇਕ ਸੁਪਨੇ ਸਾਜ਼ ਹੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਸੋਨੇ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਨਹੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਸੁਰਗ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਦੇਖੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਪਨਿਆਂ ਕਾਰਨ ਹੀ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਨਿਜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਜ ਉਹ ਇਸ ਕਸਬੇ ਵਰਗੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਉਸਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਸਹਿਜ਼ਾਈ ਮਾਰੀਆ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਉਹ ਸਿਰਫ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਸਹਿਜ਼ਾਈ ਨੂੰ ਪਰਣਾਉਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਭਰੀ ਨਵੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਆਇਆ ਹੈ। ਪਛੋਤੇ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਇਹ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਸ਼ਹਿਰ

ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਹਨ। ਮਾਸਕੋ ਵਾਲੀ ਉਸਦੀ ਮਾਸੀ ਅਲੈਗਜ਼ੈਂਡਰਾ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਪਾਲਣ ਪੋਸ਼ਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਈ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਲਿਖਦੀ ਹੈ-

“ਫੀਓਦੋਰ, ਤੂੰ ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਸਿਆਣੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ। ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਤੂੰ ਇਕ ਭਿਆਨਕ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ। ਤੇਰੇ ਆਪਣੇ ਪੱਲੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਫਿਰ ਵੀ ਤੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਜੀਵ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਵਿਚ ਘੜੀਸ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੁਹਰੇ ਤੀਹਰੇ ਬੰਧਨਾਂ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤੇਰੀ ਸ਼ਾਦੀ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਭਾਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਫਿਰ ਵੀ ਤੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਦੇਖਣ ਲਈ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਛੇ ਸੌ ਰੁਬਲ ਭੇਜ ਰਹੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿੰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਤੂੰ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਭਰੀ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਜ਼ਾਰੇ....।”

ਭਰਾ ਮਾਇਕਲ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਵੱਡੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਆਪਸ ਵਿਚੀਂ ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ ਦੋ ਦੋ ਸੌ ਰੁਬਲ ਪਾ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਛੇ ਸੌ ਰੁਬਲ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਸੂਝ ਇੱਛਾਵਾਂ ਭੇਜਦੇ ਹਨ। ਕੈਪਟਨ ਕੋਵਰੀਨੀਨ ਉਸਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਵਾਸਤੇ ਛੇ ਸੌ ਰੁਬਲ ਕਰਜ਼ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਨਰਲ ਖੋਮੀਤੋਵਸਕੀ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਸਾਥੀ ਅਫਸਰ ਵੀ ਉਸਦੀ ਮਾਇਕ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੋਰਚਾ ਫਤਹਿ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਰੇਤ ਉੱਪਰ ਬਣਿਆ, ਰੂਸ ਦੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਵਾਲਾ ਕੱਚੀਆਂ ਨੀਹਾਂ ਵਾਲਾ ਉਸਰਿਆ ਸਿਪਾਹੀ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਦਾ ਘਰ ਛੱਡ ਕੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਚੱਟਾਨ ਉੱਪਰ ਬਣਿਆ ਪੱਕੀਆਂ ਨੀਹਾਂ ਵਾਲਾ ਅਫਸਰਾਂ ਵਰਗਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਮਕਾਨ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ ਡਾਈਨਿੰਗ ਟੇਬਲ, ਸੋਫਾ ਸੈਟ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੋਰ ਫਰਨੀਚਰ ਖਰੀਦਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਚਿੱਤਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੇ ਬਣਾਏ ਚਿੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਕਲਾਤਮਕ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਘਰ ਦੇ ਦਰ-ਦੀਵਾਰ ਸਜਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਭਰੀ ਰੰਗੀਨ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਭਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਦੇ ਰੁਮਾਂਟਿਕ ਸੁਪਨੇ ਦੇਖਦਾ ਹੋਇਆ ਉਹ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੋਚਦਾ ਹੈ, ਕਿਸਮਤ ਉਸ ਉੱਤੇ ਕਿੰਨੀ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਹੀ ਕਰਾਮਾਤ ਹੈ ਕਿ

ਮੁਜ਼ਰਮਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਸਾਇਬੇਰੀਆ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਰਹੇ ਉਸ ਰਾਜਸੀ ਮੁਜ਼ਰਮ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਸੁਖਾਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਰੀਆ ਵਰਗੀ ਖੂਬਸੂਰਤ, ਪੜ੍ਹੀ ਲਿਖੀ, ਤਹਿਜ਼ੀਬ-ਯਾਫਤਾ ਜੀਵਨ ਸਾਥਣ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਾਰੀਆ ਹੁਣ ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਔਰਤ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸਨੂੰ ਅਫਸਰੀ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਪਿਆਰ ਨੇ ਹੀ ਉਸਦੇ ਮੋਢਿਆਂ ਉੱਪਰ ਲਫਟੈਨੈਂਟ ਦੇ ਸਟਾਰ ਲਗਾਏ ਹਨ। ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਉੱਤੇ ਰਸ਼ਕ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਾਰੀਆ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਬਣਨ ਉੱਤੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ 'ਤੇ ਫਖਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸ਼ਾਦੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਹੀ ਮੁਕਰਰ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਏਨਾ ਪਰਿਵਰਤਨ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦ ਉਹ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਦੁੱਖ ਦਰਦ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਦੋ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਬੰਦੇ ਇਸ ਨਵੇਂ ਘਰ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਲੱਗਣਗੇ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਖੇੜਾ ਹੀ ਖੇੜਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਹੀ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਹਾਸੇ ਹੀ ਹਾਸੇ ਹੋਣਗੇ, ਕਿੰਨੀ ਵਧੀਆ ਹੋਵੇਗੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ। ਉਹ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਿਖਿਆ ਕਰੇਗਾ, ਉਹ ਸੁਣਿਆ ਕਰੇਗੀ, ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕਰਿਆ ਕਰੇਗੀ....।

ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਰ ਕੀ ਕੁਝ ਸੋਚਦਾ। 27 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਉਹ ਕੁਜ਼ਨੋਤਸਕ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਘੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਖੰਭ ਲੱਗ ਜਾਣ, ਬੱਝੀ ਉੱਡਣ ਖਟੋਲਾ ਬਣ ਜਾਵੇ। ਅੱਖ ਦੇ ਫੇਰ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਹਿਬੂਬਾ ਦੀਆਂ ਗੋਰੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਡਿੱਗੇ। ਦੋਸਤਾਂ ਸੌ ਮੀਲ ਲੰਬਾ ਸਫ਼ਰ ਮੁਕਦਾ-ਮੁਕਦਾ ਅਖੀਰ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਸ਼ਿਕਾਰੀ, ਫੰਧੋਬਾਜ਼, ਸੋਨੇ-ਚਾਂਦੀ ਦੀਆਂ ਖਾਨਾਂ ਖੋਜਣ ਵਾਲੇ ਸੁਪਨੇ ਸਾਜ਼ ਲੋਕ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਵੀ ਇਕ ਸੁਪਨੇ ਸਾਜ਼ ਹੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਸੋਨੇ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਨਹੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਸੁਰਗ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਦੇਖੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਪਨਿਆਂ ਕਾਰਨ ਹੀ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਨਿਜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਜ ਉਹ ਇਸ ਕਸਬੇ ਵਰਗੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਉਸਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਸਹਿਜ਼ਾਈ ਮਾਰੀਆ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਉਹ ਸਿਰਫ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਸਹਿਜ਼ਾਈ ਨੂੰ ਪਰਣਾਉਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਭਰੀ ਨਵੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਆਇਆ ਹੈ। ਪਛੋਤੇ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਇਹ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਸ਼ਹਿਰ

ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਆਖਰੀ ਕਥਾ

ਸੀ। ਹਨੇਰੇ ਦੀ ਚਾਦਰ ਗਹਿਰੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਸੜਕ 'ਤੇ ਦੂਰ ਤੱਕ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਉਹ ਐਮ.ਆਈ.ਜੀ. ਫਲੈਟਸ ਨੇੜੇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਧੜਕਦੀ ਲੱਗੀ। ਲੋਕ ਏਧਰ ਉਧਰ ਆ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਸੰਦੀਪ ਦਾ ਫਲੈਟ ਬੰਦ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਪਤਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਘਰਵਾਲੀ ਔਰਤ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, “ਉਹ ਤਾਂ ਵੀਰੇ, ਮਾਰਕੀਟ ਗਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨੇ। ਸੰਦੀਪ ਦੀ ਮੈਰਿਜ਼ ਨੇੜੇ ਐ। ਕਾਹਲੀ ਕਾਹਲੀ ਸੌਂਪਿੰਗ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਨੇ। ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨੇ।”

ਨਵਦੀਪ ਸਮਾਂ ਟਪਾਉਣ ਲਈ ਮਾਰਕੀਟ ਕੋਲ ਜਾ ਖੜਿਆ। ਦੁਕਾਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਸਨ। ਰੌਸ਼ਨੀ ਨਾਲ ਜਗ-ਮਗਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਲੋਕ ਆਉਂਦੇ ਸਨ ਤੇ ਨਿੱਕੇ ਮੋਟੇ ਸੌਦੇ ਲੈ ਕੇ ਮੁੜ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਕੁੜੀ ਅੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਲਿਫਾਫਾ ਲਈ ਤੁਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਾਹਮਣੇ ਟੈਲੀਫੋਨ ਬੁਥ ਵਿਚ ਇਕ ਤੀਹ ਕੁ ਸਾਲ ਦੀ ਭਰ ਜਵਾਨ ਕੁੜੀ ਕਿੰਨੀ ਹੀ ਦੇਰ ਤੋਂ ਟੈਲੀਫੋਨ 'ਤੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਨਵਦੀਪ ਨੂੰ ਉਸਦਾ ਹੱਥ ਹਿਲਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਉਸਦੇ ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਤੋਂ ਉਸਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ। ਹੋ ਸਕਦੇ ਇਹ ਕੁੜੀ ਬੜੀ ਦੁਖੀ ਹੋਵੇ। ਏਨੀ ਸੋਹਣੀ ਕੁੜੀ ਵੀ ਦੁਖੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਐ! ਭਲਾ ਕੀ ਦੁੱਖ ਹੋਵੇਗਾ ਇਸਨੂੰ। ਹੋ ਸਕਦੇ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਇਸਨੂੰ ਕਿਤੇ ਦੂਰ ਸਾਇਦ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤੇ ਇਹ ਹੁਣ ਫੋਨ 'ਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਲੜ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਕੀ ਪੜੇ ਉਹ ਉਸਦਾ ਪਤੀ ਹੀ ਹੋਵੇ।

ਇਕ ਦੁਕਾਨ ਤਾਂ ਏਨੀ ਜਗ-ਮਗਾ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨਵੀਂ ਨਵੇਲੀ ਦੁਲਹਨ ਵਾਂਗ ਜਾਪ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਖਿਆਲ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸਦੇ ਜਿਹਨ ਵਿਚ ਸੰਦੀਪ ਦਾ ਬਿੰਬ ਤੈਰਨ ਲੱਗਾ।

ਅੱਜ ਉਸਨੂੰ ਕਸਬੇ ਵਰਗਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ, ਸਗੋਂ ਉਸਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਾਮਨ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਸ਼ਹਿਰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਉਸਦੇ ਰੁਮਾਂਸ ਨੇ ਸ਼ਾਦੀ ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਨਣਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਉਹ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿਥੇ ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸਭ ਨਾਲੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰਨੀ ਹੈ।

ਉਮਰ ਦੇ ਛੱਤੀਵੇਂ ਸਾਲ ਵਿਚ ਅਖੀਰ ਉਹ ਭਾਗਾਂ ਭਰਿਆ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਬੜੀ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਉਹ ਜਿਸਦੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਛੇ ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਜਿਸ ਔਰਤ ਨੂੰ ਉਹ ਪੂਰੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਬਾਂਹ ਵਿਚ ਬਾਂਹ ਪਾ ਕੇ ਸਥਾਨਕ ਗਿਰਜੇ ਵਿਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਗ਼ਮ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਸਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰਸਮ ਵਿਚ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਬਹੁਤੀ ਭੀੜ ਤੋਂ ਉਸਨੇ ਕੀ ਕਰਵਾਉਣਾ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਏਨੀ ਹੀ ਖੁਸ਼ੀ ਬਹੁਤ ਹੈ ਕਿ ਮਾਰੀਆ ਲਾੜੀ ਬਣੀ ਅੱਜ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਰਸਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੁੱਟਿਆ ਹਰ ਕਦਮ ਉਸਨੂੰ ਇਉਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਰਸਮਾਂ ਮੁੱਕਣ ਪਿੱਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਲਈ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਬੰਦ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਇਕ ਦਮ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਣਗੇ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਸਮਾਂ ਵਿਚ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਮਾਰੀਆ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਰੋਲ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਗਿਰਜੇ ਦਾ ਪਾਦਰੀ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰਸਮ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੂਪ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਗਵਾਹੀ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਚਾਰ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿਚ ਉਸਦਾ ਰਕੀਬ ਵਰਗੂਕੋਵ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਉਸ ਨਾਲ ਹੁਣ ਦਸਤੋਵਸਕੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਈਰਖਾ ਨਹੀਂ। ਸਗੋਂ ਹੁਣ ਉਸਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਭਰਾਵਾਂ ਵਰਗਾ ਪਿਆਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਿੰਨੀ ਕਰਾਮਾਤ ਹੈ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀ ਈਰਖਾ ਦੀ ਅੱਗ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਵਰਗੇ ਸ਼ੀਤਲ ਜਲ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਰਸਮ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਪਾਦਰੀ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੋੜੀ ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਚੁੰਮਣ ਲਈ ਆਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਸਮੀ ਚੁੰਮਣ ਮਿਠਾਸ ਭਰੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਹੈ। ਦੋਹਾਂ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ ਚੁੰਮਿਆ ਤਾਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਹੋਣਾ, ਪਰ ਉਹ ਚੁੰਮਣ ਸਭ ਚੋਰੀ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਚੁੰਮਣ ਸਨ।

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਅੰਕ 'ਚ)

ਦੁਲਹਨ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੰਦੀਪ ਉਸਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਸੋਹਣੀ ਲੱਗੀ।

ਘੜੀ ਵਲ ਦੇਖਦਿਆਂ ਉਹ ਮੁੜ ਸੰਦੀਪ ਦੇ ਫਲੈਟ ਵਲ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਹੁਣ ਫਲੈਟ ਅੰਦਰ ਲਾਈਟ ਜਗ ਰਹੀ ਸੀ। ਹੋਰ ਨੇੜੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਵੀ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਉਹ ਫਲੈਟ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਰਿਪਲ ਇਕ ਗੁਲਾਬੀ ਰੰਗ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਨੂੰ ਸੰਦੀਪ ਦੇ ਮੋਢੇ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਤੱਕ ਲਾ-ਲਾ ਦੇਖਦੀ ਹੋਈ ਕੁਝ ਕਹਿ ਰਹੀ ਸੀ।

ਨਵਦੀਪ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਪਿਆ। ਉਸਨੇ ਸੰਦੀਪ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਤੁਰਿਆ ਜਿਵੇਂ ਦੁਬਿਧਾ ਵਿਚ ਹੋਵੇ। ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਕਦਮ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਅਜੇ ਉਹ ਮੇਨ ਰੋਡ ਦੇ ਉਰਲੇ ਪਾਸੇ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਥਰੀ ਵੀਲਰ ਲੰਘ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰ ਕੇ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ। ਅਜੇ ਏਨਾ ਹਨੇਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਆਟੋ ਆਵੇ ਹੀ ਨਾ। ਆਟੋ ਨਹੀਂ ਵੀ ਆਉਂਦੀ ਤਾਂ ਵੀ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਬਣ ਹੀ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਪਿੱਛਾਂ ਵਲ ਮੁੜਨ ਵਾਲੇ ਕਾਫੀ ਲੋਕ ਲੰਘਦੇ ਸਨ। ਕੋਈ ਸਾਈਕਲ ਜਾਂ ਸਕੂਟਰ ਮਿਲ ਹੀ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਸਨੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਹੋਸਟਲ ਵਿਚ ਖਾਣਾ-ਖਾਣ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਘੜੀ ਦੇਖੀ, ਮੈਂਸ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਸੜਕ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਉਹ ਪਰਲੇ ਪਾਸੇ ਜਾ ਖੜਿਆ। ਦੂਰ ਇਕ ਪਿੰਡ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬੜੀ ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਘਰ ਹੀ ਜਗਦੀ ਦਿਸਦੀ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਪਿੰਡ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਲਿਪਟਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਅਸਮਾਨ ਵਲ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀ ਕੋਈ ਕੋਈ ਤਾਰਾ ਬੱਦਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸ਼ਹਿਰ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਦੇਖਦਿਆਂ ਉਸਨੂੰ ਦੂਰ ਇਕ ਮੱਧਮ ਜਿਹੀ ਲਾਈਟ ਆਪਣੇ ਵਲ ਵਧਦੀ ਆਉਂਦੀ ਦਿਖਾਈ

ਹੋਏ ਨਾ ਹੋਏ

ਰਾਪੜੀਆਂ ਦਾ ਜੋਗਿੰਦਰ ਚੰਗਾ ਭਲਾ ਵਿਆਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਤਾਂ ਵੀ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਉਸਨੂੰ ਛੁੜਾ ਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ।

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ

ਰਾਪੜੀਆਂ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਜਾਤ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਉਤਪਾਤ ਤੋਂ ਉਠ ਕੇ ਇਸ ਪਿੰਡ ਆਣ ਵਸੇ ਸਨ। ਪੇਂਡੂ ਬੋਲੀ ਦੇ ਵਿਗਾੜ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨੇਮ ਮੁਤਾਬਕ ਉਤਪਾਤ ਵਿਗਾੜ ਕੇ ਤਾਪੜ ਹੋ ਗਿਆ, ਫਿਰ ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ਰਾਪੜ ਹੋ ਗਿਆ। ਰਾਪੜੀਆਂ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਛੁੜੇ ਦੀ ਗੱਲ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਪਈ। ਉਸ ਦੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਬਿਬੇ ਚੰਗੀ ਭਲੀ ਤਾਂ ਸੀ; ਛਮਕ

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ

ਜਿਹੀ, ਸੋਹਣੀ ਸੁਨੱਖੀ, ਸੁਬਕ ਜਹੀ, ਗੋਰੀ ਨਿਛੋਹ। ਪਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਬਈ ਤੀਵੀਂ ਦੇ ਇਹ ਲੱਛਣ ਵਿਆਹ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਧੂਹ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਪਰਿਵਾਰ 'ਚ ਵਾਧੇ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਾ ਜਾਗੇ ਤਾਂ ਤੀਵੀਂ ਦਾ ਸੁਨੱਖਪਣ ਆਪਾ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਲ ਖੰਡ ਹੋਰ ਬੀੜ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਲੱਖਾਂ ਜਿਹੀ ਤੀਵੀਂ ਆਨੇ ਦੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਂ ਫਿਰ ਆਨੇ ਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ। ਬੱਸ ਚੁੜੇਲ ਹੀ

ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਗੋਰੀ-ਕਾਲੀ ਦਾ ਫਰਕ ਮਿਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਚੁੜੇਲ ਤਾਂ ਚੁੜੇਲ ਹੈ ਨਾ। ਅਜਿਹੀ ਤੀਵੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਧੂਹ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਹ ਤੀਵੀਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਹੋਰ ਏਦੂੰ ਵਧ ਦੁਰਦਸਾ ਹੋ ਵੀ ਕੀ ਸਕਦੀ ਹੈ! ਜਦ ਤੀਵੀਂ ਦੇ ਪਰਮੇਸਰ ਵਾਲੇ ਪਾਸਿਉਂ ਸਭ ਰਿਸ਼ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸੱਸ ਦਾ ਰੂਪ ਵਟਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਸੱਸ ਭਾਵੇਂ ਮਰੀ ਹੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਕੀ ਨਣਦ- ਨਣਦੇਈਆ, ਜੇਠ-ਜੇਠਾਣੀ, ਭੂਆ-ਫੁਫੜ ਕੋਈ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸੱਸ ਦੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ ਦਿੰਦਾ।

ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਦਿਉਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਆਰ-ਪਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਹੁਲਾਸ ਦਿੰਦਾ। ਇਹ ਆਰ-ਪਾਰ ਸੁਣ ਕੇ ਘਾਬਰ ਨਾ ਜਾਣਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬੋਲੀ ਵੀਹ ਕੋਹ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਵੇਂ ਹੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵੀ ਬਦਲਦੇ ਹਨ। ਆਹ ਦੇਖੋ ਨਾ, ਅੰਬਰਸਰ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀਆਂ ਭਾਬੀਆਂ ਦਿਉਰ 'ਚੋਂ ਵੀ ਆਪਣਾ ਭਰਾ ਤੱਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਜਲੰਧਰ ਟੱਪਦਿਆਂ ਹੀ ਇਹ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕੁਛ ਅਗਾਂਹ ਲੰਘ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਬਠਿੰਡੇ ਜਾ ਕੇ ਦੇਖੋ। ਜੇ ਕੋਈ ਭਾਬੀ ਦਿਉਰ 'ਚੋਂ ਆਪਣਾ ਪਤੀ ਨਾ ਦੇਖੇ ਤਾਂ ਆਂਢਣਾ ਗੁਆਂਢਣਾ ਆ ਕੇ ਮੱਤਾਂ ਦੇਣ ਡਰਿ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ, "ਸਿਆਣੀ ਬਣ ਨੀ, ਅਕਲ ਨੂੰ ਹੱਥ ਮਾਰ"।

ਜੋਗਿੰਦਰ ਵਿਚਾਰਾ ਕਈ ਭਾਬੀਆਂ ਦਾ ਦਿਉਰ ਸੀ। ਭਾਬੀਆਂ ਅਕਸਰ ਹੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਨੂੰ ਬਿਬੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਚੁੱਕਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ, "ਵੇ ਇਹਦਾ ਛੱਡ ਖਹਿੜਾ; ਇਹਨੂੰ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣਾ"। ਜੋਗਿੰਦਰ ਭਾਬੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮਾੜਾ ਮੋਟਾ ਬੁੜਕਦਾ, ਪਰ ਬਿਬੇ ਕੋਲ ਆਉਂਦਾ ਹੀ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, ਤੇ ਸੋਚਦਾ, "ਕੀ ਹੋਇਆ ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣਾ, ਮੈਂ ਹਾਂ ਨਾ"। ਉਹ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਭਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡੇ ਨਾਲੋਂ ਚਿੰਬੜੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰੇ ਵਗਾਹ ਮਾਰਦਾ, "ਕਿਹਦੇ 'ਚ ਹਿੰਮਤ ਹੈ ਜੇ ਬਿਬੇ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰੇ! ਕਿਬੇ ਇਹ ਪਰੀ ਤੇ ਕਿਬੇ ਉਹ ਗਦੂਤਾਂ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਦੀਆਂ"।

ਜੋਗਿੰਦਰ ਸੋਚਾਂ ਦੇ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਉਲਝਦਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਵੇਂ ਜਾਪਦਾ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਇਕ ਬੱਚਾ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਾ ਲਗਦਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਕੌਣ ਹੈ। ਇਕ ਅਜੀਬ ਵਹਿਣ ਵਿਚ ਕਦੀ ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਬੇ ਹੀ ਮਾਂ ਲੱਗਣ ਲਗ ਜਾਂਦੀ ਤੇ ਭਾਬੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਚਾਚੀਆਂ ਤਾਈਆਂ ਹੋਣ। ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਇਸ ਉਲਟ ਫੇਰ ਤੋਂ ਉਹ ਪਸ਼ੋਮਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਫਿਰ ਇਕੋ ਝਟਕੇ ਨਾਲ ਸੋਚਾਂ ਦਾ ਜੰਜਾਲ ਲਾਹ ਮਾਰਦਾ ਤੇ ਬਲਦਾਂ ਦੀ ਜੋਗ ਖੋਲ੍ਹਦਾ, ਹਲ ਟੰਗਦਾ ਤੇ ਖੇੜਾਂ ਨੂੰ ਹੋ ਤੁਰਦਾ।

ਜੋਗਿੰਦਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਤਿੰਨ ਹੀ ਕੌਮ ਸਨ; ਬਲਦ, ਮੱਤਾਂ ਤੇ ਬਿਬੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਪਿਛੇ ਸੋਚਾਂ ਉਸ ਦਾ ਖਹਿੜਾ ਨਾ ਛੱਡਦੀਆਂ। ਸੋਚਾਂ ਕਾਹਦੀਆਂ ਨਿਰੀਆਂ ਜੋਕਾਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਦਾਹੜੀ ਵਿਆਹ ਦੇ ਚੌਥੇ ਸਾਲ 'ਚ ਹੀ ਕਰੜ ਬਰੜੀ ਕਰ ਦਿਤੀ ਸੀ। ਉਹ ਬੜੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਕਿ ਉਸ ਅੰਦਰ ਕੁਰਬਲ ਕੁਰਬਲ ਕਰਦੀਆਂ ਜੋਕਾਂ, ਨਾ ਸੱਚ, ਸੋਚਾਂ ਦਾ ਬਿਬੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਾ ਲਗੇ। ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਦਾਹੜੀ 'ਚ ਹੀਰਿਆਂ ਦੀ ਖਿੜੀ ਅਗੇਤੀ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਉਸ ਦੇ ਫਿਕਰਾਂ ਦਾ ਭੇਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੱਗ ਜਾਹਿਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਤੂੜੀ ਦੀ ਪੰਡ ਚੁਰਸਤੇ 'ਚ ਖੁੱਲ ਜਾਵੇ।

ਕੋਈ ਤਾਈ, ਕੋਈ ਭਾਬੀ, ਕੋਈ ਪੀਏ, ਕੋਈ ਪੁੱਤ। ਬਿਬੇ ਸਭ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਪਾ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੀ। ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਰੂਹ ਖਿੜ ਜਾਂਦੀ ਜਦ ਕੋਈ ਤੋੜਲਾ ਜਿਹਾ ਨਿਆਣਾ ਆ ਕੇ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਦੁਧ ਮੰਗਦਾ। ਬੱਚੇ ਦੇ ਗਿਲਾਸ 'ਚ ਦੁੱਧ ਪਾਉਣ ਲਗਿਆਂ ਉਸ ਦੀ ਸੁਤਾ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ। ਜਿਵੇਂ ਦੁਧ ਗਲਾਸ 'ਚ ਨਹੀਂ ਉਹਦੇ ਮੂੰਹ 'ਚ ਪਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਧਿਆਨ ਜ਼ਰਾ ਹੋਰ ਅਗਾਂਹ ਵਧਣ ਲਗਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਗ ਆ ਜਾਂਦੀ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਚੁੰਨੀ ਸੁਆਰਦੀ ਹੋਈ ਨਿਆਣੇ ਵਲ ਹੋਰ ਹੋਰ ਦੇਖਣ ਲਗ ਪੈਂਦੀ। ਬਾਕੀ ਸਭ ਨੂੰ ਤਾਂ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੜ੍ਹੇ ਖੜ੍ਹੇ ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਦੁਧ ਪਾ ਕੇ ਤੋਰ ਦਿੰਦੀ। ਪਰ ਨਿਆਣਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਅਕਸਰ ਆਖਦੀ, "ਬਹਿ ਜਾ ਮੱਲ, ਹੁਣੇ ਦਿੰਨੀ ਆ"। ਕੋਈ ਬਿਗੜੇ ਹੋਏ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਗਭਰੇਟ ਉਸਦੇ ਇਸ ਵਾਕ ਵਿਚੋਂ 'ਦੁਧ' ਦੀ ਗ਼ੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦਾ ਸੁਆਦ ਲੈਂਦੇ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਵੇਲੇ ਬਿਬੇ ਦੀਆਂ ਭਵਾਂ ਕੱਸੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਤੇ ਨੱਕ ਦਾ ਅਗਲਾ ਕੋਮਲ ਹਿਸਾ ਫ਼ਰਕਣ ਲਗਦਾ। ਉਸਦਾ ਜੀ ਕਰਦਾ ਚੁੱਲ੍ਹੇ 'ਚ ਬਲਦੀ ਲੱਕੜ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਰਾਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨਾਸਾਂ ਸੋਕ ਦੇਵੇ। ਪਰ ਉਹ ਸਾਰਾ ਗੁੱਸਾ ਪੀ ਜਾਂਦੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣੇ ਉਸ ਨੇ "ਬਹਿ ਜਾ ਮੱਲ" ਕਿਹਾ ਹੁੰਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਝੱਟ ਦੋਣੀ ਆਖਦੀ, "ਜਾਉ ਕਾਕਾ, ਹਿੱਲੋ"। ਮਸਖਰੇ ਉਸ ਦੀ "ਹਿੱਲੋ" ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਕਈ ਕੁਛ ਕੱਢਦੇ ਉਥੋਂ ਹਿਲ ਪੈਂਦੇ। ਬਿਬੇ ਕਲਪ ਜਾਂਦੀ। ਕਲਪੀ ਹੋਈ ਬਿਬੇ ਮੱਤਾਂ ਦੁਆਲੇ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਤੇ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਦੀ ਝੜੀ ਲਗਾ ਦਿੰਦੀ - ਰੰਡੀਆਂ, ਕੁੱਤੀਆਂ, ਗਦੂਤਾਂ। ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਮੱਤਾਂ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਸਖਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਹੋਣ।

ਜਿਹੜੇ ਨਿਆਣੇ ਬਿਬੇ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਲਗਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿਬੇ ਚੰਗੀ ਨਾ ਲਗਦੀ। ਉਹ ਜਿੰਨਾ ਮਰਜ਼ੀ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਬੋਲਦੀ ਪਰ ਨਿਆਣੇ ਉਹਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਕਦੀ ਬਹਿਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਾ ਹੁੰਦੇ। ਕੋਈ ਆਖਦਾ, "ਮਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਛੇਤੀ ਆਵੀਂ"। ਕੋਈ ਟਾਲ ਵੱਟਦਾ, "ਮੈਂ ਸਕੂਲੇ ਜਾਣਾ"। ਕੋਈ ਝੂਠ ਮਾਰਦਾ, "ਭਾਪੇ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਜਾਣਾ"। ਨਿਆਣਿਆਂ ਦਾ ਘਰ ਜਾਣ ਦਾ ਉਤਾਵਲਾਪਣ ਬਿਬੇ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਨਾ ਲਗਦਾ। ਉਸ ਦਾ ਜੀ ਕਰਦਾ ਬੱਚੇ ਦੇ ਵੱਟ ਕੇ ਚਪੜ ਮਾਰੇ। ਅਜਿਹੇ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦਾ ਖੂਨ ਰਤਾ ਤੇਜ਼ੀ ਫੜ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਲ ਦੌੜ ਪੈਂਦਾ। ਉਸ ਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਨੀਲੀਆਂ ਧਾਰੀਆਂ, ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਲਾਲ ਡੋਰੇ ਤੇ ਫਰਕਦਾ ਨੱਕ ਦੇਖਦੇ ਸਾਰ ਨਿਆਣੇ ਘਬਰਾ ਜਾਂਦੇ। ਬਿਬੇ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝ ਨਾ ਪੈਂਦੀ ਕਿ ਬੱਚੇ ਆਖਰ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦੇ। ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਦੀਆਂ ਲੜੀਆਂ ਅਜੀਬੋ ਗਰੀਬ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਲ ਦੌੜ ਪੈਂਦੀਆਂ। ਫਿਰ ਉਹ ਇਕ ਦਮ ਹੰਝਲਾ ਮਾਰ ਕੇ ਉਠਦੀ ਤੇ ਮੱਤਾਂ ਦੁਆਲੇ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਉਹੀ ਮੱਤਾਂ ਹੁਣ ਉਸਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਸੂਮ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਜਾਪਦੀਆਂ ਤੇ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਿੱਟੇ ਭੰਨਣ ਤੱਕ ਜਾਂਦੀ। ਬੱਚੇ ਕਾਹਲੀ ਕਾਹਲੀ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪੈਂਦੇ ਤੇ ਦੁਰ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਰੰਡੀਆਂ, ਕੁੱਤੀਆਂ, ਗਦੂਤਾਂ ਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦ ਗੂੰਜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ।

ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਦੀ ਸਮਝ ਨਾ ਪੈਂਦੀ ਕਿ ਉਹਦੇ ਘਰ ਉਹ ਕਿਉਂ ਬੈਠਣ। ਸਫ਼ਾਈ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਹਦੇ ਘਰ ਚੀਜ਼ ਹੀ ਕਿਹੜੀ ਸੀ ਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖਿੱਚ ਪਾਉਂਦੀ। ਲਿਪੀਆਂ ਪੋਚੀਆਂ ਕੰਧਾਂ, ਸਫ਼ਾ ਚੱਟ ਵਿਹੜਾ। ਬਿਬੇ ਦੇ ਮੰਨੀਆਂ ਪਕਾਉਂਦੀ ਤੇ ਚੁਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਪੋਚਾ ਫੇਰ ਦਿੰਦੀ। ਚੁਲ੍ਹਾ ਇਉਂ ਲਗਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਘਰ 'ਚ ਨਹੀਂ, ਕਿਤੇ ਨੁਮਾਇਸ਼ 'ਚ ਪਿਆ ਹੋਵੇ। ਐਨੀ ਸਫ਼ਾਈ! ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਢ-ਵੱਢ ਖਾਂਦੀ। ਸਿਆਣਿਆਂ ਨੂੰ ਗੰਦਗੀ ਕਾਰਨ ਘਰ ਭੁੜਵਾੜਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਨਿਆਣਿਆਂ ਨੂੰ ਸਫ਼ਾਈ ਕਾਰਨ ਬਿਬੇ ਦਾ ਘਰ ਭੁੜ ਬੰਗਲਾ ਜਾਪਦਾ। ਚਿੜੀ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਫਟਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦੀ। ਚਿੜੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਣ ਨੂੰ ਇਸ ਘਰ 'ਚੋਂ ਕਦੀ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਭਦਾ, ਪਰ ਆਂਡੇ ਦੇਣ ਨੂੰ ਇਸ ਘਰ ਦੀ ਛੱਡ ਵਿਚ ਮਘੇਰਿਆਂ ਦਾ ਘਾਟਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਚਿੜੀਆਂ ਬਾਹਰੋਂ ਕਦੀ ਘਾਹ ਦੀ ਤਿੜ੍ਹ, ਕੋਈ ਕਾਗਜ਼, ਸੇਬਾ ਜਾਂ ਲੀਰ ਚੁੰਝ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਫੁਰ ਫੁਰ ਕਰਦੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ। ਬਿਬੇ ਖੁਰਚਣਾ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦੀ। ਸੇਬਾ, ਘਾਹ ਦੀ ਤਿੜ੍ਹ, ਕਾਗਜ਼ ਜਾਂ ਲੀਰ ਹੋਣਾ ਡਿਗਦੇ ਤਾਂ ਬਿਬੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਚਿੜੀਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟ ਆਉਂਦੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜੁਬਾਨ 'ਤੇ ਰੰਡੀਆਂ, ਕੁੱਤੀਆਂ ਤੇ ਗਦੂਤਾਂ ਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਪਟਾ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ।

ਦੁੱਧ ਲੈਣ ਆਏ ਬੱਚੇ ਉਸਦੇ ਘਰ ਦੀ ਅਜੀਬ ਦਸਾ ਬਾਬਤ, ਆਪਣੀ ਬਾਲ ਬੁੱਧ ਮੁਤਾਬਕ, ਕਿਆਫ਼ੇ ਲਾਉਂਦੇ। ਕਿਆਫ਼ੇ ਤੁਰਨ ਲਗਦੇ; ਤੁਰਦੇ ਤੁਰਦੇ ਬੇਕਾਬੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਘਰ ਸੱਚ ਮੁਚ ਭੁੜਵਾੜਾ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਉਹ ਸੋਚਦੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਤਾਂ ਇਥੇ ਕਦੀ ਦਿੱਸਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਫਿਰ ਇਹ ਘਰ ਭੁੜਵਾੜਾ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ। ਅਜਿਹੇ ਵੇਲੇ ਨਿਆਣੇ ਸੋਚਾਂ ਛੱਡ ਬਿਬੇ ਵਲ ਤੱਕਣ ਲਗ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਬਿਬੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਭੁੜਨੀ ਜਾਪਦੀ।

ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੋਗਿੰਦਰ ਭੁੜ ਸੀ ਵੀ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਵੀ। ਉਸ ਦੇ ਘਰ 'ਚ ਹੋਣ ਦਾ ਪਤਾ ਉਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੇ ਬੂਟਾਂ ਦੇ ਖੜਕ ਤੋਂ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਫੌਜੀ ਭਰਾ ਨੇ ਮਿਲਟਰੀ ਦੇ ਬੂਟ ਕੀ ਲਿਆ ਦਿਤੇ, ਕੰਬਖ਼ਤ ਟੁੱਟਣ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਲੈਂਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੇ ਨਾਪ ਹੀ ਪੁਰਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਵੀ ਰਤਾ ਘੱਟ ਖੜਕ ਹੁੰਦਾ। ਪਰ ਇਹ ਤਾਂ ਫੌਜੀ ਜੁਰਾਬਾਂ ਪਾ ਕੇ ਵੀ ਖੁੱਲੇ ਸਨ। ਜੁਰਾਬਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾ ਧੋ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ

ਝੱਲ ਸਕੀਆਂ। ਛੇਈਂ ਮਹੀਨੀਂ ਜੁ ਧੋੜੀਆਂ ਸਨ। ਬੂਟ ਉਸਦੇ ਇਤਨੇ ਖੁਲ੍ਹੇ, ਕਿ ਜੋਗਿੰਦਰ ਇਕੱਲਾ ਤੁਰਿਆ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਇੰਝ ਲਗਦਾ ਜਿਵੇਂ ਫੌਜੀਆਂ ਦੀ ਟੁਕੜੀ ਤੁਰੀ ਆ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਕਦੀ ਕਦਾਈਂ ਨਿਆਣਿਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਅਤੇ ਬਲਦਾਂ ਵਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਹੀ "ਐਹ" ਕਰਕੇ ਲੰਘ ਜਾਂਦਾ। ਨਿਆਣੇ ਵੀ ਰਤੀ ਭਰ ਆਪਣੀਆਂ ਵਾਛਾ ਖਿਲਾਰ ਕੇ ਮੁੜ ਠੰਠਬਰ ਜਾਂਦੇ। ਬੱਚੇ ਕਦੀ ਵੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਾ ਖਿੱਚਦੇ। ਉਹ ਘਰ 'ਚ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਮੱਤਾਂ, ਬਲਦ ਤੇ ਬਿਬੇ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਨਾ ਸੋਚਦਾ। ਪਰ ਖੇੜਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸੀ। ਖੇੜਾਂ ਵਿਚ ਬਲਦਾਂ ਦੀਆਂ ਟੱਲੀਆਂ ਉਸ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਥਾਂ ਵਿਸ ਘੋਲਦੀਆਂ। ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਟੱਲੀਆਂ ਨਾ ਹੋਣ ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਭਰਜਾਈਆਂ ਹੋਣ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਬੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਭੜਕਾਉਂਦੀਆਂ, "ਵੇ ਛੱਡ ਖਹਿੜਾ ਇਹਦਾ, ਇਹਨੂੰ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣਾ"। ਫਿਰ ਉਸ ਦਾ ਧਿਆਨ ਹਲ ਦੀ ਮੁੰਨੀ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ ਬਲਦਾਂ ਦੀ ਪਿਠ ਦੇ ਪੱਠਿਆਂ 'ਤੇ ਹੋ ਕੇ ਚਰੀਆਂ ਵਿਚ ਜਾ ਵੜਦਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਚਰੀਆਂ ਨਾ ਹੋਣ ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਭਾਬੀਆਂ ਹੋਣ ਜੋ ਮੂੰਹ ਚਿੜਾ ਚਿੜਾ ਕੇ ਆਖ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣ, "ਵੇ ਛੱਡ ਖਹਿੜਾ ਇਹਦਾ"।

ਜੋਗਿੰਦਰ ਦੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਦਾ ਤਾਣਾ-ਬਾਣਾ ਵੀ ਅਜੀਬ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸੀ। ਕਦੀ ਭਾਬੀਆਂ ਦੇ ਬਾਣੇ 'ਚ ਬਿਬੇ ਦਾ ਤਾਣਾ ਉਲਝ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਕਦੀ ਬਿਬੇ ਦੇ ਬਾਣੇ 'ਚ ਭਾਬੀਆਂ ਦਾ ਤਾਣਾ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਦਾ ਜਾਲ ਉਦੋਂ ਟੁੱਟਦਾ ਜਦ ਉਹ ਅਕਾਰਨ ਹੀ ਬਲਦਾਂ ਦੇ ਪਰੈਣ ਕੱਢ ਮਾਰਦਾ। ਮਸਮ ਬਲਦ ਚੰਗੇ ਭਲੇ ਤੁਰਦੇ ਤੁਰਦੇ ਰਤਾ ਤੇਜ਼ੀ ਫੜਕੇ ਫਿਰ ਉਹੀ ਚਾਲ ਫੜ ਲੈਂਦੇ। ਪਛਤਾਵੇ ਤੇ ਪਸ਼ੋਮਾਨੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਜੋਗਿੰਦਰ ਬਲਦਾਂ ਨੂੰ ਖੜੇ ਕਰ ਕੇ ਬਿਬੇ ਨੂੰ ਉਡੀਕਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ। ਬੰਨੇ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਬਲਦਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਟਿਕ ਟਿਕੀ ਲਾ ਕੇ ਦੇਖਦਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਉਸੇ ਦੇ ਹੀ ਬੜੇ ਭਰਾ ਹੋਣ, ਛੜੇ ਛੁਟਾਂਗ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਉੱਟਪਟਾਂਗ ਸੋਚਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਉਦੋਂ ਸ਼ਾਂਤ ਹੁੰਦੀ, ਜਦ ਬਿਬੇ ਉਸ ਕੋਲ ਬੈਠੀ ਝੱਕਦੇ 'ਚੋਂ ਲੱਸੀ ਪਾ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ। ਕਹੋਂ ਦੇ ਛੰਨੇ ਵਿਚ, ਲਾਲ ਲਾਲ ਚਿੱਟੀ ਲੱਸੀ ਦੇਖਦਿਆਂ ਉਸ ਦਾ ਧਿਆਨ ਫਿਰ ਬਲਦਾਂ ਵਲ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਪਰ ਬਿਬੇ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਇਹ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਘੱਟ ਬਿਬੇ ਦੇ ਜੇਠ ਵਧੇਰੇ ਜਾਪਦੇ। ਫਿਰ ਉਸ ਦਾ ਜੀ ਕਰਦਾ ਕਿ ਪਰੈਣੀ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਮੜੀ ਉਧੋੜ ਸੁਟੇ। ਉਹ ਦੰਦ ਕਰੀਚਦਾ। ਚਰੀਆਂ 'ਚ ਤੱਕਦਾ ਤੇ ਫਿਰ ਚਰੀਆਂ ਉਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਚਿੜਾਉਂਦੀਆਂ, "ਵੇ ਛੱਡ ਖਹਿੜਾ ਇਹਦਾ"।

ਬਿਬੇ ਵੀ ਬੈਠੀ ਬੈਠੀ ਬਲਦਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਰਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਸੂਮ ਅੱਖਾਂ 'ਚੋਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਜੋਗਿੰਦਰ ਦਿਸਦਾ। ਪਲ ਦੀ ਪਲ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਉਸਦੇ ਖਸਮ ਹੋਣ ਤੇ ਉਹਦੇ ਵਲ ਹੋਰ ਹੋਰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਣ। ਬਿਬੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਪੈਰਾਂ ਤੱਕ ਲਜਿਆ ਕੇ ਆਖਦੀ, "ਨਿਖਸਮੇ"। ਜੋਗਿੰਦਰ ਤੜਕ ਕੇ ਪੁਛਦਾ, "ਹੈ"? ਅਸਲੀ ਖਸਮ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਉਹੀ ਬਲਦ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਜਾਪਦੇ ਤੇ ਉਹਦੀ ਲੱਜਾ ਸਿਰ ਤੋਂ ਪੈਰਾਂ ਤੱਕ ਮਮਤਾ ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਤੇ ਆਖਦੀ, "ਰਤਾ ਅਰਾਮ ਵੀ ਕਰ ਲੈਣ ਦਿਆ ਕਰ, ਦੇਖ ਤਾਂ ਪਿੰਡੇ 'ਤੇ ਲਾਸਾਂ ਪਾਈਆਂ ਪਈਆਂ"। ਜੋਗਿੰਦਰ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਲਗਦਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਲਾਂ ਛਿਣਾਂ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਜੁਗਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਮਟ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਨਾ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਕਿ ਕਦ ਬਿਬੇ ਆਈ, ਕਦ ਉਸ ਨੇ ਰੋਟੀ ਖਾਧੀ, ਕਦ ਲੱਸੀ ਪੀਤੀ ਤੇ ਕਦ ਉਹ ਚਲੀ ਵੀ ਗਈ।

ਜੋਗਿੰਦਰ ਤੇ ਬਿਬੇ ਭਾਵੇਂ ਦੋ ਜੀ ਸਨ, ਪਰ ਤਾਂ ਵੀ ਉਹ ਇਕੱਲੇ ਇਕੱਲੇ ਜਾਪਦੇ। ਜੋਗਿੰਦਰ ਦੀ ਦਾਹੜੀ 'ਚ ਕਾਲੇ ਗੋਰੇ ਦੀ ਘਮਸਾਨ ਦੇਖ ਬਿਬੇ ਦਾ ਤੱਖਲਾ ਵਧਦਾ ਜਾਂਦਾ। ਗੋਰੀ ਸੈਨਾਂ ਦੇ ਨਿਤ ਨਵੇਂ ਹੱਲੇ ਅਤੇ ਕਾਲਿਆਂ ਦੀ ਹਾਰ ਬਿਬੇ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਡੋਬੂ ਪਾਉਂਦੇ। ਬਿਬੇ ਦੇ ਸਿਰ 'ਚ ਭਾਵੇਂ ਹਲੇ ਧੁੱਪ ਛਾਂ ਦੀ ਖੇਡ ਸੂਰੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਖ਼ਿਆਲ ਰੱਖਣਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਦੀ ਉਹ ਆਖਦੀ ਕਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਆਉਣਾ, ਕਦੀ ਆਖਦੀ ਕਿਹੜਾ ਕਿਤੇ ਜਾਣਾ ਤੇ ਕਦੀ ਆਖਦੀ ਰੋਜ਼ ਰੋਜ਼ ਕੌਣ ਵਾਹਵੇਂ। ਹੁਣ ਉਹ ਸਿਰ ਨਾ ਵਾਹੁਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਲੱਭਦੀ। ਉਸ ਦੇ ਜਿਸਮ ਦੇ ਕੋਮਲ ਤੇ ਨਾਜੁਕ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਰੌਣਕਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਨੇ ਬੋਰੀ ਬਿਸਤਰਾ ਲਪੇਟਣਾ ਸੂਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਠੋਰ ਹਿਸੇ ਬਲਵਾਨ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਾਰ ਮੰਨ ਚੁੱਕੇ ਜਾਪਦੇ ਸਨ। ਕੋਮਲਤਾ ਜਾਂ ਨਾਜੁਕਤਾ ਤਾਂ ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਤਿੜਲੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਮੁਰਝਾਏ ਫੁੱਲਾਂ 'ਤੇ ਬੈਠਣਾ ਤਾਂ ਕੀ ਤੱਕਣਾ ਵੀ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ। ਬਿਬੇ ਤਾਂ ਹੁਣ ਨਿਰੀ ਜੰਗ ਦਾ ਮੈਦਾਨ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਨਿੱਤ ਕੋਈ ਜਿਤ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਕੋਈ ਹਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਿੱਤ ਹਾਰ ਦਾ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਜੋਗਿੰਦਰ ਦੇ ਝੋਰਿਆਂ 'ਚ ਮਣਾਂ ਮੂੰਹੀ ਵਾਧਾ ਕਰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਭਾਬੀਆਂ ਨੇ ਵੀ "ਵੇ ਛੱਡ ਖਹਿੜਾ ਇਹਦਾ" ਕਹਿਣਾ ਛੱਡ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਸੋਚਦਾ ਕਿ ਖਹਿੜਾ ਛੱਡਣ ਨੂੰ ਹੁਣ ਬਚਿਆ ਹੀ ਕੀ ਹੈ। ਖੁਦ ਬਖੁਦ ਛੁਟ ਗਏ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕੀ ਛੱਡੇ।

ਨਾਲੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਨੂੰ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਹੁਣ ਛੁੜਾ ਕਹਿਣਾ ਸੂਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਜੋਗਿੰਦਰ ਨੂੰ ਇਸਦਾ ਗੁੱਸਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦਾ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਕਈ ਤੀਵੀਆਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਰਾਹ ਵਾਟੇ ਬਿਬੇ ਨੂੰ ਛੇੜ ਲੈਂਦੀਆਂ ਸਨ, "ਨੀ ਤੇਰਾ ਛੁੜਾ ਕਿਥੇ ਗਿਆ?" ਤੇ ਬਿਬੇ ਵੀ ਬਗ਼ੈਰ ਗੁੱਸਾ ਕੀਤੇ ਸਵਾ ਸੇਰ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੀ, "ਬਹੁਤੀ ਤਲਬ ਲਗੀ ਆ ਤਾਂ ਭੇਜਾਂ?" ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਹੀ ਹੀ ਹਾ ਹਾ। ਪਰ ਗੱਲ ਗਾਹ ਨਾ ਵਧਦੀ। ਪਰ ਅੱਜ ਪਿਆਰੇ ਦੀ ਭਜਨੋ ਨੇ ਤਾਂ ਹੱਦ ਹੀ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਅਖੇ, "ਛੜੀਏ, ਤੇਰਾ ਛੁੜਾ ਕਿਥੇ ਗਿਆ?" ਅੰਗਿਉਂ ਬਿਬੇ ਨੇ ਵੀ ਸਵਾ ਸੇਰ ਕੀ, ਸਵਾ ਕੁਵਿੰਟਲ

ਦਾ ਜਵਾਬ ਕੱਢ ਮਾਰਿਆ, ਕਹਿੰਦੀ, "ਤੇਰੀ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਲਾਵਾਂ ਲੈਣ"। ਭਜਨੋ ਘਰ ਤੱਕ ਸੋਚਦੀ ਗਈ, "ਭਲਾ ਇਹ ਵੀ ਕੀ ਹੋਇਆ ਪਈ ਚੁੰਢੀ ਦੇ ਜਵਾਬ 'ਚ ਟਕੂਆ ਸਿਰ 'ਚ ਖੋਭ ਦੇਵੇ"। ਉਸਨੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀ ਪਾਸੀ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਲਾਲ ਕਰ ਸੁਣੀਆਂ, ਪਈ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਸਿਧੀ ਘਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਬਿਬੇ ਦੇ ਟਕੂਏ ਦਾ ਸੋਕ ਹੀ ਸੀ, ਜੋ ਭਜਨੋ ਦੀ ਹਿਕ ਲੂਹ ਕੇ, ਪਾਸੀ ਦੀ ਗੱਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਜਨੋ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਰੱਤੀ ਭਰ ਇਲਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਟਕੂਆ ਉਹ ਬਿਬੇ ਦੇ ਛਿੱਡ ਵਿਚ ਖੋਭ ਆਈ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਸੋਕ ਕਿੰਨੇ ਅਣਜੰਮਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਤੀਵੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੀਆਂ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਹਜ਼ਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤੁਹਮਤਾਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਕ ਗੱਲ ਹਜ਼ਮ ਜਾਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨੀ ਤਾਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰਹੀ, ਸੁਣਨ ਦੀ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਕੰਨਾਂ 'ਚ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਉਹ ਮਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੀ। ਜੋਗਿੰਦਰ ਦੇ ਕੰਨ ਤਾਂ 'ਛੜਾ' ਸੁਣਨ ਦੇ ਆਦੀ ਸਨ। ਪਰ ਬਿਬੇ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਲਈ 'ਛੜੀ' ਲਫਜ਼ ਦਾ ਮਾਇਨਾ, ਜੋ ਮੋਤ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਸਹਿ ਲੈਂਦੀ ਪਰ ਅੱਜ ਇਹ ਲਫਜ਼ 'ਛੜੀ' ਉਸ ਲਈ ਡੁਮਣੇ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਗਿਆ, ਜੋ ਉਸਦਾ ਖਹਿੜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਛੱਡ ਰਿਹਾ। ਰਾਤ ਭਰ ਉਸ ਦੀ ਕੀ ਦਸਾ ਹੋਈ, ਉਸਨੂੰ ਨਾ ਹੀ ਨੀਂਦ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜਾਗ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਜਾਗਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਤਾਂ ਨੀਂਦ ਆਉਣ ਲਗ ਪੈਂਦੀ। ਸੌਣ ਲਗਦੀ ਤਾਂ ਨੀਂਦ ਉਭ ਜਾਂਦੀ। ਤੜਕੇ ਜਾ ਕੇ ਰਤਾ ਚੈਨ ਆਈ ਕਿ ਨਾਲ ਹੀ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਸਪੀਕਰਾਂ 'ਚੋਂ ਪਾਠ ਦੀਆਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਆਉਣੀਆਂ ਸੂਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਨੀਂਦ ਨੇ ਆਣ ਘੇਰਿਆ। ਨੀਂਦ ਕਾਹਦੀ ਪਈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸੁਪਨ ਨੇਤਰ ਖੁਲ੍ਹ ਗਏ। ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਪਿਆ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿਤੇ ਦਾਈ ਧਨੋ ਜੋਗਿੰਦਰ ਨੂੰ ਵਧਾਈਆਂ ਦੇ ਰਹੀ ਹੋਵੇ, "ਵੇ ਰੱਬ ਦੇ ਘਰ ਦੇਰ ਹੈ, ਹਨੇਰ ਨਹੀਂ"।

ਉਸ ਦੇ ਦਿਲੋ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਲੜੀ ਤੁਰ ਪਈ, ਜਿਵੇਂ ਰੋਲ ਦੀ ਪਟੜੀ ਪਿਛੇ ਨੂੰ ਦੌੜਦੀ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਪਿਆ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਇਕ ਮਾਂ ਹੋਵੇ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਦਾ ਬੱਚਾ ਸਕੂਲ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਅਜੀਬ ਜਿਹਾ ਸ਼ੌਰ ਸੁਣਾਈ ਦਿਤਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਪਿਆ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਉਸ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, "ਮੰਮੀ ਮੁੰਡੇ ਮੇਰਾ ਬਸਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ"। ਇੰਨੀ ਸੁਣਨ ਦੀ ਦੇਰ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਖੂਨ ਦਿਮਾਗ ਵਲ ਨੂੰ ਦੌੜਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਪਿਆ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਦਾ ਸਿਰ ਪਾਟਣ ਲੱਗਾ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਦਾ ਤਾਲੂਆ ਖੁਸਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਦਿਲ ਜਿਵੇਂ ਢੋਲ 'ਤੇ ਡਗਾ ਵਜਦਾ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਇਕਦਮ ਉਠੀ। ਬਿਨਾਂ ਕਿਰਿਆ ਸੋਧੇ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲ ਤੁਰੀ। ਤੁਰਦੀ ਗਈ, ਤੁਰਦੀ ਗਈ।

ਫਿਰਨੀਉਂ ਫਿਰਨੀ ਚੜ੍ਹ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਸਕੂਲ ਮੋਹਰੇ ਜਾ ਖੜੀ ਹੋਈ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਨਿਆਣੇ ਘੋਂਟੀ ਵੱਜਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਕੂਲ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆੜੀਆਂ ਲਈ ਥਾਂ ਮੱਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਿਬੇ ਦਾ ਰੁੱਖਾ ਚਿਹਰਾ, ਪਿੰਡੇ ਵਾਲ ਤੇ ਮੂੰਹ ਦੀ ਝੰਗ ਦੇਖ ਸਕੂਲ ਦੇ ਨਿਆਣਿਆਂ ਨੇ ਰੌਲੀ ਪਾਉਣੀ ਸੂਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀ, "ਸੁਦੈਣ ਓਏ, ਸੁਦੈਣ ਓਏ"। ਬਿਬੇ ਨੇ ਝਪਟ ਕੇ ਇਕ ਨਿਆਣੇ ਦੇ ਖੱਪੜ ਸੁੱਟਿਆ, ਉਸਦਾ ਬਸਤਾ ਖੋਹਿਆ ਤੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਸਿਧੀ ਹੋ ਲਈ। ਰਾਹਗੀਰਾਂ ਨੇ ਸੁਣਿਆ, ਬਿਬੇ ਆਖਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, "ਚੱਕਿਓ ਪੜ੍ਹਾਈਆਂ ਦੇ, ਖਦੇੜਿਓ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ, ਮੇਰੇ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਨਾ!"

ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਬਿਬੇ ਪਾਗਲ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਂ, ਉਹ ਸੱਚ ਮੁਚ ਪਾਗਲ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਸੁਪਨੇ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਰਾਤੀਂ ਆਉਂਦੇ ਸਨ, ਦਿਨੇ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਦਾਈ ਧੰਨੋ ਦੀਆਂ ਮੁਬਾਰਕਾਂ, ਰੱਬ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਦੇਰ ਕਿ ਹਨੇਰ, ਨਿਆਣਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ੌਰ ਤੇ ਉਹੀ "ਮੰਮੀ, ਮੁੰਡੇ ਮੇਰਾ ਬਸਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ"।

ਉਹ ਤੜਕ ਸਾਰ ਰੋਜ਼ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲ ਪੈਂਦੀ। ਨਾਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਕੂਲ ਮੋਹਰੇ ਜਾ ਖੜ੍ਹਦੀ। ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਬਸਤਾ ਖੋਹ ਲਿਆਉਂਦੀ। ਲੋਕ ਘਰੇ ਉਲਾਂਭਾ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੇ। ਜੋਗਿੰਦਰ ਸੁਣ ਛੱਡਦਾ। ਜਦ ਬਿਬੇ ਘਰੇ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਲੋਕ ਆਉਂਦੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਨਿਆਣਿਆਂ ਦੇ ਬਸਤੇ ਪਛਾਣ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ। ਜੁਗਿੰਦਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿਬੇ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚਲੇ ਜਾਣ ਲਈ ਆਖਦਾ। ਰਾਤੀਂ ਜਦ ਬਿਬੇ ਨੂੰ ਬਸਤੇ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਉਂਦੇ ਤਾਂ ਜੋਗਿੰਦਰ ਨੂੰ ਮਣ ਮਣ ਦੀਆਂ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਦੀ, "ਮਰ ਜਾਣਿਆਂ, ਤੂੰ ਤਾਂ ਰਿਹਾ ਢੰਗੇ ਦਾ ਢੰਗ, ਹੁਣ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਨਿਆਣੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇਣੇ!" ਜੋਗਿੰਦਰ ਹੱਕਾ ਬੱਕਾ ਜਿਹਾ ਹੋ ਕੇ ਕਲਪ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਫਿਰ ਬਿਬੇ, ਬਸਤੇ ਤੇ ਨਿਆਣਿਆਂ ਦੇ ਹੁਸੀਨ ਤੇ ਗਮਗੀਨ ਖਵਾਬਾਂ ਵਿਚ ਗੁੰਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਕਿਤੇ ਦਾ ਕਿਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜੋਗਿੰਦਰ ਜਦ ਵਾਪਸ ਮੁੜਦਾ ਤਾਂ ਹਲਕਾ ਜਿਹਾ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਇਤਨਾ ਹੀ ਆਖਦਾ, "ਕਮਲੀ"। ਤੇ ਫਿਰ ਉਥੇ ਹੀ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਜਿਥੋਂ ਉਹ ਹੁਣੇ ਹੀ ਸਿਰਫ਼ "ਕਮਲੀ" ਕਹਿਣ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ।

ਜਿਵੇਂ ਤੀਵੀਆਂ ਦਾ ਹਰ ਭਾਣਾ ਚੰਦਰਮਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧ

ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਇਵੇਂ ਬਿੰਬੇ ਦਾ ਕਮਲਪੁਣਾ ਵੀ ਚੰਦਰਮਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਟਦਾ ਵਧਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਹੁਣ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਬਿੰਬੇ ਠੀਕ ਠਾਕ ਲੱਗ ਰਹੀ ਸੀ। ਪਰ ਇਕ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਜੋਗਿੰਦਰ ਦੇ ਕੰਨ 'ਚ ਕੀ ਆਖਿਆ, ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, ਜੋਗਿੰਦਰ ਬਲਦਾਂ ਮਗਰ ਬੋਲੀਆਂ ਪਾਉਂਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅੱਗੇ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੂਰਜ ਛਿਪਣ 'ਤੇ ਹੀ ਘਰ ਵਾਪਸ ਮੁੜਦਾ, ਪਰ ਅੱਜ ਦੋ ਘੜੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਬਿੰਬੇ ਨੂੰ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਨਸੀਹਤਾਂ ਦੇ ਕੇ ਰੱਖੀ ਬੁੜੀ ਨੂੰ ਖਾਲਸ ਘਿਉ ਰੱਖਣ ਦੀ ਤਕੀਦ ਕਰਨ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਵਾਪਸ ਆਉਂਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਉਦੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ, ਜਦ ਦਾਈ ਧਨੋ ਦੀ ਗਲੀ 'ਚ ਖੜ੍ਹਾ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, "ਮਾਸੀ, ਮਾਸੀ!"

ਤੀਵੀਆਂ ਬਿੰਬੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦੀਆਂ, "ਨੀ, ਕਿਥੋਂ ਖੋਰ ਪਈ?" ਬਿੰਬੇ ਮੁਸਕਰਾ ਛੱਡਦੀ। ਕੋਈ ਹਰਾਮਣ ਪੁੱਛਦੀ, "ਨੀ ਕਿਹਦੀ ਮਿਹਰ ਹੋਈ?" ਬਿੰਬੇ ਇਸ 'ਤੇ ਵੀ ਮੁਸਕਰਾ ਛੱਡਦੀ। ਜੋਗਿੰਦਰ ਦੀ ਭਰਜਾਈ ਨੇ ਇਕ ਦਿਨ ਪੁੱਛਿਆ, "ਨੀ, ਕੀ ਖੁਆਇਆ ਸੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਨੂੰ?" ਬਿੰਬੇ ਨੇ ਇੰਨਾ ਹੀ ਆਖਿਆ, "ਤੇਰਾ ਚੁੰਡਾ" ਤੇ ਫਿਰ ਹੱਸਦੀ ਹੱਸਦੀ ਅੰਦਰ ਚਲੀ ਗਈ।

ਜੋਗਿੰਦਰ ਨੂੰ ਵੀ ਰਾਹ ਵਾਟੇ ਜਾਂ ਖੇਤਾਂ 'ਚ ਲੋਕੀਂ ਪੁਛਦੇ, "ਓ ਬਈ, ਕਿਦਾਂ ਮੋਰਚਾ ਮਾਰਿਆ?" ਉਹ ਆਖਦਾ, "ਸਭ ਉਹਦੀ ਕਿਰਪਾ"। ਮਸਖਰੇ ਅੱਗਿਉਂ ਹੋਰ ਸਵਾਲ ਕਰਦੇ, "ਕਿਹਦੀ ਬਈ?" ਜੋਗਿੰਦਰ ਚੁੱਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਬਿੰਬੇ ਦੀ ਉਮੀਦ ਅਤੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਦੇ ਯਕੀਨ ਦੇ ਚਰਚੇ ਹੁੰਦੇ। ਕੋਈ ਆਖਦਾ, "ਬਈ ਉਹਦੇ ਘਰ ਦੇਰ ਹੈ, ਹਨੇਰ ਨਹੀਂ!" ਕੋਈ ਅਗਿਉਂ ਟਿਚਰ ਕਰਦਾ, "ਦੇਰ ਕਿਥੇ, ਜੇਠ ਹੈ ਜੇਠ"। ਜੋਗਿੰਦਰ ਨੂੰ ਕੁਛ ਸਮਝ ਨਾ ਪੈਂਦੀ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਜਵਾਬ ਦੇਵੇ। ਉਹ ਇੰਨਾ ਹੀ ਆਖਦਾ, "ਸਾਲੇ, ਕੱਜਰ"। ਅੰਦਰੋਂ ਉਹਦੇ ਹੱਡਾਂ ਦੇ ਸੀਰਮੇ 'ਚ ਯਕੀਨ ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਕੋਈ ਸਾਂਝੀ ਜਿਹੀ ਲਹਿਰ ਉਪਜਦੀ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਕਿਆਫ਼ਾ ਨਾ ਲਗਦਾ। ਉਸ ਦਾ ਧਿਆਨ ਹਲ ਦੇ ਫਾਲੇ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ ਬਲਦਾਂ 'ਤੇ ਜਾ ਟਿਕਦਾ।

ਉਥੋਂ ਤਿਲਕਦਾ ਚਰੀਆਂ 'ਚ ਜਾ ਵੜਦਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਜਿਵੇਂ ਚਰੀਆਂ ਹੈਰਾਨੀ 'ਚ ਚੁਪ ਗੜ੍ਹਪ ਉਸ ਵਲ ਦੇਖ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣ। ਸੱਤ, ਅੱਠ ਤੇ ਫਿਰ ਨੌਂ। ਸੰਗਰਾਂਦਾਂ ਆਈਆਂ ਤੇ ਲੰਘ ਗਈਆਂ। ਦਾਈ ਧੰਨੋ ਵੀ ਹੈਰਾਨ ਸੀ। ਰੱਖੀ ਦਾ ਖਾਲਸ ਘਿਉ ਪਿਆਰੇ ਦੀ ਭਜਨੇ ਪਿੰਨੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲੈ ਗਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਬਿੰਬੇ ਹਰ ਸਮੇਂ ਘਰੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਉਹ ਹੁਣ ਸਦੈਣ ਘੱਟ ਤੇ ਬੋਲੀ ਵਧੇਰੇ ਜਾਪਦੀ; ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਦੇ ਕੰਨ ਹੀ ਨਾ ਹੋਣ। ਚਿੜੀਆਂ ਫੁਰ ਫੁਰ ਕਰਦੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ। ਧਾਗੇ, ਕੱਖ ਤੇ ਕਾਗਜ਼ ਲਿਆਉਂਦੀਆਂ। ਚਿੜ ਚਿੜ ਕਰਦੀਆਂ ਤੇ ਆਂਡੇ ਦਿੰਦੀਆਂ। ਇਵੇਂ ਜਾਪਦਾ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਘਰ ਬਿੰਬੇ ਦਾ ਨਾ, ਸਗੋਂ ਚਿੜੀਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ। ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ, ਬਿੰਬੇ ਹੁਣ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਉਮੀਦ ਤੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਦੇ ਯਕੀਨ ਦੇ ਗਰਮ ਚਰਚੇ ਹੁਣ ਠੰਢੇ ਪੈ ਚੁਕੇ ਸਨ। ਚਰਚੇ ਕਾਹਦੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਾਨਿਆਂ ਦੇ ਫੂਸ ਦੀ ਅੱਗ ਹੋਵੇ; ਕਹਿ ਮਚੀ ਤੇ ਕਹਿ ਬੁਝ ਗਈ।

ਹੁਣ ਜੋਗਿੰਦਰ ਨੂੰ ਵੀ ਕੋਈ ਨਾ ਛੇੜਦਾ। ਉਸ ਦੀ ਦੁਖਦੀ ਰਗ ਸਭ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲਗਦੀ। ਉਹ ਗੱਡੇ 'ਤੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇਵੇਂ ਜਾਪਦਾ ਜਿਵੇਂ ਗੱਡਾ ਖਾਲੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਦਾ ਹੋਣਾ ਨਾ ਹੋਣਾ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਲਗਦਾ। ਕਿਸੇ ਦੀ ਗੱਲ 'ਚ ਉਹ ਕਦੀ ਨਾ ਬੋਲਦਾ। ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਕਾਵਿ-ਮੰਚ

ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਵਧਾਈ

ਮੇਰੇ ਵਲੋਂ ਸਭ ਨੂੰ,
ਵਧਾਈ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ,
ਦੂਣੀ ਚੋਂਣੀ ਹੋਵੇ ਬੋਝੀ,
ਕਮਾਈ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ।

ਰਹੇ ਪੈਰ ਚੁੰਮਦੀ,
ਤਰੱਕੀ ਬੋਝੇ ਮੁਹਰੇ ਸਦਾ,
ਰਹੇ ਕਾਮਯਾਬੀ ਬੂਹੇ ਉੱਤੇ,
ਸਦਾ ਦੀਵੇ ਬਾਲਦੀ।

ਲਿਆਵੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਤੇ ਖੇੜੇ,
ਸਭ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ,
ਰੱਬਾ ਐਸੀ ਤੂੰ ਚਲਾਈਂ,
ਪੁਰਵਾਈ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ।

ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਉੱਡ ਕੇ,
ਪੰਜਾਬ ਜਾਣ ਵਾਲਿਉ,
ਦੇਣਾ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ,
ਵਧਾਈ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ।

ਜਾਹ ਨੀ ਹਵਾਏ ਦੇ ਦੇ,
ਵਧਾਈ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੂੰ,
ਹਿੱਕ ਨਾਲ ਲਾ ਕੇ ਜਿਹੜੀ,
ਰਹੀ ਮੈਨੂੰ ਪਾਲਦੀ।

ਬੋਬੇ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਨੂੰ,
ਅੱਧ-ਮੋਈਆਂ ਜਲੀਆਂ ਨੂੰ,
ਭੁੱਲਣੀ ਨੀ ਯਾਦ ਕਦੇ,
ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲ ਦੀ।

ਭੇਜੀ ਏ ਬਰੰਗ ਚਿੱਠੀ,
ਤੀਰ ਵਾਹ ਕੇ ਦਿਲ ਉੱਤੇ,
ਇਹ ਕਿਸ ਭੇਜੀ ਏ,
ਵਧਾਈ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ।

ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਭੇਜਿਆ ਏ,
ਨੰਬਰ ਕਰਕੇ ਬਲੋਕ,
ਯਾਦ ਕਿਸਨੂੰ ਹੈ ਆਈ,
ਯਾਰੇ ਮੇਰੇ ਹਾਲ ਦੀ।

ਚੋਰੀ ਚੋਰੀ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ,
ਲਗਾਣ ਜਾ ਰਹੇ ਨੇ ਜੋ ਮਹਿੰਦੀਆਂ,

ਹੋਵੇ ਮੁਬਾਰਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ,
ਸਗਾਈ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ।

ਖੱਟੀਆਂ ਮਿੱਠੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਦੇ ਕੇ,
ਜਾਣ ਵਾਲਿਆ ਸਾਲਾ ਵੇ,
ਕਿਉਂ ਅੱਖ ਰੋਈ ਵੇਖ ਕੇ,
ਜੁਦਾਈ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ।

ਸਵੇਰਿਆਂ ਦੀ ਘੋੜੀ 'ਤੇ,
ਦਿਨ ਚੜ੍ਹ ਆਇਆ ਏ,
ਸਜ ਕੇ ਹੋ ਰਾਤ ਰਾਣੀ,
ਆਈ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ।

ਕੁਲਬੀਰ ਨੇ ਕੀ ਦੇਣਾ,
ਚੰਦ ਲਫਜ਼ ਲਿਖ ਕੇ ਦੇ ਰਿਹਾ,
ਕਾਰਡ ਸਮਝ ਕੇ ਰੱਖ ਲੈਣਾ,
ਇਹ ਰੁਬਾਈ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ।

ਨਵਾਂ ਸਾਲ

ਇਕ ਹੋਰ ਲੰਘਿਆ ਸਾਲ ਨੀ ਮਾਏ,
ਇੱਕ ਹੋਰ ਲੰਘਿਆ ਸਾਲ।
ਫਿਰ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਆਏ ਤੁਫਾਨ,
ਫਿਰ ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਢਹੇ ਮਕਾਨ।
ਲਾਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਸਮਸਾਨ,
ਲੈ ਚਿੱਟੀਆਂ ਚੁੰਨੀਆਂ ਆਈ ਮਕਾਣ।
ਲਹੂ ਦੇ ਹੰਝੂ ਰੋਇਆ ਇਨਸਾਨ,
ਫਿਰ ਬੰਬੇ ਹੋਈ ਲਹੂ ਲੁਹਾਣ।
ਫਿਰ ਹੁੰਝ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਲੈ ਗਿਆ ਚੰਦਰਾ,
ਦਹਿਸ਼ਤ ਦਾ ਜੋ ਆਇਆ ਭੂਚਾਲ।
ਫਿਰ ਇਕ ਲੰਘਿਆ ਸਾਲ ਨੀ ਮਾਏ,
ਫਿਰ ਇਕ ਲੰਘਿਆ ਸਾਲ।

ਕੁਝ ਝੂਠ ਸਤਿਕਾਰੇ ਗਏ,
ਫਿਰ ਸੱਚ ਨੂੰ ਪਈਆਂ ਲਾਹਣਤਾਂ।
ਦੇਸ ਨੂੰ ਲੁੱਟ ਕੇ ਖਾ ਲਿਆ,
ਗੰਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ।
ਹੱਥ 'ਚ ਤੱਕੜੀ, ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਪੱਟੀ,
ਸਭ ਬੇਵੱਸ ਸਨ ਅਦਾਲਤਾਂ।
ਚੜ੍ਹੇ ਬੇਕਸੂਰ ਸੂਲੀ 'ਤੇ,
ਤਰਸਯੋਗ ਰਹੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ।
ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਨਾਮ ਵਰਤ ਕੇ,
ਝੂਠੇ ਬਾਬੇ ਹੋਏ ਬਹਾਲ...।

ਜੋ ਸੱਚ ਬੋਲਿਆ ਉਹ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ,
ਮੌਕੇ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ।
ਧਰਮ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਰੋਲ ਦਿੱਤਾ,
ਧਰਮ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੇ।
ਪੰਜਾਬ ਮੇਰਾ ਉਜਾੜ ਦਿੱਤਾ,
ਖੰਘਾਰ ਨਸ਼ੇ ਦੀਆਂ ਮਾਰਾਂ ਨੇ।
ਸਿਰ ਤੋਂ ਚੁੰਨੀ ਲਾਹ ਦਿੱਤੀ,
ਫੈਸ਼ਨ-ਪੱਟੀਆਂ ਨਾਰਾਂ ਨੇ।
ਸੁਣਿਆਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੇ ਖਾ ਲਿਆ,
ਕੁਲਵੀਰ ਪਿੰਡ ਤੇਰਾ ਡਾਨਸੀਵਾਲ।
ਰੱਬਾ ਮੇਰਿਆਂ ਮਿਹਰ ਕਰੀਂ,
ਸਭ 'ਤੇ, ਆਉਂਦੇ ਸਾਲ।

-ਕੁਲਬੀਰ ਡਾਨਸੀਵਾਲ
778-863-2472

ਬਾਲ ਕਵਿਤਾ

ਸਾਲ, ਮਹੀਨੇ ਤੇ ਤਿਉਹਾਰ

ਚੜ੍ਹਿਆ ਸਾਲ ਜਨਵਰੀ ਆਈ,
ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਠੰਢ ਲਿਆਈ।
ਫਰਵਰੀ ਦੇ ਵਿਚ ਆਈ ਬਸੰਤ,
ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਪਾਲਾ ਹੋਇਆ ਉਡੰਤ।
ਮਾਰਚ ਮਹੀਨੇ ਆਈ ਹੌਲੀ,
ਸਭ ਨੇ ਰਲ ਮਿਲ ਕੇ ਹੈ ਖੇਲੀ।
ਅਪ੍ਰੈਲ ਮਹੀਨੇ ਆਈ ਵਿਸਾਖੀ,
ਕਣਕਾਂ ਦੀ ਮੁੱਕ ਗਈ ਰਾਖੀ।
ਮਈ ਮਹੀਨਾ ਗਰਮੀ ਵਾਲਾ,
ਸਭ ਦਾ ਮਨ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਾਹਲਾ।
ਚੜ੍ਹੇ ਜੂਨ ਗਰਮੀ ਹੋ ਜਾਏ,
ਸੁੱਖ ਚੈਨ ਨਾ ਕੋਈ ਪਾਏ।
ਆਈ ਜੁਲਾਈ ਵਰਖਾ ਲਿਆਈ,
ਸਭ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਰੋਣਕ ਆਈ।
ਅਗਸਤ ਮਹੀਨੇ ਆਈ ਆਜ਼ਾਦੀ,
ਹੋ ਗਈ ਦੇਖੋ ਜੁਆਨ ਕਮਾਦੀ।
ਸਤੰਬਰ 'ਚ ਹੋਈਆਂ ਛੱਲੀਆਂ ਚਾਬੂ,
ਆਉਣ ਨਾ ਬੱਚੇ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਕਾਬੂ।
ਅਕਤੂਬਰ ਮਹੀਨੇ ਦੁਸਹਿਰਾ ਆਇਆ,
ਲੋਕਾਂ ਰਾਵਣ ਤਾਈਂ ਜਲਾਇਆ।
ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਦੀਵਾਲੀ ਆਈ,
ਸਭ ਨੇ ਦੀਪ ਮਾਲਾ ਜਲਾਈ।
ਕ੍ਰਿਸਮਿਸ ਆਈ ਵਿਚ ਦਸੰਬਰ,
ਮੁਕਿਆ ਸਾਲ ਵਾਧ ਕਲੰਦਰ।
ਸਾਲ ਮਹੀਨੇ ਤੇ ਸਭ ਤਿਉਹਾਰ,
ਬੀੜੀ ਜਾਣ ਕਿੰਝ ਨਾਲ ਰਫਤਾਰ।
ਪਲ ਪਲ ਕਰਕੇ ਜਿੰਦ ਬੀੜੀ ਜਾਵੇ,
ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕੋਈ ਸਮਝ ਨਾ ਆਵੇ।
ਬੀੜੀ ਜਾਣ ਇੰਝ ਸਾਲੇ ਸਾਲ,
'ਸੈਣੀ' ਹੈ ਨਾ ਰੱਬ ਦਾ ਇਹ ਕਮਾਲ?

-ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ

ਮਾਵਾਂ ਰੋਂਦੀਆਂ ਢਿੱਡਾਂ 'ਤੇ ਹੱਥ ਧਰਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤ ਖੇਡਦੇ ਮਰੇ...

-ਅਮਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਮਰ

ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਸਿਆਲਕੋਟ ਦੇ ਰਾਜੇ ਸਲਵਾਨ ਨੇ ਲੂਣਾ ਦੇ ਆਖੇ ਲੱਗ ਬੇਕਸੂਰ ਪੂਰਨ ਨੂੰ ਟੁਕੜੇ ਕਰਵਾ ਕੇ ਖੂਹ ਵਿਚ ਸੁਟਵਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਕਰਮਾਂ ਮਾਰੀ ਮਾਂ ਇੱਛਾਰਾਂ ਰੋ-ਰੋ ਕੇ ਅੰਨ੍ਹੀ ਹੋ ਗਈ। ਲੂਣਾ ਦੀਆਂ ਝੁਠੀਆਂ ਤੋਹਮਤਾਂ ਨੇ ਸਲਵਾਨ ਦੀ ਮੌਤ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ, ਇੱਛਾਰਾਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਲੁੱਟੀ ਗਈ, ਸਾਰੇ ਸਿਆਲਕੋਟ ਵਿਚ ਸੋਗ ਪੈ ਗਿਆ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਮੌਤ ਇਕ ਅਟੱਲ ਸਚਾਈ ਹੈ ਤੇ ਇਹਨੇ ਸਾਰੇ ਸੱਜਣਾਂ ਨੂੰ ਆ ਕੇ ਮੂੰਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਹੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਸੱਚ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ-
“ਜਿਹੜੀ ਮੌਤ ਡੈਣ ਨੇ ਕੁੱਲ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਤੇਰੇ ਮੁਹਰੇ ਬੀਬਾ ਹੈ ਇਕ ਦਿਨ ਨੂੰ ਆਉਣੀ।
ਜੀਅ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਤੇਰਾ ਭਰਿਆ ਮੇਲਾ ਛੱਡਣ ਨੂੰ,
ਨਾਲ ਜਮਾਂ ਦੇ ਪਾ ਕੇ ਬਹਿਜੇਗਾ ਅੜਾਉਣੀ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਵੀ ਹੈ “ਜਗਜੀਵਨ ਕੈਸਾ, ਸੁਪਨੇ ਜੈਸਾ, ਜੀਵਨ ਸੁਪਨ ਸਮਾਨ।” ਸਾਰੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਫਿਲਾਸਫੀਆਂ ਇਹੋ ਗੱਲ ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਮਰਨਾ ਸੱਚ, ਜਿਉਣਾ ਝੂਠ। ਚੀਨ ਵਿਚ ਇਕ ਧਾਰਮਿਕ ਫਿਲਾਸਫਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਹਦਾ ਨਾਮ ਚਵਾਂਗਤਸੇ ਸੀ। ਕਹਿੰਦੇ ਇਕ ਦਿਨ ਚਵਾਂਗਤਸੇ ਨੂੰ ਸੁਪਨਾ ਆਇਆ ਕਿ ਉਹ ਤਿੱਤਲੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਪਰਾਂ ਵਾਲੀ ਰੰਗ-ਬਿਰੰਗੀ ਤਿੱਤਲੀ...ਤੇ ਫੁੱਲਾਂ ਉੱਤੇ ਉਡਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਚਵਾਂਗਤਸੇ ਦੀ ਅੱਖ ਖੁੱਲ੍ਹੀ, ਜਾਗ ਆਈ ਤਾਂ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਧਾਹਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਰੋਣਾ ਸੁਣ ਕੇ ਉਸਦੇ ਸ਼ਗਿਰਦ (ਵਿਦਿਆਰਥੀ) ਉਸਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਰੋਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੁਛਿਆ।

“ਮੈਂ ਸੁਪਨਾ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਤਿੱਤਲੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹਾਂ” ਚਵਾਂਗਤਸੇ ਨੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦੱਸਿਆ।
“ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਨ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਹੈ

ਸੁਪਨਾ ਤਾਂ ਸੁਪਨਾ ਹੈ...ਤੁਸੀਂ ਐਵੇਂ ਖਾਹ-ਮਖਾਹ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋ...” ਚੇਲਿਆਂ ਨੇ ਇਕੋ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਿਹਾ।

ਚਵਾਂਗਤਸੇ ਇਕ ਦਮ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ “ਮੈਂ ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਸੁਪਨਾ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਤਿੱਤਲੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹਾਂ...ਸਗੋਂ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹਾਂ ਕਿ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਤਿੱਤਲੀ ਸੁਪਨਾ ਦੇਖ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਹ ਚਵਾਂਗਤਸੇ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸੁਪਨਾ ਸੱਚਾ ਹੈ? ਮੇਰੀ ਦੁਬਿਧਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹੋ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਕਈ ਵਾਰ ਸੱਚ ਨੂੰ ਝੂਠ ਤੇ ਝੂਠ ਨੂੰ ਸੱਚ ਸਮਝਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਬੱਸ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੀਵਨ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਚਿੜ੍ਹਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤਾਂ ਬੇਬੋਂ ਤਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਜਾਗਦਾ ਹੀ ਉਦੋਂ ਹੈ ਜਦ ਮੌਤ ਰੂਪੀ ਜਮ ਦਾ ਡੰਡਾ ਸਿਰ ਵਿਚ ਆਣ ਵੱਜਦਾ ਹੈ। “ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਤਬੂ ਹੀ ਨਰ ਜਾਗੈ ਜਮੁ ਕਾ ਡੰਡੂ ਮੂੰਡ ਪੈ ਲਾਗੇ...”। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚੋਂ ਜਾਗ ਖੜ੍ਹਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਬਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। “ਜੇ ਜਾਗੇ ਸੇ ਉਭਰੇ ਸੂਤੇ ਗਏ ਮੁਰਾਏ, ਗੁਰ ਕਾ ਸੁਬਦ ਨ ਪਛਾਣਿਓ ਸੁਪਨਾ ਗਿਆ ਵਿਗਾਏ।” ਅਸਲ ਵਿਚ ਜਾਗਣਾ ਕੀ ਹੈ? ਸਾਰੇ ਧਾਰਮਿਕ ਫਲਸਫੇ ਦਾ ਇਕੋ ਉਤਰ ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਸਚਾਈ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲੈਣਾ ਹੀ ਅਸਲ ਜਾਗਣਾ ਹੈ।

ਪਰ ਇਹ ਬੜਾ ਡਾਹੜਾ (ਅੱਖਾਂ) ਕੰਮ ਹੈ। ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਮਾਂ ਦਾ ਸਰਵਣ ਹੀ ਮੌਤ ਰਾਣੀ ਦੇ ਮੁਖੜੇ ਤੋਂ ਘੁੰਡ ਚੁੱਕ ਕੇ ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਅੱਖਾਂ ਪਾ ਕੇ ਤੱਕਣ ਦਾ ਜੇਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਹੇ “ਜਲਾਦਾ ਆਰਾ ਤੇ ਭਵੇਂ ਜਿੰਨਾ ਤੇਰਾ ਜੀਅ ਕਰੇ ਡੂੰਘਾ ਰੱਖ ਕੇ ਫੇਰ ਪਰ ਮੂੰਹ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਪਿੰਜਰੇ ਵਲ ਨੂੰ ਕਰ ਦੇ...ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਇਸੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਦਕਾ ਮੂੰਹ ਇਹਦੇ ਵਲ ਹੀ ਰਿਹਾ ਹੈ

ਹੁਣ ਜਾਂਦੀ ਵਾਰੇ ਵੀ ਲੱਗੀਆਂ ਦੀ ਲੱਜ ਰਹਿ ਜਾਵੇ...” ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਬੰਦ-ਬੰਦ ਕੱਟਣ ਲੱਗੇ ਜਲਾਦ ਨੂੰ ਤਾਕੀਦ ਕਰਦੇ “ਭਰਵਾ ਗੁੱਟ 'ਤੇ ਵਾਰ ਨਾ ਕਰ ਬੰਦ-ਬੰਦ ਤਾਂ ਉਂਗਲੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੋਟੇ ਤੋਂ ਸੂਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ” ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਿਰਲੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਹੀਦ ਹੀ ਮੌਤ ਰਾਣੀ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਅੱਖਾਂ ਪਾ ਕੇ ਤੱਕਣਾ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਜੰਮਦਾ ਤਾਂ ਰੋਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰੋਂਦਾ ਹੈ, ਮਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਰੋਂਦਾ ਹੋਇਆ। ਪਰ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਅਜਗੈਬ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਹੀਦ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਸਰੀਰ ਕਰਕੇ ਵਿਚਰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਹੀਦ ਰੂਹਾਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਣਡਿੱਠੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਵਾਸੀ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੁਰਦਾ ਹੋਇ ਮੁਰੀਦ ਨ ਗੱਲੀ ਹੋਵਣਾ।

‘ਸਾਬਰ ਸਿਦਕ ਸ਼ਹੀਦ ਭਰਮ ਭਉ ਖੋਵਣਾ’ ਹੈ। ਸ਼ਹੀਦ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਜੁਗਤ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਨੇ “ਜੀਵਨ ਮੁਕਤ” ਪਦਵੀ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸੂਰਬੀਰ ਬਚਨ ਕੇ ਬਲੀ ਮਹਾਪੁਰਖਾਂ ਦੀਆਂ ਜਨਨੀਆਂ ਨੂੰ ਧੰਨ ਕਿਹਾ ਹੈ “ਤਿਨੁ ਧੰਨ ਜਣੈਦੀ ਮਾਉ ਆਏ ਸਫਲ ਸੇ...”।

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਸਿਰਲੱਥਾਂ ਦੇ ਪੁਰਾਂ ਦੇ ਪੁਰ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਅਗਾਂਹ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਇਹ ਸਿਰਲੱਥ ਯੋਧਿਆਂ ਦੀ ਲੜੀ ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਦਵਾਨ ਸ਼ੈਕਸਪੀਅਰ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਧਰਤੀ ਸਟੇਜ ਵਾਂਗ ਹੈ। ਅਵਿਸ਼ਟ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਮਾਨੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜੀਵ, ਜੀਵਨ ਰੂਪੀ ਨਾਟਕ (ਯਾਦ ਰਹੇ ਨਾਟਕ ਵੀ ਸੁਪਨਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਪਾਤਰ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਰੋਲ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਰੁਖਸਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਸਭਨੀਂ ਢਾਲਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਕਰਤਾ ਕਰੇ ਸੇ ਹੋਇ...। ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੀਵਨ ਰੂਪੀ

ਇਸ ਨਾਟਕ ਵਿਚ ਮੌਤ ਰਾਣੀ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਅੱਖਾਂ ਪਾ ਕੇ ਤੱਕਣ ਵਾਲੇ ਯੋਧੇ ਅਸਲ ਨਾਇਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਸ਼ਹੀਦ ਹੀ ਅਸਲ ਹੀਰੋ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਜੀਉਣਾ ਤੇ ਮੌਤ ਨੂੰ ਕਿਉਂਦਾ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਾਲਮ ਆਪਣਾ ਰੋਲ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੁਲਮ ਦੀ ਅਤਿ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਜੁਲਮ ਨੂੰ ਸਹਿ ਕੇ ਸਿਰਫ਼ ਦੀ ਪਰਖ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਸੀਂ (ਤੁਸੀਂ ਤੇ ਮੈਂ) ਤਾਂ ਆਮ ਲੋਕ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਵਾਸਤੇ ਮੌਤ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਅੱਖਾਂ ਪਾ ਕੇ ਤੱਕਣਾ ਸੁਖੈਲ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੌਜਵਾਨ ਗੱਭਰੂ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਮੂੰਹੋਂ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ, “ਬੜੀ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਹੋਈ।” ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੱਭਰੂ ਪੁੱਤ ਹੱਕ ਸੱਚ ਦੀ ਖਾਤਰ ਘਰੋਂ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮੁੜ ਕੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਪਰਤਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਦੀ ਥਾਹ ਪਾਉਣੀ ਕਿਸੇ ਯੰਤਰ ਦੇ ਵੱਸ ਦਾ ਰੋਗ ਨਹੀਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਦੇ ਕੰਤ ਕਦੇ ਵਾਪਿਸ ਨਹੀਂ ਪਰਤਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਬਤ ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਨੇ ਵੀ ਗਾਠ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਮਾਰਿਆ ਹੈ “ਜਿਨਕੇ ਬੰਕੇ ਘਰੀਂ ਨਾ ਆਇਆ ਤਿਨ ਕਿਵ ਰੈਣ ਬਿਗਾਈ...।”

ਸਲਵਾਨ (ਜਾਲਮ ਰਾਜ) ਜੁਲਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪੂਰਨ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਦਿਖਾ ਕੇ ਪੂਰਨ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਅੱਖ ਇੱਛਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਚੱਲੀ ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪੂਰਨ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਦੀ ਅਹੂਤੀ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪੂਰਨ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦੇ ਗਏ ਹਨ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਇੱਛਰਾਂ (ਮਾਵਾਂ) ਅੰਨ੍ਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਫਿਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ (ਮਾਵਾਂ) ਦੇ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਵੰਡਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰੀਏ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਕੁਰਲਾਉਂਦੀਆਂ ਕਹਿ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਕਿਤੇ ਨੂਰ ਨੂੰ, ਕਿਤੇ ਨਾਰ ਨੂੰ, ਕਿਤੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਕਟਾਰ ਨੂੰ, ਜਾਵੀਂ ਦੂਰ ਨਾ ਮੇਰੇ ਪੂਰਨ। ਤੇਰੀ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਡੀਕ ਹੈ।

ਫਿਲਮ ਗਜਨੀ ਵਿਚ ਵੀ ਬਹੁਤ ਜਚਿਆ ਆਮਿਰ ਖਾਨ

-ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਫੀਚਰਜ਼

ਆਮਿਰ ਖਾਨ ਦੀ ਫਿਲਮ ਤੋਂ ਦਰਸ਼ਕ ਆਸਵੰਦ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟਿਕਟ ਦੇ ਪੈਸੇ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਆਮਿਰ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਬਿਹਤਰੀਨ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਾਇਮ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਹਫਤੇ ਆਮਿਰ ਦੀ ਨਵੀਂ ਫਿਲਮ 'ਗਜਨੀ' ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਸਟਾਈਲ ਬਹੁਤ ਚਰਚਿਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪੂਲਰ ਹੋਇਆ।

ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਜਨੀ ਵਿਚ ਵਾਲਾਂ ਦੇ ਸਟਾਈਲ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਫਿਲਮ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਮੁਰਗਦਾਸ ਦੀ ਪਰਿਕਲਪਨਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅਸਲ ਤਮਿਲ ਵਰਜਨ ਤੋਂ ਨਕਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਤਮਿਲ ਵਰਜਨ ਵਿਚ ਹੀਰੋ ਸੂਰਯਾ ਦਾ ਵੀ ਇਹੀ ਲੁੱਕ ਸੀ। ਸਾਉਥ ਵਿਚ ਇਹ ਲੁੱਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਇਆ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਇਥੇ ਤਾਂ ਕੁੱਝ ਅਲੱਗ ਹੀ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦ ਤੋਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਲੁੱਕ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਫੋਟੋ ਆਏ, ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਕ੍ਰੇਜ਼ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ 4 ਸਾਲ ਦੇ ਇਕ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਵੀ 'ਗਜਨੀ' ਹੋਅਰ ਸਟਾਈਲ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਇਹ ਦਿੱਖ ਵੀ ਇਨੀ ਪ੍ਰਾਪੂਲਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜ਼ਰਾ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਦਿੱਖ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਜੋ ਸੰਜੋ ਸਿੰਘਾਨੀਆ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਪੂਰੀ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਇਹ ਦਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਕ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਉਸਦੇ ਸਿਰ ਵਿਚ ਗਹਿਰੀ ਚੋਟ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਹ ਇਸ ਲੁੱਕ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਗਜਨੀ ਬਾਰੇ ਦਸਦਿਆਂ ਆਮਿਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਅਸਿਨ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਦੇ ਰੋਲ ਵਿਚ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਉਥ ਦੀ ਵੱਡੀ ਸਟਾਰ ਹੈ, ਪਰ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 'ਗਜਨੀ' ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦਾ ਦਿਲ ਜਿੱਤ ਲਵੇਗੀ। ਜੀਆ ਨੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਮੈਡੀਕਲ ਸਟੂਡੈਂਟ ਦੇ ਰੋਲ ਵਿਚ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੋਮਾਂਟਿਕ ਪੇਅਰਿੰਗ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਇੰਪੋਰਟੈਂਟ ਰੋਲ ਹੈ।

'ਲਗਾਨ' ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨਵੀਆਂ ਹੀਰੋਇਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਇਸਦੀ ਖਾਸ ਵਜ੍ਹਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਹੀਰੋਇਨ ਰੋਲ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੂਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹੀ ਮੇਰੀ ਫਿਲਮ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। 'ਲਗਾਨ' ਵਿਚ ਗ੍ਰੇਸੀ ਸਿੰਘ, 'ਰੰਗ ਦੇ ਬਸੰਤ' ਵਿਚ ਸੋਹਾ ਅਲੀ ਖਾਨ ਅਤੇ ਅੰਗੂਜ਼ਾ ਏਲਿਕ, 'ਗਜਨੀ' ਵਿਚ ਅਸਿਨ ਅਤੇ ਜੀਆ ਨਵੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਚਾਲੇ 'ਫਨਾ' ਵਿਚ ਕਾਜੋਲ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਮੈਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ 'ਤੇ ਹੁਣ ਰਾਜੂ ਹਿਰਾਨੀ ਦੀ 'ਬੀ ਈਡੀਅਟਸ' ਵਿਚ ਕਰੀਨਾ ਕਪੂਰ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਪੇਅਰਿੰਗ ਹੈ। 'ਗਜਨੀ' ਨੂੰ ਹੀ ਦੇਖੋ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਿਨ ਅਸਲ ਵਰਜਨ ਵਿਚ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਖੂਬਸੂਰਤ ਤੇ ਟਲੇਂਟਿਡ ਹੈ ਇਹ ਕੁੜੀ। ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਉਸਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਵੀ ਇਕਦਮ ਸਾਫ ਹੈ, ਫਿਰ ਉਸਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਓਰਿਜ਼ਨਲ ਅਤੇ ਰੀਮੇਕ ਫਿਲਮ ਕਰਨ

ਸ਼ਾਹਿਦ ਦੀ ਨਵੀਂ ਸਹੇਲੀ

ਕਰੀਨਾ ਕਪੂਰ ਨਾਲ ਤੋੜ ਵਿਛੋੜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਸ਼ਾਹਿਦ ਨੂੰ ਮੁਬੀਨਾ ਰਤਨਸੇ ਨਾਂ ਦੀ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਵਧਾਉਂਦੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੁਬੀਨਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ ਫਾਰੂਖ ਰਤਨਸੇ ਦੀ ਨੂੰਹ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ 'ਕਮੀਨੋ' ਫਿਲਮ ਦੇ ਸੈੱਟ 'ਤੇ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਦੋਵੇਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਮੁਬੀਨਾ 'ਕਮੀਨੋ' ਫਿਲਮ ਦੀ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿਵ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ ਹੈ।

ਇਕ ਸੂਤਰ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਬੀਨਾ ਸੈੱਟਸ 'ਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧ ਕੇ ਸ਼ਾਹਿਦ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਹਰ ਸਮੇਂ ਉਸਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਮੰਡਰਾਉਂਦੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੁਬੀਨਾ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਉੱਤਰ ਸੀ, "ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ 6 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸੁਖੀ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੀਵਨ ਬਿਤਾ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਪਾਗਲਪਣ ਹਨ।"

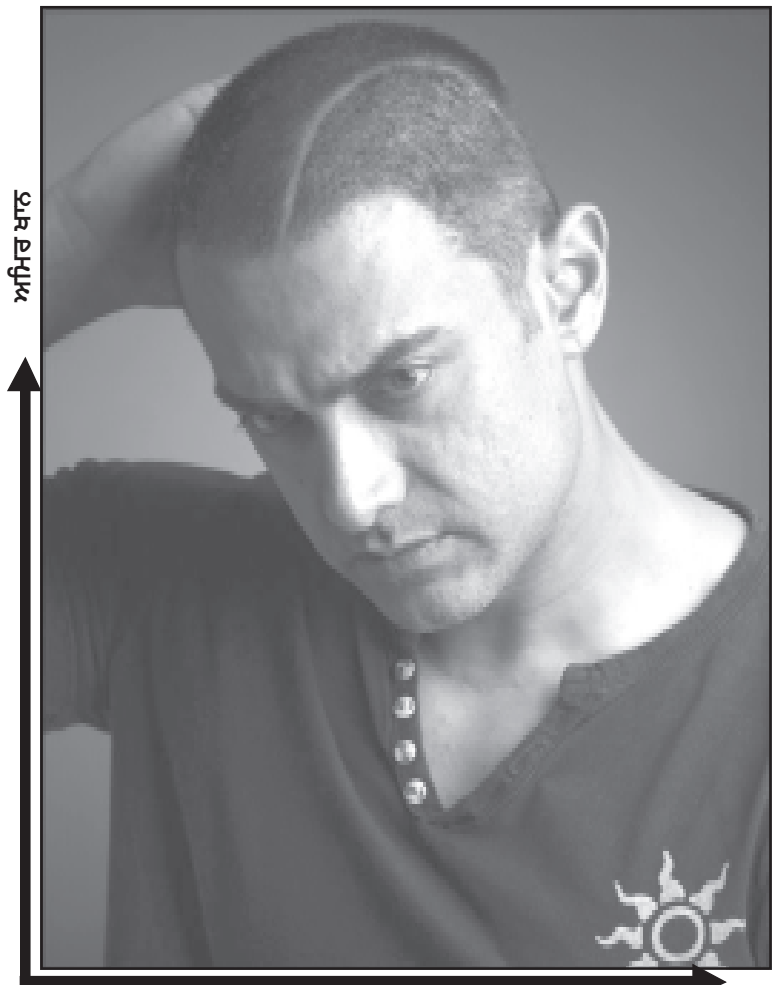
ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਰੋਲ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ 'ਗਜਨੀ' ਦਾ ਅਸਲ ਵਰਜਨ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੂਰਯਾ ਨੇ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਸੂਰਯਾ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਨ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਸਮਝੋ, ਆਪਣੇ

13 ਮਹੀਨੇ ਤਕ ਰੋਜ਼ 3-4 ਘੰਟੇ ਆਪਣੀ ਬਾਡੀ ਨੂੰ ਟਾਰਚਰ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਕੰਮ ਹੈ। ਕਦੇ ਕਦੇ ਤਾਂ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅੱਜ ਕਸਰਤ ਰਹਿਣ ਦੇਵਾਂ, ਬਹੁਤ ਥੱਕ ਗਿਆ, ਉਦੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਹੀ ਲੜਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਬਾਡੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਇਕ-ਇਕ ਕਰਦੇ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਦਰਿਆ ਬਣਾਉਣ ਜਿਹਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਲਈ ਬਹੁਤ

ਤੁਹਾਡੀ ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਆਰਾਮ। ਜੇਕਰ ਬਾਡੀ ਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇਵੋਗੇ, ਪਰ ਆਰਾਮ ਨਹੀਂ ਦੇਵੋਗੇ, ਉਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਡਿਵੈਲਪ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਓਵਰ ਟ੍ਰੇਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਜਦੋਂ ਆਮਿਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕਈ ਹੀਰੋ ਬਾਡੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਨੂਰ ਗਵਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਇਸਦੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਂ ਉਹ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਬਿਮਾਰ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਲੋਕ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਾਈ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਅਤੇ ਲੋ ਕਾਰਬ (ਕਾਰਬੋਹਾਈਡ੍ਰੇਟਸ) ਲੈਣ ਨਾਲ ਬਾਡੀ ਦੀ ਫੈਟ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਮਸਲਸ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਸੱਚ ਵਿਚ ਫੈਟ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਕਦਮ ਅਸੰਤੁਲਿਤ ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਉਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਹੀ ਬਾਡੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਦੇ ਲਈ ਜਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਫੈਟ, ਕਾਰਬੋਹਾਈਡ੍ਰੇਟਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਟੀਨ... ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਹੀ ਬਰਾਬਰ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਸ਼ਰੀਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਣ। ਮੈਂ ਵੀ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਡੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਹਿਮ 'ਚ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਮੇਰੇ ਡਾਈਟੀਸ਼ੀਅਨ ਡਾ. ਧੁਰੰਧਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਿਖਾਇਆ।

ਆਪਣੀਆਂ ਡਾਇਰੈਕਟ ਕੀਤੀਆਂ ਤਿੰਨੋਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਹਿੱਟ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਾ ਚੁਣਨਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਲਗਨ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਫਿਲਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। ਬਾਜ਼ਾਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦਾ, ਤਾਂ 'ਲਗਾਨ', 'ਤਾਰੇ ਜ਼ਮੀਂ ਪਰ', 'ਜਾਨੇ ਤੂੰ ਨਾ ਜਾਨੇ', ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਮੈਂ ਪੂਰੇ ਕਨਵਿਕਸ਼ਨ ਨਾਲ ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉੱਪਰ ਵਾਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਆਵਾਂ ਵੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹਨ। ਸ਼ਾਹਰੁਖ਼ ਖ਼ਾਨ ਵਾਂਗ ਸਟੇਜ ਸ਼ੋਅ ਨਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਅਜਿਹੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਜੋ ਸ਼ਾਹਰੁਖ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਵਰਲਡ ਟੂਰ 'ਤੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਗਿਆ ਹਾਂ। 2001 ਵਿਚ 'ਲਗਾਨ' ਦੇ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਵਰਲਡ ਟੂਰ 'ਤੇ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਮੈਂ 15 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਟੇਜ ਸ਼ੋਅ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਹੋਣ ਵਿਚ ਬੜਾ ਮਜ਼ਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਮੋਟਰ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਬੁਲਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੀ ਟਾਈਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਕੱਢ ਪਾ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਲਈ ਸ਼ਾਹਰੁਖ਼ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। (ਹਾ...ਹਾ...ਹਾ...)

ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਸਮਝੋ 'ਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢੋ। ਹਾਂ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਮੁਰਗਦਾਸ ਨੂੰ ਫਰਕ ਪਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਹੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਬਣਾਇਆ।

ਗਜਨੀ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸ਼ਰੀਰ ਦੀ ਬਣਤਰ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਿਆਂ ਆਮਿਰ ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੇ 13 ਮਹੀਨੇ ਲੱਗੇ। ਬਹੁਤ ਤਕਲੀਫ ਹੋਈ।

ਮਜ਼ਬੂਤ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਜਾਨ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਜਿੰਨੀ ਟੱਫ ਤੇ ਮਸ਼ਕੂਲ ਬਾਡੀ ਦਾ ਲਕਸ਼ ਮੈਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲਕਸ਼ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ।

ਬਾਡੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਗੱਲਾਂ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ; ਤੁਹਾਡੀ ਬਾਡੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ,

ਅਨੁਸ਼ਕਾ ਸ਼ਰਮਾ

ਜੋੜੀਆਂ ਤਾਂ ਰੱਬ ਤੈਅ ਕਰਦੈ-ਅਨੁਸ਼ਕਾ

ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਚ ਮਾਡਲਿੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੁੰਬਈ ਆਈ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਅਨੁਸ਼ਕਾ ਸ਼ਰਮਾ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ 'ਰੱਬ ਨੇ ਬਨਾ ਦੀ ਜੋੜੀ' ਰਾਹੀਂ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿਚ ਕਦਮ ਰੱਖ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਮੁੰਬਈ ਵੀ ਮਾਡਲਿੰਗ ਕਰਨ ਆਈ ਸੀ ਪਰ ਫਿਲਮ ਮਿਲ ਗਈ। ਫਿਲਮ ਮੈਂ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਫੀ ਮਾਡਲਿੰਗ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸਾਂ। ਮੇਰੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਫੈਜ਼ਾਬਾਦ ਯੂ.ਪੀ. ਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਅੱਧੀ ਗੜਵਾਲੀ ਅਤੇ ਅੱਧੀ ਯੂ.ਪੀ. ਦੀ ਹਾਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਗੜਵਾਲੀ (ਦੇਹਰਾਦੂਨ) ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਯੂ.ਪੀ. ਤੋਂ ਹਨ।

ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਏ.ਕੇ. ਸ਼ਰਮਾ ਆਰਮੀ ਵਿਚ ਕਰਨਲ ਹਨ। ਮਾਂ ਅਸ਼ਿਮਾ ਸ਼ਰਮਾ ਹਾਊਸ ਵਾਈਫ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਕਰਮੇਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਮਰਚੈਂਟ ਨੇਵੀ ਵਿਚ ਹੈ। ਪਿਤਾ ਦੀ ਪੋਸਟਿੰਗ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਪੋਸਟੇਡ ਹਨ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਲੋਕ ਹੁਣ ਮੁੰਬਈ ਸ਼ਿਫਟ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ।

ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਮਾਡਲਿੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰੀ ਮਾਡਲਿੰਗ ਚੰਗੀ ਲੱਗਣ ਲੱਗੀ, ਤਾਂ ਮੁੰਬਈ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਪਰ ਮੇਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਮੈਂ ਕਾਰਸਪਾਂਡੈਂਸ ਰਾਹੀਂ ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਤੋਂ ਡਿਗਰੀ ਕੋਰਸ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਂ।

ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ ਦੇ ਹੁੰਗਾਰੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਧੀਆ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਯਸ਼ਰਾਜ ਦੀ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਫਿਲਮ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਮੇਰੇ ਤਾਨੀ ਦੇ ਕਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸ਼ਾਹਰੁਖ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੱਗੋਂ ਹੋਰ ਐਕਟਰਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਰੱਬ ਹੀ ਤੈਅ ਕਰੇਗਾ। ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੀ। ਮੈਂ ਉੱਪਰ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮੰਨਦੀ ਹਾਂ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌਂਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਵੇਰੇ ਜਾਗਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਯਾਦ ਕਰਦੀ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦੀ ਹਾਂ।

ਅੱਗੇ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਯਸ਼ਰਾਜ ਫਿਲਮਜ਼' ਨਾਲ ਦੋ ਹੋਰ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਕਾਂਟ੍ਰੈਕਟ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਆਫਰਾਂ ਲਈ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦ ਹਾਂ। ਨਵੀਆਂ ਆਫਰਾਂ ਤਾਂ ਆਉਣ ਹੀ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਨੋਟਿਸ ਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ। ਯਸ਼ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਉਹ ਦੋ ਫਿਲਮਾਂ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਹਾਲੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕਾਰਮਨ ਨਾਲ ਨੱਚੇਗੀ ਕਰੀਨਾ

ਕਰੀਨਾ ਕਪੂਰ ਬਾਰੇ ਸ਼ਾਇਦ ਕਪੂਰ ਖਾਨਦਾਨ ਦੇ ਜੀਆਂ ਨੇ ਕਲਪਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਅਭਿਨੇ ਦੇ ਸਫਰ 'ਚ ਉਹ ਇਨੀ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਜਾਵੇਗੀ। ਕਰੀਨਾ ਲਗਾਤਾਰ ਕਈ ਸਫਲਤਾਵਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਇਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਵਰਗ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਅਭਿਨੇ ਨਾਲ ਸਿਨੇਮਾ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਤੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਉਸਨੇ ਇਕ ਨਿਪੁੰਨ ਨਿੜਕੀ ਵਜੋਂ ਵੀ ਸਭ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਉਸਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ 'ਚ ਇਕ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜੁੜਨ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਸਾਜਿਦ ਨਾਡਿਆਡਵਾਲਾ ਦੀ ਬਹੁਤ ਉਮੀਦਾਂ ਵਾਲੀ ਫਿਲਮ 'ਕੰਬਖਤ ਇਸ਼ਕ' 'ਚ ਉਹ ਅਮਰੀਕਨ ਮਾਡਲ ਅਤੇ ਟੀ.ਵੀ. ਪਰਸਨੈਲਿਟੀ ਕਾਰਮਨ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾ ਨਾਲ ਨੱਚੇਗੀ। ਸਾਜਿਦ ਨਾਡਿਆਡਵਾਲਾ ਦੇ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਹਾਊਸ ਦੇ ਇਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਫਿਲਮ 'ਚ ਕਰੀਨਾ ਕਪੂਰ ਅਤੇ ਅਕਸ਼ੈ ਕੁਮਾਰ 'ਤੇ ਫਿਲਮਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਇਕ ਸਪੈਸ਼ਲ ਡਾਂਸ ਨੰਬਰ 'ਚ ਕਾਰਮਨ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਵੀਡੀਓ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਫਰਵਰੀ 'ਚ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕਰੀਨਾ ਕਪੂਰ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਬਹੁਤ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹੈ। ਉਂਜ ਖਾਸ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਕਰੀਨਾ ਨੇ ਇਸ ਫਿਲਮ 'ਚ ਕੁਝ ਹਿੰਮਤੀ 'ਕਾਰਨਾਮੇ' ਕੀਤੇ ਹਨ, ਜੋ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਲਈ ਇਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਤਜਰਬੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਪਿਉ ਵਰਗੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਤੋਂ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ ਹੈ ਅਭਿਸ਼ੇਕ

ਸਵ. ਰਾਜਕਪੂਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬੇਟੇ ਅਤੇ ਕਰੀਨਾ ਕਪੂਰ ਦੇ ਪਿਤਾ ਰਣਧੀਰ ਕਪੂਰ ਨੇ ਲਗਭਗ 35

ਫਿਲਮਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਪਰ ਇਕ ਅਭਿਨੇਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਆਪਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੀ ਬੇਹੱਦ ਸੈਕਸੀ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਬਬੀਤਾ ਨੇ ਰਣਧੀਰ ਕਪੂਰ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਇਦ ਸਿਰਫ ਕਪੂਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਨੂੰਹ ਬਣਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਬਬੀਤਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰਣਧੀਰ ਕਪੂਰ ਨੇ ਸਿਰਫ ਸਾਰਾਬ ਨੂੰ ਹੀ ਆਪਣੀ ਜਿੰਦਗੀ ਮੰਨ ਲਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਕੁੜੀਆਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾ ਅਤੇ ਕਰੀਨਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਰਣਧੀਰ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਗਈ।

ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਰਣਧੀਰ ਕਪੂਰ ਵਰਗਾ ਹਾਲ ਅਮਿਤਾਭ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਬੱਚਨ ਦਾ ਵੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲੱਖਾਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਵਰਗੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਤੋਂ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ ਹਨ। ਸੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬੜੇਰ ਅਭਿਨੇਤਾ ਦਰਸ਼ਕਾਂ 'ਤੇ ਅਸਰ ਛੱਡਣ ਵਿਚ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਮਿਤਾਭ ਬੱਚਨ ਨੇ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦੇ ਸਤਵੇਂ ਆਸਮਾਨ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾਈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਇਕਲੌਤੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਲਈ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਵਰਗੀ ਸੁੰਦਰ ਨੂੰਹ ਲੈ ਕੇ ਆ ਸਕੇ। ਹੁਣ ਜਦਕਿ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਅਤੇ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਦੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵਧ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਨੂੰ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਚਿੜ੍ਹ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਹੁਣ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਖੂਬਸੂਰਤ ਔਰਤ, ਜੋ ਅੱਜ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਹੈ, ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਨ ਦੇ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। 'ਧੂਮ-2' ਦੇ ਰਿਤਿਕ ਰੋਸ਼ਨ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਨੇ 'ਦੁੱਣ' ਵਿਚ ਸੁਪਰ ਨਾਇਕ ਬਣਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਮੂੰਹ ਦੀ ਖਾਣੀ ਪਈ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਮ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਹੈ ਪਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਫਿਲਮ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਰੋਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ।

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਚੂੰ ਕਾਰ ਅਜ਼ ਹਮਾ ਹੀਲਤੇ ਦਰ ਗੁਜਸ਼ਤ।
ਹਲਾਲ ਅਸਤ ਬੁਰਦਨ ਬ ਸ਼ਮਸ਼ੀਰ ਦਸਤ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਆਗਮਨ ਪੁਰਬ 'ਤੇ
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ

ਲੱਖ-ਲੱਖ ਵਧਾਈ!

ਨਵਾਂ ਸਾਲ 2009 ਮੁਬਾਰਕ!

ਰੋਨੀ ਸਿੰਘ ਕੁਲਾਰ (ਪ੍ਰਧਾਨ)
ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ

ਸਨੀ ਸਿੰਘ ਕੁਲਾਰ (ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ)
ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ

ਵਲੋਂ

ਰੋਨੀ ਸਿੰਘ ਕੁਲਾਰ
ਸਨੀ ਸਿੰਘ ਕੁਲਾਰ
ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਪਰਿਵਾਰ

ਨਵਾਂ ਸਾਲ 2009 ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਬਾਰਕ !

ਕਲਗੀਧਰ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਲਖ ਲਖ ਵਧਾਈ

Punjab Sports & Cultural Club

WALSAKHAT

ਸਾਖੀ
FESTIVAL

Punjab

Punjab

April 18, 2009

Sports & Cultural Club Cincinnati

For more Information Contact:

Mukhtair Sekhon	513-919-2311
Sukhchain Gill	513-253-6424
Amandeep Dharni	513-515-9178
Surjeet Singh Mavi	513-616-4530
Swaran Sidhu	513-266-0885
Harmit Ghuman	513-300-2791
Harbans Gill	513-550-5917
Gurinder Dhillon	513-373-0145
Jagpal Grewal	513-238-6991
Jagtar Singh Fantu	513-328-7500
Gurjant Sekhon	513-923-0735

COME JOIN US FOR:
Kids Performances
Comedy Skits
Ladies Gidha Competition
Adult Bhangra Competition
AND MUCH MUCH MORE

ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ, ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ, ਓਹਾਇਓ

**ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਲਖ ਲਖ ਵਧਾਈ
ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਸਾਲ 2009 ਮੁਬਾਰਕ!**

Brand New Imperial Spot Free TRUCK WASH & REPAIR ALIGNMENT-TIRE 24 Hr Road Service & Towing 866-374-1888	Exit Now #123 Turn Right, Yellow Building INDIA CURRY Restaurant AND Bar

ਲੌਂਗ ਰੂਟ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਟਰੱਕਰ ਭਰਾਵਾਂ ਲਈ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ!
ਹੁਣ ਇੰਡੀਆਨਾ ਵਿਚ ਖੁਲ੍ਹ ਗਿਆ ਹੈ
ਨਵਾਂ ਟਰੱਕ ਵਾਸ਼ ਐਂਡ ਰੀਪੇਅਰ ਸ਼ਾਪ
ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ

Imperial Truck Wash & Repair

ONE STOP CENTER FOR TRUCKERS – REPAIRS • TIRES • WASH

WE PROVIDE THESE SERVICES:

- ◆ TRANSMISSION
- ◆ CLUTCH
- ◆ BRAKES
- ◆ SUSPENSION
- ◆ OIL CHANGE
- ◆ REAR END
- ◆ WET KIT & P T O PUMPS
- ◆ ALTERNATORS
- ◆ STARTERS
- ◆ CEMENT BLOWER

**ALL KINDS OF
WELDING WORK &
GENERAL REPAIR.**

Oil Change \$189.99 Only

Brake \$99.00

Wheel Seal \$89.00

Labor Rate \$59.00

Alignment and Wheel Balancing

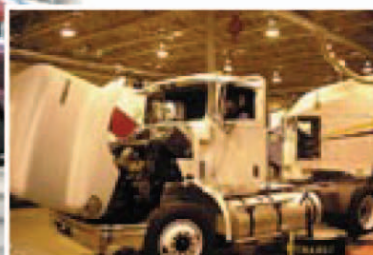
ਹਰ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵੈਲਡਿੰਗ ਵਰਕ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਰਿਪੇਅਰ
ਮਾਰਕੀਟ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕੰਮ ਅਤੇ ਘੱਟ ਕੀਮਤ

5809 South State Rd 3,
Spiceland, IN- 47385
interstate 70 Exit 123

(Turn Right Yellow Building)

24 Hours Road Service & Towing

Jasvir Singh (765) 987-7000

India Curry Restaurant at Truck Plaza

Facilities for Truckers at Truck Plaza.

- India Restaurant and Full Bar
- 10 Acres of Truck Parking
- Brand New 2 Bays of Express Lube
- Brand New 2 Bays of General Repair
- Brand New One Bay for Alignment, Wheel Balancing and Tires
- Brand New 2 Bays Spot Free Truck Wash

*Indian food for truckers Dine-in and To Go
*Bar- Beer, Liquor and Wine
*To Go Beer Liquor and Wine

ਟਰੱਕਰ ਭਰਾਵਾਂ ਲਈ
ਸਵਾਦੀ ਭਾਰਤੀ ਖਾਣਾ
ਬਹਿ ਕੇ ਖਾਓ ਜਾਂ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਓ

ਬਾਰ, ਬੀਅਰ, ਲਿੱਕਰ
ਅਤੇ ਵਾਈਨ
ਬਹਿ ਕੇ ਪੀਓ ਜਾਂ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਓ

Free Showers

ਨਗਉਣ-ਧੋਣ ਦਾ ਮੁਫਤ ਪ੍ਰਬੰਧ

10 ਏਕੜ ਥਾਂ ਵਿਚ ਫੈਲੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਪਾਰਕਿੰਗ

ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਸ਼ਿਕਾਗੋ)

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਕਿ ਉ ਬੇਨਿਗੁੰ ਅਸਤ ਉ ਬੇਚਗੁੰ। ਕਿ ਉ ਰਹਿਨੁਮਾ ਅਸਤ ਉ ਰਹਿਨਮੁੰ।
(ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਕੋਈ ਰੰਗ ਨਹੀਂ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹਦਾ ਕੋਈ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੈ। ਉਹੀ ਰਾਹ ਵਿਖਾਉਣ ਵਾਲਾ ਤੇ ਉਹੀ ਆਗੂ ਹੈ।) -ਜ਼ਫ਼ਰਨਾਮਾ

ਸਰਬੰਸਦਾਨੀ, ਸਾਹਿਬੇ ਕਮਾਲ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਆਗਮਨ ਪੁਰਬ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਵਧਾਈ

ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਹਿਬ-ਏ-ਕਮਾਲ, ਸਰਬੰਸਦਾਨੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜਾ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਮੁਤਾਬਕ 5 ਜਨਵਰੀ, 2009 ਨੂੰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਿਹਾੜਾ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਨਿਵਾਸੀ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਬੜੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ 5 ਜਨਵਰੀ, 2009 ਤੋਂ 11 ਜਨਵਰੀ, 2009 ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਖੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਪ ਸਭ ਨੂੰ ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਸਫਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੋਈ ਹੈ ਜੀ।

ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਸਬੰਧੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੀਵਾਨ

5 ਜਨਵਰੀ, 2009

ਸਵੇਰੇ 9:30 ਵਜੇ ਭੋਗ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੀਵਾਨ

ਸ਼ਾਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੀਵਾਨ 7:00 ਤੋਂ 9:00

11 ਜਨਵਰੀ, 2009

ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ, ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਭੋਗ, ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਢਾਡੀ ਦਰਬਾਰ

ਰਾਗੀ ਢਾਡੀ ਜਥੇ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆਕਾਰ

ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਜਥਾ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਭਾਈ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਰਾਗੀ ਤੇ ਸਾਥੀ

ਭਾਈ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕਥਾ-ਵਾਚਕ

ਭਾਈ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰਪੁਰੀ ਦਾ ਢਾਡੀ ਜਥਾ

ਗੁਰਮਤਿ ਸਕੂਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਨੋਟ: ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਪੁਰਬਲੀ ਸੰਧਿਆ 31 ਦਸੰਬਰ, 2008 ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੀਵਾਨ ਸਜਾਏ ਜਾਣਗੇ, ਜੋ ਸ਼ਾਮ 6:00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤੀਂ ਸਵਾ ਬਾਰਾਂ ਵਜੇ ਤੱਕ ਚੱਲਣਗੇ।

Sikh Religious Society of Chicago, Palatine

1280, Winnetka St. Palatine, IL 60067 Ph. 847-358-1117